

ZAKON

O TRŽIŠTU KAPITALA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se: uslovi za osnivanje i rad tržišta kapitala; vrste finansijskih instrumenata; emisija hartija od vrijednosti; organizacija i poslovanje investicionih društava; regulisano tržište kapitala; sekundarno trgovanje hartijama od vrijednosti; registracija finansijskih instrumenata, kliring, saldiranje i registracija transakcija finansijskih instrumenata; objavljivanje finansijskih i drugih podataka i izvještavanje emitenata i drugih učesnika na tržištu kapitala; zabrana zloupotreba na tržištu kapitala; i druga pitanja od značaja za rad tržišta kapitala.

Tržište kapitala

Član 2

Regulisano tržište kapitala je multilateralni sistem kojim upravlja organizator tržišta, koji obezbjeđuje uslove za spajanje višestrukih interesa trećih lica za zaključivanje ugovora o kupoprodaji finansijskih instrumenata uključenih u trgovanje po pravilima tog sistema, koje posluje kontinuirano u skladu sa ovim zakonom.

Multilateralna trgovačka platforma (u daljem tekstu: MTP) je multilateralni sistem koji organizuje ili kojim upravlja organizator tržišta ili investiciono društvo, koji obezbjeđuje uslove za spajanje višestrukih interesa trećih lica za kupovinu i prodaju finansijskih instrumenata u skladu sa pravilima tog sistema.

Organizovana trgovačka platforma (u daljem tekstu: OTP) je multilateralni sistem koji nije regulisano tržište ili MTP, u kojem višestruki interesi trećih strana za kupovinu i prodaju obveznica, strukturiranih finansijskih proizvoda, jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili derivata mogu biti u interakciji u okviru sistema, na način koji dovodi do zaključivanja ugovora u skladu sa ovim zakonom.

Vanberzansko tržište (u daljem tekstu: OTC) je sekundarno tržište za trgovanje finansijskim instrumentima, koje ne mora da ima organizatora tržišta i čiji sistem trgovanja podrazumijeva pregovaranje između prodavca i kupca finansijskih instrumenata u cilju zaključenja transakcije.

Organizator tržišta je lice ovlašćeno da upravlja poslovanjem regulisanog tržišta, a može biti i regulisano tržište.

Multilateralni sistem iz st. 1 do 3 ovog člana je svaki sistem ili platforma u okviru koje je omogućena interakcija višestrukih interesa trećih lica za kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata.

Finansijski instrumenti

Član 3

Finansijski instrumenti, u smislu ovog zakona, su:

- 1) prenosive hartije od vrijednosti;
- 2) instrumenti tržišta novca;
- 3) investicione jedinice, u smislu zakona kojim se uređuje osnivanje i poslovanje investicionih fondova i društava za upravljanje investicionim fondovima;
- 4) derivati, odnosno robni derivati, koji obuhvataju:
 - a) opcije, fjučerse, svopove, kamatne forvarde i druge izvedene finansijske instrumente koji se odnose na hartije od vrijednosti, valute, kamatne stope ili kamatne prinose, jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte, kao i druge izvedene finansijske instrumente, finansijske indekse ili finansijske jedinice koje se mogu saldirati u gotovom novcu ili razmjenom;
 - b) opcije, fjučerse, svopove, kamatne forvarde i ostale izvedene finansijske instrumente koji se odnose na robu i koji se obavezno saldiraju u gotovom novcu ili mogu biti saldirani u gotovini na zahtjev jedne od ugovornih strana, iz razloga koji nijesu vezani za neizvršenje obaveza ili raskid ugovora;
 - c) opcije, fjučerse, svopove i druge izvedene finansijske ugovore koji se odnose na robu i mogu biti saldirani fizički, pod uslovom da se tom robom trguje na regulisanom tržištu i/ili MTP-u i/ili OTP-u, osim veleprodajnih energetskih proizvoda kojima se trguje na OTP-u koji moraju biti saldirani razmjenom;
 - d) opcije, fjučerse, svopove, forvarde i druge izvedene finansijske instrumente koji se odnose na robu i mogu biti saldirani fizički, na način koji nije predviđen u podtački c) ove tačke, koji nijesu predviđeni za trgovanje i imaju karakteristike izvedenih finansijskih instrumenata;
 - e) izvedene finansijske instrumente za prenos kreditnog rizika;
 - f) finansijske ugovore o razlikama;
 - g) opcije, fjučerse, svopove, kamatne forvarde i druge izvedene finansijske instrumente koji se odnose na klimatske promjene, troškove prevoza, jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte ili stope inflacije ili drugu zvaničnu ekonomsku statistiku koja mora biti saldirana u gotovom novcu na zahtjev jedne od ugovornih strana iz razloga koji nijesu povezani sa neizvršenjem obaveza ili raskidom ugovora, kao i druge izvedene finansijske ugovore koji se odnose na imovinu, prava, obaveze, indekse i druge jedinice mjere koje imaju karakteristike drugih izvedenih finansijskih instrumenata, kojima se trguje na regulisanom tržištu, MTP-u ili OTP-u; i
 - h) jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte.

Prenosive hartije od vrijednosti

Član 4

Prenosive hartije od vrijednosti su vrste hartija od vrijednosti koje su prenosive na tržištu kapitala, osim platnih instrumenata, kao što su:

- 1) akcije akcionarskog društva i druge hartije od vrijednosti koje predstavljaju udio u kapitalu ili članskim pravima u društvima ili drugim subjektima i potvrde o deponovanim akcijama;
- 2) obveznice i drugi oblici sekjuritizovanog duga, uključujući i potvrde o tim deponovanim hartijama od vrijednosti; i
- 3) druge hartije od vrijednosti koje daju pravo na sticanje ili prodaju prenosivih hartija od vrijednosti koje omogućavaju kupovinu ili prodaju ili isplatu u gotovom

novcu, čiji iznos se utvrđuje upućivanjem na prenosive hartije od vrijednosti, valute, kamatne stope, prinose, robu, ili druge indekse ili jedinice.

Vlasničke hartije od vrijednosti su akcije i druge prenosive hartije od vrijednosti, ekvivalentne akcijama društva koje predstavljaju udio u kapitalu, kao i druge vrste prenosivih hartija od vrijednosti koje daju pravo njihovog sticanja na osnovu konverzije ili uživanja prava koja iz njih proizilaze, ako ih izdaje emitent osnovnih akcija ili lice koje pripada grupi tog emitenta.

Nevalasničke hartije od vrijednosti su sve hartije od vrijednosti koje nijesu vlasničke hartije od vrijednosti iz stava 2 ovog člana.

Dužničke hartije od vrijednosti

Član 5

Dužničke hartije od vrijednosti su obveznice i drugi oblici prenosivih sekjuritizovanih dugova, osim hartija od vrijednosti koje su ekvivalentne akcijama i hartijama od vrijednosti koje, ako se konvertuju ili se ostvare glasačka prava koja iz njih proizilaze, daju pravo na sticanje akcija ili hartija od vrijednosti istovjetnih akcijama.

Instrumenti tržišta novca

Član 6

Instrumenti tržišta novca su finansijski instrumenti kojima se uobičajeno trguje na tržištu novca kao što su kratkoročne državne obveznice, depozitne potvrde i komercijalni papiri, blagajnički zapisi, robne mjenice i sertifikati o depozitu, osim platnih instrumenata.

Jedinice u subjektima za zajednička ulaganja

Član 7

Jedinice u subjektima za zajednička ulaganja su hartije od vrijednosti koje su izdali subjekti za zajednička ulaganja na osnovu kojih vlasnik jedinice stiče pravo nad imovinom društva.

Derivati

Član 8

Derivati su prenosive hartije od vrijednosti koje daju pravo na sticanje ili prodaju tih hartija od vrijednosti ili na osnovu kojih se može obavljati plaćanje u novcu, a čiji iznos se utvrđuje na osnovu hartija od vrijednosti, valuta, kamatnih stopa ili prinosa.

Robni derivati su hartije od vrijednosti koje daju pravo na sticanje ili prodaju prenosivih hartija od vrijednosti ili na osnovu kojih se može obavljati plaćanje u novcu, čiji se iznos utvrđuje na osnovu robe ili drugih indeksa odnosno mjernih veličina.

Strukturirani depozit

Član 9

Strukturirani depozit je depozit koji u potpunosti dospijeva na naplatu po dospijeću, pod uslovima pod kojima se sve kamate ili premije isplaćuju ili podliježu riziku uzimajući u obzir:

- 1) indeks ili kombinaciju indeksa, isključujući depozite sa promjenljivom kamatnom stopom čiji je povrat neposredno povezan sa indeksom kamatne stope poput Euribora ili Libora;
- 2) finansijski instrument ili kombinaciju finansijskih instrumenata;
- 3) robu ili kombinaciju robe ili drugu materijalnu ili nematerijalnu imovinu; ili
- 4) devizni kurs ili kombinaciju deviznih kurseva.

Potvrde o deponovanim hartijama od vrijednosti

Član 10

Potvrde o deponovanim hartijama od vrijednosti su hartije od vrijednosti prenosive na tržištu kapitala inostranog emitenta, koje mogu biti uključene za trgovanje na regulisanom tržištu i kojima se može trgovati nezavisno od hartija od vrijednosti.

Strukturirani finansijski proizvod

Član 11

Strukturirani finansijski proizvod je hartija od vrijednosti koja je izdata radi obezbjeđenja i prenosa kreditnog rizika povezanog sa finansijskom imovinom, a koja emitentu hartije od vrijednosti omogućava redovne isplate u zavisnosti od novčanog toka proizašlog iz osnovne imovine.

Veleprodajni energetske proizvodi

Član 12

Veleprodajni energetske proizvodi su ugovori i derivati bez obzira na mjesto, vrijeme i način trgovanja, i to:

- 1) ugovori o snabdijevanju električnom energijom ili prirodnim gasom;
- 2) derivati koji se odnose na električnu energiju ili prirodni gas;
- 3) ugovori koji se odnose na prenos električne energije ili transport prirodnog gasa; i
- 4) derivati koji se odnose na prenos električne energije ili transport prirodnog gasa.

Ugovori o snabdijevanju i distribuciji električne energije ili prirodnog gasa za potrebe krajnjih kupaca ne smatraju se veleprodajnim energetskim proizvodima iz stava 1 ovog člana, osim ugovora o snabdijevanju i distribuciji električne energije ili prirodnog gasa krajnjim kupcima sa kapacitetom potrošnje iznad 600 GWh godišnje.

Komisija za tržište kapitala sarađuje sa Evropskim nadzornim organom za hartije od vrijednosti i tržište kapitala i Agencijom za saradnju energetskih regulatora (ACER) u vezi sa transakcijama finansijskih instrumenata koji su povezani sa veleprodajnim energetskim proizvodima.

Poljoprivredni robni derivati

Član 13

Poljoprivredni robni derivati su ugovori o derivatima koji se odnose na poljoprivredne proizvode.

Ugovori o energetske derivatima

Član 14

Ugovori o energetske derivatima su opcije, fjučersi, svopovi i drugi ugovori o derivatima koji se odnose na ugalj ili naftu, kojima se trguje na OTP-u i moraju se fizički namiriti.

Emitent državnih hartija od vrijednosti

Član 15

Emitent državnih hartija od vrijednosti je subjekat koji izdaje dužničke finansijske instrumente i to:

- 1) Crna Gora i jedinica lokalne samouprave;
- 2) Centralna banka Crne Gore;
- 3) Evropska unija;
- 4) država članica;
- 5) subjekat posebne namjene organizovan od strane država članica Evropske unije;
- 6) u slučaju federalne države članice, član federacije;
- 7) međunarodna finansijska institucija koju su osnovale dvije ili više država članica, a koja ima za cilj finansiranje i pružanje finansijske pomoći članovima koji mogu imati ozbiljne finansijske poteškoće ili kroz njih prolaze; ili
- 8) Evropska investiciona banka.

Dematerijalizovane hartije od vrijednosti

Član 16

Emitent je pravno lice koje izdaje ili namjerava da izda hartije od vrijednosti.

Hartije od vrijednosti emituju se, prenose i vode u dematerijalizovanom obliku.

Registracija dematerijalizovanih hartija od vrijednosti

Član 17

Dematerijalizovane hartije od vrijednosti emitovane u skladu sa odredbama ovog zakona, registruju se u registru hartija od vrijednosti Centralnog klirinškog depozitarnog društva (u daljem tekstu: CKDD).

Dematerijalizovane hartije od vrijednosti registruju se kao elektronski zapisi na računu hartija od vrijednosti u registru hartija od vrijednosti, na osnovu kojih zakoniti imalac finansijskog instrumenta ima određena prava u odnosu na emitenta.

Prava i obaveze iz hartija od vrijednosti nastaju u trenutku registracije u registru hartija od vrijednosti.

Bitni elementi dematerijalizovanih hartija od vrijednosti

Član 18

Bitni elementi dematerijalizovanih hartija od vrijednosti koji se upisuju u registar hartija od vrijednosti su:

- 1) oznaka vrste hartije od vrijednosti;
- 2) identifikacioni podaci o emitentu (npr. naziv, sjedište, matični broj);
- 3) ukupan broj emitovanih i upisanih hartija od vrijednosti emitenta;
- 4) ukupan nominalni iznos emitovanih i upisanih hartija od vrijednosti, ako hartija od vrijednosti glasi na nominalni iznos;
- 5) datum upisa hartije od vrijednosti;
- 6) oznaka klase;
- 7) nominalni iznos na koji glasi ili naznaku da se radi o akciji bez nominalnog iznosa;
- 8) podatak o pravu glasa; i
- 9) ako akcija daje posebna prava, sadržaj tih posebnih prava.

Za dematerijalizovanu obveznicu ili drugu dematerijalizovanu hartiju od vrijednosti, na osnovu koje imalac ima pravo da od emitenta zahtijeva isplatu glavnice i eventualnih kamata (dematerijalizovane dužničke hartije od vrijednosti), pored elemenata iz stava 1 ovog člana, u registar hartija od vrijednosti naročito se upisuju:

- 1) nominalni iznos na koji glasi;
- 2) ako imalac ima pravo na isplatu kamata, podatke o kamatnoj stopi i podatke o načinu i periodima obračuna kamate;
- 3) podatke o dospijeću obaveza emitenta iz hartije od vrijednosti;
- 4) ako emitent ima pravo prijevremenog otkupa:
 - a) podatke o otkupnoj vrijednosti ili način određivanja otkupne vrijednosti;
 - b) podatke o načinu ostvarivanja tog prava; i
 - c) druge uslove za ostvarivanje tog prava;
- 5) datum nastanka prava na isplatu dijela glavnice ili kamate.

Za dematerijalizovanu hartiju od vrijednosti koja emitentu daje pravo zamjene za drugu hartiju od vrijednosti, pored elemenata iz stava 2 tač. 1 do 5 ovog člana, u registar hartija od vrijednosti, naročito se upisuju:

- 1) sadržaj prava iz hartije od vrijednosti koje se stiče zamjenom;
- 2) odnos u kojem se može izvršiti zamjena;
- 3) podatke o načinu ostvarivanja prava na zamjenu;
- 4) rok za ostvarivanje prava na zamjenu, ako je to pravo vezano za rok; i
- 5) drugi uslovi za ostvarivanje prava na zamjenu.

Za dematerijalizovanu hartiju od vrijednosti, koja nije obuhvaćena st. 2 i 3 ovog člana, u registar hartija od vrijednosti obavezno se upisuje tačan sadržaj prava koja daje.

Prenos prava iz finansijskih instrumenata

Član 19

Finansijski instrumenti i prava iz finansijskih instrumenata mogu se neograničeno prenositi u pravnom prometu, osim ako zakonom nije drugačije određeno.

Kontrola

Član 20

Kontrola, u smislu ovog zakona, je odnos između matičnog i zavisnog društva u kojem:

- 1) matično društvo ima:

- a) više od polovine prava glasa akcionara ili članova u zavisnom društvu;
 - b) pravo da kao akcionar ili član zavisnog društva imenuje ili razriješi većinu članova upravnog ili nadzornog odbora zavisnog društva;
 - c) pravo da vrši odlučujući uticaj na zavisno društvo, čiji je akcionar ili član, saglasno ugovoru koji je zaključilo sa tim društvom ili saglasno statutu, u skladu sa zakonom;
- 2) matično društvo kao akcionar ili član zavisnog društva:
- a) direktno imenuje više od polovine članova upravnog ili nadzornog odbora zavisnog društva, na osnovu prava glasa;
 - b) kontroliše više od polovine prava glasa akcionara ili članova u zavisnom društvu, na osnovu ugovora sa drugim akcionarima ili članovima tog društva;
- 3) matično društvo ima udio u zavisnom društvu i:
- a) vrši odlučujući uticaj nad zavisnim društvom;
 - b) na jedinstvenoj osnovi upravlja matičnim i zavisnim društvom;
- 4) matično društvo može da upravlja ili određuje smjernice upravljanja i politiku zavisnog društva na drugi način.

U slučaju iz stava 1 tačka 1 podtač. a i b i tačka 2 ovog člana, pravo glasa i pravo imenovanja i razrješenja u drugom zavisnom društvu, kao i pravo drugog lica koje djeluje u svoje ime, a za račun matičnog društva ili drugog zavisnog društva dodaju se pravima matičnog društva, umanjenim za prava u vezi akcija koje:

- 1) se drže u ime lica koje nije matično društvo, niti njegovo zavisno društvo; ili
- 2) služe kao obezbjeđenje, pod uslovom da se ta prava koriste u skladu sa instrukcijama ili su u vezi sa odobravanjem kredita, u okviru uobičajenih poslovnih aktivnosti, pod uslovom da se prava glasa vrše u interesu lica koje pruža garanciju.

U slučaju iz stava 1 tačka 1 podtačka b i tačka 2 ovog člana, ukupna prava glasa akcionara ili članova zavisnog društva umanjuju se za prava glasa u vezi akcija koje drži isto društvo, zavisno društvo tog društva, ili lica koje djeluje u svoje ime, a za račun tih društava.

Povezana lica

Član 21

Povezana lica, u smislu ovog zakona, su lica povezana:

- 1) učešćem, odnosno neposrednim ili posrednim posjedovanjem najmanje 20% prava glasa ili kapitala društva;
- 2) kontrolom, koja postoji između matičnog i zavisnog društva iz člana 20 ovog zakona ili kontrolom fizičkog ili pravnog lica nad određenim društvom, uključujući i zavisno društvo zavisnog društva koje kontroliše isto matično društvo;
- 3) trajno sa istim licem putem kontrole;
- 4) kao članovi porodice; ili
- 5) kao srodnici koji su bili članovi zajedničkog domaćinstva najmanje godinu dana od datuma određene transakcije.

Članovima porodice iz stava 1 tačka 4 ovog člana, smatraju se:

- 1) supružnici, odnosno lica koja žive u vanbračnoj zajednici;
- 2) srodnici po krvi u pravoj liniji neograničeno;

- 3) srodnici po krvi do trećeg stepena srodstva u pobočnoj liniji, uključujući i srodnike po tazbini;
- 4) usvojilac i usvojenici i potomci usvojenika;
- 5) staralac i štićenici i potomci štićenika; i
- 6) druga lica koja žive u zajedničkom domaćinstvu najmanje posljednjih godinu dana.

Povezano društvo

Član 22

Povezano društvo je društvo:

- 1) u kojem fizičko ili pravno lice ima većinu prava glasa;
- 2) u kojem fizičko ili pravno lice kao akcionar ili član tog društva ima pravo da imenuje ili razriješi većinu članova organa upravljanja i rukovođenja;
- 3) u kojem je fizičko ili pravno lice akcionar ili član i ima većinu prava glasa akcionara ili prava glasa članova, u skladu sa ugovorom zaključenim sa drugim akcionarima ili članovima tog društva; ili
- 4) nad kojim fizičko ili pravno lice ima pravo odlučujućeg uticaja ili kontrole.

Značenje izraza

Član 23

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **javna ponuda hartija od vrijednosti** je obavještenje dato u bilo kojem obliku i putem bilo kojeg sredstva koje daje dovoljno podataka o uslovima ponude i o hartijama od vrijednosti iz ponude, na način da se investitoru omogući donošenje odluke o kupovini ili upisu tih hartija od vrijednosti, a javnom ponudom se smatra i plasman hartija od vrijednosti preko investicionih društava;
- 2) **kreditna institucija** je privredno društvo čija je djelatnost primanje depozita ili drugih povratnih sredstava od javnosti i odobravanje kredita za sopstveni račun;
- 3) **ovlašćena kreditna institucija** je banka ili druga kreditna institucija sa sjedištem u Crnoj Gori kojoj je Komisija za tržište kapitala izdala dozvolu za pružanje investicionih usluga i kojoj je Centralna banka odobrila obavljanje tih usluga;
- 4) **trgovanje za sopstveni račun** je trgovanje korišćenjem sopstvenog kapitala koje se završava zaključenjem transakcije za jedan ili više finansijskih instrumenata;
- 5) **market mejker** je fizičko ili pravno lice koje je stalno prisutno na finansijskom tržištu i trguje za sopstveni račun kupovinom i prodajom finansijskih instrumenata koristeći sopstveni kapital po cijenama koje utvrdi;
- 6) **pokrovitelj** je investiciono društvo koje vrši usluge pokroviteljstva koje se odnose na plasman finansijskih instrumenata;
- 7) **agent** je investiciono društvo koje pruža usluge koje se odnose na plasman finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa;

- 8) **upravljanje portfeljem** je upravljanje pojedinačnim portfeljima od strane investicionog društva u skladu sa posebnim ugovorom zaključenim sa klijentom kada se ti portfelji odnose na jedan ili više finansijskih instrumenata;
- 9) **klijent** je fizičko ili pravno lice kojem je investiciono društvo pružilo ili namjerava da pruži investiciju ili pomoćnu uslugu;
- 10) **subjekti za zajednička ulaganja** su otvoreni investicioni fondovi i društva za investiranje čiji:
- a) je cilj zajedničko ulaganje sredstava prikupljenih od javnosti i koji posluju prema načelu disperzije rizika; i
 - b) se udjeli, na zahtjev vlasnika udjela, otkupljuju ili isplaćuju, neposredno ili posredno, iz imovine tih subjekata;
- 11) **udjeli u subjektima zajedničkog ulaganja** su hartije od vrijednosti koje izdaje subjekat zajedničkog ulaganja na osnovu kojeg vlasnik udjela stiče prava nad imovinom u tom subjektu;
- 12) **izvršenje naloga za račun klijenta** su aktivnosti u vezi sa zaključenjem ugovora za kupovinu ili prodaju jednog ili više finansijskih instrumenata za račun klijenta;
- 13) **kvalifikovano učešće** je direktno ili indirektno učešće u investicionom društvu, organizatoru tržišta i akcionarskom društvu osnovanom za poslove registracije, kliringa i saldiranja, koje predstavlja najmanje 10% učešća u kapitalu, pravu glasa ili koje omogućava ostvarivanje značajnog uticaja na upravljanje pravnim licem u kome se posjeduje učešće;
- 14) **akcionar** je pravno ili fizičko lice koje, direktno ili indirektno, drži akcije emitenta u svoje ime i za svoj račun ili u svoje ime, *a za račun drugog fizičkog ili pravnog lica*;
- 15) **filijala investicionog društva** je:
- a) dio investicionog društva koje nema svojstvo pravnog lica i pruža investicione usluge i aktivnosti i pomoćne usluge za koje je investiciono društvo ovlašćeno, van sjedišta investicionog društva;
 - b) svako mjesto poslovanja osnovano u državi članici od strane investicionog društva sa sjedištem u drugoj državi članici;
- 16) **menadžer u emitentu** je lice koje je član organa upravljanja ili nadzornog organa emitenta ili drugo lice koje ima redovan pristup informacijama koje se odnose, direktno ili indirektno, na emitenta i ima ovlašćenje za donošenje odluka koje utiču na budući razvoj emitenta;
- 17) **distributivni kanal** je sredstvo putem kojeg se informacija javno objavljuje ili može postati javno dostupna, odnosno kojoj pristup ima veliki broj lica (npr. internet, sredstva javnog informisanja i slično);
- 18) **trajni medij** je sredstvo koje klijentu omogućava čuvanje upućenih podataka na način da ti podaci budu dostupni za buduću upotrebu tokom perioda primjerenog namjeni tih informacija i koji omogućava reprodukovanje sačuvanih informacija u

nepromijenjenom obliku;

- 19) **vezani zastupnik** je fizičko ili pravno lice koje pod punom i безусловnom odgovornošću nastupa za račun jednog investicionog društva, pruža investicione i/ili pomoćne usluge klijentima ili potencijalnim klijentima, prima i prenosi naloge klijenata povezane sa finansijskim uslugama ili finansijskim instrumentima, prodaje finansijske instrumente ili pruža usluge savjetovanja klijentima ili potencijalnim klijentima u vezi sa finansijskim instrumentima ili uslugama tog investicionog društva;
- 20) **rastuće tržište malih i srednjih privrednih društava** je MTP koji je registrovan kao rastuće tržište malih i srednjih privrednih društava u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 21) **mala i srednja privredna društva** su društva koja su na osnovu kotacije na kraju godine za prethodne tri kalendarske godine imala prosječnu tržišnu kapitalizaciju manju od 200.000.000 eura;
- 22) **limitirani nalog** je nalog za kupovinu ili prodaju određene količine finansijskog instrumenta po određenoj ili po povoljnijoj cijeni;
- 23) **mjesto trgovanja** je svako regulisano tržište, multilateralna ili organizovana trgovačka platforma;
- 24) **likvidno tržište** je tržište za finansijski instrument na kojem kontinuirano postoje kupci i prodavci, a koji se u zavisnosti od specifične tržišne strukture ili klase finansijskog instrumenta određuju prema sljedećim kriterijumima:
 - a) prosječnoj učestalosti i obimu transakcija pod tržišnim uslovima, uzimajući u obzir prirodu i rok trajanja proizvoda u okviru određene klase finansijskog instrumenta;
 - b) broju i vrsti učesnika na tržištu, uključujući odnos učesnika na tržištu i finansijskih instrumenata kojima se trguje za pojedini proizvod; i
 - c) prosječnom rasponu cijena;
- 25) **grupa** je matično društvo i sva njegova zavisna društva;
- 26) **organ upravljanja** je organ investicionog društva, organizatora tržišta ili društva za pružanje usluga dostavljanja podataka ovlašćen za utvrđivanje strategije, ciljeva i opšteg smjera poslovanja subjekta, nadgledanje i nadzor nad donošenjem odluka uprave, uključujući lica koja upravljaju poslovanjem subjekta;
- 27) **viši rukovodilac** je fizičko lice koja obavlja izvršne funkcije u investicionom društvu, organizatoru tržišta ili društvu za pružanje usluga dostavljanja podataka koja su odgovorna organu upravljanja za upravljanje subjektom na dnevnom nivou, uključujući sprovođenje politika koje se odnose na usluge i proizvode koje društvo prodaje klijentima;
- 28) **trgovanje uparivanjem naloga** je transakcija koja se izvršava preko posrednika koji se tokom izvršenja transakcije ne izlaže tržišnom riziku, pri čemu se izvršenje transakcije za kupca i prodavca događa istovremeno, po cijeni po kojoj posrednik

ne ostvaruje ni dobit ni gubitak, osim unaprijed dogovorene provizije ili naknade za transakciju;

29) **algoritamsko trgovanje** je trgovanje finansijskim instrumentima u kojem računski algoritam automatski određuje pojedinačne parametre naloga, npr. treba li postaviti početne uslove za nalog, trenutak izdavanja naloga, cijenu ili količinu u nalogu ili način upravljanja nalogom nakon njegovog izdavanja, uz ograničeno učešće ili bez učešća ljudskog faktora, osim sistema koji se koriste za usmjeravanje naloga na jedno ili više mjesta trgovanja ili za obradu naloga bez određivanja parametara trgovanja ili za potvrdu naloga ili obradu izvršenih transakcija nakon trgovanja;

30) **tehnika visokofrekventnog algoritamskog trgovanja** je tehnika koja:

- a) ima infrastrukturu za skraćanje mrežne i druge vrste latentnosti, uključujući najmanje jednu od sljedećih mogućnosti za algoritamski unos naloga: kolokaciju, držanje datoteka na serveru u neposrednoj blizini ili direktni elektronski pristup velike brzine;
- b) sistemski određuje početne uslove generisanja, usmjeravanja ili izvršenja naloga bez učešća ljudskog faktora za pojedinačne transakcije ili naloge; i
- c) omogućava visoku dnevnu količinu poruka koje predstavljaju naloge, ponude i otkazivanja;

31) **neposredni elektronski pristup** je postupak ili sredstvo koji obezbjeđuje pravnom ili fizičkom licu da uz dozvolu koristi oznaku u sistemu za trgovanje člana ili klijenta mjesta trgovanja ili njegovog učesnika za prenošenje elektronskog naloga povezanog sa finansijskim instrumentom neposrednog mjesta trgovanja i obuhvata infrastrukture člana, učesnika ili klijenta ili drugog sistema povezivanja koji član, učesnik ili klijent obezbjeđuje za prenos naloga (neposredan pristup tržištu);

32) **sponzorisani elektronski pristup** je pristup člana, učesnika ili klijenta pravnog ili fizičkog lica mjestu trgovanja, koji ne koristi infrastrukturu člana, učesnika ili klijenta za prenos naloga;

33) **međusektorska prodaja** je ponuda investicionih usluga sa drugom uslugom ili proizvodom kao dio paketa ili kao uslov za jedan ugovor ili paket;

34) **fond kojim se trguje na berzi** je fond čijom se najmanje jednom jedinicom ili klasom akcija trguje tokom dana na najmanje jednom mjestu trgovanja i s najmanje jednim kreatorom tržišta koji preduzima mjere kako bi obezbijedio da se cijena njegovih jedinica ili akcija na mjestu trgovanja bitno ne razlikuje od njegove neto vrijednosti imovine i, po potrebi, od njegove indikativne neto vrijednosti imovine;

35) **ovlašćeni sistem objavljivanja (u daljem tekstu: APA)** je lice ovlašćeno za pružanje usluge objavljivanja izvještaja o trgovanju za račun investicionih društava;

36) **pružalac konsolidovanih podataka o trgovanju (u daljem tekstu: CTP)** je lice ovlašćeno za pružanje usluga prikupljanja izvještaja o trgovanju finansijskim

instrumentima od regulisanog tržišta, MTP-a, OTP-a i APA-a i njihovo konsolidovanje u kontinuirane elektronske tokove podataka o cijeni i obimu u realnom vremenu po finansijskom instrumentu;

37) **ovlašćeni sistem izvještavanja (u daljem tekstu: ARM)** je lice ovlašćeno za pružanje usluga dostavljanja podataka o transakcijama nadzornom organu, za račun investicionih društava;

38) **pružalac usluga dostavljanja podataka** je APA, CTP ili ARM;

39) **država članica** je država članica Evropske unije i država potpisnica Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru;

40) **matična država članica** je:

- a) za investiciona društva:
 - država članica u kojoj je registrovano sjedište investicionog društva sa svojstvom pravnog lica;
 - ako investiciono društvo u skladu sa propisima države u kojoj je registrovano nema registrovano sjedište, država članica u kojoj je sjedište njegove centralne uprave;
- b) za regulisano tržište, država članica u kojoj je registrovano regulisano tržište ili, ako u skladu sa propisima države članice nema registrovano sjedište, država članica u kojoj se nalazi sjedište centralne uprave regulisanog tržišta;
- c) za APA, CTP ili ARM:
 - ako je APA, ARM ili CTP pravno lice, država članica u kojoj je registrovano njihovo sjedište;
 - ako APA, ARM ili CTP prema propisima države u kojoj je osnovano nema registrovano sjedište, država članica u kojoj se nalazi sjedište njegove centralne uprave.

41) **država članica domaćin** je država članica u kojoj investiciono društvo ima filijalu ili pruža investicione usluge i/ili obavlja investicione aktivnosti, ili država članica u kojoj regulisano tržište pruža usluge odgovarajućeg mehanizma kojim se članovima sa udaljenim pristupom ili učesnicima sa sjedištem u toj državi članici olakšava pristup trgovanju u njegovom sistemu;

42) **društvo iz treće države** je kreditna institucija koja pruža investicione usluge ili obavlja investicione aktivnosti ili investiciono društvo čije sjedište nije u državi članici Evropske uniji;

43) **ESMA** je Evropski nadzorni organ za hartije od vrijednosti i tržište kapitala;

44) **roba** je svaka zamjenljiva roba koju je moguće dostaviti, uključujući metale i njihove rude i legure, poljoprivredne proizvode i energiju;

45) **program otkupa** je planirani otkup sopstvenih akcija;

46) **transakcija finansiranja hartija od vrijednosti** je pozajmljivanje akcija ili drugih finansijskih instrumenata drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane, repo ugovor ili obrnuti repo ugovor ili druga transakcija koja uključuje

kupovinu finansijskog instrumenta i njegovu ponovnu prodaju ili druga transakcija koja uključuje prodaju finansijskog instrumenta i njegovu ponovnu kupovinu;

47) **sekjuritizacija** je kreiranje finansijskog instrumenta kombinovanjem finansijskih sredstava;

48) **ponuđač** je pravno ili fizičko lice koje vrši javnu ponudu hartije od vrijednosti ili druge finansijske instrumente.

II. KOMISIJA ZA TRŽIŠTE KAPITALA

Status Komisije

Član 24

Javna ovlašćenja u oblasti tržišta kapitala vrši Komisija za tržište kapitala Crne Gore (u daljem tekstu: Komisija) kao samostalni i nezavisni regulatorni organ.

Komisija za svoj rad odgovara Skupštini Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština).

Prava i dužnosti osnivača Komisije vrši Skupština.

Naziv i sjedište Komisije

Član 25

Komisija posluje pod nazivom: „Komisija za tržište kapitala Crne Gore”.

Sjedište Komisije je u Podgorici.

Komisija se ne upisuje u Centralni registar privrednih subjekata (u daljem tekstu: CRPS).

Komisija ima pečat koji sadrži naziv: „Komisija za tržište kapitala Crne Gore, Podgorica” i grb Crne Gore.

Javna ovlašćenja Komisije

Član 26

U obavljanju javnih ovlašćenja Komisija:

- 1) podstiče, organizuje i preduzima mjere za efikasno funkcionisanje finansijskih tržišta;
- 2) izdaje i oduzima dozvole, odobrenja, licence i saglasnosti za koje je ovlašćena u skladu sa zakonom;
- 3) obavlja nadzor nad poslovanjem subjekata nadzora i nalaže mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti;
- 4) vrši kontrolu i nalaže mjere radi sprječavanja zloupotreba na tržištima;
- 5) vodi knjige, evidencije i registre u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim zakonom;
- 6) obavještava nadležne državne organe i organizacije o pitanjima iz oblasti tržišta kapitala u vezi postupaka koji se vode pred tim organima;
- 7) daje stručna mišljenja o sprovođenju zakona; i
- 8) vrši i druge poslove utvrđene zakonom.

Za izdavanje dozvola, odobrenja, licenci, saglasnosti i vršenje nadzora pravno odnosno fizičko lice dužno je da Komisiji plaća naknade, u skladu sa cjenovnikom Komisije.

Komisija može da pred nadležnim sudom pokrene postupak protiv fizičkog ili pravnog lica, radi zaštite interesa investitora koji ulažu u finansijske instrumente i drugih lica za koja utvrdi da im je povrijeđeno određeno pravo ili na pravu zasnovan interes, u vezi sa poslovima sa finansijskim instrumentima.

Obaveze subjekta nadzora i ovlašćenja Komisije u sprovođenju nadzora

Član 27

U sprovođenju nadzora od strane Komisije, subjekat nadzora je dužan da obezbijedi:

- 1) pristup svim dokumentima i podacima;
- 2) pružanje informacije i dostavljanje podataka kada je uključen u transakcije sa finansijskim instrumentima;
- 3) informacije u vezi sa robnim derivatima, kada je učesnik na povezanim promptnim tržištima;
- 4) nesmetano vršenje neposredne kontrole u poslovnim prostorijama, uz mogućnost privremenog oduzimanja dokumentacije i podataka kada posumnja da su ti dokumenti ili podaci povezani sa predmetom nadzora;
- 5) pristup zapisima telefonskih razgovora, elektronske komunikacije ili drugim zapisima o trgovanju na tržištu kapitala koje su u skladu sa zakonom dužni da vode investiciona društva, ovlašćene kreditne institucije i finansijske institucije;
- 6) relevantnu dokumentaciju u vezi sa veličinom i namjenom pozicije ili izloženosti riziku nastalom putem robnih derivata, kao i druge imovine ili obaveza na tržištu kapitala; i
- 7) nesmetano vršenje drugih ovlašćenja Komisije u skladu sa ovim zakonom.

Ako u postupku nadzora utvrdi da je došlo do kršenja odredaba ovog zakona, Komisija će donijeti rješenje kojim će naložiti subjektu nadzora da u ostavljenom roku otkloni utvrđene nepravilnosti, a može u zavisnosti od izvršene povrede, da:

- 1) naloži regulisanom tržištu, odnosno organizatoru tržišta i investicionom društvu, da obustavi trgovanje finansijskim instrumentima, odnosno da izmijeni rješenje o obustavi u cilju uklanjanja ili sprječavanja štetnih posljedica na regulisanom tržištu, odnosno MTP-u;
- 2) naloži privremenu obustavu kliringa i saldiranja ovlašćenom društvu;
- 3) zabrani i/ili izrekne javnu opomenu pravnom ili fizičkom licu za postupanje suprotno odredbama ovog zakona;
- 4) oduzme ili privremeno obustavi dozvolu za rad fizičkim i pravnim licima kojima je izdala dozvolu za rad;
- 5) naloži emitentu ili drugom licu koje je objavilo ili širilo neistinite i informacije koje mogu dovesti u zabludu, da objavi ispravku informacije ili da o trošku emitenta ili tog drugog lica Komisija objavi ispravku informacije;
- 6) trajno ili privremeno zabrani licu koje obavlja menadžerske dužnosti u investicionom društvu da obavlja poslove u investicionim društvima, odnosno da trguje za vlastiti račun;
- 7) trajno ili privremeno zabrani članu odbora direktora investicionog društva da obavlja te poslove u investicionim društvima;

- 8) ako lice koje je dužno da objavi insajderske informacije ne objavi ili te informacije netačno objavi, Komisija će ih objaviti o trošku tog lica;
- 9) privremeno obustavi trgovanje ili trajno isključi sa regulisanog tržišta iz trgovanja finansijski instrument i naloži organizatoru MTP-a da taj finansijski instrument uključi na MTP, ako informacije o emitentu finansijskog instrumenta nijesu objavljene u skladu sa zakonom;
- 10) naloži privremenu zabranu raspolaganja sredstvima sa računa organizatora tržišta, odnosno regulisanog tržišta u slučaju kršenja odredaba ovog zakona;
- 11) naloži privremenu zabranu prava glasa po osnovu kvalifikovanog učešća;
- 12) naloži izmjenu, dopunu ili donošenje opštih akata na koja daje saglasnost;
- 13) prati sprovođenje naloženih mjera i obezbijedi da subjekti nadzora izvršavaju njene naloge;
- 14) privremeno obustavi oglašavanje ili prodaju finansijskih instrumenata ili strukturiranih depozita;
- 15) naloži obustavljanje oglašavanja ili prodaje finansijskih instrumenata ili strukturiranih depozita, ako investiciono društvo nije uspostavilo ili primijenilo funkcionalan postupak odobravanja proizvoda;
- 16) naloži smjenu člana odbora direktora pravnim licima kojima je izdala dozvolu za rad;
- 17) zabrani investicionom društvu, odnosno drugom licu primanje naloga klijenata;
- 18) uslovno oduzme dozvolu za rad investicionom društvu, odnosno drugom licu sa dozvolom za rad i zaposlenom u investicionom društvu koji vrši povredu ovog zakona, ako u periodu koji nije kraći od jedne, niti duži od tri godine, ne ponovi povredu za koju je propisano oduzimanje dozvole za rad;
- 19) naloži investicionom društvu privremenu zabranu raspolaganja sredstvima sa računa za plaćanje i računa hartija od vrijednosti i drugom imovinom;
- 20) zahtijeva od menadžera emitenta i vlasnika akcija ili drugih finansijskih instrumenata da objavi određenu informaciju u skladu sa ovim zakonom ili da obezbijede dodatne podatke i dokumentaciju;
- 21) zahtijeva od revizora subjekta nadzora da izvrši dodatnu kontrolu i o nalazima obavijesti Komisiju;
- 22) naloži smanjenje veličine pozicije ili izloženosti u slučaju odstupanja od propisanog praga;
- 23) ograniči pravo na zaključenje ugovora o robnom derivatu, uključujući ograničenja veličine pozicije koje subjekat nadzora može da drži u skladu sa odredbama ovog zakona; i
- 24) preduzme druge mjere u skladu sa ovim zakonom.

Komisija, prilikom izricanja mjera, naročito cijeni:

- 1) ozbiljnost, trajanje i ponavljanje kršenja odredaba ovog zakona;
- 2) stepen odgovornosti lica odgovornog za kršenje odredaba ovog zakona;
- 3) finansijsku snagu lica odgovornog za kršenje odredaba ovog zakona (ukupni prihod pravnog lica ili godišnji dohodak fizičkog lica);
- 4) značaj ostvarene dobiti ili izbjegnuto gubitka zbog kršenja odredaba ovog zakona;
- 5) nivo saradnje subjekta nadzora sa Komisijom; i
- 6) mjere koje je lice odgovorno za kršenje odredaba ovog zakona preduzelo radi sprječavanja ponavljanja prekršaja.

Prijavljivanje postupanja suprotno odredbama ovog zakona

Član 28

Komisija je dužna da obezbijedi uslove za prijavljivanje postupanja suprotno ovom zakonu i to:

- 1) utvrđivanjem i obezbjeđenjem sprovođenja postupka za prijem prijava, uključujući uspostavljanje sigurnih sredstava komunikacije za prijem prijava;
- 2) zaštitu od diskriminacije lica koje prijavi postupanje suprotno ovom zakonu; i
- 3) zaštitu identiteta lica koje prijavi postupanje suprotno ovom zakonu, odnosno fizičkog lica koje je osumnjičeno za postupanje suprotno ovom zakonu, osim u postupku pred nadležnim državnim organom.

Investiciona društva koja pružaju finansijske usluge dužna su da imaju uspostavljene odgovarajuće interne postupke u kojima zaposleni mogu da prijave postupanje suprotno ovom zakonu.

Investiciono društvo ili drugo lice ne smije da pozove na odgovornost, odnosno primijeni drugi oblik diskriminacije, ili na drugi način ograniči ili onemogući vršenje prava lica koje učini dostupnim Komisiji informacije o postupanju suprotno ovom zakonu.

Objavljivanje rješenja o izrečenim mjerama

Član 29

Komisija je dužna da objavi rješenje o izricanju mjera u skladu sa ovim zakonom, na svojoj internet stranici bez odlaganja nakon obavještanja lica na koje se mjere odnose.

U rješenju iz stava 1 ovog člana, navode se podaci o vrsti, prirodi kršenja i identitetu lica kome su mjere izrečene.

Ako Komisija procijeni da bi objavljivanje identiteta lica na koje se mjere odnose bilo nesrazmjeno učinjenoj povredi, ili bi objavljivanje ugrozilo kontrolu koja je u toku, odnosno stabilnost finansijskog tržišta, Komisija može da:

- 1) odloži objavljivanje mjera do trenutka prestanka razloga za odlaganje;
- 2) objavi rješenje bez navođenja ličnih podataka; ili
- 3) ne objavi rješenje.

U slučaju podnošenja tužbe protiv rješenja iz stava 1 ovog člana, Komisija je dužna da na svojoj internet stranici objavi informaciju o tome.

Komisija je dužna da obezbijedi da rješenje objavljeno u skladu sa st. 1, 2 i 3 ovog člana bude dostupno na internet stranici Komisije najmanje pet godina od dana objavljivanja.

Način donošenja i objavljivanja akata

Član 30

Komisija je nadležna za donošenje podzakonskih akata za sprovođenje ovog zakona.

Komisija je dužna da nacрте opštih akata objavi na svojoj internet stranici, najkasnije 14 dana prije donošenja, sa pozivom zainteresovanim licima da daju primjedbe, predloge ili sugestije.

Opšti akti Komisije objavljuju se u „Službenom listu Crne Gore”.

Komisija može da izdaje uputstva, biltene, mišljenja i druga saopštenja potrebna za sprovođenje ovog zakona.

Poslovnik Komisije

Član 31

Komisija donosi poslovnik o radu Komisije, kojim se bliže utvrđuje način rada, način sazivanja i održavanja sjednica Komisije, način odlučivanja i druga pitanja od značaja za rad Komisije.

Sastav i imenovanje članova Komisije

Član 32

Komisija ima pet članova, i to: predsjednika, zamjenika predsjednika i tri člana.

Predsjednik, zamjenik predsjednika i jedan član Komisije funkciju vrše profesionalno, a dva člana Komisije funkciju vrše honorarno.

Komisiju imenuje Skupština, na prijedlog Vlade Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Članovi Komisije imenuju se na period od pet godina i mogu biti ponovo imenovani.

Postupak izbora člana Komisije pokreće se 90 dana prije isteka mandata člana Komisije.

Do izbora člana Komisije u skladu sa st. 3, 4 i 5 ovog člana, član Komisije kojem je istekao mandat obavlja dužnost člana Komisije do izbora novog člana.

Komisiju predstavlja, zastupa i radom Komisije rukovodi predsjednik.

Uslovi za imenovanje člana Komisije

Član 33

Za predsjednika, zamjenika predsjednika i člana Komisije može biti imenovan državljanin Crne Gore koji posjeduje opštu radnu sposobnost, ima VII1 nivo kvalifikacije obrazovanja i najmanje pet godina radnog iskustva stečenog u finansijskom sektoru.

Članovi Komisije ne mogu biti:

- 1) poslanik, odbornik, kao ni lica izabrana, imenovana ili zaposlena u državnom organu odnosno organu lokalne samouprave;
- 2) članovi organa upravljanja i rukovođenja, izvršnih organa i sekretar emitenta hartija od vrijednosti;
- 3) akcionari i zaposleni u organizatoru tržišta, investicionom društvu na tržištu kapitala i CKDD-u; i
- 4) članovi porodice predsjednika, zamjenika predsjednika odnosno člana Komisije.

Spriječenost za rad predsjednika Komisije

Član 34

U slučaju odsustva predsjednika ili prestanka mandata, zamjenik predsjednika obavlja poslove predsjednika do povratka na rad ili imenovanja predsjednika Komisija.

Prestanak mandata u Komisiji

Član 35

Mandat predsjednika, zamjenika predsjednika i člana Komisije prestaje:

- 1) istekom vremena na koje je imenovan;
- 2) na lični zahtjev; ili
- 3) razrješenjem.

Predsjednik, zamjenik predsjednika i član Komisije će biti razriješen, ako:

- 1) je pravosnažnom sudskom odlukom osuđen za krivično djelo na безусловnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest mjeseci ili je osuđen za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije;
- 2) je pravosnažnom sudskom odlukom lišen poslovne sposobnosti;
- 3) vrši drugu javnu funkciju ili profesionalno obavlja drugu djelatnost;
- 4) neopravdano odsustvuje sa tri uzastopne sjednice Komisije;
- 5) je u nemogućnosti da izvršava svoje obaveze u periodu dužem od šest mjeseci; ili
- 6) ne izvršava ili nesavjesno, neblagovremeno ili nemarno vrši službene obaveze.

Komisija o ispunjenju uslova za prestanak mandata predsjednika, zamjenika predsjednika i člana Komisije, bez odlaganja, obavještava Skupštinu.

Sjednice Komisije

Član 36

Komisija odlučuje na sjednicama, kojima predsjedava predsjednik Komisije.

Komisija održava sjednice po potrebi, a najmanje jednom mjesečno.

Sjednice Komisije mogu se održati ukoliko prisustvuju najmanje tri člana.

Odluke Komisije donose se većinom glasova svih članova Komisije.

Sjednice Komisije sazivaju se i vode u skladu sa poslovnikom Komisije.

Sukob interesa

Član 37

Predsjednik, zamjenik predsjednika i član Komisije i zaposleni u stručnoj službi Komisije dužni su da se pridržavaju najviših profesionalnih standarda i da postupaju u skladu sa zakonom i etičkim kodeksom koji utvrdi Komisija, u cilju izbjegavanja sukoba interesa.

Predsjednik, zamjenik predsjednika i član Komisije ne smiju da koriste svoj rad u Komisiji i ugled Komisije za ostvarivanje ličnih interesa.

Stručna služba Komisije

Član 38

Za obavljanje stručnih i administrativnih poslova Komisija obrazuje stručnu službu.

Ovlašćenja, prava i obaveze stručne službe Komisije utvrđuju se Statutom Komisije.

Na prava i obaveze zaposlenih u stručnoj službi Komisije primjenjuju se opšti propisi o radu, ako zakonom nije drugačije određeno.

Tajnost podataka

Član 39

Predsjednik, zamjenik predsjednika, član Komisije i zaposleni u Komisiji dužni su da kao tajnu čuvaju sve podatke za koje saznaju u obavljanju svojih dužnosti.

Obaveza iz stava 1 ovog člana, traje i prestankom obavljanja dužnosti predsjednika, zamjenika predsjednika i člana Komisije, odnosno prestankom radnog odnosa zaposlenog u Komisiji.

Licima iz stava 1 ovog člana, zabranjeno je da daju savjete ili mišljenja u vezi sa ulaganjem ili prodajom hartija od vrijednosti.

Obaveza čuvanja tajnosti podataka iz stava 1 ovog člana, prestaje danom objavljivanja povjerljive informacije.

Zaštita podataka

Član 40

Komisija je dužna da sa ličnim podacima postupa u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Lični podaci čuvaju se najmanje pet godina.

Saradnja sa državama članicama Evropske unije

Član 41

Komisija može na zahtjev nadležnog regulatornog organa države članice, da dostavlja informacije i podatke potrebne za izvršavanje poslova i zadataka tog organa, pod uslovom da:

- 1) je obezbijedena zaštita dostavljenih podataka i informacija ekvivalentna zaštiti utvrđenoj ovim zakonom;
- 2) će se dostavljene informacije i podaci koristiti samo:
 - a) u vršenju poslova i zadataka nadležnog regulatornog organa države članice; i
 - b) u upravnim i sudskim postupcima.

Na zahtjev nadležnog regulatornog organa države članice u vezi sa neposrednim nadzorom, Komisija je dužna je da u okviru svojih ovlašćenja:

- 1) sprovede neposredni nadzor;

- 2) omogućiti regulatornom organu koji je podnio zahtjev da učestvuje ili sprovede neposredni nadzor samostalno; ili
- 3) omogućiti revizorima i ekspertima koje ovlasti regulatorni odgan države članice da sprovedu neposredni nadzor.

Komisija može da odbije postupanje po zahtjevu, iz st. 1 i 2 ovog člana, ako:

- 1) bi slanje zahtijevanih informacija moglo ugroziti bezbjednost Crne Gore;
- 2) bi dostavljanje podataka i informacija moglo imati negativne efekte na kontrolu koju sprovodi Komisija;
- 3) su pokrenuti postupci pred nadležnim organima u Crnoj Gori protiv lica na koje se zahtjev odnosi; ili
- 4) je donijeta pravosnažna presuda u odnosu na lica na koja se zahtjev odnosi za iste radnje u Crnoj Gori.

O postojanju razloga iz stava 3 ovog člana, Komisija obavještava podnosioca zahtjeva i ESMA-u.

Postupanje sa podacima pribavljenim od regulatornog organa države članice

Član 42

Podatke i informacije koje pribavi od regulatornog organa države članice Komisija može da proslijedi drugim organima ili fizičkim ili pravnim licima samo uz pisanu saglasnosti tog organa i u svrhe za koje je saglasnost data.

Komisija može da proslijedi informacije i podatke drugim organima, fizičkim ili pravnim licima iz stava 1 ovog člana, samo za obavljanje njihovih poslova i zadataka i to radi:

- 1) provjere ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti investicionih društava i za praćenje rada tih društava, naročito u odnosu na adekvatnost kapitala, upravne i računovodstvene postupke i unutrašnju kontrolu;
- 2) praćenja urednog funkcionisanja mjesta trgovanja;
- 3) izricanja odgovarajućih mjera; ili
- 4) upravnog i sudskog postupka.

Dostavljanje podataka i informacija nadležnim regulatornim organima trećih država

Član 43

Komisija može na zahtjev nadležnog regulatornog organa treće države, da dostavi informacije i podatke potrebne za sprječavanje zloupotrebe na tržištu kapitala.

Prije dostavljanja podataka i informacija iz stava 1 ovog člana, Komisija je dužna da utvrdi da će se podaci i informacije koristiti samo za namjene za koje će biti dostavljene i da je obezbijeđen nivo zaštite podataka i informacija ekvivalentan nivou zaštite podataka i informacija utvrđen ovim zakonom.

Komisija može da proslijedi lične podatke dobijene od nadležnog regulatornog organa druge države članice, nadležnom regulatornom organu treće države samo uz izričitu saglasnost regulatornog organa koji je dostavio te podatke.

Zaključivanje sporazuma o saradnji sa nadležnim organima trećih država

Član 44

Komisija može da zaključi sporazume o saradnji sa organima trećih država nadležnim za:

- 1) nadzor nad investicionim društvima, ovlašćenim kreditnim institucijama, drugim finansijskim institucijama, osiguravajućim društvima i finansijskim tržištima;
- 2) likvidaciju i stečaj investicionih društava;
- 3) vršenje revizije investicionih društava, finansijskih institucija, kreditnih institucija i osiguravajućih društava i institucija koje upravljaju kompenzacionim šemama;
- 4) nadzor nad licima koja vrše reviziju iz tačke 3 ovog stava; ili
- 5) nadzor lica koja su aktivna na tržištima jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, odnosno poljoprivrednih robnih derivata u cilju obezbjeđenja konsolidovane kontrole finansijskih i promptnih tržišta.

Komisija može da zaključi sporazum iz stava 1 ovog člana, samo ako se razmjena informacija vrši za obavljanje djelatnosti regulatornih organa i ako je obezbijeđen nivo zaštite podataka i informacija ekvivalentan nivou zaštite podataka i informacija utvrđen ovim zakonom.

Odredba člana 42 stav 1 ovog zakona primjenjuje se i na razmjenu podataka i informacija u skladu sa sporazumom iz stava 1 ovog člana.

Saradnja i razmjena informacija sa ESMA-om

Član 45

Komisija ostvaruje saradnju sa ESMA-om dostavljanjem i razmjenom podataka i informacija utvrđenih ovim zakonom.

Komisija je dužna da godišnje izvještava ESMA-u o zbirnim podacima o mjerama preduzetim u skladu sa ovim zakonom, u rokovima i na način koji odredi ESMA.

Statut Komisije

Član 46

Komisija donosi statut kojim se bliže uređuje organizacija i način rada Komisije, prava, obaveze i odgovornosti članova Komisije, organizacija stručne službe Komisije, bliži način donošenja opštih i pojedinačnih akata, javnost rada Komisije i druga pitanja od značaja za rad Komisije.

Statut Komisije se objavljuje u „Službenom listu Crne Gore”.

Finansiranje

Član 47

Sredstva za rad Komisije obezbjeđuju se iz:

- 1) naknade za izdavanje dozvola, odobrenja i saglasnosti utvrđenih zakonom;
- 2) naknade za nadzor, odnosno naknade koje plaćaju učesnici na tržištu kapitala, u skladu sa zakonom;

- 3) naknade za kontrolu i objavljivanje izvještaja koje plaćaju emitenti u skladu sa zakonom; i
- 4) drugih izvora u skladu sa zakonom.

Visinu naknada iz stava 1 ovog člana, utvrđuje Komisija.

Cjenovnik Komisije objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore” i na internet stranici Komisije.

Izvještavanje Komisije

Član 48

Finansijska godina Komisije počinje 1. januara i završava se 31. decembra tekuće godine.

Plan rada i finansijski plan Komisija je dužna da sačini najkasnije do 30. septembra tekuće za narednu godinu.

Komisija je dužna da dostavi izvještaj o radu Komisije i stanju na tržištu kapitala i finansijski izvještaj Vladi radi upoznavanja i Skupštini radi usvajanja, najkasnije do 30. aprila tekuće godine za prethodnu godinu.

Komisija je dužna da dostavi izvještaj ovlašćenog revizora o finansijskom poslovanju Vladi radi upoznavanja i Skupštini radi usvajanja, najkasnije do 30. juna tekuće godine za prethodnu godinu.

Višak prihoda nad rashodima, Komisija može da koristi samo za unapređenje u obavljanju djelatnosti regulatornog organa u oblasti tržišta kapitala.

Revizija finansijskog izvještaja

Član 49

Reviziju računa, evidencije i bilansa Komisije vrši nezavisni revizor kojeg imenuje Komisija.

Komisija je dužna da, na zahtjev nezavisnom revizoru, obezbijedi pristup registrima, računima i drugim evidencijama Komisije i da pruži tražene informacije i objašnjenja.

III. HARTIJE OD VRIJEDNOSTI KOJE SU JAVNO PONUĐENE ILI SE UKLJUČUJU U TRGOVANJE

Obaveza sačinjavanja i objavljivanja prospekta

Član 50

Emitent je dužan da prije javne ponude odnosno uključivanja hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu sačini i objavi prospekt.

Prospekt iz stava 1 ovog člana, prije objavljivanja odobrava Komisija.

Javna ponuda hartija od vrijednosti koja se vrši bez prethodnog objavljivanja prospekta ništava je.

Objavljivanje prospekta bez odobrenja Komisije u skladu sa ovim zakonom, zabranjeno je.

Komisija evidentira i donosi rješenje o emisijama hartija od vrijednosti koje se ne emituju putem javne ponude i/ili koje se ne uključuju u trgovanje.

Komisija bliže propisuje način emisija hartija od vrijednosti u slučajevima kada se hartije od vrijednosti ne emituju putem javne ponude i/ili se ne uključuju u trgovanje.

Prospekt i sadržaj prospekta

Član 51

Prospekt mora da sadrži sve informacije koje su, u skladu sa karakteristikama i aktivnostima emitenta i hartija od vrijednosti javno ponuđenih ili uključenih u trgovanje na regulisanom tržištu, potrebne investitorima za procjenu sredstava i obaveza, finansijskog stanja, finansijskog uspjeha, mogućih rezultata poslovanja emitenta i garanta, kao i prava koja te hartije od vrijednosti daju.

Prospekt mora da bude pregledan i razumljiv.

Informacije sadržane u prospektu moraju biti tačne i potpune.

Bliži sadržaj prospekta propisuje Komisija.

Izuzeci od obaveze objavljivanja prospekta za određene emisije

Član 52

Objavljivanje prospekta nije obavezno za hartije od vrijednosti koje:

- 1) su upućene isključivo profesionalnim investitorima;
- 2) su upućene prema najviše 150 fizičkih ili pravnih lica u Crnoj Gori, koji nijesu profesionalni investitori;
- 3) su upućene investitorima koji će platiti iznos od najmanje 100.000 eura za upisane akcije po investitoru, za svaku posebnu ponudu;
- 4) imaju pojedinačnu nominalnu vrijednost najmanje 100.000 eura; ili
- 5) imaju ukupnu nominalnu vrijednost manju od 100.000 eura u posljednjih 12 mjeseci.

Svaka naredna ponuda hartija od vrijednosti koja je bila predmet jedne ili više vrsta ponuda iz stava 1 ovog člana, smatraće se kao posebna ponuda, i ponuđač je dužan da pribavi odobrenje Komisije za objavljivanje prospekta, ako je ovim zakonom utvrđena obaveza objavljivanja prospekta.

Prilikom javne ponude hartija od vrijednosti preko finansijskih posrednika, objavljivanje prospekta obavezno je ako nijesu ispunjeni uslovi iz stava 1 ovog člana, za konačni plasman.

Novi prospekt nije potreban u slučaju prodaje hartija od vrijednosti ili konačnog plasmana hartija od vrijednosti preko finansijskih posrednika, ako je važeći prospekt dostupan u periodu iz člana 69 ovog zakona i ako su emitent ili lice odgovorno za sastavljanje tog prospekta saglasni o upotrebi važećeg prospekta.

Profesionalni investitor

Član 53

Profesionalnim investitorom iz člana 52 stav 1 ovog zakona, smatra se:

- 1) subjekat koji ima odobrenje za rad ili subjekat nadzora u poslovanju na finansijskim tržištima i to:
 - a) kreditne institucije;
 - b) investiciona društva;
 - c) druge finansijske institucije koje imaju dozvolu za rad ili su subjekti nadzora;
 - d) društva za osiguranje;
 - e) subjekti za zajednička ulaganja i njihova društva za upravljanje;
 - f) penzioni fondovi i njihova društva za upravljanje;
 - g) trgovci robom i robnim derivatima;
 - h) drugi institucionalni investitori.
- 2) veliko društvo koje ispunjava dva od sljedećih uslova:
 - a) ima ukupnu aktivu od najmanje 20.000.000 eura;
 - b) ima godišnji neto prihod od najmanje 40.000.000 eura;
 - c) ima kapital od najmanje 2.000.000 eura.
- 3) vlada, centralna banka, međunarodne organizacije kao što su Svjetska banka, Međunarodni monetarni fond, Evropska centralna banka, Evropska investiciona banka i druge slične međunarodne organizacije;
- 4) drugi investitori čija je pretežna djelatnost ulaganje u finansijske instrumente, uključujući subjekte koji se bave sekjuritizacijom imovine ili drugim finansijskim transakcijama.

Ako je društvo iz stava 1 tačka 1 ovog člana, klijent investicionog društva, investiciono društvo dužno je da prije pružanja usluga obavijesti tog klijenta da se na osnovu dostupnih podataka, klijent smatra profesionalnim investitorom, osim ako nijesu ugovorili drugačije.

Investiciono društvo dužno je da obavijesti klijenta da može da zatraži izmjenu ugovorenih uslova radi postizanja višeg nivoa zaštite.

Klijent iz stava 2 ovog člana, dužan je da zatraži viši nivo zaštite ako smatra da ne može pravilno da procijeni ili upravlja uključenim rizicima.

Viši nivo zaštite pruža se kada klijent, koji se smatra profesionalnim investitorom, zaključi ugovor u pisanoj formi sa investicionim društvom da ne bude tretiran kao profesionalni investitor za jednu ili više usluga, proizvoda ili transakcija.

Klijent koji nije profesionalni investitor smatra se malim investitorom, u smislu ovog zakona.

Izuzeci od obaveze objavljivanja prospekta prema vrsti hartija od vrijednosti

Član 54

Obaveza objavljivanja prospekta ne primjenjuje se na javnu ponudu:

- 1) akcija izdatih u zamjenu za akcije iste klase, ako izdavanje akcija ne povlači povećanje kapitala;
- 2) hartija od vrijednosti koje su ponuđene kao način plaćanja u ponudi za preuzimanje, pod uslovom da za te hartije od vrijednosti postoji dokument sa podacima koje Komisija smatra ekvivalentnim podacima iz prospekta, u skladu sa zakonom kojim se uređuje preuzimanje akcionarskih društava;
- 3) hartija od vrijednosti ponuđenih, dodijeljenih ili koje će se dodijeliti u vezi sa restrukturiranjem emitenata, pod uslovom da je dostupan dokument koji sadrži podatke koje Komisija smatra ekvivalentnim podacima iz prospekta u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društava;
- 4) dividende isplaćene postojećim akcionarima u obliku akcija iste vrste kao i akcije na koje se odnose isplate dividende, pod uslovom da je dostupan dokument koji sadrži informacije o broju i karakteristikama akcija, kao i o uslovima i načinu isplate dividende;
- 5) hartija od vrijednosti ponuđenih, dodijeljenih ili koje će poslodavac ili povezano društvo dodijeliti rukovodiocima ili zaposlenima, pod uslovom da je dostupan dokument koji sadrži informacije o broju i karakteristikama hartija od vrijednosti, kao i uslovima i detaljima ponude.

Izuzeci od obaveze objavljivanja prospekta za uključenje hartija od vrijednosti za trgovanje na regulisanom tržištu

Član 55

Objavljivanje prospekta nije obavezno za hartije od vrijednosti koje se uključuju u trgovanje na regulisanom tržištu i to:

- 1) akcije koje u prethodnih 12 mjeseci, čine manje od 10% akcija iste klase koje su već uključene u trgovanje na tom regulisanom tržištu;
- 2) akcije izdate u zamjenu za akcije iste klase koje su uključene za trgovanje na tom regulisanom tržištu ako izdavanje akcija ne povlači povećanje kapitala;
- 3) hartije od vrijednosti koje su ponuđene kao način plaćanja u ponudi za preuzimanje akcionarskog društva, pod uslovom da je za te hartije od vrijednosti dostupan dokument sa podacima koje Komisija smatra ekvivalentnim podacima iz prospekta, u skladu sa zakonom kojim se uređuje preuzimanje akcionarskih društava;
- 4) hartije od vrijednosti ponuđene ili koje će se dodijeliti u vezi sa restrukturiranjem emitenta, pod uslovom da je dostupan dokument koji sadrži podatke koje Komisija smatra ekvivalentnim podacima iz prospekta u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društava;
- 5) akcije ponuđene ili koje će se dodijeliti postojećim akcionarima kao dividende isplaćene u obliku akcija iste klase kao i akcije u pogledu kojih se te dividende isplaćuju, pod uslovom da:
 - a) su te akcije iste klase kao i akcije koje su već uključene za trgovanje na tom regulisanom tržištu; i
 - b) je dostupan dokument koji sadrži informacije o broju i pravima koja nose akcije sa razlozima i pojedinostima ponude;
- 6) hartije od vrijednosti ponuđene ili koje će poslodavac ili povezano društvo dodijeliti rukovodiocima ili zaposlenim, pod uslovom da:

- a) su te hartije od vrijednosti iste klase kao i hartije od vrijednosti koje su već uključene za trgovanje na tom regulisanom tržištu; i
 - b) je dostupan dokument koji sadrži informacije o broju i prirodi hartija od vrijednosti i uslovima i detaljima ponude;
- 7) akcije koje su rezultat konverzije drugih hartija od vrijednosti ili ostvarivanja prava po osnovu drugih hartija od vrijednosti, pod uslovom da su te akcije iste klase kao i akcije koje su već uključene u trgovanje na tom regulisanom tržištu;
- 8) akcije koje su već uključene u trgovanje na drugom regulisanom tržištu, pod sljedećim uslovima:
- a) ako su te hartije od vrijednosti ili hartije od vrijednosti iste klase već uključene u trgovanje na drugom regulisanom tržištu duže od 18 mjeseci;
 - b) da je, za hartije od vrijednosti koje su prvi put prihvaćene za trgovanje na regulisanom tržištu, prihvatanje za trgovanje na drugom regulisanom tržištu povezano sa odobrenim prospektom koji je bio dostupan javnosti u skladu odredbama ovog zakona kojima se uređuje objavljivanje prospekta;
 - c) da su ispunjene tekuće obaveze za trgovanje na drugom regulisanom tržištu;
 - d) da lice koje traži uključanje u trgovanje na tom tržištu izradi skraćeni prospekt dostupan javnosti na jeziku koji je prihvatila Komisija;
 - e) da je skraćeni prospekt iz podtačke d ove tačke, javno dostupan u skladu sa ovim zakonom;
 - f) da sadržaj skraćenog prospekta ispunjava uslove iz člana 56 st. 2 i 3 ovog zakona i da je u skraćenom prospektu navedeno mjesto na kojem se može pribaviti važeći prospekt i finansijske informacije koje je emitent objavio u skladu za zakonom.

Skraćeni prospekt

Član 56

Prospekt sadrži i skraćeni prospekt na istom jeziku na kojem je napisan prospekt.

Skraćeni prospekt je dio prospekta u kome se ukratko i na jednostavan način navode najznačajniji podaci i rizici u vezi sa emitentom, garantom i hartijama od vrijednosti.

U skraćeni prospekt naročito se unose sljedeća upozorenja:

- 1) da se skraćeni prospekt smatra uvodom u prospekt;
- 2) da svako donošenje odluke u vezi sa ulaganjem u hartije od vrijednosti investitor treba da zasniva na razmatranju prospekta kao cjeline;
- 3) u slučaju podnošenja tužbe koja se odnosi na informacije sadržane u prospektu, tužilac snosi sve troškove prevoda prospekta;
- 4) da lica koja su sačinila skraćeni prospekt odgovaraju za nastalu štetu u slučaju da skraćeni prospekt sadrži informacije koje mogu dovesti u zabludu, odnosno da je netačan ili nekonzistentan u odnosu na djelove prospekta.

Objavljivanje skraćenog prospekta nije obavezno kada se prospekt odnosi na uključivanje za trgovanje nevlasničkih hartija od vrijednosti čija pojedinačna nominalna vrijednost emisije iznosi najmanje 100.000 eura.

Jedinstveni i podijeljeni prospekt

Član 57

Emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu može da sastavi prospekt kao jedan dokument (u daljem tekstu: jedinstveni prospekt) ili kao više posebnih dokumenata (u daljem tekstu: podijeljeni prospekt).

Obavezni elementi podijeljenog prospekta su:

- 1) dokument o registraciji emisije koji sadrži informacije o emitentu;
- 2) obavještenje o hartijama od vrijednosti koje sadrži informacije koje se odnose na hartije od vrijednosti koje će biti javno ponuđene ili uključene za trgovanje na regulisanom tržištu; i
- 3) skraćeni prospekt.

Emitent koji posjeduje dokument o registraciji emisije odobrene od Komisije mora da sačini obavještenje o hartijama od vrijednosti i skraćeni prospekt kada su hartije od vrijednosti javno ponuđene ili su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu.

U obavještenju o hartijama od vrijednosti iz stava 3 ovog člana, unose se podaci koji u slučaju nastanka promjena mogu biti od uticaja na procjenu investitora, ako ti podaci nijesu obezbijeđeni u skladu sa članom 77 ovog zakona.

U slučaju iz stava 3 ovog člana, obavještenje o hartijama od vrijednosti i skraćeni prospekt moraju biti odobreni od Komisije u skladu sa čl. 70 do 78 ovog zakona.

Osnovni prospekt **Član 58**

Emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu dužan je da sačini osnovni prospekt za:

- 1) nevlasničke hartije od vrijednosti, uključujući i varante u bilo kojem obliku, izdate prema programu ponude; i
- 2) nevlasničke hartije od vrijednosti, koje kreditne institucije trajno ili periodično izdaju, pod uslovom da:
 - a) se sredstva prikupljena izdavanjem tih hartija od vrijednosti, ulažu u imovinu koja služi za pokriće svih obaveza kreditne institucije kao emitenta, koje proizilaze iz tih hartija od vrijednosti do njihovog dospijanja; i
 - b) su, u slučaju insolventnosti kreditne institucije kao emitenta, sredstva iz podtačke a) ove tačke prvenstveno namijenjena za plaćanje glavnice i dospjelih kamata, u skladu sa zakonom kojim se uređuje insolventnost, stečaj i likvidacija kreditne institucije.

Osnovni prospekt obavezno sadrži sve informacije iz čl. 51 i 56 ovog zakona i može da sadrži konačne uslove ponude.

U slučaju nastupanja promjena informacija o emitentu i hartijama od vrijednosti koje su javno ponuđene ili se uključuju za trgovanje na regulisanom tržištu, emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, dužan je da izmijeni prospekt u skladu sa članom 77 ovog zakona.

Ako osnovni prospekt ne sadrži konačne uslove ponude, emitent je dužan da te uslove učini javno dostupnim u skladu sa čl. 83 do 89 ovog zakona, dostavi Komisiji i saopšti

nadležnom organu države domaćina prilikom svake javne ponude, bez odlaganja i ako je moguće prije početka javne ponude ili uključenja za trgovanje.

Konačni uslovi iz stava 2 ovog člana, sadrže samo informacije u skladu sa članom 65 stav 1 ovog zakona i ne smiju se koristiti kao dopuna odnosno izmjena osnovnog prospekta.

Osnovni prospekt ne smije biti sačinjen kao podijeljeni prospekt.

Programom ponude iz stava 1 tačka 1 ovog člana, smatra se plan na osnovu kojeg se izdaju hartije od vrijednosti u tranšama ili u najmanje dva izdavanja hartija od vrijednosti iste vrste, odnosno klase u periodu od 12 mjeseci, uključujući garancije u bilo kojem obliku, slične vrste, odnosno klase.

Bitne informacije u prospektu

Član 59

Emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu dužan je da u prospekt uključi bitne informacije koje pored upozorenja iz člana 56 stav 3 tačka 2 ovog zakona, obuhvataju:

- 1) kratak opis rizika povezanih sa emitentom i osnovne karakteristike emitenta i svakog garanta, uključujući sredstva, obaveze i finansijski položaj emitenta i garanta;
- 2) osnovne karakteristike ulaganja u hartije od vrijednosti, uključujući sva prava iz hartija od vrijednosti;
- 3) opšte uslove ponude, uključujući procijenjene troškove na teret investitora;
- 4) bliže podatke i informacije o tržištu na koje se uključuju, početku trgovanja i druge potrebne informacije o uključivanju u trgovanje;
- 5) uslove ponude i namjena prikupljenih sredstava.

Odgovornost za sadržaj prospekta

Član 60

Za tačnost i potpunost podataka i informacija sadržanih u prospektu odgovorni su:

- 1) emitent, izvršni direktor i članovi odbora direktora emitenta, osim ukoliko su izvršni direktor i članovi odbora direktora glasali protiv odluke o javnoj ponudi;
- 2) ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu;
- 3) garant u vezi sa izdavanjem hartija od vrijednosti;
- 4) investiciono društvo koje pruža usluge pokrovitelja ili agenta u vezi sa javnom ponudom;
- 5) nezavisni revizor emitenta, u vezi sa finansijskim izvještajima koji su uključeni u prospekt, a obuhvaćeni su izvještajem o reviziji; ili
- 6) drugo lice koje preuzme odgovornost za tačnost i potpunost informacija u dijelu prospekta za koji je preuzelo odgovornost, isključivo u vezi sa tim podacima.

U prospektu se navode ime i prezime, odnosno naziv i sjedište lica koja su odgovorna za tačnost i potpunost informacija u prospektu, kao i izjave tih lica da su, prema njihovim saznanjima, informacije u prospektu u skladu sa stvarnim činjenicama i da nijesu izostavljene informacije koje bi mogle da utiču na istinitost i potpunost prospekta.

Lice koje je sačinilo skraćeni prospekt, odnosno njegov prevod odgovara samo za štetu nastalu zbog toga što skraćeni prospekt:

- 1) dovodi u zabludu;
- 2) je netačan;
- 3) nije u skladu sa drugim djelovima prospekta; ili
- 4) ne obezbjeđuje, zajedno sa drugim djelovima prospekta, bitne informacije koje pomažu investitoru u razmatranju odluke o ulaganju u hartije od vrijednosti.

U skraćenom prospektu navodi se jasno upozorenje o odgovornosti iz stava 3 ovog člana.

Komisija nije odgovorna za istinitost i cjelovitost podataka iz odobrenog prospekta, odnosno skraćenog prospekta za javnu ponudu ili uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu.

Upućivanje na dokumente

Član 61

U prospektu se može izvršiti upućivanje na informacije ili podatke sadržane u jednom ili više dokumenata objavljenih prije ili istovremeno sa prospektom, koje je odobrila Komisija ili su Komisiji bili dostavljeni u skladu sa odredbama ovog zakona.

Odredba stava 1 ovog člana, odnosi se i na podatke i informacije sadržane u dokumentu koji je odobrio nadležni organ matične države članice.

U slučaju iz st. 1 i 2 ovog člana, prospekt obavezno sadrži najnovije podatke i informacije i spisak svih dokumenata u kojima su sadržani ti podaci i informacije, sa jasnom naznakom u kom dijelu pojedinog dokumenta se nalazi određeni podatak ili informacija.

U skraćenom prospektu ne smije se upućivati na druge dokumente.

Matična država članica

Član 62

Matična država članica, iz čl. 63 do 93 ovog zakona je država članica:

- 1) u kojoj emitent ima sjedište, ili u kojoj su hartije od vrijednosti prihvaćene za trgovanje na regulisanom tržištu, ili su javno ponuđene po izboru emitenta, ponuđača ili lica koje traži uključenje hartija od vrijednosti u trgovanje na regulisanom tržištu, za sve emisije nevlasničkih hartija od vrijednosti čija pojedinačna nominalna vrijednost iznosi najmanje 1.000 eura ili približno 1.000 eura ako valuta nije euro, kao i za emisije nevlasničkih hartija od vrijednosti koje daju pravo sticanja bilo koje prenosive hartije od vrijednosti ili novčanog iznosa kao posljedica njihove konverzije ili sticanja na osnovu prava iz tih hartija od vrijednosti, ako emitent nevlasničkih hartija od vrijednosti nije emitent osnovnih hartija od vrijednosti ili emitent koji pripada grupi drugog emitenta;
- 2) u kojoj emitent ima sjedište – za sve emitente hartija od vrijednosti iz Evropske unije koji nijesu obuhvaćeni tačkom 1 ovog stava;
- 3) u kojoj su hartije od vrijednosti prvi put javno ponuđene poslije 31. decembra 2003. godine ili se zahtjev za uključivanje hartija od vrijednosti na regulisanom

tržištu podnosi prvi put, po izboru emitenta, ponuđača ili lica koje traži uključenje – za sve emitente hartija od vrijednosti zastupljene u trećoj državi, koje nijesu obuhvaćene tačkom 1 ovog stava.

Emitent iz stava 1 tačka 3 ovog člana, može da izvrši promjenu matične države domaćina ako nije određena po njegovom izboru.

Država članica domaćin

Član 63

Država članica domaćin iz čl. 68, 81, 82 i 94 do 124 ovog zakona, je država koja nije matična država članica, u kojoj je data javna ponuda ili podnijet zahtjev za uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu.

Isključivanje informacija iz prospekta

Član 64

Komisija može da odobri, na zahtjev emitenta, ponuđača ili lica koje traži uključenje hartija od vrijednosti u trgovanje na regulisanom tržištu, isključivanje određenih informacija i podataka koje prospekt mora da sadrži, ako smatra da:

- 1) bi objavljivanje tih informacija i podataka bilo u suprotnosti sa javnim interesom;
- 2) bi objavljivanje tih informacija i podataka ozbiljno štetilo emitentu, pod uslovom da isključivanje informacija i podataka ne dovede javnost u zabludu u pogledu činjenica i okolnosti bitnih za objektivnu procjenu emitenta, ponuđača ili garanta i prava povezanih sa hartijama od vrijednosti na koje se prospekt odnosi;
- 3) su informacije i podaci od značaja samo za posebnu ponudu ili uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu i ne utiču na procjenu finansijskog položaja emitenta, ponuđača ili garanta.

Komisija je dužna da o zahtjevu iz stava 1 ovog člana, odluči u roku od sedam radnih dana, od dana prijema zahtjeva.

Bliže kriterijume, način dostavljanja dokumentacije i utvrđivanje ispunjenosti uslova za isključivanje podataka iz prospekta, propisuje Komisija.

Isključivanje informacija o cijeni i količini hartija od vrijednosti

Član 65

Ako konačna cijena ponude i količina hartija od vrijednosti koje će biti javno ponuđene ne mogu da budu uključene u prospekt, emitent odnosno ponuđač je dužan da:

- 1) u prospektu navede kriterijume odnosno uslove u skladu sa kojima će biti utvrđena konačna cijena, maksimalna konačna cijena i konačan broj ponuđenih hartija od vrijednosti; ili
- 2) obezbijedi povlačenje prihvatanja ponude za kupovinu ili upis hartija od vrijednosti u roku od najmanje dva radna dana, od dana objavljivanja konačne cijene ponude i količine hartija od vrijednosti koje će biti javno ponuđene.

Emitent, odnosno ponuđač je dužan da bez odlaganja, dostavi Komisiji informacije o konačnoj cijeni ponude i količini hartija od vrijednosti i da ih objavi na način na koji je objavljen prospekt.

Isključivanje neodgovarajućih informacija

Član 66

Kada određene informacije koje u skladu sa ovim zakonom moraju da budu uključene u prospekt, nijesu primjerene oblasti poslovanja emitenta, njegovom organizacionom obliku ili hartijama od vrijednosti na koje se prospekt odnosi, u prospekt se umjesto propisanih informacija unose informacije ekvivalentne tim informacijama.

Isključivanje informacija koje se odnose na garanta

Član 67

Kada za hartije od vrijednosti garantuje Crna Gora ili država članica, emitent, ponuđač ili lice koje traži uključjenje u trgovanje na regulisanom tržištu, može da isključi informacije u vezi sa tim garantom u toku sačinjavanja prospekta.

Jezik prospekta

Član 68

Kada se podnosi zahtjev za javnu ponudu ili za uključjenje hartija od vrijednosti za trgovanje na regulisanom tržištu, prospekt se sačinjava na crnogorskom jeziku.

Ako je Crna Gora matična država emitenta, a hartije od vrijednosti su javno ponuđene u jednoj ili više država članica, ili se zahtjev za uključjenje u trgovanje na regulisanom tržištu odnosi samo na regulisano tržište u državi članici, prospekt mora biti sačinjen na jeziku određenom od nadležnih organa tih država članica ili na jeziku koji se uobičajeno koristi u oblasti međunarodnih finansija, prema izboru emitenta, ponuđača ili lica koje traži uključjenje u trgovanje na regulisanom tržištu.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, emitent, ponuđač ili podnosilac zahtjeva za uključjenje u trgovanje na regulisanom tržištu dužan je da u postupku odlučivanja Komisije o odobravanju prospekta, sačini prospekt na crnogorskom jeziku i/ili na jeziku koji je uobičajen u oblasti međunarodnih finansija, prema izboru emitenta, ponuđača ili lica koje traži uključjenje u trgovanje na regulisanom tržištu.

Ako je Crna Gora matična država emitenta, a hartije od vrijednosti su javno ponuđene ili se zahtjev za uključivanje u trgovanje na regulisanom tržištu odnosi na regulisano tržište u Crnoj Gori i u državi članici, emitent, ponuđač ili podnosilac zahtjeva za uključivanje dužan je da sačini i objavi prospekt na crnogorskom jeziku, kao i na jeziku koje odrede nadležni organi te države članice ili na jeziku koji se uobičajeno koristi u oblasti međunarodnih finansija prema izboru emitenta, ponuđača ili lica koje traži uključjenje u trgovanje.

Ako je Crna Gora država domaćin, a prospekt nije sačinjen na crnogorskom jeziku, emitent, ponuđač ili podnosilac zahtjeva za uključjenje u trgovanje hartijama od vrijednosti dužan je da Komisiji dostavi prevod skraćenog prospekta na crnogorskom jeziku.

Ako su predmet zahtjeva za uključivanje u trgovanje hartijama od vrijednosti na regulisanom tržištu u jednoj ili više država članica, nevlasničke hartije od vrijednosti

pojedinačne nominalne vrijednosti najmanje 100.000 eura, emitent, ponuđač ili podnosilac zahtjeva za uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu dužan je da sačini prospekt na jeziku određenom od nadležnih organa matične države članice i države članice domaćina, ili na jeziku uobičajenom u oblasti međunarodnih finansija, po svom izboru.

Ako u slučaju iz stava 6 ovog člana prospekt nije sačinjen na crnogorskom jeziku, emitent, ponuđač ili podnosilac zahtjeva za uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu u Crnoj Gori dužan je da sačini skraćeni prospekt na crnogorskom jeziku.

Važenje prospekta i djelova prospekta

Član 69

Prospekt za javnu ponudu ili uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu važi 12 mjeseci od dana njegovog odobravanja, pod uslovom da je, po potrebi, dopunjen informacijama o emitentu i hartijama od vrijednosti u skladu sa članom 77 ovog zakona.

Dokument o registraciji kao dio podijeljenog prospekta koji je odobrila Komisija važi 12 mjeseci od dana njegovog odobravanja.

Dokument o registraciji koji je obnovljen u skladu sa članom 57 st. 3 i 4 i članom 85 ovog zakona, uz koji je priloženo obavještenje o hartijama od vrijednosti i skraćeni prospekt smatra se važećim prospektom.

Kod nevlasničkih hartija od vrijednosti iz člana 58 stav 1 tačka 1 ovog zakona, ranije podneseni osnovni prospekt važi 12 mjeseci od dana njegovog odobravanja.

Kod nevlasničkih hartija od vrijednosti iz člana 58 stav 1 tačka 2 ovog zakona, osnovni prospekt važi dok se hartije od vrijednosti na koje se prospekt odnosi izdaju u kontinuitetu ili periodično.

Hartije od vrijednosti koje se izdaju u kontinuitetu ili periodično smatraju se dužničkim hartijama od vrijednosti istog emitenta, emitovanim u kontinuitetu ili kao najmanje dvije odvojene emisije hartija od vrijednosti iste vrste i/ili klase.

Zahtjev za odobravanje prospekta

Član 70

Zahtjev za odobravanje prospekta radi javne ponude emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu podnosi Komisiji.

Uz zahtjev za odobravanje prospekta podnosilac zahtjeva dostavlja:

- 1) odluku nadležnog organa podnosioca zahtjeva o izdavanju ili o uključenju hartija od vrijednosti za trgovanje sa svim dodatnim informacijama koje se dostavljaju regulisanom tržištu;
- 2) prospekt koje se sastoji od jednog ili više dokumenata;
- 3) akt o osnivanju i statut podnosioca zahtjeva;
- 4) drugu dokumentaciju koju propiše Komisija.

Sadržaj zahtjeva i dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev iz st. 1 i 2 ovog člana, propisuje Komisija.

Rok za odobravanje prospekta

Član 71

Komisija je dužna da o zahtjevu za odobravanje prospekta odluči u roku od deset radnih dana od dana podnošenja zahtjeva.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, kada emitent prvi put upućuje javnu ponudu ili podnosi zahtjev za uključivanje hartija od vrijednosti za trgovanje na regulisanom tržištu, Komisija je dužna da o zahtjevu odluči u roku od 20 radnih dana od dana podnošenja zahtjeva.

Rok za odlučivanje po zahtjevu za odobravanje prospekta počinje da teče prvog radnog dana od dana prijema zahtjeva, odnosno prvog radnog dana nakon postupanja u skladu sa obavještenjem iz člana 76 stav 3 ovog zakona.

Ako Komisija ne odluči po zahtjevu za odobravanje prospekta u roku iz st. 1, 2 i 3 ovog člana, smatraće se da zahtjev nije odobren.

Ako Komisija utvrdi da su dokumenti dostavljeni uz zahtjev nepotpuni ili su potrebne dodatne informacije, rok za odlučivanje počinje da teče od dana dostavljanja potpune dokumentacije od strane emitenta.

U slučaju iz stava 5 ovog člana, Komisija će u roku od deset radnih dana od dana prijema zahtjeva obavijestiti emitenta da su dokumenta nepotpuna, odnosno da treba dostaviti dodatne informacije.

Odobravanje prospekta

Član 72

Prospekt za hartije od vrijednosti koje će biti ponuđene javnosti ili uključene na regulisano tržište Komisija odobrava rješenjem.

Komisija donosi rješenje o odobravanju prospekta za hartije od vrijednosti emitenta za koje je Crna Gora matična država članica, u skladu sa članom 62 stav 1 ovog zakona.

Komisija će donijeti rješenje iz st. 1 i 2 ovog člana ako:

- 1) prospekt sadrži neophodne informacije iz čl. 51 i 56 ovog zakona; i
- 2) su ispunjeni uslovi iz čl. 50 do 71 i čl. 73 do 93 ovog zakona.

Komisija će odobriti prospekt kada utvrdi da su informacije sadržane u prospektu i dokumentacija dostavljena uz zahtjev potpuni i u skladu sa ovim zakonom.

Odlučivanje po zahtjevu za odobravanje prospekta

Član 73

Rješenje o odobravanju ili odbijanju prospekta Komisija dostavlja podnosiocu zahtjeva.

Komisija je dužna da istovremeno sa obavještanjem podnosioca zahtjeva o odobravanju prospekta obavijesti ESMA-u i dostavi kopiju prospekta i pripadajuće dokumentacije.

Odbijanje zahtjeva za odobravanje prospekta

Član 74

Komisija će odbiti zahtjev za odobravanje prospekta ako:

- 1) je zahtjev podnijelo neovlašćeno lice;
- 2) je zahtjev nepotpun, odnosno prospekt ili informacije dostavljene uz prospekt ne ispunjavaju zahtjeve utvrđene ovim zakonom, a podnosilac nije dopunio zahtjev, odnosno otklonio nedostatke u ostavljenom roku;
- 3) nije pribavljena saglasnost nadležnog organa u skladu sa zakonom;
- 4) nije pribavljena potvrda da je regulisano tržište spremno da uključi hartije od vrijednosti u trgovanje;
- 5) prospekt sadrži informacije koje su netačne ili nepotpune, dovode u zabludu ili su isključene bitne činjenice koje za posljedicu imaju pogrešno, netačno ili obmanjujuće informisanje investitora, a podnosilac zahtjeva nije u ostavljenom roku otklonio te nedostatke;
- 6) podnosilac zahtjeva je emitent koji nije postupio u skladu sa mjerama Komisije izrečenim u postupku nadzora;
- 7) podaci iz prospekta nijesu u skladu sa odlukom emitenta o izdavanju hartija od vrijednosti, njihovom uključivanju u trgovanje ili nijesu u saglasnosti sa drugim podacima koje je potrebno dostaviti uz zahtjev;
- 8) se prospekt odnosi na javnu ponudu hartija od vrijednosti, a odluka nadležnog organa emitenta o izdavanju hartija od vrijednosti je ništava ili stavljena van snage;
- 9) je nad emitentom pokrenut postupak stečaja;
- 10) nije plaćena naknada za izdavanje odobrenja, utvrđena ovim zakonom.

Dopuna i dostavljanje informacija

Član 75

U postupku odobravanja prospekta Komisija može da naloži:

- 1) emitentu, ponuđaču ili licu koje traži uključ enje u trgovanje na regulisanom tržištu, da uključi u prospekt dodatne informacije, potrebne radi zaštite investitora;
- 2) emitentu, ponuđaču ili licu koje traži uključ enje u trgovanje na regulisanom tržištu i licu koje ih kontroliše ili koje kontrolišu ta lica, da dostave određene informacije i dokumente;
- 3) revizoru i menadžeru emitenta, ponuđaču ili licu koje traži uključ enje u trgovanje na regulisanom tržištu, kao i finansijskom posredniku kojem je povjereno sprovođenje javne ponude ili uključ ivanje u trgovanje, da dostavi određene informacije i dokumente.

Povjeravanje odobravanja prospekta

Član 76

Komisija može da, zbog prirode emitenta i ponuđenih hartija od vrijednosti ili specifičnosti javne ponude, odobravanje prospekta ili dodatka prospektu povjeri

nadležnom organu države članice, pod uslovom da prethodno obavijesti i dobije saglasnost ESMA-e.

Komisija može da odluči o odobravanju prospekta za čije odobravanje je nadležan organ države članice, uz saglasnost tog organa.

Komisija obavještava podnosioca zahtjeva za odobravanje prospekta o nadležnom organu koji će odlučivati po zahtjevu, iz st. 1 i 2 ovog člana, u roku od tri radna dana od dana dobijanja saglasnosti ESMA-e, odnosno saglasnosti nadležnog organa države članice.

Datumom podnošenja zahtjeva za odobravanje prospekta smatra se datum obavještavanja podnosioca zahtjeva u skladu sa stavom 3 ovog člana.

Dopuna prospekta **Član 77**

Ako u periodu od odobravanja prospekta do zatvaranja ponude ili do početka trgovanja na regulisanom tržištu nastupe nove činjenice ili se utvrdi da je prospekt izdat na osnovu netačnih ili nepotpunih podataka ili informacija koje mogu biti od uticaja na procjenu hartija od vrijednosti, emitent, ponuđač ili lice koje traži uključivanje u trgovanje na regulisanom tržištu, dužan je da dopuni prospekt tačnim i potpunim informacijama.

Lice iz stava 1 ovog člana, dužno je da Komisiji dostavi zahtjev za odobravanje dopune prospekta bez odlaganja od nastupanja ili saznanja za nove okolnosti ili nepravilnosti sadržane u prospektu.

Komisija odlučuje o zahtjevu za odobravanje dopune prospekta u skladu sa članom 73 ovog zakona, u roku od sedam radnih dana od dana podnošenja zahtjeva.

Dopuna prospekta se objavljuje na način na koji je objavljen i prospekt.

Odredbe st. 1, 2 i 3 ovog člana, primjenjuju se i na skraćeni prospekt, ako je potrebno s obzirom na sadržaj dopune prospekta.

Odobravanje dopune prospekta od nadležnog organa matične države članice emitenta **Član 78**

Zahtjev za odobravanje dopune prospekta podnosi se nadležnom organu matične države članice emitenta, ako Crna Gora nije matična država članica emitenta.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, smatra se da je dopunu prospekta odobrila Komisija.

Pravo na odustanak od kupovine ili upisa **Član 79**

Investitori koji su prihvatili ponudu prije objavljivanja dopune prospekta, imaju pravo da odustanu od kupovine ili upisa tih hartija od vrijednosti u roku od dva radna dana od dana objavljivanja dopune prospekta.

Emitent ili ponuđač mogu da produže rok iz stava 1 ovog člana.

Rok iz stava 1 ovog člana navodi se u dopuni prospekta.

Prospekt odobren u drugoj državi članici

Član 80

Prospekt i dopuna prospekta odobreni od nadležnog organa matične države članice mogu da se koriste za javnu ponudu ili prihvatanje za trgovanje u Crnoj Gori, pod uslovom da je nadležni organ te matične države članice dostavio Komisiji:

- 1) potvrdu o odobravanju prospekta;
- 2) kopiju prospekta koji je odobrio nadležni organ matične države članice; i
- 3) prevod skraćenog prospekta na crnogorski jezik.

Potvrda o odobravanju prospekta iz stava 1 tačka 1 ovog člana, smatra se valjanom, ako sadrži napomenu da je prospekt odobren od nadležnog organa iz stava 1 ovog člana, i ako propisane informacije nijesu uključene u prospekt, napomenu da je nadležni organ odobrio njihovo isključivanje sa razlozima za isključivanje.

Odobreni prospekt sa dopunama iz stava 1 ovog člana, sa adresom internet stranice nadležnog organa matične države članice, emitenta ili regulisanog tržišta na kojoj se nalaze ti dokumenti, Komisija objavljuje na svojoj internet stranici i čuva u roku od 12 mjeseci od dana njihovog objavljivanja.

Ako Komisija sazna za nove okolnosti ili nepravilnost informacija uključenih u prospekt koje mogu biti od uticaja na procjenu hartija od vrijednosti, obavijestice nadležni organ matične države članice o potrebi dopune prospekta.

Kada Komisija utvrdi da su emitent ili finansijska institucija počinili nepravilnost ili da je emitent prekršio svoje obaveze u postupku uključivanja hartija od vrijednosti u trgovanje na regulisanom tržištu, dokaze o tome dostaviće nadležnom organu matične države članice i ESMA-i.

Ako preduzete mjere nijesu odgovarajuće ili nadležni organ matične države članice propusti da preduzme mjere, a emitent ili finansijska institucija iz stava 5 ovog člana, nastavi sa kršenjem odredaba ovog zakona i drugih propisa, Komisija će, nakon obavještavanja nadležnog organa matične države članice i ESMA-e, preduzeti odgovarajuće mjere radi zaštite investitora.

Prospekti odobreni u Crnoj Gori

Član 81

Kada je Crna Gora matična država članica, Komisija će, na zahtjev emitenta, ponuđača ili lica koje zahtijeva uključjenje u trgovanje na regulisanom tržištu u državi članici dostaviti nadležnom organu države članice domaćina:

- 1) rješenje o odobravanju prospekta;

- 2) kopiju prospekta i dopune prospekta; i
- 3) prevod skraćenog prospekta na jeziku koji zahtijeva nadležni organ države članice domaćina.

Komisija će nadležnom organu države članice domaćina dostaviti dokumente i informacije iz stava 1 ovog člana, u roku od tri radna dana od dana podnošenja zahtjeva, ukoliko je prospekt odobren prije dana podnošenja ovog zahtjeva, odnosno u roku od jednog radnog dana od dana odobravanja prospekta, ako je zahtjev podnjet istovremeno sa zahtjevom za odobravanje prospekta.

U slučaju iz stava 2 ovog člana Komisija će obavijestiti ESMA-u o izdavanju potvrde o odobravanju prospekta, kao i licu koje je podnijelo zahtjev iz stava 1 ovog člana.

Komisija će sprovesti mjere iz čl. 76, 91 i 92 ovog zakona, ako je nadležni organ države članice domaćina obavijesti da je emitent ili finansijska institucija zadužena za javnu ponudu, počinila nepravilnosti ili prekršila obaveze uključivanjem hartija od vrijednosti u trgovanje na regulisanom tržištu i obavijestiti taj organ o preduzetim mjerama.

Emitenti sa sjedištem u trećim državama

Član 82

Ako je Crna Gora matična država, Komisija će emitentu sa sjedištem u trećoj državi odobriti prospekt za javnu ponudu sačinjen u skladu sa propisima te države, pod uslovom da:

- 1) je prospekt sačinjen u skladu sa međunarodnim standardima koje su utvrdile međunarodne organizacije komisija za hartije od vrijednosti, uključujući standarde Međunarodne organizacije komisija za hartije od vrijednosti (IOSCO) u vezi sa objavljivanjem informacija; i
- 2) su zahtjevi za informacijama, uključujući informacije finansijske prirode, ekvivalentni zahtjevima iz čl. 50 do 81 i čl. 83 do 93 ovog zakona.

Kada je Crna Gora država članica domaćin emitenta koji ima sjedište u trećoj državi, na javnu ponudu hartija od vrijednosti ili uključjenja u trgovanje na regulisanom tržištu u Crnoj Gori, shodno se primjenjuju odredbe čl. 68, 80 i 81 ovog zakona.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, emitent odnosno ponuđač koji vrši javnu ponudu hartija od vrijednosti u Crnoj Gori ili podnosi zahtjev za uključivanje hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu u Crnoj Gori, dužan je da sve aktivnosti u vezi sa javnom ponudom ili uključivanjem hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu, sprovodi preko investicionih društava, koja su u skladu sa ovim zakonom ovlašćena za pružanje investicionih usluga.

Dostavljanje i objavljivanje prospekta

Član 83

Emitent, ponuđač ili lice koje traži uključjenje u trgovanje na regulisanom tržištu dužno je da odobreni prospekt dostavi Komisiji u elektronskom obliku, objavi prospekt u skladu sa članom 84 ovog zakona i da nakon objavljivanja, obavijesti Komisiju o načinu

objavljivanja prospekta, najkasnije do početka ponude, odnosno do uključivanja hartija od vrijednosti na regulisano tržište.

Komisija će ESMA-i učiniti dostupnim objavljeni prospekt iz stava 1 ovog člana.

Emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu dužno je da prospekt objavi, odnosno dostavi u skladu sa stavom 1 ovog člana, najkasnije šest radnih dana prije isteka roka za prihvatanje ponude, ako se prospekt odnosi na prvu javnu ponudu akcija koje nijesu uključene u trgovanje na regulisanom tržištu.

Način objavljivanja prospekta

Član 84

Javnu dostupnost prospekta emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu obezbjeđuje:

- 1) objavljivanjem u najmanje jednom štampanom mediju koji se distribuira u Crnoj Gori;
- 2) objavljivanjem u najmanje jednom štampanom mediju koji se distribuira na teritoriji države članice u kojoj se vrši javna ponuda ili traži uključenje u trgovanje;
- 3) u štampanom obliku, koji će bez naknade biti javno dostupan, u poslovnim prostorijama regulisanog tržišta na kojem su prenosive hartije od vrijednosti uključene u trgovanje, ili u sjedištu emitenta i u poslovnim prostorijama finansijskih posrednika koji obavljaju poslove plasmana ili prodaje prenosivih hartija od vrijednosti, uključujući platne agente;
- 4) na internet stranici emitenta i, ako je potrebno, na internet stranici finansijskih posrednika koji obavljaju poslove plasmana ili prodaje prenosivih hartija od vrijednosti, uključujući platne agente;
- 5) na internet stranici regulisanog tržišta na kojem se traži uključenje u trgovanje; ili
- 6) na internet stranici Komisije.

Ukoliko je prospekt objavljen u skladu sa stavom 1 tač. 3, 4, 5 ili 6 ovog člana, obavještenje o načinu na koji je prospekt stavljen na raspolaganje javnosti obavezno se objavljuje u jednom dnevnom štampanom mediju koji se distribuira na teritoriji Crne Gore.

Prospekt objavljen u skladu sa stavom 1 tač. 1, 2, 3 ili 4 ovog člana, objavljuje se i na internet stranici regulisanog tržišta na kojem se traži uključivanje u trgovanje.

Istovjetnost odobrenog prospekta

Član 85

Tekst i forma prospekta i dopune prospekta koji su objavljeni ili javno dostupni moraju biti istovjetni izvornom tekstu koji je odobrila Komisija.

Kopija prospekta

Član 86

Ako je prospekt objavljen u elektronskom obliku, emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, dužno je da na zahtjev investitoru bez naknade dostavi štampani prospekt.

Ako se javna ponuda vrši preko finansijskog posrednika, odredba stava 1 ovog člana primjenjuje se i na tog finansijskog posrednika.

Objavljivanje na internet stranici Komisije

Član 87

Komisija je dužna da na svojoj internet stranici objavi sve prospekte odobrene u prethodnih 12 mjeseci.

Objavljivanje podijeljenog prospekta

Član 88

Emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, dužno je da objavi podijeljeni prospekt i sve dokumente koja su sastavni dio tog prospekta, u skladu sa članom 84 ovog zakona.

U dokumentima iz stava 1 ovog člana, obavezno se navodi mjesto na kojem su dostupna dokumenta na koja se u prospektu vrši upućivanje.

Objavljivanje prospekta oglašavanjem

Član 89

Objavljivanje prospekta oglašavanjem vrši se ako prospekt:

- 1) se odnosi na javnu ponudu ili uključenje hartija od vrijednosti za trgovanje na regulisanom tržištu; i
- 2) ima za cilj promociju potencijalnog upisa ili sticanja hartija od vrijednosti.

Oglas iz stava 1 ovog člana, naročito sadrži napomenu da je prospekt objavljen ili da će biti objavljen i mjesto na kojem je dostupan.

Oglas mora biti jasno označen kao oglas, a informacije sadržane u oglasu ne smiju biti netačne ili obmanjujuće i moraju biti konzistentne informacijama iz prospekta.

Informacije u vezi sa javnom ponudom ili uključivanjem hartija od vrijednosti za trgovanje na regulisanom tržištu koje saopštava emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, moraju da budu konzistentne sa informacijama iz prospekta, i ako se ne koriste u svrhe oglašavanja.

Obredbe st. 2, 3, i 4 ovog člana, ne primjenjuju se na javnu ponudu ili na uključenje hartija od vrijednosti za trgovanje na regulisanom tržištu, za koje ovim zakonom nije utvrđena obaveza objavljivanja prospekta.

Ako ovim zakonom nije utvrđena obaveza sačinjavanja prospekta, emitent ili ponuđač dužan je da uputi bitne informacije profesionalnim investitorima ili posebnim kategorijama investitora, kojima je ponuda namijenjena.

Kontrola objavljivanja i oglašavanja

Član 90

Kontrolu objavljivanja i oglašavanja prospekta u skladu sa ovim zakonom, vrši Komisija.

Obustava ili zabrana javne ponude ili uključivanja u trgovanje

Član 91

Ako Komisija posumnja da su u postupku sprovođenja javne ponude hartija od vrijednosti ili uključivanja u trgovanje na regulisanom tržištu, prekršene odredbe ovog zakona, može da:

- 1) obustavi javnu ponudu ili uključivanje hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu za najviše deset radnih dana;
- 2) obustavi ili naloži regulisanom tržištu da obustavi trgovanje određenim hartijama od vrijednosti za najviše deset radnih dana;
- 3) zabrani ili obustavi oglašavanje za najviše deset radnih dana;
- 4) zabrani javnu ponudu hartija od vrijednosti;
- 5) zabrani trgovanje hartijama od vrijednosti na regulisanom tržištu.

Komisija može da objavi da emitent, ponuđač ili lice koje traži uključjenje u trgovanje na regulisanom tržištu ne postupa u skladu sa odredbama ovog zakona.

Mjere iz stava 1 ovog člana, Komisija će preduzeti primjereno težini povrede i svrsi koja mjerom treba da se ostvari.

Mjere nakon uključivanja hartija od vrijednosti u trgovanje na regulisanom tržištu

Član 92

Komisija nakon uključivanja hartija od vrijednosti u trgovanje na regulisanom tržištu može da:

- 1) naloži emitentu da objavi sve bitne informacije koje mogu uticati na procjenu hartija od vrijednosti uključenih u trgovanje na regulisanom tržištu, radi obezbjeđenja zaštite investitora ili neometanog funkcionisanja tržišta;
- 2) obustavi ili naloži regulisanom tržištu da obustavi trgovanje hartijama od vrijednosti ako stanje emitenta može nanijeti štetu interesima investitora;
- 3) naloži emitentu čijim se hartijama od vrijednosti trguje na regulisanom tržištu da izvršava obaveze iz čl. 94 do 149 ovog zakona i da investitoru dostavlja informacije istovjetne informacijama iz prospekta, kao i da obezbijedi jednak tretman svih vlasnika hartija od vrijednosti koji su u istom položaju;
- 4) pokrene postupak pred nadležnim sudom, u skladu sa zakonom.

Izuzeci od primjene

Član 93

Odredbe čl. 50 do 92 ovog zakona ne primjenjuju se na:

- 1) jedinice subjekata za zajednička ulaganja koje nijesu zatvorenog tipa;
- 2) nevladničke hartije od vrijednosti koje je izdala Crna Gora, država članica, javna međunarodna tijela čija je članica Crna Gora ili država članica, Evropska centralna banka ili centralne banke država članica;

- 3) udjele u kapitalu centralnih banaka država članica;
- 4) hartije od vrijednosti koje izdaju udruženja sa svojstvom pravnog lica ili neprofitne organizacije, u vezi sa pribavljanjem sredstava potrebnih za postizanje neprofitnih ciljeva;
- 5) akcije ili obveznice društva izdate u korist direktora, zaposlenih, ili njihovih članova porodice;
- 6) hartije od vrijednosti za čije ispunjenje obaveza garantuje država članica ili nadležni organ države članice;
- 7) nevlasničke hartije od vrijednosti koje stalno ili povremeno izdaju kreditne institucije, pod uslovom da te hartije od vrijednosti:
 - a) nijesu zamjenljive hartije od vrijednosti;
 - b) nijesu hartije od vrijednosti koje vlasniku daju pravo upisa ili sticanja drugih hartija od vrijednosti i nijesu povezane sa derivatima;
 - c) predstavljaju potvrde o primanju novčanih sredstava kao depozita koji se u određenom roku mora vratiti uplatiocu novčanih sredstava;
 - d) sadrže potraživanja vlasnika koja su obezbijeđena garancijom za depozite;
- 8) hartije od vrijednosti uključene u ponudu čiji je ukupan iznos u Evropskoj uniji manji od 5.000.000 eura, za period od 12 mjeseci;
- 9) dužničke hartije od vrijednosti koje stalno ili povremeno izdaju kreditne institucije, kad je ukupni iznos ponude u Evropskoj uniji manji od 75.000.000 eura, koji se računa tokom perioda od 12 mjeseci, pod uslovom da te hartije od vrijednosti:
 - a) nijesu zamjenljive hartije od vrijednosti;
 - b) nijesu hartije od vrijednosti koji vlasniku daju pravo upisa ili sticanja drugih hartija od vrijednosti i nijesu povezane sa derivatima.

U slučajevima iz stava 1 tač. 2, 6, 8 i 9 ovog člana, emitent, ponuđač ili lice koje traži uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu može po sopstvenom izboru da sačini prospekt u skladu sa ovim zakonom, ako su hartije od vrijednosti javno ponuđene ili su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu.

IV. TRANSPARENTNOST

Emitent Član 94

Emitentom, u smislu čl. 98 do 124 ovog zakona, smatra se i fizičko ili pravno lice čije su hartije od vrijednosti sadržane u depozitarnoj potvrdi.

Akcionar Član 95

Akcionar, u smislu čl. 98 do 124 ovog zakona, je i fizičko ili pravno lice koje direktno ili indirektno drži depozitarne potvrde, a vlasnik depozitarnih potvrda smatra se akcionarom osnovnih akcija na osnovu kojih su izdate depozitarne potvrde.

Hartije od vrijednosti Član 96

Hartije od vrijednosti, u smislu čl. 98 do 124 ovog zakona, su sve vrste prenosivih hartija od vrijednosti iz člana 4 ovog zakona, osim instrumenata tržišta novca sa rokom dospijeca kraćim od 12 mjeseci.

Matična država članica

Član 97

Matičnom državom članicom, u smislu čl. 98 do 124 ovog zakona, smatra se:

- 1) u slučaju emitenta dužničkih hartija od vrijednosti koje su emitovane u nominalnoj vrijednosti u iznosu manjem od 1.000 eura po jedinici ili emitenta akcija, ako je emitent osnovan:
 - a) u Evropskoj uniji, država članica u kojoj se nalazi sjedište emitenta;
 - b) u trećoj državi, država članica koju je emitent izabrao da na njenom regulisanom tržištu uključi hartije od vrijednosti u trgovanje;
- 2) za emitente koji nijesu obuhvaćeni tačkom 1 ovog stava, država članica koju je emitent izabrao između države članice u kojoj je sjedište emitenta i države članice koje su uključile hartije od vrijednosti emitenta u trgovanje na regulisanom tržištu na njihovoj teritoriji, pri čemu emitent može da izabere samo jednu državu članicu kao svoju matičnu državu članicu;
- 3) za emitenta čije hartije od vrijednosti prestanu da budu uključene u trgovanje na regulisanom tržištu u matičnoj državi članici iz tačke 1 podtačka b ili tačke 2 ovog stava, odnosno uključene su u trgovanje u jednoj ili više država članica, matična država članica koju emitent izabere između država članica u kojima su njegove hartije od vrijednosti uključene u trgovanje na regulisanom tržištu ili država članica u kojoj emitent ima sjedište.

Izbor matične države članice iz stava 1 tačka 2 ovog člana, vrši se za najmanje tri godine, osim ako hartije od vrijednosti prestanu da budu uključene u trgovanje na regulisanom tržištu u Evropskoj uniji ili ako emitent postane emitent iz stava 1 tač. 1 ili 3 ovog člana, u toku perioda od tri godine, od izbora matične države članice.

Emitent obavještava nadležni organ države članice u kojoj ima sjedište ili nadležni organ matične države članice, a po potrebi, sve države članice domaćina o izboru matične države.

Ukoliko emitent ne izabere matičnu državu članicu u skladu sa stavom 1 ovog člana, u roku od tri mjeseca od datuma prvog uključivanja hartija od vrijednosti emitenta na regulisanom tržištu, matičnom državom članicom smatra se država članica u kojoj su hartije od vrijednosti uključene u trgovanje.

Ukoliko su hartije od vrijednosti emitenta uključene u trgovanje na regulisanom tržištu u više država članica, te države članice smatraju se matičnim državama članicama emitenta, do izbora matične države u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Odredba stava 1 ovog člana, primjenjuje se na sve dužničke hartije od vrijednosti u valuti koja nije euro, pod uslovom da je nominalna vrijednost po jedinici na dan emitovanja manja od 1.000 eura, osim ako je približno jednaka 1.000 eura.

Godišnji finansijski izvještaj emitenta

Član 98

Emitent je dužan da godišnji finansijski izvještaj dostavi Komisiji, objavi ga na svojoj internet stranici, najkasnije tri mjeseca od završetka finansijske godine i obezbijedi njegovu javnu dostupnost, u periodu od najmanje deset godina od dana objavljivanja.

Godišnji finansijski izvještaj emitenta mora da sadrži:

- 1) revidirane finansijske iskaze sa izvještajem o reviziji;
- 2) izvještaj o upravljanju;
- 3) izjave odgovornih lica u emitentu da:
 - a) je finansijski izvještaj sačinjen u skladu sa odgovarajućim računovodstvenim standardima i da daje istinit i pravilan prikaz sredstava, obaveza, finansijskog stanja i dobiti ili gubitka emitenta, kao i njegovih zavisnih društava uključenih u konsolidovani izvještaj;
 - b) izvještaj o upravljanju sadrži objektivan i pravilan prikaz razvoja i poslovanja, kao i statusa emitenta i zavisnih društava uključenih u konsolidovani izvještaj sa opisom rizika i problema u poslovanju.

U izjavi iz stava 2 tačka 3 ovog člana, navode se imena i prezimena i funkcije odgovornih lica.

Ako je emitent dužan da, u skladu sa zakonom pripremi konsolidovane račune, finansijski iskazi sadrže:

- 1) konsolidovane račune, sačinjene u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima;
- 2) godišnje račune matičnog društva, sačinjene u skladu sa zakonom.

Ako emitent nije dužan da pripremi konsolidovane račune, finansijski iskazi sadrže bilanse koji se sačinjavaju u skladu sa zakonom kojim se uređuje računovodstvo.

Izvještaj o reviziji koji je potpisalo lice odgovorno za reviziju finansijskih iskaza objavljuje se sa godišnjim finansijskim izvještajem.

Revizor je dužan da na zahtjev Komisije dostavi tražene informacije i podatke u skladu sa odredbama ovog zakona.

Dostavljanje informacija od strane revizora na zahtjev Komisije ne predstavlja kršenje ugovornih ili drugih ograničenja revizora o objavljivanju informacija.

Polugodišnji finansijski izvještaj emitenta

Član 99

Emitent je dužan da polugodišnji finansijski izvještaj za prvih šest mjeseci finansijske godine dostavi Komisiji, objavi ga na svojoj internet stranici, najkasnije dva mjeseca nakon isteka izvještajnog perioda i obezbijedi njegovu javnu dostupnost u periodu od najmanje deset godina od dana objavljivanja.

Polugodišnji finansijski izvještaj sadrži:

- 1) polugodišnje finansijske iskaze;
- 2) polugodišnji izvještaj o upravljanju;
- 3) izjave odgovornih lica u emitentu da:

- a) je finansijski izvještaj sačinjen u skladu sa odgovarajućim računovodstvenim standardima i da daje istinit i pravilan prikaz sredstava, obaveza, finansijskog stanja i dobiti ili gubitka emitenta, kao i njegovih zavisnih društava uključenih u konsolidovani izvještaj;
- b) izvještaj o upravljanju sadrži objektivan i pravilan prikaz informacija iz stava 6 ovog člana.

U izjavi iz stava 2 tačka 3 ovog člana, navode se imena i prezimena i funkcije odgovornih lica.

Ako je emitent dužan da pripremi konsolidovane račune, finansijski izvještaji treba da budu pripremljeni u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima.

Ako emitent nije dužan da pripremi konsolidovane račune, finansijski iskazi sadrže bilanse koji se sačinjavaju u skladu zakonom kojim se uređuje računovodstvo.

Polugodišnji izvještaj o upravljanju iz stava 2 tačka 3 podtačka b ovog člana, naročito sadrži:

- 1) bitne događaje koji su nastupili tokom izvještajnog perioda;
- 2) uticaj bitnih događaja na skup finansijskih iskaza;
- 3) opis rizika i eventualnih problema u poslovanju u drugom šestomjesečnom periodu do kraja finansijske godine.

Polugodišnji izvještaj o upravljanju, pored elemenata iz stava 6 ovog člana, obavezno sadrži i podatke o najvećim transakcijama povezanih lica.

Kvartalni finansijski izvještaji emitenta

Član 100

Emitent koji ima sjedište u Crnoj Gori dužan je da kvartalni finansijski izvještaj dostavi Komisiji, objavi ga na svojoj internet stranici, najkasnije mjesec dana nakon isteka kvartala i obezbijedi javnu dostupnost izvještaja u periodu od najmanje deset godina od dana objavljivanja.

Kvartalni finansijski izvještaj sadrži:

- 1) kvartalne finansijske iskaze;
- 2) kvartalni izvještaj o upravljanju;
- 3) izjave odgovornih lica u emitentu da:
 - a) su finansijski izvještaji sačinjeni u skladu sa odgovarajućim računovodstvenim standardima i da daju istinit i pravilan prikaz sredstava, obaveza, finansijskog stanja i dobiti ili gubitka emitenta kao i njegovih zavisnih društava uključenih u konsolidovani izvještaj;
 - b) izvještaj o upravljanju sadrži objektivan i pravilan prikaz razvoja i poslovanja, kao i statusa emitenta i njegovih zavisnih društava uključenih u konsolidovani izvještaj, sa opisom rizika i problema u poslovanju.

U izjavi iz stava 2 tačka 3 ovog člana, navode se imena i prezimena i funkcije odgovornih lica.

Ako je emitent u skladu sa zakonom dužan da pripremi konsolidovane račune, finansijski izvještaji treba da budu pripremljeni u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima.

Ako emitent nije dužan da pripremi konsolidovane račune, finansijski iskazi naročito sadrže bilanse sačinjene u skladu zakonom kojim se uređuje računovodstvo.

Kvartalni izvještaj o upravljanju iz stava 2 tačka 2 ovog člana, naročito sadrži:

- 1) bitne događaje koji su nastupili tokom izvještajnog perioda;
- 2) uticaj bitnih događaja na skup finansijskih iskaza;
- 3) opis rizika i eventualnih problema u poslovanju do kraja finansijske godine.

Kvartalni izvještaj o upravljanju, pored elemenata iz stava 6 ovog člana, sadrži i podatke o najvećim transakcijama povezanih lica.

Bliži sadržaj i način izvještavanja iz stava 1 ovog člana i čl. 98 i 99 ovog zakona propisuje Komisija.

Odgovornost za izvještavanje **Član 101**

Za tačnost i objavljivanje izvještaja iz čl. 98, 99 i 100 ovog zakona, odgovorni su emitent, odbor direktora emitenta i računovođa koji je sačinio finansijske iskaze emitenta.

Lica iz stava 1 ovog člana, dužna su da nadoknade štetu licu koja je nastala kao posljedica neistinitih, obmanjujućih ili nepotpunih podataka u finansijskim izvještajima.

Lica iz stava 1 ovog člana, ne odgovaraju za štetu iz stava 2 ovog člana, ako dokažu da nijesu znala ili nijesu mogla znati za nepravilnosti sadržane u izvještaju, pod uslovom da su postupala u skladu sa najboljom poslovnom praksom.

Obavještenje o sticanju ili otuđenju većinskih udjela **Član 102**

Akcionar koji stekne ili otuđi akcije emitenta koje su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu, dužan je da obavijesti emitenta o svom pravu glasa kada:

- 1) dostigne, pređe ili padne ispod praga od 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, 30%, 50% i 75% kao rezultat sticanja ili otuđenja akcija emitenta;
- 2) dostigne, pređe, ili padne ispod praga iz tačke 1 ovog člana, kao rezultat promjene broja akcija sa pravom glasa na koje je podijeljen akcionarski kapital emitenta ili promjene broja glasačkih prava iz tih akcija.

Procenat prava glasa iz stava 1 ovog člana, izračunava se na osnovu svih akcija sa pravom glasa, uključujući i suspendovana prava.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana, daje se i za sve akcije iste klase sa pravom glasa.

Odredba stava 1 ovog člana, ne primjenjuje se na:

- 1) akcije sa pravom glasa koje su stečene samo u svrhu kliringa i saldiranja u toku uobičajenog ciklusa kliringa i saldiranja;

- 2) akcije koje drži pružalac usluga pod uslovom da to lice može isključivo da ostvaruje prava glasa iz tih akcija prema instrukcijama vlasnika akcija datim u pisanom obliku ili elektronskim putem;
- 3) akcije koje drži market mejer koji djeluje u okviru svojih ovlašćenja, ako procenat tih akcija ne dostiže ili prelazi prag od 5% i ukoliko market mejer ispunjava sljedeće kriterijume:
 - a) ima ovlašćenje od matične države;
 - b) ne utiče na upravljanje emitenta; i
 - c) ne vrši uticaj na emitenta da te akcije kupi ili da podrži cijenu akcija;
- 4) akcije koje je članica Evropskog sistema centralnih banaka pribavila ili stekla obavljanjem funkcije, uključujući i akcije koje je pribavila ili stekla kao zalog, ili na osnovu repo ugovora ili sličnog pravnog posla, za potrebe likvidnosti u skladu sa monetarnom politikom ili platnim prometom, pri čemu se ovo izuzeće primjenjuje u kraćem vremenskom periodu, ako se ne ostvaruje pravo glasa iz tih akcija;
- 5) prava glasa iz akcija na pozicijama u knjizi trgovanja ovlašćene kreditne institucije ili investicionog društva, ako:
 - a) prava glasa u knjizi trgovanja ne prelaze 5%; i
 - b) ovlašćena kreditna institucija ili investiciono društvo ne ostvaruje pravo glasa i ne koristi ga za upravljanje emitentom.

Odredbe st. 1 do 4 ovog člana, ne odnose se na prava glasa iz akcija čije je sticanje izvršeno u skladu sa programom otkupa i stabilizacije finansijskih instrumenata, pod uslovom da se prava glasa iz tih akcija ne ostvaruju ili na drugi način koriste za uticanje na upravljanje emitentom.

Sticanje ili otuđenje većinskih udjela u pravu glasa

Član 103

Odredbe člana 102 ovog zakona, primjenjuju se i na fizička ili pravna lica koja su ovlašćena da stiču, otuđe ili koriste pravo glasa:

- 1) koje ima treća strana sa kojom je to lice zaključilo ugovor, na osnovu kojeg su dužni da udruženim vršenjem prava glasa, usvoje dugoročnu zajedničku politiku upravljanja emitentom;
- 2) koje ima treća strana u skladu sa ugovorom zaključenim sa tim fizičkim ili pravnim licem kojim je utvrđen privremeni prenos za konsolidaciju prava glasa koja posjeduju;
- 3) iz akcija koje su založene kao kolateral kod fizičkog ili pravnog lica, pod uslovom da to lice kontroliše prava glasa i objavi namjeru o njihovom korišćenju;
- 4) iz akcija za koje je u korist fizičkog ili pravnog lica utvrđeno pravo plodouživanja;
- 5) koje ima i može da koristi u skladu sa tač. 1 do 4 ovog stava društvo koje kontroliše fizičko ili pravno lice;
- 6) iz akcija deponovanih kod fizičkog ili pravnog lica, po osnovu kojih to lice može da ostvari pravo glasa, po sopstvenom izboru, ako ne postoje posebne instrukcije akcionara;
- 7) koje ima treća strana u svoje ime, a za račun tih fizičkih ili pravnih lica;
- 8) koje ta fizička ili pravna lica mogu da ostvare kao punomoćnici po sopstvenom izboru, ako ne postoje posebne instrukcije akcionara.

Svojina nad finansijskim instrumentima

Član 104

Odredba člana 102 ovog zakona, primjenjuje se i na fizička i pravna lica koja drže, neposredno ili posredno finansijske instrumente koji:

- 1) po dospelju daju akcionaru, na osnovu ugovora zaključenog u pisanoj formi, bezuslovno pravo sticanja ili diskreciono pravo da stekne akcije sa pravom glasa, emitovane od emitenta čije su akcije uključene u trgovanje na regulisanom tržištu;
- 2) ne obuhvataju, ali upućuju na akcije iz tačke 1 ovog stava i imaju ekonomski uticaj sličan uticaju tih finansijskih instrumenata, bez obzira da li daju pravo na fizičko namirenje.

U obavještenju o finansijskom instrumentu iz stava 1 ovog člana, navode se vrste finansijskih instrumenata koji se drže u skladu sa stavom 1 ovog člana i odvojeno za finansijske instrumente sa pravom na fizičko namirenje i finansijskih instrumenata kojima se dodjeljuje pravo na namirenje u novcu.

Pravo glasa izračunava se uzimajući u obzir puni nominalni iznos akcija obuhvaćenih finansijskim instrumentom iz stava 1 ovog člana, osim ako se finansijski instrument odnosi isključivo na namirenje u novcu, kada se pravo glasa izračunava množenjem nominalnog iznosa predmetnih akcija deltom instrumenta, i u tu svrhu imalac sabira sve finansijske instrumente koji se odnose na istog emitenta.

Za izračunavanje prava glasa iz stava 3 ovog člana, uzimaju se u obzir isključivo duge pozicije koje ne proizilaze iz kratkih pozicija koje se odnose na istog emitenta.

Finansijskim instrumentima iz stava 1 ovog člana, smatraju se:

- 1) prenosive hartije od vrijednosti;
- 2) opcije;
- 3) fjučersi;
- 4) svopovi;
- 5) kamatni forvardi;
- 6) ugovori za razlike; i
- 7) drugi ugovori ili sporazumi sličnih ekonomskih učinaka koji se mogu namiriti fizički ili u novcu.

Odredbe čl. 102 i 103 ovog zakona, primjenjuju se i na fizičko i pravno lice koje ima direktno ili indirektno pravo glasa koje sa pravom glasa koje proizilazi iz svojine nad finansijskim instrumentima, dostigne, pređe ili padne ispod praga iz člana 102 ovog zakona.

U obavještenju o finansijskom instrumentu, navodi se struktura prava glasa iz akcija koje se drže u skladu sa čl. 102 i 103 ovog zakona i prava glasa vezanih za finansijske instrumente iz stava 5 ovog člana.

Prava glasa povezana sa finansijskim instrumentima iz st. 1 i 2 ovog člana, objavljuju se ako fizičko ili pravno lice stekne akcije sa pravom glasa koje sa ukupnim brojem prava glasa povezanih sa akcijama emitovanim od istog emitenta dostižu ili prelaze prag utvrđen članom 102 stav 1 ovog zakona.

Obavješćavanje o finansijskim instrumentima emitenta

Član 105

Vlasnik finansijskog instrumenta dužan je da u skladu sa članom 103 ovog zakona, dostavi obavještenje emitentu o svim finansijskim instrumentima koje drži, a koji se odnose na tog emitenta.

Objavljivanje promjene prava glasa **Član 106**

Emitent je dužan da posljednjeg dana u mjesecu, u kojem je došlo do promjene broja akcija sa pravom glasa na koje je podijeljen akcionarski kapital emitenta ili promjene broja prava glasa iz tih akcija, objavi informacije o nastalim promjenama i novom ukupnom broju akcija sa pravom glasa, na svojoj internet stranici.

Način obavješćavanja i objavljivanja većinskih udjela **Član 107**

U obavještenju iz čl. 102 i 103 ovog zakona, navode se podaci o:

- 1) promjeni prava glasa;
- 2) nizu zavisnih društava kroz koja se glasačka prava drže, ako ih ima;
- 3) datumu na koji je prag dostignut ili pređen;
- 4) identitetu akcionara, uključujući i akcionara koji ne može da koristi pravo glasa u skladu sa uslovima iz člana 103 ovog zakona i fizičkog ili pravnog lica kojem je dozvoljeno da koristi prava glasa u ime tog akcionara;
- 5) za instrumente sa periodom korišćenja, naznaku datuma ili vremenskog perioda kada će akcije biti ili mogu biti stečene, ako je taj datum ili period utvrđen;
- 6) datumu dospijeca ili isteka finansijskog instrumenta;
- 7) nazivu i sjedištu za pravno lice, odnosno ime i prezime i adresa za fizičko lice vlasnika finansijskog instrumenta;
- 8) nazivu emitenta.

Obavještenje sa podacima iz stava 1 tač. 5 do 8 ovog člana, dostavlja se emitentu svih akcija na koje se finansijski instrumenti odnose i regulisanom tržištu, ako su akcije uključene za trgovanje na regulisanom tržištu.

Obavještenje iz stava 2 ovog člana, dostavlja se bez odlaganja, u roku od četiri dana trgovanja, od dana na koji je lice iz čl. 102 i 103 ovog zakona saznalo za sticanje, otuđenje ili mogućnost vršenja prava glasa za koje je uvrđena obaveza obavješćavanja, odnosno najkasnije u roku od dva dana trgovanja od dana izvršenja transakcije.

Odredba stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na zavisno pravno lice ako je obavješćavanje izvršilo matično društvo ili je i to matično društvo kontrolisano od drugog matičnog društva.

Emitent je dužan da po prijemu obavještenja iz stava 2 ovog člana, bez odlaganja, a najkasnije do kraja trećeg dana trgovanja od dana prijema obavještenja, na svojoj internet stranici, objavi podatke iz obavještenja.

Davanje na uvid obavještenja o udjelu **Član 108**

Fizičko ili pravno lice koje je izvršilo obavješćavanje emitenta o sticanju udjela u skladu sa članom 107 ovog zakona, dužno je da na zahtjev Komisije, pruži na uvid obavješćenje o sticanju udjela.

Obavješćavanje Komisije **Član 109**

Obavješćenja i informacije koje se dostavljaju emitentu u skladu sa čl. 102 do 104 i čl. 107, 108, 110 i 111 ovog zakona akcionar je dužan da istovremeno dostavi i Komisiji.

Obavješćenja i informacije iz stava 1 ovog člana, dostavljaju se elektronskim putem.

Objedinjavanje udjela matičnog društva društva za upravljanje **Član 110**

Matično društvo društva za upravljanje nije dužno da objedinjava svoje udjele u skladu sa ovim zakonom sa udjelima kojima upravlja društvo za upravljanje koje pravo glasa koristi nezavisno od matičnog društva.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, matično društvo dužno je da vrši objedinjavanje udjela, ako je to društvo ili društvo koje kontroliše matično društvo investiralo u udjele kojima upravlja društvo za upravljanje, koje pravo glasa iz tih udjela isključivo koristi prema instrukcijama matičnog ili drugog društva koje kontroliše matično društvo.

Objedinjavanje udjela matičnog društva investicionog društva **Član 111**

Matično društvo investicionog društva nije dužno da objedinjava svoje udjele u skladu sa ovim zakonom sa udjelima kojima investiciono društvo upravlja na pojedinačnoj osnovi, pod uslovom da:

- 1) je investiciono društvo ovlašćeno da pruža uslugu upravljanja portfeljem;
- 2) investiciono društvo može da koristi prava glasa iz akcija samo u skladu sa instrukcijama datim u pisanoj ili elektronskoj formi ili obezbjeđuje da se pojedinačne usluge upravljanja portfeljem sprovode nezavisno od drugih usluga primjenom odgovarajućih mehanizama i
- 3) investiciono društvo vrši svoja prava glasa nezavisno od matičnog društva.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, matično društvo dužno je da vrši objedinjavanje udjela, ako je to matično društvo ili drugo društvo koje kontroliše matično društvo, investiralo u udjele kojima upravlja investiciono društvo, koje pravo glasa iz tih udjela isključivo koristi prema instrukcijama matičnog ili drugog društva koje kontroliše matično društvo.

Odredba stava 2 ovog člana, ne primjenjuje se na investiciono društvo osnovano van Crne Gore, pod uslovom da ispunjava uslove ekvivalentne uslovima iz stava 1 ovog člana.

Sticanje ili otuđenje sopstvenih akcija od strane emitenta **Član 112**

Emitent akcija dužan je da, ako prilikom sticanja ili otuđenja sopstvenih akcija, samostalno ili preko lica koje djeluje u svoje ime, a za račun emitenta, procenat prava glasa dostiže, prelazi ili pada ispod praga od 5% ili 10% prava glasa, objavi procenat prava glasa iz tih akcija najkasnije četvrtog dana trgovanja od dana sticanja ili otuđenja akcija.

Procenat iz stava 1 ovog člana, izračunava se na osnovu ukupnog broja akcija sa pravom glasa.

Izveštaji o koncesionim i drugim naknadama

Član 113

Emitent koji djeluje u ekstraktivnoj industriji ili djelatnosti sječe šuma, dužan je da sačini izvještaj o plaćenim koncesionim i drugim naknadama državi, na konsolidovanoj osnovi.

Emitent je dužan da izvještaj iz stava 1 ovog člana, objavi najkasnije šest mjeseci nakon završetka finansijske godine i obezbijedi njegovu javnu dostupnost najmanje deset godina od dana objavljivanja.

Bliži sadržaj i način sačinjavanja i dostavljanja izvještaja iz stava 1 ovog člana, propisuje Komisija.

Kalendar dana trgovanja

Član 114

Dani trgovanja, u smislu ovog zakona, su dani trgovanja koje odredi regulisano tržište.

Dani trgovanja države članice, u smislu ovog zakona, su dani trgovanja koje odredi regulisano tržište matične države članice emitenta.

Komisija je dužna da na svojoj internet stranici objavi kalendar dana trgovanja.

Elektronska sredstva

Član 115

Elektronska sredstva iz čl. 116 do 124 ovog zakona, su sredstva elektronske opreme za obradu podataka koja uključuje digitalnu kompresiju kao i čuvanje i prenos podataka, koristeći žične, radio i optičke tehnologije ili druga elektromagnetna sredstva.

Obaveze emitenata čije su vlasničke hartije od vrijednosti uključene u trgovanje na regulisanom tržištu

Član 116

Emitent jedne ili više vrsta vlasničkih hartija od vrijednosti uključenih za trgovanje na regulisanom tržištu dužan je da obezbijedi jednak tretman svih vlasnika vlasničkih hartija od vrijednosti koji su u istom položaju.

Emitent iz stava 1 ovog člana, dužan je da vlasnicima vlasničkih hartija od vrijednosti obezbijedi informacije i resurse neophodne za ostvarivanje njihovih prava, kao i kontinuitet cjelovitosti i tačnosti podataka.

Emitent iz stava 1 ovog člana dužan je da vlasnicima vlasničkih hartija od vrijednosti:

- 1) pruži informacije o mjestu, vremenu održavanja i dnevnom redu skupštine, ukupnom broju akcija i pravima glasa, kao i o pravima vlasnika akcija da učestvuju na skupštini akcionara;
- 2) koji imaju pravo glasa na skupštini akcionara, priloži punomoćje, u pisanoj formi ili u elektronskom obliku, zajedno sa obavještenjem o održavanju i dnevnom redu skupštine, ili na zahtjev nakon dostavljanja obavještenja o skupštini akcionara;
- 3) odredi kao posrednika finansijsku instituciju preko koje akcionari mogu da ostvaruju svoja finansijska prava; i
- 4) objavi podatke o prenosu prava i isplati dividende, kao i o emisiji novih akcija, uključujući informacije o mogućim novim prenosima prava, upisu, opozivu ili konverziji.

Emitent iz stava 1 ovog člana, može da koristi elektronska sredstva za upućivanje informacije akcionarima, pod uslovom da je odluka o korišćenju elektronskih sredstava usvojena na skupštini akcionara i da:

- 1) upotreba elektronskih sredstava nije uslovljena mjestom prebivališta ili sjedištem akcionara ili fizičkog ili pravnog lica;
- 2) je obezbijeđen odgovarajući sistem potvrđivanja da su akcionari, odnosno fizička ili pravna lica koja imaju pravo da ostvare ili direktno ostvaruju pravo glasa, blagovremeno obaviješteni.

Emitent iz stava 1 ovog člana, dužan je da od akcionara ili fizičkih ili pravnih lica koja su ovlašćena da stiču, otuđe ili ostvaruju pravo glasa u pisanoj formi traži saglasnost za dostavljanje informacija elektronskim putem.

Ako lice iz stava 5 ovog člana, u razumnom roku ne dostavi odgovor, smatraće se da je dalo pristanak za dostavljanje informacija elektronskim putem, s tim što može naknadno da zatraži dostavljanje informacija pisanim putem.

Troškove dostavljanja informacija elektronskim putem, emitent utvrđuje na jednak način za sve akcionare u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Vlasnici vlasničkih hartija od vrijednosti mogu da ostvaruju prava glasa na skupštini akcionara putem punomoćja iz stava 3 ovog člana.

Obaveze emitenta čije su dužničke hartije od vrijednosti uključene za trgovanje na regulisanom tržištu

Član 117

Emitent, čije su dužničke hartije od vrijednosti uključene za trgovanje na regulisanom tržištu, dužan je da obezbijedi da svi imaoци dužničkih hartija od vrijednosti, koje su jednako rangirane, imaju isti položaj u pogledu prava sadržanih u tim dužničkim hartijama od vrijednosti, i da obezbijedi informacije i resurse neophodne za ostvarivanje njihovih prava i kontinuitet cjelovitosti i tačnosti podataka.

Vlasnici dužničkih hartija od vrijednosti mogu da ostvaruju svoja prava putem punomoćja koje im daje emitent iz stava 1 ovog člana.

Emitent iz stava 1 ovog člana dužan je da vlasniku dužničkih hartija od vrijednosti:

- 1) pruža informacije o mjestu, vremenu i dnevnom redu sastanka vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti, isplati kamata, vršenju konverzije, razmjeni, upisu ili pravu na odricanje i otplatu kao i o pravima vlasnika da učestvuju na sastanku vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti;
- 2) koji ima pravo glasa na sastanku vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti priloži punomoćje, u pisanoj formi ili u elektronskom obliku, zajedno sa obavještenjem o sastanku, ili na zahtjev, nakon obavještenja o sastanku;
- 3) odredi kao platnog agenta finansijsku instituciju, preko koje imao ci dužničkih hartija od vrijednosti mogu da ostvaruju svoja finansijska prava, osim ako emitent sam pruža finansijske usluge.

Ako su na sastanku vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti pozvani samo vlasnici dužničkih hartija od vrijednosti čiji apoen po jedinici iznosi najmanje 100.000 eura ili su dužničke hartije od vrijednosti u valuti koja nije euro, a čiji je apoen na datum izdavanja jednak najmanje 100.000 eura, emitent za održavanje sastanka može da izabere bilo koju državu članicu u kojoj su tom emitentu na raspolaganju sva sredstva i podaci neophodni za ostvarivanje prava vlasnika tih hartija od vrijednosti.

Odredba stava 4 ovog člana, primjenjuje se i na emitenta dužničkih hartija od vrijednosti, čija pojedinačna nominalna vrijednost iznosi najmanje 50.000 eura i emitenta dužničkih hartija od vrijednosti čija protivvrijednost pojedinačne nominalne vrijednosti na dan emitovanja iznosi najmanje 50.000 eura, a koje su uključene za trgovanje na regulisanom tržištu u Evropskoj uniji prije 31. decembra 2010. godine, sve dok su te hartije od vrijednosti u opticaju.

Emitent iz stava 1 ovog člana može, za dostavljanje informacija vlasnicima dužničkih hartija od vrijednosti, da koristi elektronska sredstva, pod uslovom da je odluka o korišćenju elektronskih sredstava usvojena na sastanku vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti i da:

- 1) upotreba elektronskih sredstava nije uslovljena mjestom prebivališta ili sjedišta vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti ili fizičkog ili pravnog lica koje je ovlašćeno da stiče, otuđi ili ostvaruje prava glasa;
- 2) je obezbijeđen odgovarajući sistem potvrde da su vlasnici dužničkih hartija od vrijednosti, odnosno fizička ili pravna lica koja su ovlašćena da stiču, otuđe ili ostvaruju prava glasa blagovremeno obaviješteni.

Emitent iz stava 1 ovog člana, dužan je da od akcionara ili fizičkih ili pravnih lica koja su ovlašćena da stiču, otuđe ili ostvaruju pravo glasa u pisanoj formi traži saglasnost za dostavljanje informacija elektronskim putem.

Ako lice iz stava 7 ovog člana, ne dostavi odgovor u razumnom roku, smatra se da je saglasnost data, s tim što to lice može naknadno da zatraži dostavljanje informacija pisanim putem.

Troškove dostavljanja informacija elektronskim putem emitent utvrđuje na jednak način za sva lica u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Prikupljanje, širenje i pristup propisanim informacijama

Član 118

Emitent, čija je matična država Crna Gora, ili lice koje je podnijelo zahtjev za uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu bez saglasnosti emitenta, dužan je da dostavi Komisiji radi objavljivanja na internet stranici Komisije propisane informacije istovremeno sa objavljivanjem tih informacija.

Propisane informacije iz stava 1 ovog člana su svi podaci koje je emitent ili bilo koje drugo lice koje je podnijelo zahtjev za uključenje u trgovanje hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu bez pristanka emitenta, obavezan da dostavi u skladu sa ovim zakonom.

Lice iz stava 1 ovog člana, dužno je da propisane informacije objavi na način koji omogućava neometan pristup tim informacijama na nediskriminatornoj osnovi i učini ih dostupnim preko Centralnog registra propisanih informacija koji vodi Komisija.

Odredbe st. 1 i 3 ovog člana, primjenjuju se i na emitenta ili drugo lice koje je podnijelo zahtjev za uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu, ako su prenosive hartije od vrijednosti uključene u trgovanje samo na regulisanom tržištu u Crnoj Gori koja je država domaćin.

Emitent ili drugo lice koje je podnijelo zahtjev za uključivanje u trgovanje na regulisanom tržištu dužno je da objavljivanje propisanih informacija iz st. 1 i 3 ovog člana, vrši preko medija koji može da distribuira informacije javnosti u svim državama članicama.

Način dostavljanja propisanih informacija iz st. 1, 3 i 4 ovog člana, propisuje Komisija.

Emitent ili drugo lice iz st. 1 i 3 ovog člana, dužno je da propisane informacije objavljuje bez naknade.

Podaci iz st. 1 i 3 ovog člana, čuvaju se u Centralnom registru propisanih informacija Komisije.

Jezik objavljivanja informacija

Član 119

Ako su hartije od vrijednosti uključene za trgovanje na regulisanom tržištu u Crnoj Gori, emitent je dužan da propisane informacije iz člana 118 stav 1 ovog zakona objavljuje na crnogorskom jeziku.

Ako je Crna Gora matična država članica emitenta čije su hartije od vrijednosti uključene za trgovanje na regulisanom tržištu samo u Crnoj Gori, emitent je dužan da podatke i informacije iz stava 1 ovog člana, objavljuje na crnogorskom jeziku.

Ako su hartije od vrijednosti uključene za trgovanje na regulisanom tržištu u Crnoj Gori i u državama članicama Evropske unije, emitent je dužan da informacije za koje je utvrđena obaveza objavljivanja objavi:

- 1) na crnogorskom jeziku; i
- 2) na jeziku koji odrede nadležni organi država članica Evropske unije, ili na jeziku uobičajenom u međunarodnim finansijama, po izboru emitenta.

Ukoliko se hartijama od vrijednosti trguje na regulisanom tržištu u jednoj ili više država članica domaćina, ali ne i u Crnoj Gori kao matičnoj državi, emitent podatke i informacije iz stava 1 ovog člana, objavljuje po izboru, na jeziku koji je određen od nadležnih organa tih država članica domaćina ili na jeziku koji se uobičajeno koristi u međunarodnim finansijama.

Ako se hartijama od vrijednosti trguje na regulisanom tržištu, bez saglasnosti emitenta, informacije iz st. 1 do 4 ovog člana, objavljuje lice koje je bez saglasnosti emitenta tražilo njihovo uključivanje u trgovanje.

Ako akcionari, fizičko ili pravno lice iz čl. 102 do 104 ovog zakona obavijeste emitenta o podacima i informacijama iz stava 1 ovog člana, samo na jeziku koji se uobičajeno koristi u međunarodnim finansijama, emitent nije dužan da obezbijedi prevod na crnogorskom jeziku.

Jezik objavljivanja informacija o hartijama od vrijednosti u valuti koja nije euro

Član 120

Izuzetno od člana 119 ovog zakona, kada su hartije od vrijednosti čiji apoeni po jedinici iznose najmanje 100.000 eura ili u slučaju dužničkih hartija od vrijednosti u valuti koja nije euro i čija je vrijednost na dan emitovanja jednaka najmanje 100.000 eura, uključene u trgovanje na regulisanom tržištu u jednoj ili više država članica, podaci i informacije iz člana 119 stav 2 ovog zakona, javno se objavljuju na jeziku koji odrede nadležni organi matične države članice i države članice domaćina ili na jeziku koji se uobičajeno koristi u međunarodnim finansijama, po izboru emitenta ili lica koje je bez pristanka emitenta zatražilo to uključivanje.

Odredba stava 1 ovog člana, primjenjuje se i na dužničke hartije od vrijednosti čiji apoeni po jedinici iznose najmanje 50.000 eura ili u slučaju dužničkih hartija od vrijednosti u valuti koja nije euro i čija je vrijednost na dan izdavanja jednaka najmanje 50.000 eura, uključene u trgovanje na regulisanom tržištu u jednoj ili više država članica prije 31. decembra 2010. godine, dok su te dužničke hartije od vrijednosti u prometu.

Država članica domaćin iz člana 119 stav 4 ovog zakona i stava 1 ovog člana, je država članica na čije regulisano tržište su uključene hartije od vrijednosti emitenata, a koja je različita od matične države članice emitenta.

Kontrola objavljivanja informacija i podataka

Član 121

Kontrolu blagovremenog objavljivanja informacija i podataka u skladu sa čl. 94 do 120 i čl. 122 do 124 ovog zakona, sa ciljem obezbjeđivanja efikasnog i transparentnog pristupa javnosti vrši Komisija.

Komisija može da objavi da emitent ili vlasnik akcija ili drugih finansijskih instrumenata, postupa suprotno odredbama čl. 94 do 120 i čl. 122 do 124 ovog zakona.

Komisija kontroliše da li su propisane informacije iz člana 118 stav 1 ovog zakona, sačinjene u skladu sa odredbama čl. 94 do 120 i čl. 122 do 124 ovog zakona.

Izveštavanje emitenta o promjeni prava

Član 122

Emitent akcija dužan je da bez odlaganja objavi svaku promjenu prava iz akcija, uključujući promjene derivativnih hartija od vrijednosti koje je izdao i koje mu omogućavaju pristup akcijama.

Emitent je dužan da objavi:

- 1) svaku novu emisiju dužničkih hartija od vrijednosti i za njih položene garancije;
- 2) svaku promjenu u pravu glasa imaoaca dužničkih hartija od vrijednosti, uključujući promjene pravila i uslova koji mogu posredno da utiču na ta prava;
- 3) promjenu prava iz akcija kada se hartije od vrijednosti mogu konvertovati u akcije.

Odredba stava 2 ovog člana, ne primjenjuje se na međunarodne organizacije čiji je član najmanje jedna država članica.

Objavljivanje informacija prilikom uključivanja u trgovanje na regulisanom tržištu bez saglasnosti emitenta

Član 123

Emitent ili lice koje je podnijelo zahtjev za uključivanje u trgovanje na regulisanom tržištu bez saglasnosti emitenta, dužno je da propisane informacije iz člana 118 ovog zakona, objavi na način kojim se obezbjeđuje brz i nediskriminatoran pristup tim informacijama, u najmanje jednom štampanom mediju koji se distribuira na cijeloj teritoriji Crne Gore i da ih učini dostupnim centralnom registru propisanih informacija.

Emitent ili lice koje je podnijelo zahtjev za uključivanje za trgovanje na regulisanom tržištu bez saglasnosti emitenta, ne smije da naplaćuje investitoru naknadu za dostupnost podataka i informacija iz stava 1 ovog člana.

Emitent ili lice koje je podnijelo zahtjev za uključivanje za trgovanje na regulisanom tržištu bez saglasnosti emitenta dužno je da podatke i informacije iz stava 1 ovog člana objavi u najmanje jednom mediju koji se distribuira na cijeloj teritoriji Evropske unije.

Ako su hartije od vrijednosti bez saglasnosti emitenta uključene u trgovanje na regulisanom tržištu u Crnoj Gori kao državi članici domaćinu, a ne u matičnoj državi članici, podaci i informacije objavljuju se u skladu sa zahtjevima iz st. 1, 2 i 3 ovog člana.

Izuzeci od primjene

Član 124

Odredbe čl. 94 do 123 ovog zakona, ne primjenjuju se na jedinice društava za zajedničko ulaganje, osim na jedinice društava za zajedničko ulaganje zatvorenog tipa i jedinice stečene ili kojima raspolažu društva za zajedničko ulaganje zatvorenog tipa.

Odredbe čl. 98, 99 i 100 ovog zakona ne primjenjuju se na:

- 1) državu Crnu Goru i jedinice lokalne samouprave;
- 2) javno međunarodno tijelo čiji je član najmanje jedna država članica, Evropsku centralnu banku (ECB), Evropski fond za finansijsku stabilnost, kao i druge organizacije osnovane sa ciljem očuvanja finansijske stabilnosti evropske monetarne unije pružanjem privremene finansijske pomoći državama članicama čija je valuta euro i centralnim bankama;
- 3) emitenta isključivo dužničkih hartija od vrijednosti uključenih u trgovanje na regulisanom tržištu, čija pojedinačna nominalna vrijednost iznosi najmanje 100.000 eura i emitenta isključivo dužničkih hartija od vrijednosti čija protivvrijednost pojedinačne nominalne vrijednosti na dan emitovanja iznosi najmanje 100.000 eura.

Komisija može da odredi da kreditne institucije, čije akcije nijesu uključene za trgovanje na regulisanom tržištu i koje u kontinuitetu emituju isključivo dužničke hartije od vrijednosti, nijesu dužne da dostavljaju izvještaje iz člana 99 ovog zakona, pod uslovom da je ukupan nominalni iznos dužničkih hartija ispod 100.000.000 eura i da te kreditne institucije nijesu objavile prospekt.

Odredbe stava 2 tačka 2 ovog člana i čl. 98, 99 i 100 ovog zakona ne odnose se na emitenta isključivo dužničkih hartija od vrijednosti, čija pojedinačna nominalna vrijednost iznosi najmanje 50.000 eura i emitenta isključivo dužničkih hartija od vrijednosti čija protivvrijednost pojedinačne nominalne vrijednosti na dan emitovanja iznosi najmanje 50.000 eura, koji su uključeni za trgovanje na regulisanom tržištu u Evropskoj uniji prije 31. decembra 2010. godine, dok su te hartije od vrijednosti u opticaju.

V. ZLOUPOTREBA TRŽIŠTA

Emitent Član 125

Emitent, u smislu čl. 126 do 149 ovog zakona, je pravno lice koje izdaje finansijske instrumente ili predlaže njihovo izdavanje, kao i emitent hartija od vrijednosti sadržanih u depozitarnoj potvrdi.

Obavješćavanje i spisak finansijskih instrumenata Član 126

Organizator tržišta, organizator MTP-a ili organizator OTP-a dužni su da, bez odlaganja, obavijeste Komisiju o svakom finansijskom instrumentu za koji je podniet zahtjev za uključenje u trgovanje, koji je uključen u trgovanje ili kojim se prvi put trguje na mjestu trgovanja.

Lica iz stava 1 ovog člana, dužna su da obavijeste Komisiju o prestanku trgovanja finansijskim instrumentom, odnosno da finansijski instrument više nije uključen za trgovanje, osim ako je informacija o tome data u obavještenju iz stava 1 ovog člana.

U obavještenju iz st. 1 i 2 ovog člana, navodi se naziv i oznaka finansijskog instrumenta, datum i vrijeme podnošenja zahtjeva za uključenje u trgovanje, datum i vrijeme uključenja u trgovanje kao i datum i vrijeme prvog trgovanja.

Komisija je dužna da o primljenom obavještenju iz st. 1 i 2 ovog člana, bez odlaganja obavijesti ESMA-u.

Zabrana zloupotrebe insajderskih informacija

Član 127

Zabranjeno je pravnom odnosno fizičkom licu da:

- 1) trguje finansijskim instrumentima na osnovu insajderskih informacija;
- 2) preporučuje ili podstiče drugo lice da trguje na osnovu insajderskih informacija; ili
- 3) objavljuje insajderske informacije suprotno odredbama ovog zakona.

Insajderske informacije

Član 128

Insajderske informacije, u smislu ovog zakona, su detaljne informacije:

- 1) koje nijesu učinjene javno dostupnim i koje se posredno ili neposredno odnose na jednog ili više emitenata finansijskih instrumenata ili na jedan ili više finansijskih instrumenata, koje bi da su bile javno dostupne, mogle imati značajan uticaj na cijene tih finansijskih instrumenata ili na cijene povezanih izvedenih finansijskih instrumenata;
- 2) koje nijesu objavljene i koje se posredno ili neposredno odnose na jedan ili više robnih derivata ili se neposredno odnose na povezani promptni ugovor za robu koje bi, da su bile javno dostupne, mogle imati značajan uticaj na cijene derivata ili povezane promptne ugovore za robu kao i informacije za koje se može očekivati da će biti javno objavljene ili se moraju objaviti u skladu sa pravilima Evropske unije ili zakonom, pravilima tržišta, ugovorom, praksom ili običajima na relevantnim tržištima robnih derivata ili promptnim tržištima;
- 3) u vezi sa jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte ili proizvodima na aukciji koji se na njima zasnivaju koje nijesu objavljene i koje se posredno ili neposredno odnose na jedan ili više finansijskih instrumenata, koje bi da su bile javno dostupne mogle da imaju značajan uticaj na cijene tih instrumenata ili na cijene povezanih izvedenih finansijskih instrumenata;
- 4) koje je plasirao klijent i koje se odnose na naloge klijenta u izvršavanju, koje su u vezi sa jednim ili više emitenata finansijskih instrumenata ili sa jednim ili više finansijskih instrumenata, koje bi, da su bile javno dostupne mogle da imaju značajan uticaj na cijene tih finansijskih instrumenata ili sa njima povezanih derivata.

Detaljnim informacijama iz stava 1 ovog člana, smatraju se informacije kojima se ukazuje na niz okolnosti koje postoje, kao i informacije za koje se može očekivati da će postojati, ili na događaj koji je nastao ili se razumno može očekivati da će nastati, iz kojih

se može zaključiti mogući uticaj tih okolnosti ili događaja na cijene finansijskih instrumenata ili povezanog derivata, povezanih promptnih ugovora za robu ili proizvoda na aukciji zasnovanih na jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte.

Detaljnim informacijama, smatraju se i okolnosti ili događaj, kao i aktivnosti koji su povezani sa izazivanjem ili posljedicom određenih okolnosti ili događaja u dugotrajnom procesu.

Informacije koje bi da su bile javno dostupne, mogle imati značajan uticaj na cijene finansijskih instrumenata, derivata, povezanih promptnih ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, su informacije koje bi investitor mogao da iskoristi prilikom donošenja investicionih odluka.

Smatra se da informacije o poslovanju subjekata koji učestvuju na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ne utiču značajno na cijenu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, proizvoda na aukciji koji se na zasnivaju na jedinicama emisija gasa sa efektom staklene bašte ili derivata, ako je ukupna emisija na nivou ili ispod utvrđene minimalne vrijednosti iz člana 135 stav 5 i 6 ovog zakona.

Promptni ugovor za robu i promptno tržište

Član 129

Promptni ugovor za robu, u smislu ovog zakona, je ugovor o snabdijevanju robom kojom se trguje na promptnom tržištu i koja se dostavlja promptno nakon saldiranja transakcije, kao i ugovor o snabdijevanju robom koja nije finansijski instrument, uključujući forvard ugovor koji se namiruje fizički.

Promptno tržište, u smislu stava 1 ovog člana, je tržište na kojem se roba prodaje za gotovinu i promptno dostavlja nakon što je transakcija namirena, kao i druga nefinansijska tržišta, kao što su forvard tržišta za robu.

Preporuka

Član 130

Preporuka, u smislu ovog zakona, je informacija kojom se, na osnovu sprovedenog istraživanja ili stručnog saznanja, izričito ili prećutno preporučuje ili predlaže strategija ulaganja u vezi sa jednim ili više finansijskih instrumenata ili emitenata finansijskih instrumenata, uključujući svako mišljenje o trenutnoj ili budućoj vrijednosti ili cijeni finansijskih instrumenata, namijenjenih distributivnim kanalima ili javnosti.

Informacijama kojima se preporučuje ili predlaže strategija ulaganja iz stava 1 ovog člana, smatraju se informacije čiji je autor nezavisni analitičar, investiciono društvo, ovlašćena kreditna institucija ili lice čija je pretežna djelatnost izrada preporuka za ulaganje.

Lica koja sačinjavaju ili distribuiraju preporuke za ulaganje ili druge informacije kojima se preporučuje ili predlaže strategija ulaganja dužna su da sa pažnjom dobrog stručnjaka, informacije i podatke iskažu na objektivan način i objave eventualni sukob interesa u pogledu finansijskih instrumenata na koje se te informacije odnose.

Trgovanje na osnovu insajderskih informacija

Član 131

Trgovanje na osnovu insajderskih informacija, u smislu ovog zakona, je korišćenje insajderskih informacija prilikom sticanja ili otuđenja finansijskog instrumenta na koji se insajderska informacija odnosi, za svoj račun ili za račun trećeg lica, posredno ili neposredno.

Trgovanje na osnovu insajderskih informacija je i korišćenje insajderskih informacija za otkazivanje ili izmjenu naloga u vezi sa finansijskim instrumentom na koji se ta informacija odnosi, ako je nalog dat prije saznanja za insajdersku informaciju.

U slučaju aukcije jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili drugih proizvoda na aukciji koji se na tim jedinicama emisije gasa zasnivaju, korišćenje insajderskih informacija obuhvata podnošenje, izmjenu ili povlačenje ponude za kupovinu od strane lica za svoj račun ili za račun trećeg lica.

Preporuka drugom licu da trguje na osnovu insajderskih informacija ili podsticanje drugog lica da trguje na osnovu insajderskih informacija postoji ako lice koje posjeduje insajderske informacije daje preporuku drugim licima da:

- 1) stiču ili otuđuju finansijske instrumente na koje se insajderske informacije odnose, ili podstiču na sticanje ili otuđenje; ili
- 2) otkazu ili izmijene nalog u vezi sa finansijskim instrumentom na koji se insajderska informacija odnosi ili podstiču otkazivanje ili izmjenu tog naloga.

Korišćenje preporuka ili podsticanje iz stava 4 ovog člana, je trgovanje na osnovu insajderskih informacija, ako lice koje koristi preporuke zna ili bi moralo da zna da se zasnivaju na insajderskim informacijama.

Lice koje posjeduje insajderske informacije, u smislu st. 1 do 5 ovog člana, je lice koje:

- 1) je član organa upravljanja, odnosno nadzornog organa emitenta ili učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte;
- 2) posjeduje udio u kapitalu emitenta ili učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte;
- 3) ima pristup informacijama u obavljanju posla, profesije ili dužnosti;
- 4) učestvuje u kriminalnim djelatnostima;
- 5) učestvuje u odlučivanju o sticanju, otuđenju, otkazivanju ili izmjeni naloga za račun pravnog lica;
- 6) bi moralo da zna da su informacije koje posjeduje insajderske informacije.

Korišćenje informacija

Član 132

Korišćenjem insajderskih informacija ne smatra se korišćenje informacija koje posjeduje ili je posjedovalo pravno lice ako:

- 1) je uvelo i sprovodi primjerene i djelotvorne interne postupke radi obezbjeđenja da bilo koje fizičko lice koje u njegovo ime donosi odluku ili može uticati na odluku o sticanju ili otuđenju finansijskih instrumenata ne posjeduje insajderske informacije; i

- 2) nije podstaklo, dalo preporuku, ili na drugi način uticalo na lice koje je u njegovo ime steklo ili otuđilo finansijske instrumente na koje se informacije odnose.

Smatra se da lice koje posjeduje insajderske informacije nije koristilo te informacije prilikom sticanja ili otuđenja finansijskih instrumenata na osnovu insajderskih informacija, ako je to lice:

- 1) market mejker ili lice ovlašćeno za djelovanje kao druga ugovorna strana i ako je sticanje ili otuđenje finansijskih instrumenata na koje se ta informacija odnosi izvršeno u skladu sa zakonom, u uobičajenom obavljanju dužnosti market mejkera ili druge ugovorne strane;
- 2) ovlašćeno za sprovođenje naloga u ime treće strane, a sticanje ili otuđenje finansijskih instrumenata na koje se odnosi nalog za izvršenje služi za izvršavanje tog naloga u skladu sa zakonom, u uobičajenom obavljanju posla, profesije ili dužnosti tog lica;
- 3) nije posjedovalo insajderske informacije u trenutku zaključivanja ugovora iz kojeg proizilazi obaveza sticanja ili otuđenja finansijskih instrumenata radi izvršavanja dospjelih obaveza;
- 4) izvršilo transakciju radi izvršavanja zakonom utvrđenih obaveza nastalih prije njegovog saznanja za insajdersku informaciju;
- 5) dobilo insajderske informacije prilikom preuzimanja ili spajanja društava koje koristi samo za potrebe postupka spajanja ili preuzimanja, pod uslovom da su u trenutku odobrenja spajanja ili prihvatanja ponude od strane akcionara društva sve insajderske informacije objavljene ili na drugi način prestale da budu insajderske informacije.

Odredba stava 2 tačka 5 ovog člana, ne primjenjuje se na sticanje udjela ispod kontrolnog praga u skladu sa zakonom kojim se uređuje preuzimanje akcionarskih društava.

Korišćenje znanja o finansijskim instrumentima prilikom sticanja ili otuđenja tih finansijskih instrumenata, ne smatra se korišćenjem insajderskih informacija.

Istraživanje tržišta **Član 133**

Istraživanje tržišta, u smislu ovog zakona, obuhvata saopštavanje informacija potencijalnim investitorima prije objavljivanja informacija o razlozima i uslovima transakcije, radi procjene interesa investitora o transakciji.

Istraživanje tržišta mogu da vrše:

- 1) emitent;
- 2) sekundarni ponuđač finansijskog instrumenta u količini ili vrijednosti u kojoj se transakcija razlikuje od redovnog trgovanja i obuhvata način prodaje koji se zasniva na prethodnoj procjeni interesa potencijalnog investitora;
- 3) učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte; ili
- 4) lice koje djeluje u ime ili za račun lica iz tač. 1, 2 ili 3 ovog stava.

Istraživanjem tržišta, smatra se i objavljivanje insajderskih informacija od strane lica koje namjerava da podnese ponudu za preuzimanje ili spajanje društva licima koja imaju pravo na hartije od vrijednosti tog društva, pod uslovom da:

- 1) su informacije potrebne licima koja imaju pravo na tim hartijama od vrijednosti da formiraju mišljenje o spremnosti da ponude svoje hartije od vrijednosti; i
- 2) je za odluku o ponudi za preuzimanje ili spajanje u razumnoj mjeri potrebna spremnost lica da ponude hartije od vrijednosti na koje imaju pravo.

Lice koje vrši istraživanje tržišta dužno je da prije objavljivanja insajderskih informacija iz stava 3 ovog člana, sačini u pisanoj formi izjavu o razlozima za objavljivanje tih informacija i dostavi je Komisiji.

Lice iz stava 3 ovog člana, dužno je da prije objavljivanja insajderske informacije:

- 1) pribavi saglasnost lica koje je predmet istraživanja tržišta za prijem insajderskih informacija;
- 2) obavijesti lice koje prima insajderske informacije da te informacije ne smije da koristi za sticanje ili otuđenje finansijskog instrumenta na koji se informacije odnose, za svoj račun ili za račun trećeg lica, posredno ili neposredno;
- 3) obavijesti lice koje prima insajderske informacije da te informacije ne smije da koristi za otkazivanje ili izmjenu naloga u vezi sa finansijskim instrumentom na koji se te informacije odnose; i
- 4) obavijesti lice koje prima insajderske informacije da je dužno da čuva povjerljivost tih informacija.

Lice koje vrši istraživanje tržišta, dužno je da vodi evidenciju svih datih informacija, saglasnosti i obavještenja licu koje je predmet istraživanja tržišta, odnosno potencijalnim investitorima ili licima koja djeluju u ime potencijalnih investitora, kao i o datumu i satu davanja tih informacija i obavještenja.

Lice koje vrši istraživanje tržišta dužno je da podatke iz evidencije iz stava 6 ovog člana, čuva najmanje pet godina i dostavlja na zahtjev Komisiji.

Ako lice koje vrši istraživanje tržišta, procijeni da su informacije objavljene tokom istraživanja tržišta prestale da budu insajderske informacije dužan je da o tome, bez odlaganja obavijesti lice kojem ih je učinio dostupnim.

Objavljivanje insajderskih informacija

Član 134

Pravno ili fizičko lice koje posjeduje insajderske informacije ne smije da objavi te informacije drugom licu, osim ako se insajderske informacije objavljuju u okviru redovnog obavljanja posla, profesije ili dužnosti.

Objavljivanje insajderskih informacija koje se odnose na emitenta i učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte

Član 135

Emitent je dužan da bez odlaganja obavijesti javnost o insajderskim informacijama, na način koji omogućava brz pristup informaciji i potpunu, tačnu i blagovremenu procjenu informacije.

Emitent je dužan da insajderske informacije objavi na svojoj internet stranici i čuva najmanje pet godina od dana objavljivanja.

Emitent ne smije da prilikom objavljivanja insajderskih informacija reklamira svoju djelatnost.

Odredba st. 1, 2 i 3 ovog člana, odnosi se na emitenta koji je podnio zahtjev i odobrio uključivanje svojih finansijskih instrumenata za trgovanje na regulisanom tržištu i/ili, emitenta koji je odobrio trgovanje svojim finansijskim instrumentima na MTP-u ili OTP-u ili je podnio zahtjev za uključivanje svojih finansijskih instrumenata za trgovanje na MTP.

Učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte dužan je da bez odlaganja objavi insajderske informacije o jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte koje posjeduje u vezi sa poslovanjem, uključujući atmosferske aktivnosti koje taj učesnik ili njegovo matično društvo ili povezano društvo posjeduje ili kontroliše, koje sadrže relevantne informacije o kapacitetu i iskorišćenosti postrojenja, uključujući nedostupnost tih postrojenja.

Odredba stava 5 ovog člana ne odnosi se na učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ako su postrojenja ili avio-saobraćaj koje posjeduje, kontroliše ili je za njih odgovoran u prethodnoj godini, imali emisiju koja nije veća od minimalnog praga ekvivalenta ugljen dioksida i u slučaju kada izvršavaju aktivnosti povezane sa sagorijevanjem, imali projektovanu toplotnu snagu koja nije bila veća od minimalnog praga.

Ako emitent ili učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili lice koje djeluje u njihovo ime ili za njihov račun, objavi insajderske informacije trećem licu u okviru redovnog obavljanja posla, profesije ili dužnosti, dužni su da te informacije učine javno dostupnim u potpunosti istovremeno sa objavljivanjem u slučaju namjernog objavljivanja trećem licu, odnosno bez odlaganja u slučaju nenamjernog objavljivanja.

Stav 7 ovog člana se ne primjenjuje kada lice koje prima informacije ima obavezu čuvanja tajnosti podataka u skladu sa zakonom ili ugovorom.

Insajderske informacije koje se odnose na emitente čiji su finansijski instrumenti uključeni za trgovanje na rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava mogu se objaviti na internet stranici mjesta trgovanja, ako je ta mogućnost obezbijedena emitentima na tom tržištu.

**Odlaganje objavljivanja insajderskih informacija emitenta ili učesnika na tržištu
jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte
Član 136**

Emitent ili učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte može da odloži objavljivanje insajderskih informacija, ako:

- 1) bi objavljivanje moglo da ugrozi interese emitenta ili učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte;
- 2) se odlaganjem objavljivanja insajderskih informacija javnost ne dovodi u zabludu;
- 3) može da obezbijedi povjerljivost tih informacija.

Kada emitent ili učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte odloži objavljivanje insajderskih informacija u skladu sa stavom 1 ovog člana, dužan je da o tome, bez odlaganja obavijesti nadležni regulatorni organ.

Učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte iz člana 135 ovog zakona i stava 1 ovog člana, je svako fizičko ili pravno lice koje stupa u transakcije, uključujući davanje naloga za trgovanje jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte, proizvodima na aukciji koji se na njima zasnivaju ili njihovim derivatima.

Odlaganje objavljivanja insajderskih informacija kreditne ili finansijske institucije

Član 137

Kreditna ili finansijska institucija koja je emitent može da, radi očuvanja stabilnosti finansijskog sistema, odloži objavljivanje insajderskih informacija, uključujući informacije koje su povezane sa privremenom nelikvidnošću i potrebom za primanjem pomoći za rješavanje problema sa likvidnošću pod uslovom da:

- 1) objavljivanje insajderskih informacija sadrži rizik po finansijsku stabilnost emitenta i finansijskog sistema;
- 2) je odlaganje objavljivanja u javnom interesu;
- 3) odlaganje objavljivanja može da obezbijedi povjerljivost tih informacija; i
- 4) za odlaganje objavljivanja informacija ima saglasnost organa koji vrši nadzor nad tom institucijom.

Emitent iz stava 1 ovog člana, dužan je da o odlaganju objavljivanja insajderskih informacija obavijesti nadležni organ koji vrši nadzor nad tom institucijom i uz obavještenje dostavi dokaze o ispunjavanju uslova iz stava 1 ovog člana.

Nadležni organ iz stava 2 ovog člana, može da saglasnost za odlaganje objavljivanja insajderskih informacija da samo za period potreban radi zaštite javnog interesa, i dužan je da najmanje jednom nedeljno kontroliše ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana.

Emitent iz stava 1 ovog člana, dužan je da bez odlaganja objavi insajderske informacije, ako za odlaganje ne dobije saglasnost nadležnog organa iz stava 2 ovog člana.

U slučaju da je povjerljivost informacija čije je objavljivanje odloženo u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana, ugrožena, emitent koji je kreditna ili finansijska institucija dužan je da objavi te insajderske informacije bez odlaganja.

Odredbe st. 1 do 5 ovog člana, primjenjuje se i na učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte.

Finansijska institucija iz stava 1 ovog člana, je pravno lice, osim kreditne institucije, čija je pretežna djelatnost sticanje udjela u kapitalu ili obavljanje jedne ili više osnovnih finansijskih usluga.

Zabrana manipulacija na tržištu

Član 138

Manipulacije na tržištu su zabranjene.

Zabrana iz stava 1 ovog člana, ne odnosi se na manipulaciju tržištem iz člana 139 stav 1 tačka 1 ovog zakona, pod uslovom da lice koje učestvuje u transakciji, daje nalog za trgovanje ili preduzima drugi postupak, dokaže da je ta transakcija, nalog ili postupak izvršen, odnosno sproveden u skladu sa zakonom, odnosno prihvaćenom tržišnom praksom iz člana 140 ovog zakona.

Manipulacije na tržištu

Član 139

Manipulacijama na tržištu, u smislu ovog zakona, smatraju se:

- 1) transakcije i nalozi za trgovanje kojima se:
 - a) daju ili će vjerovatno pružiti neistinite ili obmanjujuće signale ili informacije o ponudi, tražnji ili cijeni finansijskog instrumenta, povezanog promptnog ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte; ili
 - b) održava ili će vjerovatno održati cijenu jednog ili više finansijskih instrumenata, povezanog promptnog ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte na nerealnom ili vještačkom nivou, osim ako lice koje učestvuje u transakciji, daje nalog za trgovanje ili preduzima bilo koji drugi postupak, dokaže da je ta transakcija, nalog ili postupak u skladu sa zakonom, odnosno prihvaćenom tržišnom praksom na tom tržištu;
 - c) utiče ili će vjerovatno uticati na cijenu jednog ili više finansijskih instrumenata, povezanog promptnog ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte u kojima se primjenjuju fiktivni postupci ili drugi oblik dovođenja u zabludu ili prevare;
- 2) širenje informacija putem medija, uključujući i internet, ili na drugi način kojim se mogu prenijeti neistinite ili obmanjujuće informacije o ponudi, tražnji ili cijeni finansijskog instrumenta, povezanog promptnog ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, ili održavaju ili bi mogli da održavaju cijenu jednog ili više finansijskih instrumenata ili povezanog promptnog ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte na nerealnom ili vještačkom nivou, uključujući i širenje informacija od lica koje je znalo ili moralo da zna da su te informacije neistinite ili da dovode u zabludu;
- 3) prenošenje neistinitih ili obmanjujućih informacija ili davanje neistinitih ili obmanjujućih podataka referentne vrijednosti, ako je lice koje je prenijelo informaciju ili dalo podatak znalo ili moralo da zna da su te informacije, odnosno podaci neistiniti ili da dovode u zabludu ili druga radnja kojom se manipuliše obračunom referentne vrijednosti.

Manipulacije na tržištu obuhvataju i:

- 1) saradnju jednog ili više lica u cilju stvaranja dominantnog položaja nad ponudom ili tražnjom finansijskog instrumenta, povezanog promptnog ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, koji ima ili bi mogao da ima indirektno ili direktno određivanje kupovne ili prodajne cijene ili stvaranje drugih nepoštenih uslova trgovanja;

- 2) kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata na početku ili prije zatvaranja trgovanja radi dovođenja u zabludu ulagača koji djeluju na osnovu objavljenih cijena, uključujući početne ili posljednje cijene trgovanja;
- 3) davanje, povlačenje ili izmjenu naloga iz stava 1 tač. 1 ili 2 ovog člana na mjestu trgovanja, dostupnim sredstvima trgovanja, uključujući elektronska sredstva kao što su algoritamske i visokofrekventne strategije trgovanja i koji:
 - a) ometa ili odlaže funkcionisanje sistema trgovanja na mjestu trgovanja;
 - b) otežava drugim licima da prepoznaju stvarne naloge u sistemu trgovanja na mjestu trgovanja, uključujući unošenje naloga koji dovode do preopterećenja ili destabilizacije knjige naloga; ili
 - c) stvara ili može da stvori lažni ili signal koji dovodi u zabludu o ponudi ili tražnji finansijskog instrumenta ili njegovoj cijeni, a naročito unošenje naloga da se pokrene ili pojača neki trend;
- 4) iskorišćavanje pristupa medijima iznošenjem mišljenja o finansijskom instrumentu, povezanom promptnom ugovoru za robu ili proizvodu na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili njihovom emitentu, nakon prethodnog zauzimanja pozicije u tom finansijskom instrumentu, povezanom promptnom ugovoru za robu ili proizvodu na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, čime se stiče korist od uticaja iznešenog mišljenja u odnosu na cijenu tog instrumenta, povezanog promptnog ugovora za robu ili proizvoda na aukciji na osnovu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, a javnost nije na odgovarajući i efikasan način upoznata sa sukobom interesa;
- 5) kupovinu ili prodaju na sekundarnom tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili povezanih derivata prije održavanja aukcije namještanjem konačne aukcijske cijene proizvoda na nerealnom ili vještačkom nivou ili obmanjivanje ponuđača koji učestvuju na aukciji.

Odredbe st. 1 i 2 ovog člana, primjenjuju se i na fizička lica koja učestvuju u donošenju odluka za račun pravnog lica.

Referentna vrijednost iz stava 1 tačka 3 ovog člana, je stopa, indeks ili broj, dostupni javnosti koji se periodično ili redovno utvrđuju na osnovu vrijednosti jedne ili više vrsta osnovne imovine ili cijena, uključujući i procijenjene cijene, stvarne ili procijenjene kamatne stope ili druge vrijednosti, kao i iznos koji je potrebno platiti za određeni finansijski instrument ili vrijednost finansijskog instrumenta.

Prihvaćena tržišna praksa **Član 140**

Prihvaćena tržišna praksa je praksa koja se razumno očekuje na jednom ili više finansijskih tržišta i koje je prihvatila Komisija.

Komisija može za određeno tržište da prihvati tržišnu praksu, ako su ispunjeni sljedeći kriterijumi, i to da:

- 1) obezbjeđuje znatan nivo transparentnosti prema tržištu;
- 2) obezbjeđuje visok stepen sigurnosti za djelovanje tržišnih mehanizama i odgovarajuće međudjelovanje mehanizama ponude i potražnje;
- 3) ima pozitivan uticaj na likvidnost i efikasnost tržišta;

- 4) uzima u obzir mehanizam trgovanja relevantnog tržišta i omogućava učesnicima na tržištu da reaguju blagovremeno i na odgovarajući način na situaciju na tržištu koju je izazvala ta praksa;
- 5) ne stvara rizike za cjelovitost povezanih tržišta relevantnog finansijskog instrumenta u Evropskoj uniji;
- 6) određena tržišna praksa, na osnovu istraživanja nadležnih organa iz drugih država ne doprinosi kršenju pravila ili propisa o sprječavanju zloupotrebe tržišta ili kodeksa ponašanja, bez obzira na tržište na kojem je sprovedeno; i
- 7) su uspostavljene strukturne karakteristike relevantnog tržišta, uređenost, vrste finansijskih instrumenata kojima se trguje i vrsta učesnika na tržištu uključujući obim učešća malih investitora na relevantnom tržištu.

Komisija je dužna da najmanje tri mjeseca prije prihvatanja tržišne prakse obavijesti ESMA-u o namjeri da prihvati tržišnu praksu i procjeni izvršenju u skladu sa kriterijumima iz stava 2 ovog člana.

Ako Komisija prihvati tržišnu praksu suprotno mišljenju ESMA-e, dužna je da na svojoj internet stranici u roku od 24 sata od prihvatanja tržišne prakse, objavi obavještenje sa razlozima za uspostavljanje tržišne prakse suprotno mišljenju ESMA-e.

Komisija je dužna da najmanje svake dvije godine, preispita prihvaćenu tržišnu praksu, u skladu sa promjenama tržišta.

Bliže kriterijume i način prihvatanja tržišne prakse propisuje Komisija.

Sprječavanje i otkrivanje zloupotrebe tržišta

Član 141

Organizator tržišta, organizator MTP-a, organizator OTP-a i investiciona društva koja djeluju na mjestu trgovanja dužni su da utvrde i primjenjuju efikasne mjere, sisteme i postupke sa ciljem otkrivanja i sprječavanja trgovanja ili pokušaja trgovanja na osnovu insajderskih informacija ili manipulacija na tržištu.

Organizator tržišta, organizator MTP-a, organizator OTP-a i investiciona društva dužni su da, bez odlaganja, prijave Komisiji naloge i transakcije, uključujući njihovo povlačenje ili izmjenu, koji mogu da predstavljaju trgovanje ili pokušaj trgovanja na osnovu insajderskih informacija ili manipulacija na tržištu.

Odredbe st. 1 i 2 ovog člana, primjenjuju se i na druga lica koja u okviru svog poslovanja dogovaraju ili izvršavaju transakcije finansijskim instrumentima.

Spisak lica koja imaju pristup insajderskim informacijama

Član 142

Emitent ili lice koje djeluje u ime ili za račun emitenta dužno je da sačini spisak lica koja imaju pristup insajderskim informacijama uključujući i lica koja za njih obavljaju poslove koji omogućavaju pristup insajderskim informacijama.

Emitent ili lice koje djeluje u ime i za račun emitenta, dužno je da spisak iz stava 1 ovog člana redovno ažurira, dostavlja Komisiji na zahtjev i da spisak čuva najmanje pet godina od dana sačinjavanja, odnosno ažuriranja.

Emitent ili lice koje djeluje u ime ili za račun emitenta dužno je da obezbijedi da lica iz stava 1 ovog člana sa insajderskim informacijama postupaju u skladu sa ovim zakonom i aktima emitenta i da sačine pisanu izjavu da prihvataju obaveze utvrđene zakonom i aktom emitenta.

Emitent je odgovoran za sačinjavanje i ažuriranje spiska iz stava 1 ovog člana, i u slučaju da te poslove povjeri drugom licu, dužan je da u svakom trenutku ima pristup spisku lica koja imaju pristup insajderskim informacijama.

U spisak lica koja imaju pristup insajderskim informacijama naročito se upisuje:

- 1) ime, prezime i prebivalište, odnosno naziv, sjedište i adresa lica koje ima pristup insajderskim informacijama;
- 2) razlog za uključivanje lica na spisak;
- 3) datum i vrijeme kada je lice steklo pristup insajderskim informacijama; i
- 4) datum sačinjavanja spiska lica koja imaju pristup insajderskim informacijama.

Emitent ili lice koje djeluje u ime ili za račun emitenta dužno je da bez odlaganja ažurira spisak lica koja imaju pristup insajderskim informacijama, uključujući i datum ažuriranja, kada:

- 1) dođe do promjene razloga za uključivanje lica koje je na spisku lica koja imaju pristup insajderskim informacijama;
- 2) uključuje lice koje stiče pristup insajderskim informacijama; i
- 3) lice više nema pristup insajderskim informacijama.

Odredbe st. od 1 do 6 ovog člana odnose se i na:

- 1) učesnike na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte u odnosu na insajderske informacije koje se odnose na jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte, a koje proizilaze iz aktivnosti tog učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte;
- 2) aukcijsku platformu, učesnika aukcije i kontrolora aukcije u vezi sa aukcijama jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili drugih proizvoda na aukciji koji se na njima zasnivaju;
- 3) emitente koji su podnijeli zahtjev ili odobrili uključenje svojih finansijskih instrumenata za trgovanje na regulisanom tržištu ili na MTP ili OTP-u.

Emitenti čiji su finansijski instrumenti uključeni za trgovanje na rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava nijesu dužni da sačinjavaju spisak lica koja raspolazu insajderskim informacijama, osim na zahtjev Komisije.

Objavljivanje ili distribucija informacija u medijima

Član 143

Objavljivanje ili distribucija u medijima informacija iz čl. 130, 134 i člana 139 stav 1 tačka 2 ovog zakona, vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuje sloboda medija i sloboda izražavanja, kao i pravilima, odnosno kodeksima novinarske struke.

Nije dozvoljeno objavljivanje ili distribucija u medijima informacija koje:

- 1) za cilj imaju dovođenje u zabludu tržišta o ponudi, tražnji ili cijeni finansijskih instrumenata; i/ili
- 2) objavljuju ili distribuiraju novinari ili sa njima povezana lica radi sticanja prednosti ili koristi na tržištu kapitala.

Obavještenje o transakcijama menadžera u emitentu

Član 144

Menadžer u emitentu i sa njim povezano lice dužni su da obavijeste Komisiju i:

- 1) emitenta, o svakoj transakciji izvršenoj za svoj račun, koja se odnosi na akcije ili dužničke hartije od vrijednosti tog emitenta ili derivata ili druge sa njima povezane finansijske instrumente;
- 2) učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, o svakoj transakciji izvršenoj za svoj račun koja se odnosi na jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte, na proizvode na aukciji koji se na njima zasnivaju ili sa njima povezanim derivatima.

Odredba stava 1 ovog člana, primjenjuje se ako ukupan iznos svih transakcija u jednoj kalendarskoj godini iznosi najmanje 5.000 eura.

Obavještenje iz stava 1 ovog člana, dostavlja se bez odlaganja, a najkasnije tri radna dana od dana izvršenja transakcije kojom je dostignut iznos iz stava 2 ovog člana.

Emitent, odnosno učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte dužan je da na svojoj internet stranici objavi podatke o transakcijama iz stava 1 ovog člana bez odlaganja, a najkasnije u roku od tri radna dana od dana izvršene transakcije.

Odredbe st. 1 do 4 ovog člana, primjenjuju se na emitente koji su:

- 1) tražili ili odobrili uključivanje svojih finansijskih instrumenata za trgovanje na regulisanom tržištu; ili
- 2) odobrili trgovanje svojim finansijskim instrumentima na MTP-u ili OTP-u ili su podnijeli zahtjev za uključivanje svojih finansijskih instrumenata za trgovanje na MTP-u.

Emitent odnosno učesnik na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte dužan je da sačini spisak svih menadžera i sa njima povezanih lica.

Menadžer emitenta dužan je da obavijesti sa njim povezana lica o obavezi obavješćavanja iz stava 1 ovog člana, u pisanom obliku i da čuva kopiju tog obavješćenja.

Povezanim licem u smislu člana 134 ovog zakona i stava 1 ovog člana, pored lica iz člana 21 stav 2 ovog zakona, smatra se i:

- 1) srodnik koji je bio član zajedničkog domaćinstva menadžera u emitentu najmanje godinu dana od dana izvršene transakcije;
- 2) pravno lice kojim rukovodi ili upravlja menadžer, bračni drug, izdržavano dijete ili lice iz tačke 1 ovog stava, koje to lice posredno ili neposredno kontroliše.

Sadržaj obavješćenja o transakcijama

Član 145

U obavještenju o transakcijama iz člana 144 stav 1 ovog zakona, naročito se navode:

- 1) ime i prezime i adresa fizičkog lica, odnosno naziv i sjedište pravnog lica za čiji račun je izvršena transakcija;
- 2) naziv emitenta, odnosno učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte;
- 3) vrsta i oznaka finansijskog instrumenta;
- 4) opis transakcije (npr. sticanje ili otuđenje), sa napomenom povezanosti sa programom ponude akcija zaposlenih od strane poslodavca ili povezanosti sa transakcijama iz stava 2 ovog člana;
- 5) datum i mjesto transakcije;
- 6) iznos i obim transakcije, a u slučaju zaloge instrumenta sa promjenljivom vrijednošću, vrijednost tog instrumenta na datum uspostavljanja zaloge.

Pored podataka iz stava 1 ovog člana, u obavještenju se u skladu sa predmetom transakcije navode i:

- 1) zaloga ili pozajmljivanje finansijskih instrumenata od strane menadžera emitenta i sa njim povezanog lica;
- 2) transakcije koje je izvršilo lice koje u okviru obavljanja djelatnosti dogovara ili izvršava transakcije u ime menadžera emitenta ili sa njim povezanog lica;
- 3) transakcije izvršene u vezi sa polisom životnog osiguranja, u kojima:
 - a) je ugovarač osiguranja menadžer emitenta ili sa njim povezano lice;
 - b) rizik ulaganja snosi ugovarač osiguranja; i
 - c) ugovarač osiguranja ima ovlaštenje ili diskreciono pravo da odlučuje o ulaganjima ili da izvršava transakcije sa polisom životnog osiguranja.

O uspostavljanju zaloge ili sličnog prava na finansijskom instrumentu u vezi sa polaganjem finansijskog instrumenta na kastodi računu, menadžer emitenta odnosno sa njim povezano lice nije dužno da dostavlja obavještenje o transakciji, osim ako je zaloga ili drugo pravo obezbjeđenja namijenjeno obezbjeđenju kreditne linije.

Odredba stava 2 ovog člana ne odnosi se na društvo za osiguranje.

Obaveza obavješćavanja iz člana 144 ovog zakona i st. 1 i 2 ovog člana odnosi se i na transakcije menadžera emitenta pri aukcijskoj platformi, učesnika aukcije, kontrolora aukcije, i sa njima povezanih lica u vezi sa transakcijama jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte, njihovim derivatima ili proizvodima na aukciji koji se na njima zasnivaju.

Lica iz stava 5 ovog člana, o transakcijama obavješćavaju aukcijske platforme, učesnike na aukciji i kontrolore aukcije, u skladu sa vrstom transakcije i Komisiju.

Na aukcijsku platformu, učesnika aukcije, kontrolora aukcije i Komisiju shodno se primjenjuje odredba člana 144 stav 4 ovog zakona.

Zabrana transakcija menadžeru emitenta

Član 146

Menadžer emitenta ne smije da zaključuje transakcije za svoj račun ili za račun trećeg lica, u vezi sa akcijama ili dužničkim instrumentima emitenta, derivatima ili drugim sa

njim povezanim finansijskim instrumentima, u periodu od 30 kalendarskih dana prije objavljivanja finansijskih izvještaja emitenta u skladu sa ovim zakonom.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, emitent može na zahtjev menadžeru emitenta da dozvoli da trguje za svoj račun ili za račun trećeg lica u periodu iz stava 1 ovog člana:

- 1) u slučaju finansijskih poteškoća koje zahtijevaju hitnu prodaju akcija; ili
- 2) zbog značaja trgovanja za transakcije u okviru plana kupovine akcija od strane zaposlenih, ugovorenom štednjom, akcijama članova organa upravljanja ili prava na akcije, ili transakcijama u kojima se materijalni interes hartije od vrijednosti ne mijenja.

Izuzeci od zabrane trgovanja na osnovu insajderskih informacija, odnosno manipulacija na tržištu **Član 147**

Zabrana trgovanja na osnovu insajderskih informacija i zabrana manipulacija na tržištu ne primjenjuju se na trgovanje sopstvenim akcijama u okviru programa otkupa, ako:

- 1) su svi elementi programa otkupa objavljeni prije početka trgovanja;
- 2) je Komisiji prijavljeno trgovanje kao dio programa otkupa;
- 3) su poštovana ograničenja u vezi s cijenom i obimom u skladu sa pravilima tržišta;
- 4) se trgovanje vrši u skladu sa ciljevima i uslovima iz stava 2 ovog člana; i
- 5) se trgovanje vrši u skladu sa aktima ESMA-e.

Trgovanje sopstvenim akcijama, iz stava 1 ovog člana, može da se vrši ako program otkupa ima za cilj:

- 1) smanjenje kapitala emitenta;
- 2) izvršavanje obaveza koje proizilaze iz dužničkih finansijskih instrumenata koji se mogu zamijeniti za vlasničke instrumente; ili
- 3) izvršavanje obaveza iz programa ponude akcija zaposlenim od strane poslodavca ili drugih davanja akcija zaposlenim ili članovima upravnog ili nadzornog organa emitenta ili sa njim povezanog društva.

Zabrane trgovanja na osnovu insajderskih informacija i zabrana manipulacija na tržištu ne primjenjuju se na trgovanje hartijama od vrijednosti ili povezanim instrumentima za stabilizaciju hartija od vrijednosti kada se:

- 1) stabilizacija sprovodi u toku određenog perioda;
- 2) o stabilizaciji obavještava Komisija u skladu sa stavom 4 ovog člana;
- 3) poštuju ograničenja u vezi sa cijenom u skladu sa pravilima tržišta; i
- 4) trgovanje obavlja u skladu sa aktima ESMA-e.

Emitent, ponuđač ili drugi subjekat koji sprovodi stabilizaciju dužan je da o svim podacima transakcija stabilizacije obavijesti Komisiju najkasnije na kraju sedmog dana trgovanja od dana transakcije.

Stabilizacija iz st. 3 i 4 ovog člana, je kupovina ili ponuda za kupovinu hartija od vrijednosti ili transakcija ekvivalentna povezanim instrumentima koju sprovodi ovlašćena kreditna institucija ili investiciono društvo u okviru značajne distribucije tih hartija od vrijednosti isključivo za potrebe održavanja tržišne cijene tih hartija od vrijednosti u toku unaprijed određenog perioda zbog pritiska za njihovu prodaju.

Povezanim instrumentima iz stava 5 ovog člana, smatraju se:

- 1) ugovori ili prava na upis, sticanje ili otuđenje hartija od vrijednosti;
- 2) finansijski derivati izdati na osnovu hartija od vrijednosti;
- 3) hartije od vrijednosti u koje je dužničke instrumente moguće konvertovati;
- 4) instrumenti koje izdaje ili za koje garantuje emitent ili garant hartija od vrijednosti, a čija cijena ima značajan uticaj na cijenu hartija od vrijednosti;
- 5) akcije koje predstavljaju hartije od vrijednosti i druge hartije od vrijednosti koje su ekvivalentne tim akcijama.

Značajna distribucija, iz stava 5 ovog člana, je inicijalna ili sekundarna ponuda hartija od vrijednosti koja je prethodno najavljena i koja odstupa od uobičajenog trgovanja u pogledu iznosa vrijednosti ponuđenih hartija od vrijednosti i u pogledu primijenjene metode prodaje.

Primjena Član 148

Odredbe čl. 125 do 147 ovog zakona primjenjuju se na:

- 1) finansijske instrumente koji su uključeni u trgovanje na regulisanom tržištu ili za koje je podnijet zahtjev za uključenje u trgovanje na regulisanom tržištu;
- 2) finansijske instrumente kojima se trguje na MTP-u, koji su uključeni u trgovanje na MTP-u ili za koje je podnijet zahtjev za uključenje u trgovanje na MTP-u;
- 3) finansijske instrumente kojima se trguje na OTP-u;
- 4) finansijske instrumente koji nijesu obuhvaćeni tač. 1, 2 i 3 ovog stava, a čija cijena ili vrijednost zavisi od cijene ili vrijednosti ili utiče na cijenu ili vrijednost tih finansijskih instrumenata, uključujući, naročito ugovore o razmjeni po osnovu neispunjenja obaveza i ugovora o razlici;
- 5) postupke ili transakcije, uključujući ponude povezane sa ponudama na aukcijskoj platformi koja posluje kao regulisano tržište jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili drugih aukcijskih proizvoda na ponudama koje se zasnivaju, na jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte i kada aukcijski proizvodi nijesu finansijski instrumenti.

Zahtjevi i zabrane utvrđene ovim zakonom za naloge za trgovanje odnose se i na ponude podnijete na aukciji.

Odredbe čl. 138 i 139 ovog zakona, primjenjuju se na:

- 1) promptne ugovore za robu koji nijesu veleprodajni energetske proizvodi kada transakcija, nalog ili drugi postupak ima ili može da ima uticaj na cijenu ili vrijednost finansijskog instrumenta iz stava 1 ovog člana;
- 2) finansijske instrumente, uključujući derivativne ugovore ili derivate za prenos kreditnog rizika, kada transakcija, nalog, ponuda ili postupak ima ili može da ima uticaj na cijenu ili vrijednost promptnog ugovora za robu kada cijena ili vrijednost zavisi od cijene ili vrijednosti tih finansijskih instrumenata i
- 3) postupke u vezi sa referentnim vrijednostima.

Odredbe čl. 125 do 147 ovog zakona primjenjuju se na transakcije, naloge ili postupke u vezi sa finansijskim instrumentom iz st. 1 i 2 ovog člana, bez obzira na mjesto trgovanja.

**Izuzeci od primjene na aktivnosti monetarne politike, upravljanja javnim dugom i
klimatske politike
Član 149**

Odredbe čl. 125 do 147 ovog zakona ne primjenjuju se na transakcije, naloge ili postupke koje u monetarnoj, kursnoj i politici upravljanja javnim dugom sprovodi:

- 1) Evropska komisija, drugi ovlašćeni organ ili lice koje djeluje u ime tog ovlašćenog organa;
- 2) država članica;
- 3) članice Evropskog sistema centralnih banaka (ESCB);
- 4) državni organi i organizacije jedne ili više država članica ili lice koje djeluje u ime tog državnog organa ili organizacije;
- 5) članica federalne države članice.

Odredbe čl. 125 do 147 ovog zakona ne primjenjuju se na transakcije, naloge i postupke koje sprovodi:

- 1) Evropska unija;
- 2) subjekat posebne namjene jedne ili više država članica;
- 3) Evropska investiciona banka;
- 4) Evropski fond za finansijsku stabilnost;
- 5) Evropski stabilizacioni mehanizam;
- 6) međunarodna finansijska institucija koju su osnovale dvije ili više država članica, a čija je svrha mobilizacija sredstava i pružanje finansijske pomoći svojim članovima koji imaju ili mogu imati ozbiljne finansijske poteškoće.

Odredbe čl. 125 do 147 ovog zakona ne odnose se na aktivnosti države članice, Evropske Komisije, drugog ovlašćenog organa ili lica koje djeluje u ime tog ovlašćenog organa, koje se odnose na:

- 1) jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte i koje se preduzimaju u svrhu sprovođenja klimatske politike Evropske unije; i
- 2) sprovođenje zajedničke politike Evropske unije koja se odnosi na poljoprivredu ili ribarstvo.

Odredbe st. 1, 2 i 3 ovog člana, ne primjenjuju se na lica zaposlena kod lica iz st 1, 2 i 3 ovog člana kada transakcije zaključuju za svoj račun.

VI. REGULISANO TRŽIŠTE, MTP I OTP

**Organizator tržišta
Član 150**

Poslovanjem regulisanog tržišta u Crnoj Gori može da upravlja samo organizator tržišta sa sjedištem u Crnoj Gori, osnovan kao akcionarsko društvo u skladu sa zakonom kojim se uređuje organizacija obavljanja privrednih djelatnosti, ako ima dozvolu za rad izdatu od strane Komisije, u skladu sa ovim zakonom.

Organizator tržišta dužan je da posluje na način koji omogućava efikasno povezivanje ponude i tražnje hartija od vrijednosti i objavljivanje informacija koje se odnose na

regulisano tržište, na način koji sprječava nelojalnu konkurenciju ili uvođenje neopravdanih ograničenja za ulazak na tržište.

Poslovi organizatora tržišta i poslovi na regulisanom tržištu

Član 151

Organizator tržišta, u skladu sa dozvolom za rad, može da:

- 1) upravlja regulisanim tržištem;
- 2) prikuplja, obrađuje i objavljuje podatke o trgovanju na regulisanom tržištu; i
- 3) vrši i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Organizator tržišta može, u obavljanju poslova upravljanja regulisanim tržištem, bez dozvole Komisije da:

- 1) razvija, održava i upravlja informacionim sistemom za obavljanje poslova iz stava 1 ovog člana;
- 2) pruža usluge organizacije obuke i usavršavanja učesnika na tržištu kapitala.

Poslovi koji se obavljaju na regulisanom tržištu su:

- 1) obezbjeđivanje uslova za efikasno trgovanje finansijskim instrumentima;
- 2) pružanje, čuvanje i objavljivanje informacija i podataka o ponudi, tražnji, kotaciji, finansijskim instrumentima, cijenama na tržištu kao i drugih informacija i podataka, u skladu sa ovim zakonom;
- 3) utvrđivanje bližih organizacionih, tehničkih i kadrovskih uslova za prijem u članstvo i učešće na regulisanom tržištu;
- 4) utvrđivanje ispunjenosti uslova za članstvo i učešće na regulisanom tržištu;
- 5) utvrđivanje uslova za uključivanje finansijskih instrumenata za trgovanje na regulisanom tržištu kao i uslova za trgovanje;
- 6) nadzor nad trgovanjem finansijskim instrumentima;
- 7) utvrđivanje i sprovođenje disciplinskih postupaka za isključenje člana regulisanog tržišta;
- 8) utvrđivanje postupaka za rješavanje sporova između članova na regulisanom tržištu u vezi sa transakcijama finansijskim instrumentima; i
- 9) drugi poslovi u skladu sa zakonom.

Organi organizatora tržišta

Član 152

Organi organizatora tržišta su:

- 1) skupština akcionara;
- 2) odbor direktora; i
- 3) izvršni direktor.

Imenovanje odbora direktora

Član 153

Odbor direktora ima predsjednika i najmanje četiri člana.

Za člana odbora direktora organizatora tržišta može biti imenovano lice koje ima odobrenje Komisije i:

- 1) najmanje kvalifikaciju visokog obrazovanja u obimu od najmanje 240 kredita (VIII) CSPK-a;
- 2) lični ugled i odgovarajuće stručne kvalifikacije, profesionalnu sposobnost i iskustvo u obavljanju poslova u finansijskom sektoru.

Uz zahtjev za izdavanje odobrenja za izbor člana odbora direktora, organizator tržišta prilaže dokaze o ispunjavanju uslova iz stava 1 ovog člana.

Komisija je dužna da po zahtjevu iz stava 2 ovog člana, odluči u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva i dokumentacije uz zahtjev.

Odobrenje Komisije iz stava 1 ovog člana, uslov je za registraciju, odnosno promjenu podataka u CRPS.

Komisija će oduzeti odobrenje iz stava 1 ovog člana, ako je izdato na osnovu netačnih podataka ili ako nastupe ograničenja iz člana 154 ovog zakona.

Odobrenje iz stava 1 ovog člana, prestaje da važi:

- 1) ako lice za čiji je izbor izdato odobrenje ne bude izabrano ili ne otpočne sa obavljanjem funkcije u roku od šest mjeseci od dana izdavanja odobrenja;
- 2) danom prestanka funkcije člana odbora direktora.

Odobrenje iz stava 1 ovog člana, važi u slučaju reizbora člana odbora direktora u toku trajanja mandata.

Ograničenja za izbor člana odbora direktora

Član 154

Član odbora direktora organizatora tržišta ne može biti lice:

- 1) koje je pravnosnažnom sudskom odlukom osuđivano za djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije člana odbora direktora;
- 2) poslanik, odbornik, odnosno lice izabrano, imenovano ili zaposleno u organima državne uprave i jedinicama lokalne samouprave, osim ako Crna Gora ima vlasničko učešće u organizatoru tržišta;
- 3) koje je direktor, član odbora direktora, zaposleni ili lice sa kvalifikovanim učešćem u drugom organizatoru tržišta koje ima dozvolu za rad izdatu u skladu sa ovim zakonom;
- 4) koje je direktor, član odbora direktora ili zaposleni u CKDD;
- 5) koje je direktor, član odbora direktora ili zaposleni u investicionom društvu, ovlašćenoj kreditnoj instituciji, emitentu ili investicionom fondu čije su hartije od vrijednosti uključene za trgovanje na regulisanom tržištu, osim ako ima vlasničko učešće u organizatoru tržišta;
- 6) povezano sa licima iz tač. 1 do 5 ovog stava.

Najmanje jedan član odbora direktora mora da govori crnogorski jezik.

Sadržaj zahtjeva za izdavanje odobrenja na izbor, odnosno imenovanje izvršnog direktora i članova odbora direktora organizatora tržišta i dokumentacije koja se prilaže uz zahtjev propisuje Komisija.

Imenovanje izvršnog direktora

Član 155

Na imenovanje izvršnog direktora organizatora tržišta shodno se primjenjuju odredbe čl. 153 i 154 ovog zakona.

Mandat izvršnog direktora organizatora tržišta traje četiri godine i može biti ponovo biran.

Izvršni direktor organizatora tržišta mora da bude zaposlen u organizatoru tržišta sa punim radnim vremenom.

Minimalni kapital

Član 156

Novčani udio osnovnog kapitala organizatora tržišta ne može biti manji od 1.000.000 eura.

Novčani udio osnovnog kapitala lica koje upravlja MTP-om ne može biti manji od 730.000 eura.

Kada organizator tržišta istovremeno upravlja i MTP-om novčani udio osnovnog kapitala organizatora tržišta ne može biti manji od 1.000.000 eura.

Kapital iz st. 1, 2 i 3 ovog člana mora u cjelosti biti uplaćen u novcu, a akcije se ne mogu izdati prije nego što se uplati pun iznos.

Dozvoljeno trgovanje

Član 157

Organizator tržišta može da trguje samo:

- 1) finansijskim instrumentima koje izdaje Crna Gora, jedinica lokalne samouprave, kao i odgovarajući organi drugih država, Međunarodni monetarni fond, Evropska centralna banka, Evropska investiciona banka i druge međunarodne organizacije;
- 2) finansijskim instrumentima koje izdaje Centralna banka Crne Gore;
- 3) dužničkim hartijama od vrijednosti za koje garantuje Crna Gora;
- 4) drugim finansijskim instrumentima koje je odobrila Komisija.

Organizator tržišta, članovi organa upravljanja, izvršni direktor ili zaposleni u organizatoru tržišta ne smiju da daju savjete u vezi sa trgovinom finansijskim instrumentima ili izborom investicionog društva.

Kvalifikovano učešće u organizatoru tržišta i kontrola

Član 158

Svako fizičko ili pravno lice ili povezano lice, koje namjerava da stekne, odnosno poveća, direktno ili indirektno, kvalifikovano učešće u organizatoru tržišta, na način da procenat akcija sa pravom glasa ili učešća u kapitalu dostigne ili pređe 20%, 30% ili 50% učešća u kapitalu organizatora tržišta (u daljem tekstu: predloženi sticalac), dužno je da

prethodno dobije saglasnost Komisije za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća.

Lice iz stava 1 ovog člana podnosi Komisiji zahtjev za sticanje odnosno povećanje kvalifikovanog učešća u kojem navodi visinu učešća u trenutku podnošenja zahtjeva i visinu kvalifikovanog učešća koje se namjerava steći.

Svako fizičko ili pravno lice dužno je da prije direktnog ili indirektnog otuđenja kvalifikovanog učešća u organizatoru tržišta ispod 20%, 30% ili 50% učešća u ukupnom kapitalu organizatora tržišta, o tome obavijesti Komisiju i u obavještenju navede visinu učešća koje planira da otuđi.

Prilikom utvrđivanja ispunjenosti uslova za sticanje kvalifikovanog učešća iz stava 1 ovog člana, Komisija neće uzeti u obzir prava glasa ili akcije koje investiciono društvo ili ovlašćena kreditna institucija drže radi pružanja usluga iz člana 206 stav 1 tačka 6 ovog zakona, ako se ta prava ne koriste za upravljanje organizatorom tržišta i ako se otuđe u roku od godinu dana od sticanja.

Bliži sadržaj zahtjeva iz stava 1 ovog člana i dokumentaciju koja se prilaže uz zahtjev propisuje Komisija.

Kriterijumi za ocjenu kvalifikovanog učešća

Član 159

Prilikom odlučivanja o zahtjevu za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća, Komisija cijeni podobnost predloženog sticaoca i finansijsku opravdanost predloženog sticanja, na osnovu sljedećih kriterijuma:

- 1) reputacije predloženog sticaoca;
- 2) finansijske stabilnosti predloženog sticaoca;
- 3) kapaciteta organizatora tržišta u pogledu kapitala i drugih uslova utvrđenih ovim zakonom, kao i uticaj kvalifikovanog učešća na vršenje nadzora Komisije;
- 4) postojanja sumnje da se u vezi sa predloženim sticanjem može vršiti pranje novca ili finansiranje terorizma, u smislu zakona kojim se uređuje sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

Bliže kriterijume iz stava 1 ovog člana, propisuje Komisija.

Potvrda o prijemu zahtjeva

Član 160

Komisija je dužna da bez odlaganja, a najkasnije u roku od dva radna dana od dana prijema zahtjeva za davanje saglasnosti za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća, ili od dana prijema dodatnih informacija, potvrdi prijem zahtjeva, odnosno dodatnih informacija predloženom sticaocu, u pisanoj formi.

Rok za odlučivanje po zahtjevu za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća

Član 161

Komisija je dužna da odluči po zahtjevu za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća u roku od 90 radnih dana od dana prijema zahtjeva.

Rješenjem kojim daje saglasnost za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća, Komisija određuje rok za ostvarivanje predloženog sticanja.

Rok iz stava 2 ovog člana, Komisija može da produži na zahtjev predloženog sticaoca.

Ako Komisija, u roku za odlučivanje, ne odbije zahtjev za izdavanje saglasnosti za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća smatraće se da je saglasnost data.

Ako predloženi sticalac ne stekne, odnosno ne poveća kvalifikovano učešće u roku iz st. 2 i 3 ovog člana, saglasnost prestaje da važi.

Dodatne informacije

Član 162

Komisija može, u postupku odlučivanja po zahtjevu iz člana 161 ovog zakona, u roku od 50 radnih dana od dana prijema zahtjeva da zatraži, od podnosioca zahtjeva za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća dodatne informacije i podatke neophodne za odlučivanje.

Prekid perioda procjene

Član 163

Rok za odlučivanje po zahtjevu za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća se prekida od dana podnošenja zahtjeva Komisije za dostavljanje dodatnih informacija i podataka do dana prijema odgovora predloženog sticaoca po tom zahtjevu, pri čemu prekid može trajati najduže 20 radnih dana.

Ako Komisija podnese novi zahtjev za dopunu podataka i informacija, rok za odlučivanje po zahtjevu za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća se ne prekida.

Odbijanje zahtjeva

Član 164

Komisija će odbiti zahtjev za izdavanje saglasnosti za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća, ako:

- 1) su dostavljene informacije i podaci netačni i nepotpuni;
- 2) podnosilac zahtjeva ne ispunjava kriterijume iz člana 159 ovog zakona;
- 3) postoji povezanost regulisanog tržišta ili organizatora tržišta i drugih fizičkih ili pravnih lica koja onemogućava efikasno vršenje nadzora Komisije;
- 4) se na podnosioca zahtjeva primjenjuju propisi koji onemogućavaju efikasno vršenje nadzora Komisije.

Ako Komisija odbije zahtjev za davanje saglasnosti za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća, može na zahtjev predloženog sticaoca ili po svom nahođenju da objavi na svojoj internet stranici, razloge za odbijanje.

Obavješćavanje o kvalifikovanom učešću organizatora tržišta

Član 165

Ako organizator tržišta sazna za sticanje, povećanje ili otuđenje učešća u svom kapitalu, koje pređe ili padne ispod praga iz člana 158 ovog zakona, dužan je da o tome, bez odlaganja, obavijesti Komisiju.

Organizator tržišta dužan je da najkasnije do 31. marta tekuće godine obavijesti Komisiju o akcionarima koji posjeduju kvalifikovano učešće i visini njihovih učešća zaključno sa 1. januarom tekuće godine.

CKDD dužno je da bez odlaganja o sticanju, povećanju ili otuđenju učešća akcionara u ukupnom kapitalu organizatora tržišta koje pređe ili padne ispod praga iz člana 158 ovog zakona, obavijesti Komisiju.

Oduzimanje saglasnosti za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća

Član 166

Licu koje stekne ili poveća kvalifikovano učešće u organizatoru tržišta, Komisija:

- 1) oduzima pravo glasa koje proizilazi iz kvalifikovanog učešća stečenog bez saglasnosti Komisije;
- 2) nalaže prodaju kvalifikovanog učešća stečenog bez saglasnosti Komisije.

Komisija će ukinuti saglasnost za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća ako je saglasnost data na osnovu netačnih i nepotpunih podataka ili na drugi nedozvoljeni način.

Komisija će ukinuti saglasnost za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća, ako lice koje posjeduje kvalifikovano učešće prestane da ispunjava uslove i kriterijume utvrđene ovim zakonom.

U slučaju ukidanja saglasnosti za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća, Komisija će primijeniti mjere iz stava 1 ovog člana.

Saradnja sa nadležnim organima u postupku odlučivanja po zahtjevu za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća

Član 167

Komisija može u postupku odlučivanja po zahtjevu za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća zatražiti mišljenje nadležnih organa druge države članice ako je predloženi sticalac:

- 1) kreditna institucija, osiguravajuće društvo, reosiguravajuće društvo, investiciono društvo ili društvo za upravljanje subjektima zajedničkog ulaganja ovlašćeno u drugoj državi članici;
- 2) matično društvo kreditne institucije, osiguravajućeg društva, reosiguravajućeg društva, investicionog društva ili društva za upravljanje subjektima za zajednička ulaganja ovlašćenog u drugoj državi članici; ili

- 3) fizičko ili pravno lice koje kontroliše kreditnu instituciju, osiguravajuće društvo, reosiguravajuće društvo, investiciono društvo ili društvo za upravljanje subjektima za zajednička ulaganja ovlašćeno u drugoj državi članici.

U rješenju Komisije kojim je data saglasnost za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća navodi se mišljenje i sugestije nadležnog organa iz stava 1 ovog člana.

Kadrovska i organizaciona osposobljenost i tehnička opremljenost regulisanog tržišta

Član 168

Regulisano tržište u pogledu kadrovske i organizacione osposobljenosti i tehničke opremljenosti mora da:

- 1) ima zaposlena najmanje tri fizička lica koja imaju položen stručni ispit iz člana 213 stav 3 ovog zakona;
- 2) ima uspostavljen sistem za otklanjanje negativnih posljedica na poslovanje regulisanog tržišta i njegovih članova ili učesnika nastalih iz sukoba interesa između vlasnika organizatora tržišta i stabilnog funkcionisanja regulisanog tržišta;
- 3) bude opremljeno za upravljanje rizicima kojima je izloženo, za sprovođenje odgovarajućih mjera i sistema za prepoznavanje i otklanjanje značajnih rizika poslovanja;
- 4) uspostavi procedure za stabilno upravljanje tehničkim funkcionisanjem sistema, naročito u slučaju nepredviđenih okolnosti i rizika od prekida rada sistema;
- 5) ima transparentna i obavezujuća pravila i postupke za pravilno trgovanje i efikasno izvršavanje naloga;
- 6) uspostavi procedure za efikasno i blagovremeno zaključenje transakcija koje se izvršavaju u okviru sistema trgovanja;
- 7) raspolaže sa dovoljno finansijskih sredstava za pravilno funkcionisanje tržišta s obzirom na vrstu i obim transakcija koje se zaključuju, kao i obim i stepen rizika kojima je tržište izloženo.

Bliže uslove iz stava 1 ovog člana, u vezi sa kadrovskom i organizacionom osposobljenošću i tehničkom opremljenošću, propisuje Komisija.

Sigurnost sistema, sistem za prekid trgovanja i elektronsko trgovanje

Član 169

Regulisano tržište mora da ima uspostavljene funkcionalne sisteme, postupke i mehanizme koji obezbjeđuju sigurnost sistema trgovanja, odgovarajuće kapacitete za obradu velikog broja naloga, mehanizme za odbijanje naloga koji svojim obimom i cijenom prelaze određeni prag ili su neispravni, radi obezbjeđenja urednog trgovanja u uslovima tržišnog opterećenja i da ima obezbijeđene funkcionalne mehanizme kontinuiteta poslovanja u slučaju prekida rada sistema za trgovanje.

Organizator tržišta dužan je da:

- 1) zaključi pisane ugovore sa investicionim društvima koji obavljaju poslove održavanja tržišta (market mejkleri) na regulisanom tržištu prije početka obavljanja poslova održavanja;

- 2) omogućiti učešće većem broju investicionih društava u održavanju tržišta (market mejkera) na regulisanom tržištu, primjereno obimu i karakteristikama trgovanja.

Ugovorom iz stava 2 ovog člana, naročito se uređuju:

- 1) obaveze investicionog društva u obezbjeđenju likvidnosti i druge obaveze i prava koje proizilaze iz učešća iz stava 2 tačka 2 ovog člana;
- 2) popusti i druge olakšice koje obezbjeđuje regulisano tržište investicionom društvu u cilju održavanja likvidnosti tržišta na redovnoj i predvidivoj osnovi.

Organizator tržišta kontroliše sprovođenje ugovora iz stava 2 ovog člana i dužan je da o sadržaju tih ugovora obavještava Komisiju i dostavlja i druge informacije i podatke na zahtjev Komisiji.

Organizator tržišta može da privremeno obustavi i/ili ograniči trgovanje u slučaju nastupanja značajne promjene cijena finansijskog instrumenta na tom tržištu ili na povezanom tržištu.

U slučaju iz stava 5 ovog člana, organizator tržišta dužan je da odredi parametre za obustavljanje trgovanja, a naročito likvidnost, karakteristike tržišnog modela i vrstu učesnika, radi izbjegavanja značajnog poremećaja pravilnog trgovanja.

Organizator tržišta dužan je da u slučaju obustave trgovanja iz stava 5 ovog člana obavijesti Komisiju o parametrima za obustavljanje trgovanja i promjenama tih parametara.

Ako je regulisano tržište u Crnoj Gori od značaja za likvidnost određenog finansijskog instrumenta, organizator tržišta dužan je da obavijesti nadležni organ države članice o obustavi trgovanja tim finansijskim instrumentom, u cilju odlučivanja o obustavljanju trgovanja na drugim mjestima na kojima se trguje tim finansijskim instrumentom.

Algoritamski sistem trgovanja i neposredni elektronski pristup

Član 170

Organizator tržišta dužan je da obezbijedi sisteme, pravila i mehanizme za algoritamski sistem trgovanja, uključujući mogućnost testiranja algoritama, u cilju sprječavanja da algoritamski sistemi trgovanja prouzrokuju ili doprinesu nepravilnom trgovanju na tržištu.

Organizator tržišta dužan je da obezbijedi identifikaciju članova ili učesnika na regulisanom tržištu i naloga koji je generisan algoritamskim trgovanjem.

Podatke iz stava 2 ovog člana, organizator tržišta dužan je da na zahtjev dostavi Komisiji.

Kada regulisano tržište omogućava neposredni elektronski pristup, mora da ima uspostavljene funkcionalne sisteme, postupke i mehanizme za pružanje usluga neposrednog elektronskog pristupa samo od investicionih društava ili ovlašćenih kreditnih institucija, koje imaju i primjenjuju uspostavljene kriterijume za lica kojima se može odobriti pristup, kontrole rizika i pragova trgovanja korišćenjem neposrednog

elektronskog pristupa, kao i prestanak pružanja neposrednog elektronskog pristupa u slučaju kršenja pravila korišćenja tog pristupa.

U slučaju iz stava 4 ovog člana, investiciono društvo ili ovlašćena kreditna institucija, koja je odobrila neposredni elektronski pristup, odgovorna je za naloge i transakcije izvršene korišćenjem usluge elektronskog pristupa.

Pravila o algoritamskom trgovanju iz stava 1 ovog člana moraju biti transparentna i nediskriminatorna.

Cjenovnik usluga na regulisanom tržištu

Član 171

Organizator tržišta dužan je da utvrdi cjenovnik za usluge koje se pružaju na regulisanom tržištu.

Cijene usluga iz stava 1 ovog člana, moraju da budu utvrđene na osnovu objektivnih kriterijuma kojima se obezbjeđuje ravnopravnost učesnika na tržištu i ne smiju da podstiču davanje, izmjenu ili povlačenje naloga ili izvršenje transakcija na način kojim se doprinosi nepravilnom trgovanju ili zloupotrebi tržišta.

Cjenovnik iz stava 1 ovog člana, organizator tržišta dužan je da objavi na svojoj internet stranici.

Organizator tržišta dužan je da u cjenovniku iz stava 1 ovog člana, utvrdi popuste za uslugu održavanja tržišta za određene hartije od vrijednosti.

Regulisano tržište može da odredi veće naknade za:

- 1) višekratno povlačenje naloga;
- 2) učesnike koji imaju veći broj povučenih naloga od izvršenih;
- 3) učesnike koji posluju tehnikom visokofrekventnog algoritamskog trgovanja.

Organizator tržišta dužan je da prije primjene cjenovnika iz stava 1 ovog člana, pribavi saglasnost Komisije.

Minimalno dozvoljena promjena cijene

Član 172

Regulisano tržište dužno je da utvrdi minimalno dozvoljenu promjenu cijena finansijskog instrumenta, potvrde o deponovanim hartijama od vrijednosti, sertifikata ili drugog sličnog finansijskog instrumenta.

Minimalno dozvoljena promjena cijena, iz stava 1 ovog člana, mora da:

- 1) odražava likvidnost finansijskog instrumenta i prosječnu razliku između kupovne i prodajne cijene;
- 2) bude primjerena za svaki finansijski instrument.

Usklađivanje časovnika

Član 173

Organizator regulisanog tržišta i organizator MTP-a i OTP-a dužni su da usklade časovnike koje koriste za bilježenje datuma i vremena svih događaja o kojima se izvještava u skladu sa ovim zakonom.

Zahtjev za izdavanje dozvole za rad organizatora tržišta

Član 174

Za izdavanje dozvole za rad, organizator tržišta podnosi zahtjev Komisiji.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana organizator tržišta dostavlja:

- 1) ugovor o osnivanju, statut i cjenovnik usluga koje namjerava da pruža na regulisanom tržištu;
- 2) podatke o licu koje stiče kvalifikovano učešće u organizatoru tržišta i licu povezanom sa licem sa kvalifikovanim učešćem, kao i o licu koje na drugi način može da vrši, direktno ili indirektno, kontrolu ili značajan uticaj na organizatora tržišta;
- 3) imena i podatke o kvalifikacijama, iskustvu i poslovnoj reputaciji predloženih članova odbora direktora i izvršnog direktora organizatora tržišta;
- 4) podatke o kadrovskoj i organizacionoj osposobljenosti i tehničkoj opremljenosti organizatora tržišta;
- 5) podatke o programu funkcionisanja regulisanog tržišta podnosioca zahtjeva, uključujući vrste poslova i organizacionu strukturu;
- 6) dokaz o uplati minimalnog osnivačkog udjela iz člana 156 ovog zakona;
- 7) dokaz o uplati naknade za podnošenje zahtjeva u skladu sa cjenovnikom Komisije.

Bližu sadržinu zahtjeva i dokumentaciju koja se podnosi uz zahtjev za izdavanje dozvole za rad organizatora tržišta, propisuje Komisija.

Izdavanje dozvole za rad

Član 175

Komisija će izdati dozvolu za rad organizatoru tržišta, ako utvrdi da:

- 1) su zahtjev i dokumentacija dostavljena uz zahtjev potpuni i valjani;
- 2) lica sa kvalifikovanim učešćem u organizatoru tržišta, i sa njima povezana lica ispunjavaju uslove iz člana 159 ovog zakona;
- 3) članovi odbora direktora i izvršni direktor ispunjavaju uslove iz čl. 153, 154 i 155 ovog zakona;
- 4) su ispunjeni drugi uslovi za izdavanje dozvole utvrđeni ovim zakonom;

Komisija će odbiti zahtjev za izdavanje dozvole za rad organizatoru tržišta, ako utvrdi da:

- 1) su podaci iz zahtjeva nepotpuni, netačni ili da dovode u zabludu;
- 2) predloženi član odbora direktora, odnosno izvršni direktor nemaju dobru reputaciju i potrebno radno iskustvo;
- 3) lica koja imaju kvalifikovano učešće nijesu podobna, odnosno ne ispunjavaju uslove iz člana 159 ovog zakona;
- 5) vlasnička struktura podnosioca zahtjeva, odnosno lica povezanih sa licima koja posjeduju kvalifikovano učešće, onemogućava efikasno vršenje nadzora Komisije;
- 6) se na povezana lica podnosioca zahtjeva primjenjuju propisi koji onemogućavaju efikasno vršenje nadzora Komisije;

7) nijesu ispunjeni drugi uslovi za izdavanje dozvole za rad utvrđeni zakonom.

Saglasnost za statusne promjene

Član 176

Organizator tržišta, organizator MTP-a i organizator OTP-a dužan je da, prije podnošenja prijave za upis statusne promjene u CRPS, pribavi saglasnost Komisije za statusnu promjenu.

Saglasnost za izmjenu uslova iz dozvole za rad organizatoru tržišta

Član 177

Organizator tržišta dužan je da Komisiji podnese zahtjev za davanje saglasnosti na izmjene opštih akata, odnosno promjenu člana odbora direktora ili izvršnog direktora.

Komisija je dužna da po zahtjevu iz stava 1 ovog člana, odluči u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva.

Dostupnost dozvola javnosti

Član 178

Komisija je dužna da na svojoj internet stranici objavi rješenje o izdavanju dozvole za rad organizatoru tržišta i saglasnost iz člana 177 ovog zakona.

Spisak regulisanih tržišta

Član 179

Komisija sačinjava i ažurira spisak regulisanih tržišta za koje je Crna Gora matična država članica i te podatke dostavlja drugim državama članicama i ESMA-i.

Upis u CRPS

Član 180

Organizator tržišta stiče svojstvo pravnog lica upisom u CRPS.

Organizator tržišta dužan je da u roku od 30 radnih dana od dana dobijanja dozvole za rad, podnese prijavu za upis u CRPS.

Organizator tržišta dužan je da otpočne obavljanje djelatnosti u roku od 12 mjeseci od dana upisa u CRPS.

Zaposleni organizatora tržišta

Član 181

Zaposleni organizatora tržišta ne mogu biti direktori, članovi odbora direktora, ni zaposleni u CKDD-u, investicionim društvima ili društvu čiji su finansijski instrumenti uključeni za trgovanje na regulisanom tržištu.

Opšti akti organizatora tržišta

Član 182

Opšti akti organizatora tržišta su akt o osnivanju, statut, pravila i procedure poslovanja, kao i cjenovnik za usluge koje se pružaju na regulisanom tržištu.

Na opšte akte organizatora tržišta saglasnost daje Komisija.

Pravilima organizatora tržišta uređuju se članstvo, kotacija, obim promjene cijena, adekvatnost kapitala, periodični izvještaji i informisanje o transakcijama, kao i način formiranja lista za trgovanje hartijama od vrijednosti.

Opštim aktima organizatora tržišta naročito se uređuju uslovi za kotaciju na segmentima regulisanog tržišta, pravila ponašanja članova odbora direktora, izvršnog direktora i zaposlenih, čuvanje poslovne tajne i sprječavanje zloupotrebe povjerljivih informacija.

Pravila trgovanja na regulisanom tržištu

Član 183

Organizator tržišta dužan je da obezbijedi pravilno trgovanje na regulisanom tržištu i da:

- 1) uspostavi i sprovodi transparentna i nediskriminatorna pravila pristupa ili članstva na regulisanom tržištu, na osnovu objektivnih kriterijuma;
- 2) prati usklađenost poslovanja članova ili učesnika regulisanog tržišta sa pravilima regulisanog tržišta;
- 3) prati transakcije na regulisanom tržištu koje preduzimaju članovi ili učesnici u cilju identifikovanja kršenja pravila, poremećenih uslova trgovanja ili ponašanja koje može da uključuje zloupotrebu tržišta.

Pravilima iz stava 1 ovog člana, uređuju se:

- 1) uspostavljanje i upravljanje regulisanim tržištem;
- 2) transakcije na regulisanom tržištu;
- 3) stručne kvalifikacije koje moraju da ispunjavaju zaposleni u investicionom društvu ili ovlašćenoj kreditnoj instituciji, koji imaju pristup tržištu;
- 4) uslovi za prijem u članstvo lica iz stava 3 ovog člana;
- 5) pravila i procedure za kliring i saldiranje transakcija zaključenih na regulisanom tržištu.

Pravilima iz stava 2 ovog člana, obezbjeđuje se direktno ili indirektno učešće investicionih društava i ovlašćenih kreditnih institucija na regulisanom tržištu.

Organizator tržišta dužan je da bez odlaganja dostavi izvještaj Komisiji o svakoj značajnoj povredi pravila regulisanog tržišta ili poremećaja uslova trgovanja ili ponašanja koje može da predstavlja zloupotrebu tržišta.

Organizator tržišta dužan je da, bez odlaganja dostavi informacije organu nadležnom za sprovođenje istražnih radnji i krivično gonjenje i da sarađuje u istražnim radnjama, u slučaju zloupotrebe tržišta koja je nastala na sistemu regulisanog tržišta ili korišćenjem tog sistema.

Regulisana tržišta drugih država članica mogu da zaključe ugovore (aranžmane) u Crnoj Gori, za pristup i trgovanje na tim tržištima članovima udaljenim od regulisanog tržišta Crne Gore ili učesnicima osnovanim u Crnoj Gori.

Kada regulisano tržište za koje je Crna Gora matična država članica namjerava da zaključi ugovor odnosno aranžman u drugoj državi članici, radi pristupa i trgovanja na tom tržištu članova ili učesnika osnovanih u drugoj državi članici, dužna je da obavijesti Komisiju o državi članici u kojoj namjerava da obezbijedi pristup i trgovanje.

Komisija će obavještenje iz stava 7 ovog člana, dostaviti nadležnom organu države članice u kojoj regulisano tržište namjerava da obezbijedi pristup i trgovanje zaključivanjem ugovora (aranžmana), u roku od 30 dana od dana prijema obavještenja.

Član regulisanog tržišta **Član 184**

Član regulisanog tržišta može biti lice koje, primjereno predmetu poslovanja regulisanog tržišta obavlja djelatnost, odnosno ispunjava uslove utvrđene pravilima regulisanog tržišta, naročito u pogledu stručnosti, tehničkih i finansijskih uslova za obezbjeđenje adekvatnog saldiranja transakcija.

Organizator tržišta će na zahtjev primiti kao člana, odnosno učesnika lice koje ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana, u roku od dva mjeseca od dana podnošenja zahtjeva.

Organizator tržišta dužan je da bez odlaganja obavijesti Komisiju:

- 1) o podnijetim zahtjevima i odlukama po zahtjevima za prijem člana, odnosno prestanak članstva na regulisanom tržištu, u roku od tri radna dana od dana donošenja odluka;
- 2) o podnijetim zahtjevima i odlukama po zahtjevima za uključenje na listing iz člana 195 ovog zakona, za uključenje ili isključenje hartija od vrijednosti na službeni kotaciju regulisanog tržišta;
- 3) ako član regulisanog tržišta nije u mogućnosti da izvršava finansijske obaveze; ili
- 4) ako član regulisanog tržišta ima finansijske poteškoće koje, po njegovom mišljenju mogu dovesti u pitanje finansijsko stanje i integritet tog člana regulisanog tržišta.

Organizator tržišta dužan je da na zahtjev obavještava Komisiju i o drugim pitanjima koja se odnose na funkcionisanje regulisanog tržišta.

Izdavanje uputstava regulisanom tržištu **Član 185**

Komisija može da, radi zaštite investitora i pravilnog funkcionisanja regulisanog tržišta, izda uputstva u vezi sa:

- 1) trgovanjem finansijskim instrumentima na regulisanom tržištu;
- 2) načinom sprovođenja određenih aktivnosti na regulisanom tržištu, uključujući i način obavještavanja o izvršenim transakcijama sa finansijskim instrumentima članova regulisanog tržišta; i
- 3) drugim pitanjima, ako je to potrebno.

Komisija može da naloži regulisanom tržištu izmjenu pravila regulisanog tržišta.

Zabrana rada regulisanog tržišta u slučaju hitnosti

Član 186

Komisija može da zabrani rad regulisanom tržištu na period do pet radnih dana, u slučaju:

- 1) prijetnje ili nastanka prirodne katastrofe;
- 2) drugih okolnosti koje zahtijevaju obustavljanje redovnog trgovanja na regulisanom tržištu.

Komisija može da produži zabranu rada iz stava 1 ovog člana, u slučaju dužeg trajanja okolnosti zbog kojih je zabrana izrečena.

Oduzimanje dozvole za rad organizatoru tržišta

Član 187

Komisija može privremeno da oduzme dozvolu za rad, ako organizator tržišta:

- 1) privremeno prestane da obavlja djelatnost organizatora tržišta;
- 2) postupa suprotno aktima organizatora tržišta;
- 3) ne dostavi Komisiji propisane podatke i informacije;
- 4) postupa suprotno uputstvima i nalogima Komisije.

Komisija može da oduzme dozvolu za rad ako organizator tržišta:

- 1) ne počne sa obavljanjem djelatnosti u periodu od 12 mjeseci, od izdavanja dozvole, odnosno izjavi da odustaje od obavljanja djelatnosti;
- 2) ne obavlja djelatnost organizatora tržišta u prethodnih šest mjeseci;
- 3) dobije dozvolu za rad na osnovu neistinitih, netačnih ili informacija koje dovode u zabludu, ili na drugi način suprotno zakonu;
- 4) je u postupku likvidacije;
- 5) krši odredbe ovog zakona;
- 6) prestane da ispunjava uslove na osnovu kojih je izdata dozvola za rad.

Rješenjem o oduzimanju dozvole za rad, Komisija utvrđuje dan na koji je organizator tržišta dužan da prestane sa radom.

Rješenje o oduzimanju dozvole za rad organizatoru tržišta, Komisija je dužna da dostavi CRPS-u i CKDD-u.

Komisija će obavijestiti ESMA-u o oduzimanju dozvole za rad organizatoru tržišta iz stava 2 ovog člana.

Uključivanje u trgovanje

Član 188

Finansijski instrumenti uključuju se u trgovanje na regulisanom tržištu, ako ispunjavaju uslove propisane opštim aktom organizatora tržišta.

Organizator tržišta dužan je da:

- 1) obezbijedi da se finansijskim instrumentima uključenim u trgovanje može trgovati na pošten, pravilan i efikasan način i da se mogu slobodno prenositi između strana koje njima trguju;
- 2) utvrdi pravila o uslovima koja treba da ispunjavaju finansijski instrumenti za uključivanje u trgovanje, o formi izvedenog finansijskog ugovora radi pravilnog formiranja cijena izvedenog finansijskog instrumenta, kao i o sistemu saldiranja prilikom zaključivanja tog ugovora;
- 3) usvoji i sprovodi postupke provjere kojima se obezbjeđuje poštovanje obaveza objavljivanja utvrđenih ovim zakonom;
- 4) utvrdi postupke pristupa članova regulisanog tržišta informacijama objavljenim u skladu sa ovim zakonom;
- 5) utvrdi postupke redovne provjere pravilnog uključivanja finansijskih instrumenata u trgovanje.

Organizator tržišta dužan je da obavijesti emitenta da se njegovim hartijama od vrijednosti trguje na regulisanom tržištu.

Emitent nije dužan da izvršava obaveze objavljivanja u skladu sa ovim zakonom ako je regulisano tržište uključilo u trgovanje hartije od vrijednosti emitenta bez njegove saglasnosti.

Prenosiva hartija od vrijednosti koja je uključena u trgovanje na regulisanom tržištu može da bude uključena u trgovanje i na drugim regulisanim tržištima, bez saglasnosti emitenta, u skladu sa ovim zakonom.

Obustava i povlačenje instrumenata iz trgovanja

Član 189

Organizator tržišta može samoinicijativno ili po zahtjevu Komisije da obustavi ili povuče iz trgovanja finansijski instrument koji nije u skladu sa pravilima regulisanog tržišta, osim ako bi se time nanijela znatna šteta interesima investitora ili pravilnom funkcionisanju tržišta.

Organizator tržišta dužan je da o obustavljanju ili povlačenju iz trgovanja finansijskog instrumenta iz stava 1 ovog člana, obavijesti Komisiju i organizatora tržišta drugog regulisanog tržišta na kojem se trguje tim finansijskim instrumentom i da tu odluku objavi na svojoj internet stranici.

Komisija će o odluci organizatora tržišta iz stava 2 ovog člana, obavijestiti nadležne organe drugih država članica.

Određba st. 1 i 2 ovog člana, primjenjuje se na svaki derivat povezan sa obustavljenim ili povučenim finansijskim instrumentom.

U slučaju zloupotrebe tržišta, ponude za preuzimanje ili neobjavljivanja insajderskih informacija o emitentu finansijskog instrumenta, Komisija je dužna da naloži regulisanom tržištu, MTP-u, OTP-u i sistemskom internalizatoru, koji trguju tim finansijskim instrumentom ili sa njim povezanim derivatima, da obustavi ili povuče finansijski instrument ili derivate iz trgovanja, osim ako bi se time nanijela znatna šteta interesima investitora ili pravilnom funkcionisanju tržišta.

Komisija je dužna da o obustavi ili povlačenju iz stava 5 ovog člana obavijesti ESMA-u i druge nadležne organe, odnosno da dostavi obrazloženje ako ne naloži obustavu ili povlačenje iz trgovanja finansijskog instrumenta ili sa njim povezanog derivata i da tu odluku objavi na svojoj internet stranici.

Ako je u slučaju zloupotrebe tržišta, ponude za preuzimanje ili neobjavljivanja insajderskih informacija o emitentu finansijskog instrumenta, finansijski instrument obustavljen, odnosno povučen iz trgovanja na regulisanom tržištu države članice na zahtjev nadležnog organa države članice koji je o tome obavijestio Komisiju, Komisija je dužna da naloži regulisanom tržištu, MTP-u, OTP-u i sistemskom internalizatoru, koji trguju istim finansijskim instrumentom ili derivatima koji su povezani sa tim finansijskim instrumentom, da obustave odnosno povuku iz trgovanja taj finansijski instrument ili derivate, osim ako bi se time nanijela znatna šteta interesima investitora ili pravilnom funkcionisanju tržišta.

Odredba stava 7 ovog člana, shodno se primjenjuje u slučaju ukidanja obustave trgovanja finansijskim instrumentom ili derivatom povezanim sa tim finansijskim instrumentom.

Transparentnost prije vršenja transakcije

Član 190

Organizator tržišta dužan je da za finansijske instrumente koji su uključeni u trgovanje na regulisanom tržištu, objavi trenutne cijene i obim ponude i tražnje, kao i obim ponude i tražnje za trgovanje po cijenama koje se objavljuju preko sistema trgovanja.

Podatke iz stava 1 ovog člana, organizator tržišta dužan je da kontinuirano stavlja na uvid javnosti u toku uobičajenog vremena trgovanja, po prihvatljivim komercijalnim uslovima i na trajnoj osnovi tokom uobičajenih sati trgovanja.

Organizator tržišta može da dozvoli investicionim društvima koja su dužna da objave ponude cijena za akcije u skladu sa članom 321 ovog zakona, pristup sistemu za objavljivanje podataka iz st. 1 i 2 ovog člana, po prihvatljivim komercijalnim uslovima i na ravnopravnoj osnovi.

Organizator tržišta može, uz prethodnu saglasnost Komisije, da isključi od objavljivanja podatke iz stava 1 ovog člana, u zavisnosti od vrste trgovanja na tržištu ili vrste i veličine naloga, a naročito za transakcije koje su veće od uobičajene veličine naloga na regulisanom tržištu, za određeni finansijski instrument ili vrstu finansijskog instrumenta.

Transparentnost nakon izvršenja transakcije

Član 191

Organizator tržišta dužan je da objavi cijenu, obim i vrijeme vršenja transakcije u vezi sa akcijama uključenim u trgovanje na regulisanom tržištu, i da podatke o svim transakcijama te vrste objavljuje na prihvatljivoj komercijalnoj osnovi ukoliko je moguće u više realnom vremenu.

Organizator tržišta može da dozvoli investicionim društvima koja su dužna da objave svoje ponude cijene za akcije u skladu sa članom 321 zakona, pristup sistemu za objavljivanje podataka iz stava 1 ovog člana, po prihvatljivim komercijalnim uslovima i na ravnopravnoj osnovi.

Organizator tržišta može, uz prethodnu saglasnost Komisije, da odloži objavljivanje podataka o transakcijama u zavisnosti od vrste ili veličine transakcija, a naročito za transakcije koje su veće u odnosu na uobičajenu veličinu tržišta za određenu akciju ili vrstu akcija.

O odlaganju objavljivanja podataka iz stava 3 ovog člana, organizator tržišta dužan je da obavijesti učesnike na tržištu i investitore.

Sporazum za kliring i saldiranje **Član 192**

Organizator tržišta može da zaključi odgovarajuće sporazume sa centralnom ugovornom stranom ili klirinškom kućom i sistemom za saldiranje druge države članice sa ciljem omogućavanja kliringa i/ili saldiranja poslova zaključenih sa učesnicima na regulisanom tržištu po njihovim sistemima, osim ako bi se time narušilo pravilno funkcionisanje regulisanog tržišta.

Centralna ugovorna strana, u smislu ovog zakona, je pravno lice koje posreduje između ugovornih strana ugovora na osnovu kojih se trguje na jednom ili više finansijskih tržišta i postaje kupac svakom prodavcu i prodavac svakom kupcu.

Vodenje evidencije i izvještavanje o regulisanom tržištu **Član 193**

Organizator tržišta dužan je da vodi evidenciju o transakcijama finansijskim instrumentima koji su uključeni u trgovanje na regulisanom tržištu, kao i o drugim poslovima koje obavlja na regulisanom tržištu, u skladu sa ovim zakonom.

Organizator tržišta dužan je da Komisiji dostavi:

- 1) podatke o uključivanju u trgovanje, odbijanju uključivanja u trgovanje i isključenju iz trgovanja finansijskih instrumenata na regulisanom tržištu, u roku od tri dana od dana donošenja odluke;
- 2) godišnji finansijski izvještaj sa izvještajem revizora i izvještaj o poslovanju;
- 3) druge podatke utvrđene ovim zakonom, odnosno na zahtjev Komisije.

Godišnji izvještaj iz stava 2 tačka 2 ovog člana, organizator tržišta dužan je da dostavi Komisiji u roku od tri mjeseca od dana završetka finansijske godine.

Izvještaj iz stava 3 ovog člana, Komisija je dužna da objavi na svojoj internet stranici.

Bliži sadržaj izvještaja iz stava 2 tačka 2 ovog člana, propisuje Komisija.

Nadzor nad poslovanjem regulisanog tržišta **Član 194**

Komisija u postupku nadzora nad poslovanjem regulisanog tržišta prati da li regulisano tržište posluje na pošten, pravičan i profesionalan način koji unapređuje integritet tržišta, kao i da li se trgovanje na regulisanom tržištu vrši u skladu sa ovim zakonom.

Nadzor iz stava 1 ovog člana, zasniva se na procjeni rizika koji uključuje neposrednu kontrolu poslovanja i aktivnosti regulisanog tržišta, najmanje jednom godišnje.

Ako, u postupku vršenja nadzora nad regulisanim tržištem, Komisija utvrdi da je došlo do kršenja odredaba ovog zakona i opštih akata regulisanog tržišta, Komisija može da izrekne jednu ili više mjera i to:

- 1) javnu opomenu;
- 2) privremenu zabranu obavljanja poslova, pružanja usluga ili transakcija u trajanju od najviše deset radnih dana;
- 3) privremenu obustavu trgovanja ili trajno isključenje finansijskog instrumenta iz trgovanja na regulisanom tržištu uz nalaganje organizatoru MTP-a da taj finansijski instrument uključi na MTP, ako informacije o akcionarskom društvu ili drugom emitentu finansijskog instrumenta nijesu dostupne javnosti;
- 4) privremenu zabranu raspolaganja sredstvima sa računa i drugom imovinom organizatora tržišta u trajanju do deset radnih dana;
- 5) privremenu zabranu prava glasa po osnovu kvalifikovanog učešća najviše do tri uzastopne sjednice skupštine organizatora tržišta;
- 6) naloži izmjenu, dopunu ili donošenje opšteg akta;
- 7) druge mjere, u skladu sa ovim zakonom.

Odluku o preduzetim mjerama iz stava 3 ovog člana, Komisija objavljuje na svojoj internet stranici.

Uključivanje hartija od vrijednosti u zvaničan listing

Član 195

Organizator tržišta dužan je da utvrdi uslove za uključivanje hartija od vrijednosti u zvaničan listing naročito za:

- 1) berzansko tržište; i
- 2) slobodno tržište.

Zahtjev za uključivanje hartija od vrijednosti na zvaničan listing regulisanog tržišta podnosi emitent, odnosno lice koje emitent ovlasti.

Zahtjev za uključenje na zvaničan listing regulisanog tržišta primjenjuje se na sve hartije od vrijednosti iste klase jednog emitenta.

O uključanju hartija od vrijednosti na zvaničan listing regulisanog tržišta odlučuje organizator tržišta.

Hartije od vrijednosti mogu biti uključene u berzansko tržište, ako:

- 1) je emitent akcionarsko društvo osnovano i/ili obavlja djelatnost u Crnoj Gori;
- 2) emitent podnese Komisiji finansijske izvještaje za posljednje tri godine i učini ih dostupnim javnosti;

- 3) je najmanje 25% klase hartija od vrijednosti za koje se traži uključenje u kotaciju emitovano putem javne ponude.

Organizator tržišta može da utvrdi dodatne zahtjeve za uključivanje hartija od vrijednosti u berzansko tržište, u skladu sa ovim zakonom.

Podnosilac zahtjeva iz stava 2 ovog člana, dužan je da prilikom uključivanja hartija od vrijednosti u regulisano tržište objavi podatke koji su ovim zakonom utvrđeni kao sadržaj prospekta za emisiju hartija od vrijednosti.

Multilateralna trgovačka platforma – MTP i organizovana trgovačka platforma - OTP Član 196

MTP-om i OTP-om može da upravlja investiciono društvo ili organizator koji ima odobrenje Komisije.

Organizator tržišta koji ima odobrenje Komisije da upravlja ili vodi poslovanje regulisanog tržišta, može da vodi MTP i OTP, ako ispunjava uslove predviđene ovim zakonom.

Na izdavanje odobrenja za rad organizatoru MTP-a i OTP-a i poslovanje MTP-a i OTP-a, shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se uređuje izdavanje dozvola za rad organizatoru tržišta i poslovanje regulisanog tržišta, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Trgovanje i zaključivanje transakcija na MTP-u i OTP-u Član 197

Investiciona društva, odnosno organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om, dužni su da utvrde pravila i postupke za uredno trgovanje, pristup sistemu, kao i objektivne kriterijume za efikasno izvršavanje naloga i finansijskih instrumenata kojima se može trgovati u okviru tog sistema.

Investiciona društva, odnosno organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om dužni su da:

- 1) utvrde mjere za pravilno vođenje tehničkog poslovanja sistema, uključujući sigurnosne mjere za slučaj poremećaja u sistemu;
- 2) obezbijede investitorima informacije i podatke o finansijskim instrumentima, potrebne za donošenje odgovarajuće investicione odluke;
- 3) utvrde mehanizme za prepoznavanje i sprječavanje uticaja na MTP-u ili OTP-u, njihove vlasnike, članove ili učesnike, koji proističu iz sukoba interesa između MTP-a, OTP-a, vlasnika ili investicionog društva ili organizatora tržišta koji upravlja MTP-om ili OTP-om, koji mogu ugroziti funkcionisanje MTP-a ili OTP-a;
- 4) uspostave mjere za funkcionalno saldiranje transakcija zaključenih u okviru sistema tog MTP-a ili OTP-a, kao i da obavijeste svoje članove ili učesnike o obavezama u vezi sa saldiranjem transakcija koje su izvršene u okviru tog sistema.

MTP i OTP mora da ima najmanje tri stalno aktivna člana ili korisnika, koji međusobno sarađuju u vezi sa formiranjem cijena.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na sigurnost sistema, sistem za prekid trgovanja, elektronsko trgovanje i pomjeranje cijene, primjenjuju se na investiciona društva i organizatore tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om.

Ako se na MTP-u ili OTP-u trguje prenosivim hartijama od vrijednosti bez saglasnosti emitenta, emitent nije dužan da dostavlja finansijske podatke tom MTP-u ili OTP-u.

Investiciona društva, odnosno organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om dužni su da Komisiji dostave podatke o funkcionisanju MTP-a ili OTP-a, uključujući povezanost i učešće regulisanog tržišta, MTP-a, OTP-a ili sistemskog internalizatora u vlasništvu tog investicionog društva ili organizatora tržišta, kao i spisak njihovih članova, učesnika i/ili korisnika.

Uslovi koji se odnose na MTP

Član 198

Investiciona društva, odnosno organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om dužni su da izvršenje naloga u sistemu sprovode u skladu sa nediskriminatornim pravilima.

Investiciona društva i organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om dužni su da:

- 1) utvrde rizike poslovanja i mjere za ublažavanje i upravljanje tim rizicima;
- 2) utvrde mjere za nesmetano i pravovremeno zaključivanje transakcija koje se izvršavaju u okviru njihovih sistema; i
- 3) raspolazu sa dovoljno finansijskih sredstava za pravilno funkcionisanje sistema, primjereno vrsti i obimu zaključenih transakcija na tržištu, kao i stepenu rizika kojima je izloženo.

Investiciona društva, odnosno organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om ne smiju da izvršavaju naloge klijenata korišćenjem svog kapitala ili da trguju uparivanjem naloga.

Uslovi koji se odnose na OTP

Član 199

Investiciono društvo, odnosno organizator tržišta koji upravlja OTP-om dužan je da uspostavi mehanizme za sprječavanje izvršavanja naloga klijenata na OTP-u korišćenjem sopstvenog kapitala ili kapitala sa njim povezanog lica.

Investiciono društvo, odnosno organizator tržišta koji upravlja OTP-om može da trguje uparivanjem naloga obveznica, strukturiranim finansijskim proizvodima, jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte i određenim derivatima, samo uz prethodnu saglasnost klijenta.

Investiciono društvo, odnosno organizator tržišta koji upravlja OTP-om može da trguje i bez uparivanja naloga državnim dužničkim hartijama od vrijednosti za koje ne postoji likvidno tržište.

Isto pravno lice ne može da istovremeno upravlja OTP-om i sistemskim internalizatorom.

Investiciono društvo, odnosno organizator tržišta koji upravlja OTP-om ne smije:

- 1) da trguje uparivanjem naloga za izvršavanje naloga klijenata u OTP-u derivatima koje se odnose na klasu derivata koji podliježe obavezi saldiranja u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 2) se povezivati sa sistemskim internalizatorom na način kojim bi se omogućilo povezivanje naloga u OTP-u i naloga ili ponuda u sistemskom internalizatoru;
- 3) se povezati sa drugim OTP-om na način koji bi omogućio povezivanje naloga na različitim OTP-ima.

Investiciono društvo, odnosno organizator tržišta koji upravlja OTP-om može da angažuje drugo investiciono društvo kao market mejkera na OTP-u, ako to investiciono društvo nije povezano sa investicionim društvom ili organizatorom tržišta koji upravlja OTP-om.

Investiciono društvo, odnosno organizator tržišta koji upravlja OTP-om mogu da izvršavaju naloge na OTP-u na diskrecionoj osnovi prilikom:

- 1) odlučivanja o davanju ili povlačenju naloga na OTP-u kojim upravlja;
- 2) donošenja odluke o neuparivanju određenog naloga klijenta sa naložima koji su dostupni u sistemu u određenom trenutku, pod uslovom da poštuju posebne instrukcije primljene od klijenata, kao i druge obaveze u skladu sa ovim zakonom.

U slučaju sistema koji uparuje naloge klijenta, investiciono društvo ili organizator tržišta OTP-om odlučuje kada će i koliko naloga upariti u okviru sistema.

Investiciono društvo, odnosno organizator tržišta koji upravlja OTP-om dužno je da Komisiji dostavlja obrazloženje razloga za njegovo korišćenje trgovanja uparivanjem naloga.

Komisija vrši nadzor nad investicionim društvom, odnosno organizatorom tržišta koji upravlja OTP-om prilikom trgovanja uparivanjem naloga kako bi se obezbjedilo pravilno trgovanje, i kako trgovanje uparivanjem naloga ne bi dovelo do sukoba interesa između investicionog društva ili organizatora tržišta koji upravlja OTP-om i njegovih klijenata.

Praćenje postupanja članova ili učesnika u skladu sa pravilima MTP-a ili OTP-a

Član 200

Investiciono društvo i organizator tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om dužni su da uspostave mjere i primjenjuju postupke praćenja postupanja njihovih članova ili učesnika u skladu sa pravilima MTP ili OTP.

Investiciono društvo i organizator tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om dužni su da prate poslate i povučene naloge, i transakcije njihovih članova ili učesnika, radi praćenja pravilnosti trgovanja ili nezakonitog postupanja, odnosno poremećaja sistema u vezi sa finansijskim instrumentom.

Investiciono društvo i organizator tržišta koji upravljaju MTP-om ili OTP-om dužni su da, u slučaju nepravilnog trgovanja, odnosno nezakonitog postupanja ili poremećaja

sistema u vezi finansijskog instrumenta, bez odlaganja obavijeste Komisiju i pruže podršku u postupku ispitivanja zloupotrebe tržišta izvršene na njihovim sistemima ili preko njihovih sistema.

U slučaju iz stava 3 ovog člana, Komisija obavještava ESMA-u i nadležne organe drugih država članica.

Obustava, odnosno povlačenje finansijskih instrumenata iz trgovanja na MTP-u ili OTP-u

Član 201

Organizator MTP-a ili OTP-a može da obustavi ili povuče iz trgovanja finansijski instrument i sa njim povezane derivate, koji nijesu u skladu sa pravilima MTP-a ili OTP-a, osim ako bi se time nanijela znatna šteta interesima investitora ili pravilnom funkcionisanju tržišta.

Investiciono društvo ili organizator tržišta koji upravlja MTP-om ili OTP-om dužan je da na svojoj internet stranici objavi odluku o obustavljanju ili povlačenju finansijskog instrumenta i derivata iz stava 1 ovog člana i obavijesti Komisiju.

Na obustavljanje ili povlačenje finansijskog instrumenta ili derivata iz stava 1 ovog člana, koje je nastalo zbog zloupotrebe tržišta shodno se primjenjuje odredba čl. 189 st. 5, 6, 7 i 8 ovog zakona.

Rastuća tržišta malih i srednjih privrednih društava

Član 202

MTP se može registrovati kao rastuće tržište malih i srednjih privrednih društava, ako:

- 1) najmanje 50 % emitenata čijim se finansijskim instrumentima može trgovati na MTP-u su mala ili srednja privredna društva u vrijeme kada je podniet zahtjev za registraciju MTP-a kao rastućeg tržišta malih i srednjih privrednih društava;
- 2) ima utvrđene kriterijume za uključivanje finansijskih instrumenata za trgovanje na tržištu;
- 3) ima objavljene neophodne informacije namijenjene investitorima za odlučivanje o ulaganju preko odgovarajućeg dokumenta o uključivanju ili prospekta finansijskog instrumenta, ako su ispunjeni zahtjevi u pogledu javne ponude u vezi sa inicijalnim uključivanjem za trgovanje finansijskim instrumentima na MTP-u;
- 4) emitent na tržištu ili lice za račun emitenta dostavlja MTP-u odgovarajuće finansijske izvještaje i revidirane godišnje izvještaje;
- 5) emitent na tržištu, menažeri u emitentu, kao i sa njima povezana lica ispunjavaju uslove utvrđene ovim zakonom;
- 6) se informacije o emitentima na tržištu čuvaju i objavljuju u skladu sa ovim zakonom;
- 7) su uspostavljeni funkcionalni sistemi kontrole radi sprječavanja i otkrivanja zloupotrebe tržišta na MTP-u, u skladu sa ovim zakonom.

Investiciono društvo ili organizator tržišta koji upravlja MTP-om, pored uslova iz stava 1 ovog člana, može da utvrdi i dodatne uslove koji se odnose na emitente.

MTP koje ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana, kao rastuće tržište malih i srednjih privrednih društava registruje Komisija.

Komisija će brisati MTP iz registra rastućeg tržišta malih i srednjih privrednih društava:

- 1) na zahtjev investicionog društva ili organizatora tržišta MTP-a;
- 2) ako prestane da ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana koji se odnose na MTP.

O registraciji, odnosno brisanju MTP kao rastućeg tržišta malih i srednjih privrednih društava, Komisija bez odlaganja obavještava ESMA-u.

Finansijski instrument emitenta uključen u trgovanje na jednom rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava, može se uključiti za trgovanje na drugom rastućem tržištu malih i srednjih privrednih društava samo uz prethodnu saglasnost emitenta.

U slučaju iz stava 6 ovog člana, emitent nije dužan da objavljuje podatke na MTP-u na kojem se trguje finansijskim instrumentom, bez njegove saglasnosti.

Saradnja i obavještavanje Komisije i nadležnog organa druge države članice

Član 203

Ako je regulisano tržište čija je matična država druga država članica obezbijedilo pristup i trgovanje članovima i učesnicima iz Crne Gore na tom tržištu, Komisija će podnijeti zahtjev nadležnom organu te matične države članice za uspostavljanje odgovarajuće saradnje.

Ako Komisija posumnja da su aktivnosti sprovedene u drugoj državi članici od strane lica nad kojim ne vrši nadzor, suprotne ovom zakonu, o tome bez odlaganja obavještava nadležni organ države članice i ESMA-u.

Ako Komisija primi obavještenje o postupanju regulisanog tržišta suprotno odredbama ovog zakona od nadležnog organa države članice, preduzeće potrebne mjere i o preduzetim mjerama i njihovom sprovođenju obavijestiti nadležni organ i ESMA-u.

Komisija će obavijestiti ESMA-u i druge nadležne organe, ako u postupku nadzora:

- 1) naloži smanjenje veličine pozicije ili izloženosti, u skladu sa članom 27 stav 2 tačka 22 ovog zakona;
- 2) ograniči mogućnost zaključivanja robnog derivata, u skladu sa članom 27 stav 2 tačka 23 ovog zakona.

U obavještenju iz stava 4 tačka 1 ovog člana, navodi se ime, prezime i prebivalište, odnosno naziv i sjedište lica prema kojem je mjera izrečena i razloge za njeno izricanje, odnosno ime i prezime, odnosno naziv lica prema kojem je mjera iz stava 4 tačka 2 ovog člana izrečena, uključujući razloge, obim primjene, finansijske instrumente na koje se mjera odnosi, ograničenja pozicije, kao i izuzeća iz člana 322 stav 3 ovog zakona.

Obavještenje iz stava 4 ovog člana, dostavlja se najmanje 24 sata nakon izdavanja naloga.

Ako se mjere iz stava 4 ovog člana, odnose na veleprodajne energetske proizvode, Komisija obavještava Agenciju za saradnju energetskih regulatora (ACER).

**Mjere Komisije kada je Crna Gora država članica domaćin regulisanog tržišta i
MTP-a
Član 204**

Ako utvrdi da regulisano tržište ili MTP kojem je Crna Gora država članica domaćin krši odredbe ovog zakona, Komisija će obavijestiti nadležni organ matične države članice tog regulisanog tržišta ili MTP-a.

Ako i pored mjera koje je preduzeo nadležni organ matične države članice regulisanog tržišta ili MTP-a regulisano tržište ili MTP nastavi sa kršenjem odredaba ovog zakona, Komisija će zabraniti regulisanom tržištu ili MTP-u da usluge pruža u Crnoj Gori ili preduzeti druge odgovarajuće mjere u cilju zaštite investitora i urednog funkcionisanja tržišta i o preduzetim mjerama obavijestiti nadležni organ matične države članice.

VII. INVESTICIONA DRUŠTVA

**Status investicionog društva
Član 205**

Investicione usluge i pomoćne usluge kao pretežnu djelatnost može da pruža investiciono društvo sa svojstvom pravnog lica osnovano u Crnoj Gori.

Usluge iz stava 1 ovog člana, mogu se pružati samo na osnovu dozvole koju izdaje Komisija.

Investiciono društvo osniva se kao akcionarsko društvo, u skladu sa zakonom kojim se uređuje organizacija obavljanja privrednih djelatnosti, osim ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, ovlašćena kreditna institucija može da obavlja djelatnost pružanja investicionih i pomoćnih usluga ako:

- 1) za obavljanje te djelatnosti ima poseban organizacioni dio;
- 2) u poslovnim knjigama vodi odvojeno evidenciju i podatke o poslovanju tog organizacionog dijela; i
- 3) ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom za investiciona društva, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Na ovlašćenu kreditnu instituciju shodno se primjenjuju odredbe člana 141, čl. 196 do 202, čl. 206 do 209, čl. 214 do 220, čl. 222 do 225, čl. 237 do 239, čl. 242, čl. 243 i čl. 251 do 362 ovog zakona.

Investiciono društvo ne smije da obavlja druge poslove, osim poslova iz stava 1 ovog člana.

**Investicione usluge i pomoćne usluge
Član 206**

Investicione usluge su usluge i aktivnosti koje obuhvataju:

- 1) prijem i prenos naloga koji se odnose na jedan ili više finansijskih instrumenata;
- 2) izvršenje naloga za račun klijenta;
- 3) trgovanje za svoj račun;
- 4) upravljanje portfeljem;
- 5) investiciono savjetovanje;
- 6) usluge sprovođenja ponude, odnosno prodaje finansijskih instrumenata sa obavezom otkupa;
- 7) usluge sprovođenja ponude, odnosno prodaje finansijskih instrumenata bez obaveze otkupa;
- 8) upravljanje MTP-om;
- 9) upravljanje OTP-om.

Pomoćne usluge su:

- 1) čuvanje i administriranje finansijskih instrumenata za račun klijenata, uključujući kastodi usluge i sa tim povezane usluge, kao što je upravljanje novčanim sredstvima i kolateralima;
- 2) odobravanje kredita i zajmova investitoru radi omogućavanja zaključenja transakcije sa jednim ili više finansijskih instrumenata, ako je u transakciju uključeno društvo koje daje zajam ili kredit;
- 3) davanje opštih preporuka u vezi sa strukturom kapitala, poslovnom strategijom i srodnim pitanjima i uslugama koji su u vezi sa spajanjem i sticanjem udjela u društvima;
- 4) usluge poslovanja stranom valutom u vezi sa pružanjem investicionih usluga;
- 5) istraživanje i finansijska analiza ili opšte preporuke u vezi sa transakcijama finansijskim instrumentima;
- 6) usluge u vezi sprovođenja ponude odnosno prodaje finansijskih instrumenata sa obavezom otkupa;
- 7) investicione usluge i aktivnosti, kao i pomoćne usluge koje se odnose na osnovnu imovinu sadržanu u derivatu iz člana 3 stav 1 tačka 4 podtač. b), c), d) i g) ovog zakona, ako su povezane sa investicionim i pomoćnim uslugama.

Investiciono savjetovanje iz stava 1 tačka 5 ovog člana, je pružanje lične preporuke klijentu, na zahtjev klijenta ili na inicijativu investicionog društva u odnosu na jednu ili više transakcija koje se odnose na finansijske instrumente.

Ličnom preporukom iz stava 3 ovog člana, smatra se preporuka koja se daje investitoru ili njegovom zastupniku koja obavezno sadrži preporuku za:

- 1) kupovinu, prodaju, upis, razmjenu, otkup, držanje ili obezbjeđenje određenog finansijskog instrumenta; ili
- 2) ostvarivanje ili uzdržavanje od ostvarivanja prava investitora iz određenog finansijskog instrumenta za kupovinu, prodaju, upis, razmjenu, otkup, držanje ili osiguranje određenog finansijskog instrumenta.

Ličnom preporukom iz stava 3 ovog člana, ne smatra se preporuka koja se daje isključivo preko distributivnih kanala ili objavljivanjem.

Pomoćne usluge u obimu i po vrstama utvrđenim dozvolom za pružanje investicionih usluga može da pruža:

- 1) investiciono društvo ili ovlašćena kreditna institucija;
- 2) investiciono društvo nad kojim nadzor vrši nadležni organ države članice;
- 3) filijala investicionog društva osnovana u Crnoj Gori nad kojom nadzor vrši nadležni organ države članice;
- 4) filijala investicionog društva osnovana u Crnoj Gori sa sjedištem u trećoj državi ili filijala ovlašćene kreditne institucije.

Pomoćne usluge mogu da se pružaju samo ako investiciono društvo ima dozvolu za obavljanje najmanje jedne investicione usluge.

Relevantno lice u odnosu na investiciono društvo

Član 208

Relevantno lice u odnosu na investiciono društvo je:

- 1) vlasnik akcija, rukovodilac ili vezani zastupnik društva;
- 2) zaposleni u društvu ili vezani zastupnik društva, kao i drugo fizičko lice čije su usluge stavljene na raspolaganje ili pod kontrolom društva ili njegovog vezanog zastupnika i koje je uključeno u pružanje investicionih usluga i pomoćnih usluga;
- 3) fizičko lice direktno uključeno u pružanje usluga investicionom društvu ili njegovim vezanim zastupnicima na osnovu sporazuma o izdvajanju poslovnih procesa, sa ciljem pružanja investicionih usluga i pomoćnih usluga.

Relevantnim licem, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se i finansijski analitičar koji izrađuje sadržaj investicionog istraživanja.

Kadrovska i organizaciona osposobljenost i tehnička opremljenost

Član 209

Investiciono društvo može da obavlja investicione usluge i pomoćne usluge, ako ispunjava uslove u pogledu kadrovske i organizacione osposobljenosti i tehničke opremljenosti, i to:

- 1) ima najmanje dva zaposlena lica sa odobrenjem Komisije za obavljanje poslova brokera, odnosno investicionog savjetnika;
- 2) ima uspostavljena pravila i postupke za poslovanje investicionog društva, odnosno rukovodećih i drugih lica zaposlenih u investicionom društvu, u skladu sa ovim zakonom;
- 3) ima pravila kojima se uređuju transakcije koje u svoje ime i za svoj račun izvršavaju rukovodeća i druga lica zaposlena u investicionom društvu;
- 4) održava i upravlja efikasnim organizacionim mjerama i postupcima za sprječavanje sukoba interesa sa interesima društva i njegovih klijenata;
- 5) održava i upravlja postupcima za odobravanje finansijskih instrumenata prije njihovog uključivanja na tržište ili distribucije klijentima;
- 6) ima sprovedenu analizu ciljanih tržišta krajnjih klijenata za svaki finansijski instrument, sa rizicima za ta tržišta i strategijom distribucije usklađenom sa ciljanim tržištem;
- 7) ima uspostavljene mjere za prijem informacija, ako nudi ili daje preporuke za finansijske instrumente koje ne kreira;

- 8) ima obezbijeđene odgovarajuće sisteme i sredstva i utvrđene postupke za obezbijeđenje kontinuiteta i pravilnosti u pružanju investicionih usluga;
- 9) za obavljanje usluga upravljanja portfeljem i investicionog savjetovanja, mora da ima zaposleno najmanje jedno lice koje ima odobrenje Komisije za obavljanje poslova investicionog savjetnika;
- 10) uspostavi administrativne i računovodstvene postupke, mehanizme unutrašnje kontrole i postupke za procjenu rizika, kao i efikasnu kontrolu i zaštitu informacionih sistema.

Bliže uslove u pogledu kadrovske i organizacione osposobljenosti i tehničke opremljenosti, kao i organizacione zahtjeve za investiciona društva i njihove filijale propisuje Komisija.

Kvalifikovano učešće u investicionom društvu

Član 210

Odredbe o kvalifikovanom učešću u organizatoru tržišta i kontroli iz čl. 158 do 167 ovog zakona primjenjuju se i na investiciona društva.

Organi upravljanja u investicionom društvu

Član 211

Lica koja upravljaju investicionim društvom moraju da imaju dobru reputaciju i radno iskustvo u cilju upravljanja investicionim društvom u skladu sa ovim zakonom.

Investiciono društvo mora da ima najmanje dva člana koji vode poslovanje i predstavljaju investiciono društvo.

Za člana odbora direktora, odnosno izvršnog direktora investicionog društva može se imenovati lice koje je dobilo prethodno odobrenje Komisije i koje ima:

- 1) kvalifikaciju visokog obrazovanja sedmi nivo (VII) u obimu 240 kredita CSPK-a;
- 2) dobru poslovnu reputaciju; i
- 3) najmanje tri godine radnog iskustva na poslovima u oblasti finansija i finansijskih tržišta.

Uz zahtjev za izdavanje odobrenja za imenovanje člana odbora direktora, odnosno izvršnog direktora investicionog društva, prilažu se dokazi o ispunjavanju uslova iz stava 3 ovog člana.

Za člana odbora direktora, odnosno izvršnog direktora investicionog društva ne može biti imenovano lice koje:

- 1) je pravosnažnom sudskom odlukom osuđivano na безусловnu kaznu zatvora u trajanju dužem od šest mjeseci;
- 2) obavlja poslove rukovodnog kadra, odnosno zaposleno je u organima državne uprave, odnosno drugim organima i organizacijama čiji je osnivač država;
- 3) je direktor, član odbora direktora, zaposleno lice ili lice koje posjeduje kvalifikovano učešće u drugom investicionom društvu, ovlaštenoj kreditnoj instituciji, društvu za upravljanje investicionim ili dobrovoljnim penzionim fondom;

- 4) je direktor, član odbora direktora ili zaposleno lice organizatora tržišta ili CKDD-a.

Izvršni direktor investicionog društva mora biti zaposlen sa punim radnim vremenom u investicionom društvu.

Izdavanje i oduzimanje odobrenja za imenovanje organa upravljanja investicionog društva

Član 212

Komisija će izdati odobrenje za imenovanje člana odbora direktora, odnosno izvršnog direktora investicionog društva, ako utvrdi da ispunjavaju uslove iz člana 211 ovog zakona.

Komisija je dužna da po zahtjevu za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana odluči u roku od deset dana od dana prijema zahtjeva.

Ako je zahtjev za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana, podnjet istovremeno sa zahtjevom za izdavanje dozvole za pružanje usluga investicionog društva, Komisija odlučuje o oba zahtjeva istovremeno.

Komisija će oduzeti odobrenje iz stava 1 ovog člana, ako utvrdi da:

- 1) je odobrenje dato na osnovu netačnih ili nepotpunih podataka;
- 2) lice za koje je data saglasnost više ne ispunjava utvrđene uslove;
- 3) lice za koje je dato odobrenje krši odredbe ovog zakona, zakona kojim se uređuje sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, iz kog razloga se smatra nepodobnim i nepouzdanim za obavljanje poslova člana odbora direktora ili izvršnog direktora.

Odredbe st. 1 do 4 ovog člana, odnose se i na rukovodioca organizacionog dijela ovlašćene kreditne institucije.

Bliži sadržaj zahtjeva za izdavanje odobrenja za izbor, odnosno imenovanje izvršnog direktora i člana odbora direktora investicionog društva i dokumentaciju koja se podnosi uz zahtjev propisuje Komisija.

Broker i investicioni savjetnik

Član 213

Investicione usluge iz člana 206 stav 1 tač. 1 i 2 ovog zakona, može da vrši lice zaposleno u investicionom društvu ili ovlašćenoj kreditnoj instituciji koje ima odobrenje Komisije za obavljanje tih poslova (u daljem tekstu: broker).

Investicione usluge iz člana 206 stav 1 tač. 1, 2, 4 i 5 ovog zakona, može da vrši lice zaposleno u investicionom društvu ili ovlašćenoj kreditnoj instituciji koje ima odobrenje Komisije za obavljanje tih poslova (u daljem tekstu: investicioni savjetnik).

Odobrenje za obavljanje poslova brokera, odnosno investicionog savjetnika, Komisija izdaje licu koje ima položen stručni ispit za obavljanje poslova iz st. 1 i 2 ovog člana.

Program, način sprovođenja i polaganja stručnog ispita iz stava 3 ovog člana, propisuje Komisija.

Lica koja imaju odobrenje za obavljanje poslova iz st. 1 i 2 ovog člana, Komisija upisuje u registar brokera i investicionih savjetnika.

Bliže uslove za izdavanje odobrenja iz st. 1 i 2 ovog člana, sadržaj zahtjeva za izdavanje odobrenja i dokumentacije koja se prilaže uz zahtjev, propisuje Komisija.

Zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje poslova brokera i investicionog savjetnika

Član 214

Odobrenje za obavljanje poslova brokera, odnosno investicionog savjetnika, Komisija izdaje na zahtjev lica koje pored položenog stručnog ispita za obavljanje poslova brokera, odnosno investicionog savjetnika ispunjava bliže uslove iz člana 213 stav 6 ovog zakona.

O zahtjevu iz stava 1 ovog člana, Komisija odlučuje u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva.

Standardi poslovanja brokera i investicionog savjetnika

Član 215

Broker i investicioni savjetnik, dužni su da prilikom obavljanja poslova u vezi sa investicionim uslugama koje klijentu pruža investiciono društvo, postupaju u skladu sa pravilima i standardima struke i ovim zakonom.

Investicioni savjetnik dužan je da preporučuje kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata u najboljem interesu investitora i ne smije da preporučuje kupovinu ili prodaju finansijskih instrumenata samo radi ostvarivanja provizije.

Oduzimanje odobrenja za obavljanje poslova brokera i investicionog savjetnika

Član 216

Komisija će oduzeti odobrenje za obavljanje poslova brokeru i investicionom savjetniku, ako:

- 1) je pravosnažnom sudskom odlukom osuđen za krivično djelo na bezuslovnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje šest mjeseci ili ako je osuđen za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije;
- 2) su podaci na osnovu kojih je izdato odobrenje neistiniti;
- 3) počinu istu nepravilnost najmanje dva puta u periodu od tri godine čime je izazvao štetu klijentu.

U slučaju oduzimanja odobrenja, Komisija će odrediti rok u kojem broker ili investicioni savjetnik ne može ponovo da zatraži izdavanje odobrenja.

Rok iz stava 2 ovog člana ne može biti duži od pet godina, niti kraći od tri mjeseca.

Komisija će brokeru, odnosno investicionom savjetniku izreći opomenu, ako krši odredbe ovog zakona.

Prestanak važenja odobrenja brokeru i investicionom savjetniku

Član 217

Odobrenje za rad brokera i investicionog savjetnika prestaje da važi:

- 1) raskidom ili prestankom ugovora o radu na poslovima u investicionom društvu ili ovlašćenoj kreditnoj instituciji za koje je odobrenje izdato, ako se u roku od 60 dana nakon raskida, odnosno prestanka važenja ugovora o radu ne zaposli u drugom investicionom društvu ili ovlašćenoj kreditnoj instituciji na tim poslovima o čemu je dužan da obavijesti Komisiju;
- 2) na zahtjev brokera, odnosno investicionog savjetnika.

Izdavanje dozvole investicionom društvu za pružanje investicionih usluga

Član 218

Postupak za izdavanje dozvole za pružanje investicionih usluga pokreće se na zahtjev koji investiciono društvo podnosi Komisiji.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana prilažu se:

- 1) opšti akti podnosioca zahtjeva;
- 2) podaci o licima koja posjeduju kvalifikovano učešće u podnosiocu zahtjeva, uključujući vrstu, iznos i procenat tog učešća, kao i podaci o povezanim licima lica koja posjeduju kvalifikovano učešće ili drugim licima koja mogu da kontrolišu ili vrše uticaj na podnosioca zahtjeva;
- 3) ime i prezime, kvalifikacije, radno iskustvo i poslovna reputacija predloženog izvršnog direktora i članova odbora direktora podnosioca zahtjeva iz člana 211 ovog zakona;
- 4) dokazi o kadrovskoj i organizacionoj osposobljenosti i tehničkoj opremljenosti podnosioca zahtjeva, iz člana 209 ovog zakona;
- 5) cjenovnik usluga i troškova podnosioca zahtjeva za pružanje investicionih usluga za koje se traži dozvola;
- 6) predlog programa poslovanja podnosioca zahtjeva, koji naročito sadrži vrstu usluga koje namjerava da pruža, organizacionu strukturu, odnosno prikaz sistema poslovanja u skladu sa ovim zakonom;
- 7) dokaz o uplati osnivačkog uloga; i
- 8) dokaz o uplaćenju naknadi, u skladu sa cjenovnikom Komisije.

Ako podnosilac zahtjeva ima dozvolu ili ovlašćenje za pružanje investicionih usluga nadležnog organa treće države, osim dokumentacije i podataka iz stava 2 ovog člana, prilaže i:

- 1) izvod iz registra, odnosno dozvolu nadležnog organa treće države, osnivački akt, statut ili drugi dokaz o osnivanju investicionog društva, u originalu ili ovjerenom prevodu;
- 2) izvod iz registra privrednih subjekata za pravna lica - akcionare investicionog društva koje je pravno lice, odnosno za povezana lica, kao i original ili ovjereni prevod izvoda iz registra privrednih subjekata za strana pravna lica; i
- 3) dokaz da je nadležni organ države u kojoj je osnovano investiciono društvo, odnosno sa njim povezano lice odobrilo investicionom društvu, odnosno povezanom licu podnošenje zahtjeva za izdavanje dozvole u Crnoj Gori ili dokaz da to odobrenje nije potrebno prema zakonu te države.

Bliži sadržaj zahtjeva i dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev iz st. 2 i 3 ovog člana, propisuje Komisija.

Odlučivanje o zahtjevu za izdavanje dozvole za pružanje investicionih usluga

Član 219

Komisija je dužna da o zahtjevu za izdavanje dozvole za pružanje investicionih usluga odluči u roku od šest mjeseci od dana prijema zahtjeva.

Komisija će izdati dozvolu za pružanje investicionih usluga, ako utvrdi da:

- 1) su zahtjev i dokumentacija uz zahtjev potpuni i valjani;
- 2) lica sa kvalifikovanim učešćem u investicionom društvu i sa njima povezana lica ispunjavaju uslove utvrđene ovim zakonom;
- 3) članovi odbora direktora i izvršni direktor ispunjavaju uslove iz člana 211 ovog zakona.

Komisija će odbiti zahtjev za izdavanje dozvole za pružanje investicionih usluga ako utvrdi da:

- 1) su podaci iz zahtjeva nepotpuni, netačni ili da dovode u zabludu;
- 2) predloženi član odbora direktora, odnosno izvršni direktor ne ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom;
- 3) vlasnička struktura podnosioca zahtjeva, odnosno lica povezanih sa licima koja posjeduju kvalifikovano učešće, onemogućava efikasno vršenje nadzora Komisije.

O izdavanju dozvole za pružanje investicionih usluga investicionom društvu, Komisija obavještava ESMA-u.

Usluge investicionog društva sadržane u dozvoli

Član 220

U dozvoli za pružanje investicionih usluga navode se investicione usluge koje je investiciono društvo ovlašćeno da obavlja, kao i pomoćne usluge.

Za obavljanje pomoćnih usluga ili usluga koje nijesu navedene u dozvoli, investiciono društvo je dužno da podnese zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje tih usluga.

Na osnovu dozvole koju je izdala Komisija, investiciono društvo može da pruža investicione usluge i sa njima povezane pomoćne usluge na teritoriji Evropske unije, neposredno ili osnivanjem filijale.

Mišljenje nadležnih organa drugih država članica prije izdavanja dozvole

Član 221

Komisija će zatražiti mišljenje nadležnog organa druge države članice, prije izdavanja dozvole investicionom društvu koje je:

- 1) filijala investicionog društva ili kreditne institucije ovlašćene u drugoj državi članici;
- 2) filijala matičnog društva investicionog društva ili kreditne institucije ovlašćene u drugoj državi članici; ili

- 3) pod kontrolom istog fizičkog ili pravnog lica koje kontroliše investiciono društvo ili kreditnu instituciju ovlašćenu u drugoj državi članici.

Komisija će zatražiti mišljenje nadležnog organa države članice koji vrši nadzor kreditnih institucija ili osiguravajućih društava, prije izdavanja dozvole investicionom društvu koje je:

- 1) filijala kreditne institucije ili osiguravajućeg društva ovlašćenog u državi članici;
- 2) filijala matičnog društva kreditne institucije ili osiguravajućeg društva ovlašćenog u državi članici; ili
- 3) pod kontrolom istog fizičkog ili pravnog lica, koje kontroliše kreditnu instituciju ili osiguravajuće društvo ovlašćeno u državi članici.

Komisija će zatražiti mišljenje od nadležnih organa iz st. 1 i 2 ovog člana, o pouzdanosti akcionara ili članova i poslovnog ugleda i iskustva lica, koji su članovi organa upravljanja drugog pravnog lica u okviru iste grupacije.

Komisija će na zahtjev nadležnih organa iz stava 1 ovog člana, učiniti dostupnim podatke od značaja za izdavanje dozvole tih nadležnih organa.

Oduzimanje dozvole za pružanje investicionih usluga **Član 222**

Komisija će oduzeti dozvolu za pružanje investicionih usluga ako investiciono društvo:

- 1) ne koristi dozvolu u roku od 12 mjeseci, ili izjavi da odustaje od obavljanja djelatnosti;
- 2) ne pruža investicione ni pomoćne usluge tokom prethodnih šest mjeseci;
- 3) ima dozvolu izdatu na osnovu neistinitih ili obmanjujućih informacija ili na drugi nezakonit način;
- 4) više ne ispunjava uslove na osnovu kojih je dozvola izdata;
- 5) krši odredbe ovog zakona.

O oduzimanju dozvole za pružanje investicionih usluga Komisija obavještava ESMA-u.

Obavještavanje klijenata o oduzimanju dozvole za pružanje investicionih usluga **Član 223**

U slučaju oduzimanja dozvole za pružanje investicionih usluga investicionom društvu, Komisija je dužna da obavijesti klijente investicionog društva, radi povlačenja sredstava sa računa tog investicionog društva ili prenošenja u drugo investiciono društvo koje ima dozvolu za pružanje investicionih usluga.

U slučaju oduzimanja dozvole za pružanje investicionih usluga investicionom društvu, pokreće se postupak likvidacije, odnosno stečaja u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društva, odnosno kojim se uređuje postupak stečaja privrednog društva.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, imovina klijenata investicionog društva ne može se uključiti u likvidacionu, odnosno stečajnu masu tog društva.

Troškove obavještanja klijenata iz stava 1 ovog člana, snosi investiciono društvo kojem je oduzeta dozvola za pružanje investicionih usluga.

Registar dozvola za pružanje investicionih usluga

Član 224

Dozvole za pružanje investicionih, odnosno pomoćnih usluga i izdatog odobrenja za imenovanje članova odbora direktora i izvršnog direktora investicionog društva, Komisija upisuje u registar dozvola za pružanje investicionih usluga.

Registar iz stava 1 ovog člana, naročito sadrži:

- 1) naziv i sjedište investicionog društva;
- 2) broj i datum izdavanja dozvole za pružanje investicionih usluga;
- 3) vrstu poslova sa hartijama od vrijednosti koji su obuhvaćeni dozvolom;
- 4) imena i prezimena izvršnog direktora i članova odbora direktora, kao i drugih lica koja obavljaju poslove rukovođenja;
- 5) izmjene dozvole u slučaju nastanka promjena podataka;
- 6) podatke o oduzimanju dozvole za pružanje investicionih usluga;
- 7) imena i prezimena većinskih akcionara.

Podaci iz registra investicionih društava su javno dostupni na internet stranici Komisije, osim podataka koji su tajni u skladu sa zakonom.

Bliži sadržaj registra iz stava 1 ovog člana, propisuje Komisija.

Obavještanje o promjeni uslova i podataka

Član 225

Investiciono društvo dužno je da obavijesti Komisiju o svim bitnim promjenama uslova na osnovu kojih je dozvola izdata.

Investiciono društvo dužno je da obavijesti Komisiju u pisanoj formi kada prestane da pruža usluge za koje je dozvola izdata, u roku od sedam dana od dana prestanka pružanja usluge za koju je dozvola izdata.

Investiciono društvo dužno je da obavijesti Komisiju u pisanoj formi kada nastupi promjena podataka na osnovu kojih je dozvola izdata, u roku od sedam dana od dana nastupanja promjene podataka na osnovu kojih je dozvola izdata.

Osnivanje filijale u drugoj državi članici

Član 226

Investiciono društvo koje ima dozvolu Komisije za pružanje investicionih usluga, dužno je da o namjeri osnivanja filijale ili korišćenja usluge vezanog zastupnika na teritoriji druge države članice obavijesti Komisiju.

U obavještenju iz stava 1 ovog člana, naročito se navodi:

- 1) naziv države članice na čijoj teritoriji namjerava da osnuje filijalu;
- 2) adresu u državi članici za prijem isprava; i
- 3) imena lica koja će biti odgovorna za upravljanje filijalom.

Uz obavještenje iz stava 1 ovog člana, dostavlja se opšti akt o organizacionoj strukturi filijale, program poslovanja u kojem su navedene investicione usluge, kao i pomoćne usluge koje investiciono društvo namjerava da pruža.

Ako Komisija ocijeni da nema smetnji za osnivanje filijale u skladu sa stavom 1 ovog člana, dužna je da o namjeri osnivanja filijale u državi članici, obavještenje i dokumentaciju iz st. 1, 2 i 3 ovog člana i podacima o fondu za zaštitu investitora čiji je član investiciono društvo, dostavi nadležnom organu države članice, u roku od tri mjeseca od prijema te dokumentacije i o tome obavijesti investiciono društvo koje namjerava da otvori filijalu.

Komisija je dužna da obavijesti nadležni organ države članice u slučaju promjene podataka iz stava 2 ovog člana.

Obrazloženje razloga za nedostavljanje podataka

Član 227

Ako Komisija odluči da ne dostavi podatke iz člana 226 st. 1, 2 i 3 ovog zakona nadležnom organu države članice domaćina, dužna je da o tome obavijesti podnosioca zahtjeva koji namjerava da osnuje filijalu ili koristi usluge vezanog zastupnika na teritoriji države članice, i obrazloži razloge te odluke, u roku od tri mjeseca od dana prijema podataka.

Pružanje usluga u Evropskoj uniji

Član 228

Investiciono društvo koje ima dozvolu Komisije za pružanje investicionih usluga, a namjerava da otpočne sa pružanjem investicionih i pomoćnih usluga na teritoriji druge države članice ili namjerava da promijeni vrste usluga koje pruža ili obavlja, dužno je da Komisiji dostavi obavještenje koje sadrži:

- 1) naziv države članice u kojoj namjerava da otpočne sa pružanjem investicionih usluga;
- 2) program poslovanja u kojem su navedene investicione i pomoćne usluge koje namjerava da pruža; i
- 3) izjavu o namjeri korišćenja usluga vezanog zastupnika na teritoriji države članice domaćina u kojoj namjerava da pruža usluge.

Podatke iz stava 1 ovog člana, Komisija će dostaviti nadležnom organu u državi članici domaćinu, u roku od 30 dana od dana prijema tih podataka.

Ako investiciono društvo iz stava 1 ovog člana, namjerava da koristi usluge vezanog zastupnika sa sjedištem u Crnoj Gori, Komisija će obavijestiti nadležni organ države članice o imenu i prezimenu, odnosno nazivu vezanog zastupnika, u roku od 30 dana od prijema obavještenja investicionog društva.

Investiciono društvo je dužno da o promjeni podataka iz stava 1 ovog člana, obavijesti Komisiju u roku od 30 dana od dana nastanka promjene.

Komisija će o promjeni podataka iz stava 4 ovog člana obavijestiti nadležni organ države članice domaćina.

Odredbe stava 1 tačka 3 i stava 2 ovog člana, odnose se i na ovlaštene kreditne institucije.

Investiciono društvo ili organizator tržišta koji upravlja MTP-om koji ima dozvolu Komisije za pružanje investicionih usluga, može da zaključi odgovarajući ugovor odnosno aranžman u drugoj državi članici, za pristup njegovom sistemu i mjestu trgovanja članovima i učesnicima iz te države članice i da o tome obavijesti Komisiju.

Komisija je dužna da o namjeri investicionog društva ili organizatora tržišta iz stava 7 ovog člana, u roku od 30 dana, od dana prijema obavještenja, obavijesti nadležni organ države članice u kojoj investiciono društvo ili organizator tržišta koji upravlja MTP – om, namjerava da obezbijedi uslove za pristup članovima i učesnicima te države članice zaključivanjem ugovora (aranžmana).

Komisija će, na zahtjev nadležnog organa države članice domaćina MTP-a, dostaviti imena članova ili učesnika u MTP-u osnovanog u toj državi članici domaćinu.

Filijala investicionog društva u trećoj državi **Član 229**

Investiciono društvo koje ima dozvolu Komisije za pružanje investicionih usluga, a ima namjeru da pruža investicione i pomoćne usluge u trećoj državi dužno je da prije osnivanja filijale o toj namjeri obavijesti Komisiju.

Investiciono društvo dužno je da, najkasnije u roku od osam dana od dana osnivanja filijale u trećoj državi, Komisiji dostavi ovjerenu kopiju dozvole za pružanje investicionih i pomoćnih usluga i izvoda iz registra u koji je filijala upisana, izdatih od nadležnog organa treće države u kojoj je osnovana filijala, sa spiskom lica ovlašćenih da u poslovanju filijale zastupaju ovlašćenog učesnika i lica koja u filijali pružaju investicione usluge.

Komisija vrši nadzor nad poslovanjem investicionog društva iz stava 1 ovog člana.

Obavještenje o poteškoćama osnivanja ili pružanja investicionih usluga u trećoj državi **Član 230**

Komisija će obavijestiti Evropsku komisiju i ESMA-u o poteškoćama sa kojima se investiciona društva iz Crne Gore suočavaju prilikom osnivanja ili pružanja investicionih usluga u trećoj državi.

Odobrenje za osnivanje filijala i sloboda pružanja usluga u Crnoj Gori **Član 231**

Kreditne institucije i investiciona društva koja imaju dozvolu za pružanje investicionih usluga izdatu u drugoj državi članici nad kojima nadzor vrši nadležni organ

te druge države mogu da pružaju investicione usluge u Crnoj Gori preko filijale osnovane, na način i pod uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Investiciona društva i organizatori tržišta koji upravljaju MTP-om iz drugih država članica, mogu da zaključe odgovarajuće ugovore odnosno aranžmane u Crnoj Gori kojima se omogućava pristup i korišćenje njihovih sistema korisnicima iz Crne Gore.

Pružanje investicionih i pomoćnih usluga investicionih društava iz trećih država

Član 232

Investiciono društvo iz treće države koje namjerava da pruža investicione i pomoćne usluge malim investitorima ili profesionalnim investitorima u Crnoj Gori, dužno je da osnuje filijalu.

Za osnivanje filijale iz stava 1 ovog člana, investiciono društvo dužno je da podnese zahtjev Komisiji za izdavanje dozvole za pružanje investicionih usluga.

Komisija može da izda dozvolu za pružanje investicionih usluga filijali ako:

- 1) investiciono društvo ima dozvolu za pružanje investicionih usluga u državi u kojoj je osnovano i nadzor nad njegovim radom vrši nadležni organ te države;
- 2) je zaključen sporazum o saradnji i razmjeni informacija između Komisije i nadležnog nadzornog organa države u kojoj je osnovano društvo koje namjerava da osnuje filijalu;
- 3) procijeni da, primjereno vrsti i obimu poslovanja, filijala ima dovoljno osnovnog kapitala;
- 4) organi upravljanja ispunjavaju uslove iz člana 211 ovog zakona;
- 5) je sa trećom državom zaključen međunarodni ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja (član 26 Modela-konvencije Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj);
- 6) je investiciono društvo član odgovarajućeg sistema za zaštitu investitora.

Komisija će prilikom ocjene zahtjeva iz stava 2 ovog člana, naročito cijeliti usaglašenost sa preporukama radne grupe za finansijske mjere u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma (FATF-a).

Sadržaj zahtjeva za osnivanje filijale investicionog društva iz treće države u Crnoj Gori

Član 233

U zahtjevu za osnivanje filijale u Crnoj Gori, investiciono društvo iz treće države dužno je da navede:

- 1) naziv organa koji vrši nadzor nad njegovim radom u trećoj državi;
- 2) podatke o društvu (naziv investicionog društva, pravni oblik, sjedište i adresu, podatke o članovima organa upravljanja, i o akcionarima);
- 3) imena i prezimena lica odgovornih za upravljanje filijalom;
- 4) podatke o osnovnom kapitalu filijale.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, investiciono društvo dostavlja poslovni plan u kojem su navedene investicione usluge i pomoćne usluge koje investiciono društvo namjerava

da pruža, organizacionu strukturu filijale i dokaze da lica iz stava 1 tačka 3 ovog člana, ispunjavaju uslove utvrđene ovim zakonom.

Izdavanje odobrenja za pružanje investicionih usluga filijali društva iz treće države **Član 234**

Komisija će izdati odobrenje za pružanje investicionih usluga filijali investicionog društva iz treće države ako su ispunjeni uslovi iz člana 232 ovog zakona.

O odluci iz stava 1 ovog člana, Komisija je dužna da obavijesti podnosioca zahtjeva u roku od šest mjeseci od dana podnošenja zahtjeva.

Filijala investicionog društva iz treće države kojoj je izdata dozvola za pružanje investicionih usluga u skladu sa stavom 1 ovog člana, dužna je da posluje u skladu sa ovim zakonom.

Nadzor nad radom filijale iz stava 1 ovog člana vrši Komisija.

Oduzimanje odobrenja za pružanje investicionih usluga filijali društva iz treće države **Član 235**

Komisija može da oduzme odobrenje za pružanje investicionih usluga filijali investicionog društva iz treće države, ako:

- 1) filijala investicionog društva ne započne sa radom u roku od 12 mjeseci od dana izdavanja odobrenja ili u prethodnih šest mjeseci ne pruža investicione usluge;
- 2) je odobrenje za pružanje investicionih usluga filijali investicionog društva izdato na osnovu neistinitih ili netačnih podataka ili na drugi nezakonit način;
- 3) filijala, odnosno investiciono društvo prestane da ispunjava uslove na osnovu kojih je izdato odobrenje za pružanje investicionih usluga;
- 4) filijala investicionog društva postupa suprotno odredbama ovog zakona.

Izvještavanje filijala **Član 236**

Lica iz člana 286 ovog zakona, koja imaju filijalu u Crnoj Gori dužna su da na zahtjev Komisiji dostavljaju godišnji i periodične izvještaje o radu tih filijala.

Komisija može da zahtijeva od filijala investicionog društva iz države članice da dostavi informacije istovjetne informacijama koje dostavljaju investiciona društva za koje je Crna Gora matična država članica.

Bliži sadržaj izvještaja iz stava 1 ovog člana propisuje Komisija.

Pružanje usluga preko drugog investicionog društva **Član 237**

Investiciono društvo može da zaključi ugovor o pružanju investicionih ili pomoćnih usluga sa drugim investicionim društvom u ime klijenta koje može da koristi informacije o klijentu koje prosljeđuje investiciono društvo.

Investiciono društvo koje dobije nalog za obavljanje investicionih usluga u ime klijenta može da prihvati preporuke u vezi usluga ili transakcija koje je klijentu pružilo investiciono društvo koje je nalog proslijedilo.

Investiciono društvo koje prosljeđuje uputstvo o nalogu klijenta, odnosno daje preporuke iz stava 2 ovog člana, odgovorno je za tačnost podataka iz naloga, odnosno preporuka.

Investiciono društvo koje prima uputstvo od klijenta ili naloge preko drugog investicionog društva, odgovorno je za izvršenje usluge ili transakcije na osnovu tih uputstava ili preporuka, u skladu sa ovim zakonom.

Ugovor iz stava 1 ovog člana može da se zaključi, ako:

- 1) ne uslovljava naplatu naknada ili drugih troškova od klijenta prvog investicionog društva u iznosu koji je viši od naknada ili drugih troškova koje bi klijent platio da je prvo investiciono društvo pružilo usluge;
- 2) ne može da prouzrokuje nepotrebne poslovne rizike prvom investicionom društvu, ugrozi sprovođenje unutrašnje kontrole ili spriječi nadzor Komisije nad ispunjavanjem obaveza investicionog društva.

Bliže uslove pod kojima investiciono društvo može da koristi usluge drugog investicionog društva propisuje Komisija.

Vezani zastupnik **Član 238**

Investiciona društva mogu da imenuju vezanog zastupnika za potrebe promocije usluga investicionog društva, ispitivanja tržišta, prijema i prenosa naloga klijenata i finansijskog savjetovanja u vezi investicionih usluga koje pruža investiciono društvo.

Investiciono društvo odgovorno je za radnje ili propuste vezanog zastupnika koji djeluje za račun investicionog društva.

Vezani zastupnik dužan je da klijenta upozna sa svojstvom u kojem nastupa, za račun investicionog društva koje zastupa.

Vezani zastupnik može, u skladu sa čl. 252 i 258 ovog zakona, da drži novac i/ili finansijske instrumente klijenta za račun i uz punu odgovornost investicionog društva.

Investiciono društvo dužno je da prati poslovanje vezanog zastupnika.

Vezani zastupnik u skladu sa čl. 252 i 258 ovog zakona može da drži novac i/ili finansijske instrumente klijenta za račun i uz odgovornost investicionog društva koje zastupa u slučaju prekograničnog poslovanja, na području države članice koja dozvoljava vezanom zastupniku držanje novca klijenta.

Upis u registar vezanih zastupnika **Član 239**

Poslove iz člana 238 ovog zakona, mogu da obavljaju samo vezani zastupnici upisani u registar koji vodi Komisija.

Vezani zastupnici mogu biti upisani u registar iz stava 1 ovog člana, ako imaju dobar ugled i posjeduju odgovarajuće opšte, poslovno i stručno znanje i kompetencije, kako bi klijentima mogli da ponude investicione ili pomoćne usluge i tačno da saopšte sve odgovarajuće podatke o ponuđenim uslugama.

Zahtjev za upis u registar iz stava 1 ovog člana, vezani zastupnik podnosi Komisiji.

Uz zahtjev za upis u registar vezanih zastupnika, podnose se dokazi o ispunjenosti uslova za upis u registar.

Registar iz stava 1 ovog člana, javno je dostupan na internet stranici Komisije.

Investiciono društvo dužno je da obezbijedi da poslovi vezanog zastupnika na koje se ne primjenjuju odredbe ovog zakona, ne utiču na poslove koje vezani zastupnik preduzima za račun investicionog društva.

Ovlašćene kreditne institucije dužne su da obavijeste Komisiju o namjeri da imenuju vezanog zastupnika sa sjedištem van Crne Gore.

Na imenovanje i poslovanje vezanog zastupnika iz stava 7 ovog člana, primjenjuju se odredbe ovog zakona koje uređuju osnivanje i poslovanje filijala.

Bliže uslove za upis u registar vezanih zastupnika propisuje Komisija.

Upis u CRPS Član 240

Investiciono društvo stiče svojstvo pravnog lica upisom u CRPS.

Prijava za upis u CRPS podnosi se najkasnije 30 dana od dana dobijanja dozvole za pružanje investicionih usluga.

Investiciono društvo dužno je da otpočne sa obavljanjem djelatnosti u roku od 12 mjeseci od dana upisa u CRPS.

Dozvola u slučaju statusnih promjena Član 241

Investiciono društvo dužno je da prije podnošenja prijave za upis statusne promjene u CRPS, podnese zahtjev Komisiji za izdavanje dozvole za pripajanje, spajanje ili podjelu investicionog društva.

Izmjena dozvole za pružanje investicionih usluga Član 242

Investiciono društvo dužno je da, u roku od pet radnih dana od dana nastupanja promjene uslova iz dozvole za pružanje investicionih usluga podnese Komisiji zahtjev sa dokumentacijom utvrđenom ovim zakonom za izmjenu dozvole u sljedećim slučajevima:

- 1) proširenja djelatnosti dodatnim investicionim uslugama i djelatnosti koje nijesu obuhvaćene dozvolom za pružanje investicionih usluga;
- 2) dodatnog minimalnog likvidnog kapitala potrebnog za obavljanje dodatnih usluga i djelatnosti koje investiciono društvo planira da obavlja;
- 3) statusne promjene;
- 4) promjene u vezi lica koja posjeduju kvalifikovano učešće u investicionom društvu, uključujući izmjene u iznosu kvalifikovanog učešća;
- 5) promjene članova odbora direktora i izvršnog direktora investicionog društva; i
- 6) promjene u vezi zaposlenih u investicionom društvu koji imaju odobrenje Komisije za obavljanje poslova brokera ili investicionog savjetnika.

Dostupnost zahtjeva i izdatih dozvola za pružanje investicionih usluga

Član 243

Zahtjev investicionog društva za izdavanje dozvole za obavljanje investicionih usluga, odnosno za izmjenu dozvole u slučaju nastanka promjene podataka i dokumentacije iz člana 242 ovog zakona i izdate dozvole, Komisija objavljuje na svojoj internet stranici.

Osnovni kapital investicionog društva

Član 244

Osnovni kapital investicionog društva mora u cjelosti biti uplaćen u novcu.

Investiciona društva, osim društva iz člana 245 ovog zakona, moraju da imaju osnovni kapital u visini od najmanje 730.000 eura.

Osnovni kapital za određena investiciona društva

Član 245

Investiciono društvo koje nudi jednu ili više usluga iz člana 206 stav 1 tač. 1, 2 i 4 ovog zakona ili drži novac ili hartije od vrijednosti clijenata, dužno je da ima osnovni kapital u iznosu od najmanje 125.000 eura.

Investiciono društvo koje nudi uslugu iz člana 206 stav 1 tačka 2 ovog zakona, može za svoj račun da drži finansijske instrumente, ako:

- 1) nije u potpunosti izvršilo naloge clijenta;
- 2) ukupna tržišna vrijednost instrumenata ne prelazi gornju granicu od 15% osnovnog kapitala društva;
- 3) društvo ima odgovarajući minimalni iznos sopstvenog kapitala u pogledu kapitalnih zahtjeva i zahtjeva velike izloženosti koji propisuje Komisija;
- 4) te instrumente drži na ograničeno vrijeme, do izvršenja transakcije.

Investiciono društvo iz stava 1 ovog člana, dužno je da ima osnovni kapital u visini od najmanje 50.000 eura, ako nema odobrenje za:

- 1) držanje novca ili vrijednosnih papira clijenata;
- 2) trgovanje za svoj račun; ili

- 3) pružanje usluga sprovođenja ponude, odnosno prodaje finansijskih instrumenata uz obavezu otkupa.

Držanje pozicija finansijskih instrumenata iz knjige pozicija kojima se ne trguje u cilju ulaganja sopstvenih sredstava, ne smatra se trgovanjem u smislu st. 1 ili 3 ovog člana.

Osnovni kapital lokalnog društva i društva koje pruža usluge investicionog savjetovanja

Član 246

Lokalna društva koja pružaju usluge iz stava 2 ovog člana, moraju da imaju osnovni kapital od najmanje 50.000 eura.

Društva koja su ovlašćena samo za pružanje usluga investicionog savjetovanja i/ili primanje i prosljeđivanje naloga investitora bez držanja novca ili hartija od vrijednosti svojih klijenata i koja ne mogu biti u poziciji dužnika prema svojim klijentima moraju da imaju:

- 1) osnovni kapital od najmanje 50.000 eura;
- 2) osiguranje od profesionalne odgovornosti koje pokriva područje Evropske unije ili drugo sredstvo obezbjeđenja u iznosu od najmanje 1.000.000 eura za svaki pojedinačni odštetni zahtjev ili 1.500.000 eura godišnje za sve zahtjeve zajedno; ili
- 3) zajedno osnovni kapital i osiguranje od profesionalne odgovornosti koji je ekvivalentan tač. 1 ili 2 ovog stava.

Izuzeća u odnosu na osnovni kapital

Član 247

U smislu čl. 244 do 246 ovog zakona, investicionim društvom ne smatraju se:

- 1) kreditne institucije;
- 2) lokalna društva;
- 3) društva koja:
 - a) nemaju odobrenje za pružanje pomoćnih usluga čuvanja i upravljanja finansijskih instrumenata za račun klijenata, uključujući poslove kastodija i srodne usluge, kao što je upravljanje novčanim sredstvima/instrumentima osiguranja;
 - b) pružaju jednu ili više investicionih usluga iz člana 206 stav 1 tač. 1, 2, 4 i 5 ovog zakona;
 - c) nemaju odobrenje za držanje novca ili hartija od vrijednosti njihovih klijenata.

Lokalno društvo iz stava 1 tačka 2 ovog člana, je društvo koje trguje za svoj račun na tržištima sa finansijskim terminskim poslovima ili opcijama, drugim izvedenim finansijskim instrumentima i na tržištima novca isključivo radi osiguranja pozicije (hedžinga) na tržištima derivata ili trguje za račun drugih članova tih tržišta za koje garancije daju članovi sistema kliringa istih tržišta, kada odgovornost za izvršavanje ugovora koje je to društvo zaključilo preuzimaju članovi sistema kliringa.

Mjere za obezbjeđenje adekvatnosti kapitala

Član 248

Investiciono društvo dužno je da podnese izvještaj Komisiji i regulisanom tržištu čiji je učesnik ili član, o svakom padu osnovnog kapitala društva ispod nivoa propisanog ovim zakonom.

Investiciono društvo dužno je da u izvještaju iz stava 1 ovog člana, navede razloge koji su doveli do pada osnovnog kapitala investicionog društva ispod propisanog nivoa.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, investiciono društvo dužno je da sačini plan aktivnosti za uspostavljanje likvidnosti kapitala u skladu sa ovim zakonom.

U slučaju iz stava 1 ovog člana ili ako investiciono društvo ne dostiže osnovni kapital iz čl. 244, 245 i 246 ovog zakona Komisija može investicionom društvu da naloži:

- 1) zabranu obavljanja djelatnosti;
- 2) u roku, koji ne može biti duži od šest mjeseci, da obezbijedi osnovni kapital u skladu sa čl. 244, 245 i 246 ovog zakona;
- 3) da ograniči poslovne aktivnosti;
- 4) da dostavlja Komisiji dodatne izvještaje o iznosu osnovnog kapitala investicionog društva, u rokovima koje odredi Komisija do dostizanja propisanog nivoa osnovnog kapitala.

Upravljanje rizicima i adekvatnost kapitala

Član 249

Kapital investicionog društva mora u svakom trenutku da odgovara iznosu kapitala koji je potreban za pokriće obaveza, mogućih gubitaka i rizika kojima je investiciono društvo izloženo u poslovanju.

Investiciono društvo dužno je da na dnevnoj osnovi obračunava iznos likvidnog kapitala u novcu, rizike, izloženost i kvalifikovano učešće.

Bliži način obračunavanja kapitala iz stava 2 ovog člana i bliže zahtjeve u odnosu na adekvatnost kapitala, kao i pokriće određenih vrsta rizika propisuje Komisija.

Investiciono društvo dužno je da uspostavi primjeren i efikasan sistem upravljanja rizicima, koji naročito obuhvata preciznu organizacionu strukturu sa opisom poslova, efikasnim mjerama za identifikovanje, upravljanje, praćenje i izvještavanje o rizicima i velikoj ili potencijalnoj izloženosti, kao i odgovarajuće mehanizme unutrašnje kontrole, administrativne i računovodstvene postupke.

Izloženost riziku

Član 250

Velika izloženost riziku investicionog društva iz člana 249 ovog zakona prema klijentu ili grupi povezanih klijenata je izloženost likvidnog kapitala investicionog društva u iznosu od 10% ili više.

Izloženost riziku investicionog društva prema klijentu ili grupi povezanih klijenata ne smije preći 25% likvidnog kapitala investicionog društva.

Ukoliko izloženost riziku investicionog društva, prelazi ograničenja iz st. 1 i 2 ovog člana, investiciono društvo dužno je o riziku bez odlaganja da obavijesti Komisiju, u skladu sa članom 242 ovog zakona.

Investiciono društvo može da ima kvalifikovano učešće preko 15% sopstvenih sredstava u društvu koje nije kreditna institucija, finansijska institucija, ni društvo koje pruža bankarske usluge, kao što su lizing, faktoring, upravljanje fiksnim investicionim trustovima, upravljanje uslugama obrade podataka i druge slične usluge.

Ukupan iznos kvalifikovanog učešća investicionog društva iz stava 4 ovog člana, ne smije preći 60% likvidnog kapitala investicionog društva.

Organizacioni zahtjevi

Član 251

Investiciono društvo dužno je da, primjereno vrsti, obimu i složenosti poslovanja i vrsti i obimu investicionih i pomoćnih usluga koje pruža:

- 1) uspostavi postupke odlučivanja i izvještavanja, kao i organizacionu strukturu sa jasno utvrđenim funkcijama i odgovornostima;
- 2) upozna odgovorne zaposlene sa postupcima izvještavanja na svim nivoima odlučivanja i postupanja investicionog društva;
- 3) uspostavi, sprovede i održava primjerene mehanizme unutrašnje kontrole, radi obezbjeđenja usklađenosti odluka i postupaka na svim nivoima odlučivanja postupanja investicionog društva;
- 4) zaposli kvalifikovano osoblje za izvršavanje poslova i zadataka koji su im povjereni;
- 5) redovno vodi evidencije o poslovanju društva i unutrašnjoj organizaciji;
- 6) obezbijedi da zaposleni obavljaju posao u skladu sa pravilima struke;
- 7) uspostavi postupke za očuvanje sigurnosti, cjelovitosti i povjerljivosti informacija;
- 8) održava kontinuitet poslovanja i obezbijedi da se, u slučaju prekida rada sistema i postupaka, sačuvaju bitni podaci i funkcije ili, kada to nije moguće, blagovremeno obnove podaci i funkcije i nastavi pružanje investicionih usluga;
- 9) uspostavi računovodstvene postupke radi sačinjavanja i blagovremenog dostavljanja finansijskih izvještaja u skladu sa računovodstvenim standardima i pravilima;
- 10) redovno kontroliše i procjenjuje primjerenost i funkcionalnost svojih sistema i uspostavljenih mehanizama unutrašnje kontrole i drugih postupaka radi otklanjanja eventualnih nedostataka.

Postupanje sa finansijskim instrumentima i povjeravanje poslova

Član 252

Investiciono društvo dužno je da redovno preispituje finansijske instrumente koje nudi ili prodaje, uzimajući u obzir rizike ciljanog tržišta, a naročito u odnosu na prilagođenost finansijskog instrumenta potrebama ciljanog tržišta, kao i prikladnost strategije za njihovu distribuciju.

Investiciono društvo koje kreira finansijske instrumente, dužno je da licu koje nudi te finansijske instrumente pruži sve informacije o finansijskom instrumentu, postupku odobravanja i odgovarajuće informacije o ciljanom tržištu.

Investiciono društvo može da povjeri drugom licu određene funkcije u pružanju investicionih usluga klijentima, pod uslovom da se time ne umanjuje kvalitet unutrašnje kontrole i mogućnost sprovođenja nadzora nad poslovanjem društva u skladu sa ovim zakonom.

Investiciono društvo koje drži finansijske instrumente klijenata, dužno je da preduzme mjere zaštite prava svojine klijenata, a naročito od insolventnosti investicionog društva i sprječavanja korišćenja finansijskih instrumenata klijenata za svoj račun, bez izričite saglasnosti klijenata.

Investiciono društvo ne smije da zaključuje ugovore o finansijskom kolateralu sa prenosom prava svojine sa malim investitorima, radi osiguranja ili pokrića nastalih ili budućih, stvarnih, uslovnih ili mogućih obaveza klijenata.

Praćenje izvršavanja obaveza

Član 253

Investiciono društvo dužno je preduzme mjere za otkrivanje i otklanjanje eventualnog rizika u poslovanju koji može da dovede do neizvršavanja obaveza investicionog društva utvrđenih ovim zakonom.

Radi praćenja izvršavanja obaveza utvrđenih ovim zakonom, investiciono društvo je dužno da:

- 1) odredi lice za praćenje i izvještavanje o usklađenosti poslovanja investicionog društva sa odredbama ovog zakona;
- 2) licu iz tačke 1 ovog stava, obezbijedi odgovarajuća ovlašćenja, resurse, stručnost i pristup svim relevantnim informacijama;
- 3) obezbijedi da lice iz tačke 1 ovog stava, ne bude uključeno u obavljanje usluga ili aktivnosti koje kontroliše;
- 4) obezbijedi da naknada za rad licu iz tačke 1 ovog stava, ne ugrozi njegovu objektivnost.

Upravljanje rizicima

Član 254

Investiciono društvo dužno je da:

- 1) uspostavi i sprovodi politike upravljanja rizicima koji se odnose na aktivnosti, procese i sisteme društva;
- 2) sprovodi mjere za upravljanje rizicima iz tačke 1 ovog stava;
- 3) kontroliše:
 - a) primjerenost i djelotvornost politike upravljanje rizicima;
 - b) nivo usklađenosti investicionog društva i njegovih zaposlenih sa mjerama iz tačke 2 ovog stava;
 - c) primjerenost i djelotvornost mjera preduzetih za otklanjanje mogućih nedostataka u uspostavljenim postupcima, mjerama, i mehanizmima, uključujući propuste zaposlenih u slučaju nepridržavanja tih mjera, odnosno postupaka.

Investiciono društvo dužno je da primjereno uslugama koje pruža, vrsti, obimu i složenosti poslovanja, uspostavi i sprovodi nezavisno upravljanje rizicima za:

- 1) sprovođenje mjera i postupaka iz stava 1 ovog člana;
- 2) dostavljanje izvještaja i davanje sugestija višem rukovodstvu u skladu sa članom 256 stav 2 ovog zakona.

Interna revizija

Član 255

Investiciono društvo dužno je da uspostavi nezavisnu internu reviziju, koja je nadležna da:

- 1) uspostavi i sprovodi plan revizije za procjenu primjerenosti i funkcionalnosti sistema, mehanizama i mjera interne kontrole investicionog društva;
- 2) daje preporuke na osnovu ispitivanja i procjene iz tačke 1 ovog stava;
- 3) potvrdi sprovođenje preporuka iz tačke 2 ovog stava;
- 4) izvještava o pitanjima interne revizije u skladu sa članom 256 stav 2 ovog zakona.

Odgovornost višeg rukovodioca

Član 256

Investiciono društvo dužno je da obezbijedi da viši rukovodilac:

- 1) bude odgovoran za poslovanje i rad društva u skladu sa ovim zakonom;
- 2) redovno preispituje i procjenjuje djelotvornost politika, mjera i postupaka koje je društvo dužno da sprovodi u skladu sa ovim zakonom;
- 3) preduzima primjerene mjere za otklanjanje eventualnih nedostataka u poslovanju društva.

Investiciono društvo dužno je da obezbijedi najmanje jednom godišnje dostavljanje pisanih izvještaja višem rukovodiocu o pitanjima iz čl. 253, 254 i 255 ovog zakona.

Rješavanje prigovora

Član 257

Investiciono društvo dužno je da uspostavi i sprovodi djelotvorne i transparentne postupke za brzo rješavanje prigovora postojećih ili potencijalnih malih investitora, kao i da vodi evidenciju o primljenim prigovorima i mjerama preduzetim sa ciljem njihovog rješavanja.

Vođenje evidencije investicionog društva

Član 258

Investiciono društvo dužno je da:

- 1) organizuje čuvanje evidencije i dokumenata o svim izvršenim uslugama i transakcijama, a naročito o izvršavanju obaveza prema klijentima ili potencijalnim klijentima;
- 2) snima telefonske razgovore ili elektronsku komunikaciju transakcija zaključenih trgovanjem za svoj račun, kao i primanje, prenos i izvršavanje naloga klijenata, bez obzira da li je transakcija zaključena;

- 3) obezbjeđuje snimanje telefonskih razgovora i elektronsku komunikaciju opremom koju je dao na korišćenje zaposlenom ili ugovaraču ili čiju je upotrebu od strane zaposlenog ili ugovarača investiciono društvo dozvolilo;
- 4) prije pružanja investicionih i pomoćnih usluga, obavijesti klijenta da će telefonska komunikacija ili razgovori između investicionog društva i njegovih klijenata biti zabilježeni.

Investiciono društvo ne smije da pruža investicione i pomoćne usluge klijentu koji nije obaviješten u skladu sa stavom 1 tačka 4 ovog člana.

Klijenti naloge mogu dati i posredstvom pošte, faksa, elektronske pošte, dokumentovanog naloga klijenta sačinjenog na sastanku lično, zapisnika ili zabilježbe.

Investiciono društvo dužno je da obezbijedi da zaposleni ili ugovarač ne mogu da ostvare, upute ili prime telefonske razgovore i elektronsku komunikaciju opremom u privatnom vlasništvu, koju investiciono društvo ne može da zabilježi ili kopira.

Investiciono društvo dužno je da evidencije koje vodi u skladu sa odredbama ovog zakona čuva na trajnom mediju koji omogućava:

- 1) Komisiji brz pristup informacijama i rekonstrukciju ključnih faza obrade svake transakcije;
- 2) jednostavno utvrđivanje ispravki ili drugih izmjena, kao i sadržaja evidencija prije ispravki ili izmjena;
- 3) sprječavanje manipulacija ili promjena podataka iz evidencija na drugi način.

Bliži način sačinjavanja i vođenja evidencija koje investiciona društva vode u skladu sa odredbama ovog zakona, propisuje Komisija.

Period čuvanja evidencija **Član 259**

Evidenciju iz člana 258 ovog zakona, investiciono društvo dužno je da čuva najmanje pet godina.

Investiciono društvo dužno je da podatke iz evidencije iz stava 1 ovog člana, dostavi odnosno učini dostupnim na zahtjev klijentu i Komisiji.

Ako ugovorni odnos investicionog društva i klijenta traje duže od pet godina, investiciono društvo dužno je da evidenciju iz stava 1 ovog člana čuva do isteka ugovornog odnosa sa klijentom.

Komisija može da naloži investicionom društvu da čuva cjelokupnu ili dio evidencije i u periodu dužem od perioda iz stava 1 ovog člana, ako je to potrebno za vršenje nadzora Komisije.

Komisija može da naloži investicionom društvu kojem je prestala dozvola za pružanje investicionih usluga prije isteka perioda iz stava 1 ovog člana, da čuva evidenciju do isteka tog perioda.

Sadržaj evidencije o izvršenim uslugama ili transakcijama

Član 260

Investiciono društvo je dužno da u evidenciji iz člana 258 ovog zakona, u skladu sa vrstom naloga ili poslovnom odlukom evidentira:

- 1) ime i prezime i adresu klijenta za fizičko lice ili naziv i sjedište za pravno lice;
- 2) ime ili naziv zastupnika, odnosno punomoćnika klijenta;
- 3) napomenu kupovine ili prodaje, identifikacioni broj finansijskog instrumenta, cijenu jedinice i količinu;
- 4) prirodu naloga, ukoliko se ne radi o prodajnom ili kupovnom nalogu;
- 5) vrstu naloga;
- 6) druge podatke i informacije o uslovima i uputstvima klijenta u vezi sa načinom izvršenja naloga; i
- 7) datum i tačno vrijeme prijema naloga ili odluke.

Odredba stava 1 ovog člana, odnosi se i na društvo za upravljanje i investiciona društva koja obavljaju poslove za društvo za upravljanje ili investicioni fond u skladu sa zakonom kojim se uređuju investicioni fondovi.

Nakon izvršenja naloga klijenta ili prenosa naloga posredstvom drugog investicionog društva na izvršenje i dobijanja potvrde o obavljenoj transakciji, investiciono društvo dužno je da evidentira:

- 1) ime i prezime i adresu klijenta za fizičko lice ili naziv i sjedište za pravno lice;
- 2) dan trgovanja, vrijeme trgovanja, napomenu kupovine ili prodaje, identifikacioni broj finansijskog instrumenta, cijenu jedinice, oznaku cijene, količinu, oznaku količine, ime, odnosno naziv drugog učesnika u transakciji i mjesto;
- 3) ukupnu cijenu po jedinici i količini;
- 4) vrstu transakcije, ako se ne radi o prodajnoj ili kupovnoj transakciji;
- 5) fizičko lice koje je izvršilo transakciju ili koje je odgovorno za njeno izvršenje.

Ako investiciono društvo prenese nalog drugom licu na izvršenje, dužno je da bez odlaganja evidentira:

- 1) ime i prezime i adresu klijenta za fizičko lice ili naziv i sjedište za pravno lice čiji je nalog proslijeđen;
- 2) ime i prezime i adresu za fizičko lice ili naziv i sjedište za pravno lice kojem je nalog proslijeđen;
- 3) uslove prenosa naloga;
- 4) datum i tačno vrijeme prenosa naloga.

Odredbe st. 3 i 4 ovog člana, odnose se i na društva za upravljanje i investiciona društva koja djeluju za društvo za upravljanje ili investicioni fond u skladu sa zakonom kojim se uređuju investicioni fondovi.

Izvještaji investicionog društva

Član 261

Investiciono društvo dužno je da dostavlja Komisiji izvještaje radi ocjene adekvatnosti kapitala, unutrašnje kontrole investicionog društva i računovodstvenih procedura za određivanje adekvatnosti kapitala i upravljanje izloženosti rizicima.

Investiciono društvo dužno je da dostavlja Komisiji izvještaj nezavisnog revizora najkasnije do 30. juna tekuće godine za prethodnu godinu.

Bližu sadržinu i rokove dostavljanja izvještaja iz stava 1 ovog člana, propisuje Komisija.

Knjiga trgovanja i knjiga pozicija kojima se ne trguje **Član 262**

Knjiga trgovanja sadrži pozicije u finansijskim instrumentima koje investiciono društvo drži sa namjerom trgovanja ili radi zaštite pozicija u drugim finansijskim instrumentima koje se vode u toj knjizi i za koje ne postoje ograničenja da se njima trguje, niti postoje ograničenja da se te pozicije zaštite od rizika.

Knjiga pozicija kojima se ne trguje, sadrži sve pozicije finansijskih instrumenata i roba koje nijesu obuhvaćene knjigom trgovanja.

Bliži sadržaj knjige trgovanja i knjige pozicija iz st. 1 i 2 ovog člana propisuje Komisija.

Načela sigurnog i dobrog poslovanja investicionog društva **Član 263**

Prilikom pružanja investicionih i pomoćnih usluga klijentima, investiciono društvo je dužno da interese svojih klijenata stavlja ispred sopstvenih interesa i posluje pravično, ravnopravno i profesionalno, u skladu sa najboljim interesima klijenata.

Sve informacije, uključujući i promotivne materijale, koje investiciono društvo upućuje klijentima ili potencijalnim klijentima moraju biti istinite, jasne i ne smiju da dovode u zabludu.

Sa ciljem da klijenti shvate prirodu i rizike investicionih usluga i vrstu finansijskog instrumenta koji se nudi i da donesu utemeljenu odluku o ulaganju, investiciono društvo dužno je da klijentima ili potencijalnim klijentima pruži odgovarajuće informacije u razumljivom obliku o:

- 1) investicionom društvu i uslugama koje pruža;
- 2) finansijskim instrumentima i predloženim investicionim strategijama uključujući odgovarajuće smjernice i upozorenja u vezi sa rizikom ulaganja u te instrumente ili pojedine investicione strategije;
- 3) mjestu izvršenja naloga; i
- 4) troškovima i naknadama.

Informacije iz stava 3 ovog člana, mogu se pružati u standardizovanoj formi.

Odredbe st. 3 i 4 ovog člana, ne odnose se na investicionu uslugu koja se nudi kao dio finansijskog proizvoda uređenog propisima Evropske unije o kreditnim institucijama i potrošačkim kreditima koji se odnose na zahtjeve za davanje podataka.

Pružanje usluga investicionog savjetovanja **Član 264**

Ako investiciono društvo pruža uslugu investicionog savjetovanja klijentu nezavisno od drugih usluga, dužno je da:

- 1) ocijeni niz finansijskih instrumenata raspoloživih na tržištu, različite vrste i različitih emitenata ili pružaoca proizvoda, u cilju obezbjeđenja da se investicioni ciljevi klijenta mogu primjereno ostvariti i da ne budu ograničeni na finansijske instrumente koje izdaju ili pružaju:
 - a) to investiciono društvo ili povezana lica investicionog društva; ili
 - b) drugi subjekti koji su sa investicionim društvom povezani organizaciono ili na drugi način koji može ugroziti nezavisnost investicionog društva koji pruža savjete;
- 2) ne prima naknadu, proviziju, novčanu ili drugu korist koju daje treće lice ili drugo lice za račun trećeg lica, u vezi sa pružanjem usluga klijentima, osim manje nenovčane koristi kojom se može povećati kvalitet usluge pružene klijentu.

Odredba stava 1 tačka 2 ovog člana, primjenjuje se i na usluge upravljanja portfeljem.

Naknada i drugi troškovi

Član 265

Investiciono društvo je dužno da klijenta prije pružanja odgovarajuće investicione ili pomoćne usluge obavijesti o postojanju, postupku i sredstvima, iznosu i načinu plaćanja naknade ili druge koristi, kao i troškovima koje je dužan da plati u realizaciji investicione ili pomoćne usluge.

Investiciono društvo ne smije da u vezi sa pružanjem investicionih ili pomoćnih usluga klijentu plaća ili od klijenta naplaćuje bilo kakvu naknadu, proviziju ili drugu korist, osim:

- 1) naknadu, proviziju ili drugu korist koju klijent ili drugo lice za račun klijenta plaća ili naplaćuje za pružene investicione i pomoćne usluge;
- 2) naknadu, proviziju ili nenovčanu korist koja je plaćena ili pružena trećem licu ili od trećeg lica, pod uslovom da se:
 - a) klijentu, prije pružanja investicione ili pomoćne usluge, jasno saopšti vrsta i iznos naknade, provizije ili druge koristi ili, ako nije moguće utvrditi iznos, način izračunavanja tog iznosa na cjelovit, tačan i razumljiv način;
 - b) plaćanjem naknade ili provizije ili pružanjem nenovčane koristi poboljšava kvalitet usluge koja se pruža klijentu i ne sprječava investiciono društvo da djeluje u najboljem interesu klijenta;
- 3) ako su naknade potrebne za pružanje investicionih usluga, kao što su troškovi kastodija, naknade za saldiranje i kursne razlike, takse ili drugi troškovi, koji ne mogu dovesti do sukoba interesa i spriječiti investiciono društvo da djeluje u skladu sa pravilima struke u najboljem interesu klijenta.

Investiciono društvo ne smije da drugom licu, osim klijentu ili licu koje radi za račun klijenta, plaća, odnosno naplaćuje naknadu ili proviziju ili drugu korist za pružanje investicionih ili pomoćnih usluga, osim ako:

- 1) je to u cilju poboljšanja kvaliteta usluge koja se pruža klijentu; i
- 2) ne utiče na investiciono društvo da usluge pruža u skladu sa pravilima struke i najboljim interesima svojih klijenata.

Investiciono društvo dužno je da u prostorijama u kojima obavlja rad sa strankama omogući uvid u pravila poslovanja i cjenovnik usluga i da ih objavi na svojoj internet stranici.

Investicione usluge kao dio ugovora ili paketa

Član 266

Ako investiciono društvo nudi investicionu uslugu sa drugom uslugom ili proizvodom kao dio paketa ili kao uslov za zaključivanje tog ugovora ili paketa, dužno je da obavijesti klijenta o mogućnosti kupovine pojedinih djelova odvojeno i da za svaki dio posebno iskaže naknade i troškove.

Ako se rizici koji proizilaze iz ugovora ili paketa iz stava 1 ovog člana, ponuđenog malom investitoru mogu razlikovati od rizika povezanih sa posebnim komponentama, investiciono društvo je dužno da malom investitoru pruži odgovarajući opis različitih komponenti tog ugovora ili paketa i navede način na koji njihovo uzajamno djelovanje utiče na rizik.

Prikupljanje informacija o klijentu i procjena znanja i iskustva klijenta

Član 267

Ako investiciono društvo pruža investicione usluge savjetovanja, usluge upravljanja hartijama od vrijednosti svojim klijentima ili druge investicione usluge, dužno je da prikupi, odnosno zahtijeva od klijenta ili potencijalnog klijenta podatke o njegovom znanju i iskustvu u investicionoj oblasti koja je od značaja za finansijski instrument ili uslugu koja se nudi ili traži, radi procjene u kojoj mjeri su predviđena investiciona usluga ili finansijski instrument odgovarajući za klijenta.

Informacije u vezi znanja i iskustva klijenta iz stava 1 ovog člana, primjereno vrsti klijenta, vrsti i obimu usluge, vrsti transakcije, uključujući složenost i rizike, naročito obuhvataju:

- 1) vrstu usluga, transakcija i finansijskih instrumenata sa kojima je klijent upoznat;
- 2) vrstu, količinu i učestalost transakcija klijenta sa finansijskim instrumentima, kao i period u kojem su transakcije izvršene;
- 3) stepen obrazovanja i profesiju postojećeg ili potencijalnog klijenta.

Ako investiciono društvo smatra da, na osnovu informacija iz st. 1 i 2 ovog člana, proizvod ili usluga nijesu odgovarajući za klijenta ili potencijalnog klijenta, dužno je da upozori klijenta ili potencijalnog klijenta.

Ako klijent ili potencijalni klijent odluči da ne pruži informacije iz st. 1 i 2 ovog člana, ili ne pruži dovoljno informacija o svom znanju i iskustvu, investiciono društvo dužno je da upozori klijenta ili potencijalnog klijenta da se zbog takve odluke ne može utvrditi da li su za njega određeni proizvod ili usluga odgovarajući i ne smije da preporučuje postojećem ili potencijalnom klijentu investicione usluge ili finansijske instrumente.

Izuzetno od st. 1, 3 i 4 ovog člana, investiciono društvo koje pruža investicione usluge koje se odnose samo na izvršenje, odnosno prijem i prenos naloga klijenata bez pružanja

dodatnih usluga, može da pruži te usluge svojim klijentima bez pribavljanja podataka, pod uslovom da su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) usluge se odnose na akcije koje su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu ili na tržištu trećih država, instrumente tržišta novca, institucije kolektivnog investiranja u prenosive hartije od vrijednosti i ostale jednostavne finansijske instrumente, obveznice i druge forme sekjuritizovanog duga, osim obveznica i instrumenata sekjuritizovanog duga koji sadrže izvedene finansijske instrumente;
- 2) usluga je pružena na zahtjev klijenta ili potencijalnog klijenta;
- 3) klijent ili potencijalni klijent je bio jasno obaviješten da, tokom pružanja određene usluge, investiciono društvo nema obavezu da procjenjuje podobnost ponuđenog finansijskog instrumenta ili usluge;
- 4) investiciono društvo ispunjava obaveze iz člana 301 ovog zakona kojima se uređuje sprječavanje sukoba interesa između investicionog društva i njegovih klijenata.

Investiciono društvo može da koristi informacije dostavljene od postojećih ili potencijalnih klijenata, osim ako zna ili bi trebalo da zna da su te informacije zastarjele, netačne ili nepotpune.

Čuvanje podataka o klijentu i postupanje sa finansijskim instrumentima klijenta

Član 268

Članovi odbora direktora, rukovodioci investicionog društva i zaposleni dužni su da, kao poslovnu tajnu, čuvaju podatke o stanju i prometu na računima hartija od vrijednosti klijenata tog društva i ne smiju ih saopštavati trećim licima i omogućiti njihovo korišćenje, osim u interesu klijenta.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, podaci o klijentima mogu se saopštavati i stavljati na uvid:

- 1) uz pisanu saglasnost klijenta;
- 2) prilikom nadzora Komisije, CKDD-a ili regulisanog tržišta;
- 3) na osnovu sudskog naloga;
- 4) na osnovu naloga organa nadležnog za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, odnosno drugog nadležnog državnog organa.

Investiciono društvo ne smije da:

- 1) zalaže ili otuđuje finansijske instrumente u svojini klijenta bez njegovog prethodnog pisanog ovlašćenja;
- 2) izvršava naloge klijenata suprotno odredbama ovog zakona, statutu, procedurama i pravilima tržišta kapitala čije je investiciono društvo član ili učesnik ili na kojem su finansijski instrumenti uključeni u trgovanje;
- 3) kupuje, prodaje ili pozajmljuje za svoj račun iste finansijske instrumente koji su predmet naloga klijenta prije postupanja po nalogu klijenta;
- 4) kupuje, prodaje ili pozajmljuje finansijske instrumente po osnovu ugovora o upravljanju finansijskim instrumentima isključivo radi naplate provizije ili druge naknade;
- 5) podstiče klijente na učestalo obavljanje transakcija isključivo radi naplate provizije.

Izvršavanje naloga pod najpovoljnijim uslovima

Član 269

Investiciono društvo dužno je da, prilikom izvršavanja naloga, preduzme sve mjere radi ostvarivanja najboljeg mogućeg rezultata po klijenta u odnosu na cijenu, troškove, brzinu, mogućnost izvršenja i saldiranja, veličinu, prirodu i druge elemente u vezi sa izvršenjem naloga i da postupa u skladu sa uputstvima klijenta.

Investiciono društvo dužno je da utvrdi i sprovodi protokole za izvršavanje naloga klijenta, koji za svaku klasu finansijskog instrumenta moraju da sadrže podatke o različitim mjestima za izvršenje naloga klijenata i elemente koji utiču na izbor odgovarajućeg mjesta izvršenja naloga.

Investiciono društvo dužno je da obezbijedi klijentu odgovarajuće informacije o izvršenju naloga i da prije izvršenja naloga od klijenta dobije pisanu saglasnost u vezi sa procedurom izvršenja naloga.

Kada je procedurom investicionog društva predviđena mogućnost izvršenja naloga van regulisanog tržišta ili MTP-a, investiciono društvo je dužno da o toj mogućnosti obavijesti klijenta i da od klijenta zatraži saglasnost za izvršenje naloga van regulisanog tržišta ili MTP-a, i to za svaku transakciju pojedinačno.

Investiciono društvo dužno je da:

- 1) prati efikasnost sistema izvršenja naloga i procedura izvršenja naloga radi blagovremenog otklanjanja nedostataka;
- 2) redovno procjenjuje da li se na mjestima izvršenja naloga ostvaruju najbolji rezultati za klijenta i da li je potrebno izvršiti izmjene u sistemima izvršenja naloga;
- 3) obavještava klijenta o svim promjenama u vezi sa načinom ili politikom izvršenja naloga;
- 4) na zahtjev klijentu dokaže da je izvršilo naloge u skladu sa procedurom društva o izvršenju naloga;
- 5) nakon izvršenja transakcije za račun klijenta, klijenta obavijesti o mjestu izvršenja naloga.

Investiciono društvo ne smije da prima naknade ili drugu materijalnu korist za usmjeravanje naloga u skladu sa stavom 4 ovog člana, ako bi time kršio odredbe ovog zakona o sukobu interesa ili odredbe čl. 209, 263 i 301 ovog zakona.

Za finansijske instrumente koji podliježu obavezi trgovanja, svako mjesto trgovanja i sistemski internalizator, a za druge finansijske instrumente svako mjesto izvršenja, su dužni, bez naknade da objave na svojim internet stranicama podatke o kvalitetu izvršenja transakcija na tom mjestu najmanje jednom godišnje, a naročito cijenu, troškove, brzinu i vjerovatnoću izvršenja pojedinačnih finansijskih instrumenata.

Investiciono društvo koje izvršava naloge klijenata, dužno je da objedini i objavi jednom godišnje za svaku klasu finansijskih instrumenata pet najboljih mjesta izvršenja naloga, u odnosu na obim trgovanja na kojima je izvršavalo naloge klijenata u prethodnoj godini, kao i podatke o ostvarenom kvalitetu izvršenja tih naloga.

Ugovor sa klijentom i izvještavanje klijenata

Član 270

Investiciono društvo dužno je da sa klijentom zaključi ugovor u pisanoj formi, kojim se uređuju međusobna prava i obaveze i drugi uslovi pod kojima investiciono društvo pruža investicione usluge klijentu.

Ugovor iz stava 1 ovog člana, naročito sadrži izjavu klijenta da je upoznat sa sadržajem pravila poslovanja i cjenovnikom usluga investicionog društva prije zaključenja ugovora.

Investiciono društvo dužno je da omogući klijentu uvid u izmjene pravila poslovanja i cjenovnika, u roku od sedam dana od dana stupanja na snagu tih izmjena.

Investiciono društvo dužno je da klijentu na trajnom mediju pruži izvještaje primjerene vrsti usluge koju pruža klijentu.

Investiciono društvo dužno je da pri pružanju usluge investicionog savjetovanja i prije izvršenja transakcije, klijentu da izjavu o primjerenosti transakcije, ciljevima i karakteristikama malog investitora na trajnom mediju.

Ako se ugovor o kupovini ili prodaji finansijskog instrumenta zaključi putem sredstva komunikacije na daljinu koje ne omogućava davanje izjave o primjerenosti na trajnom mediju, investiciono društvo može da pisanu izjavu o primjerenosti na trajnom mediju pruži odmah nakon zaključivanja ugovora, ako je:

- 1) klijent prihvatio da primi izjavu o primjerenosti bez odlaganja nakon izvršenja transakcije; i
- 2) investiciono društvo dalo klijentu mogućnost prijema izjave o primjerenosti prije izvršenja transakcije.

Ako investiciono društvo pruža uslugu upravljanja portfeljem ili je klijenta obavijestilo da će sprovesti periodičnu procjenu primjerenosti ulaganja, dužno je da klijenta periodično obavještava o namjeri, ciljevima i drugim karakteristikama malog investitora.

Odredbe st. 1 do 7 ovog člana, ne odnose se na investicione usluge koje se odnose na hipotekarne obveznice, izdate u svrhu osiguranja finansiranja ugovora o kreditu koji se odnosi na objekte za stanovanje.

Odredbe stava 1 ovog člana primjenjuju se i kada investiciono društvo zaključi ugovor o pružanju investicionih usluga sa malim investitorom.

Prava i obaveze investicionog društva i malog investitora mogu biti i sastavni dio drugih dokumenata ili pravnih akata.

Račun za plaćanje

Član 271

Investiciono društvo dužno je da kod kreditne institucije otvori račun za plaćanje klijenta koji mora biti odvojen od računa za plaćanje investicionog društva.

Sredstva sa računa za plaćanje klijenta, investiciono društvo može da koristi samo za plaćanje obaveza u vezi sa investicionim uslugama i poslovima koje obavlja za klijenta i ne smije da ih koristi za plaćanje obaveza drugog klijenta.

Sredstva na računu za plaćanje klijenta, nijesu sredstva investicionog društva i ne ulaze u njegovu imovinu, ne mogu biti predmet prinudne naplate niti potraživanja od strane povjerilaca, ne mogu se uključiti u likvidacionu ili stečajnu masu, niti koristiti za plaćanje obaveza investicionog društva.

Računi hartija od vrijednosti

Član 272

Investiciono društvo dužno je da kod CKDD otvori račun hartija od vrijednosti za klijenta ili kastodi račun za klijenta (u daljem tekstu: vlasnički račun).

Investiciono društvo dužno je da u ime i za račun svojih klijenata obezbijedi da iznos hartija od vrijednosti kupljenih, odnosno prodatih za klijenta doda, odnosno oduzme sa vlasničkog računa, u skladu sa saldiranjem transakcije.

Investiciono društvo može da koristi hartije od vrijednosti na vlasničkom računu samo na osnovu naloga klijenta, odnosno može te hartije od vrijednosti da pozajmljuje u skladu sa ugovorom iz člana 270 ovog zakona ili pisanim ovlašćenjem klijenta.

Profit ostvaren pozajmljivanjem hartija od vrijednosti klijenta pripada klijentu, a investiciono društvo ima pravo da naplati uslugu ugovaranja pozajmljivanja u skladu sa iznosom utvrđenim cjenovnikom usluga investicionog društva.

Investiciono društvo dužno je da svoje račune hartija od vrijednosti vodi kod CKDD-a ili u slučaju finansijskih instrumenata koji se mogu držati van CKDD-a, odvojeno od vlasničkih računa svojih klijenata, pod uslovom da se te hartije od vrijednosti mogu pozajmljivati klijentima, ako je to određeno ugovorom ili pisanim ovlašćenjem klijenta.

Profit ostvaren pozajmljivanjem hartija od vrijednosti investicionog društva klijentu, pripada investicionom društvu i investiciono društvo nema pravo da naplaćuje posebnu naknadu za pozajmljivanje hartija od vrijednosti investicionog društva klijentu.

Hartije od vrijednosti klijenata investicionog društva nijesu sredstva investicionog društva i ne ulaze u njegovu imovinu, ne mogu biti predmet potraživanja od strane povjerilaca, ne mogu se uključiti u likvidacionu ili stečajnu masu, niti koristiti za plaćanje obaveza investicionog društva.

Procedure izvršenja naloga klijenta

Član 273

Investiciono društvo ne smije da odbije izvršenje naloga koji je u skladu sa ovim zakonom i dužno je da postupa u skladu sa uslovima koje je klijent naveo u nalogu.

Investiciono društvo dužno je da uspostavi mjere i sisteme za brzo, pošteno i efikasno izvršavanje naloga klijenta, u odnosu na naloge drugih klijenata ili interesa u trgovanju

investicionog društva koji omogućavaju izvršavanje sličnih naloga klijenta prema redosljedu prijema naloga.

Kada investiciono društvo od klijenta primi nalog sa limitom u vezi sa akcijama koje su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu, koji nije odmah izvršen ili izvršiv prema trenutnom stanju na tržištu, investiciono društvo je dužno da, preduzme mjere za izvršenje naloga u najkraćem roku, objavljivanjem naloga sa limitom na način koji će ga učiniti lako dostupnim ostalim učesnicima tržišta, ako klijent nije dao drugačija uputstva.

Smatra se da je investiciono društvo izvršilo obavezu iz stava 3 ovog člana, prosljeđivanjem naloga sa limitom na regulisano tržište, s tim što se obaveza objavljivanja limita ne odnosi na velike naloge u poređenju sa uobičajenom veličinom tržišta utvrđenom pravilima regulisanog tržišta na kojem su finansijski instrumenti iz naloga uključeni u trgovanje.

U smislu st. 3 i 4 ovog člana, smatra se da je investiciono društvo objavilo naloge klijenta sa limitom koji se ne mogu odmah izvršiti, prosljeđivanjem naloga regulisanom tržištu koje posjeduje knjigu naloga ili omogućavanjem objavljivanja naloga koji se može izvršiti kada to uslovi na tržištu dozvole.

Investiciono društvo dužno je da:

- 1) vodi knjigu naloga u pisanoj ili elektronskoj formi, u koju se upisuju nalozi klijenata za kupovinu ili prodaju kao i opozivi tih naloga, na način kojim se bilježi vrijeme naloga, bez odlaganja nakon prijema naloga i koji sprječava naknadnu izmjenu naloga na način koji nije odobrio klijent;
- 2) prima i upisuje naloge klijenata samo u svojim poslovnim prostorijama.

U slučaju ovlašćene kreditne institucije poslovnim prostorijama iz stava 6 tačka 2 ovog člana se smatraju poslovne prostorije u organizacionoj jedinici te ovlašćene kreditne institucije koja obavlja poslove sa hartijama od vrijednosti.

Izuzetno od stava 6 tačka 2 ovog člana, investiciono društvo može ugovorom da ovlasti drugo investiciono društvo da u svojim poslovnim prostorijama, u njegovo ime i za njegov račun, prima naloge klijenata, ako su ispunjeni uslovi iz člana 237 ovog zakona.

Investiciono društvo može da odluči da prima naloge klijenata sredstvima elektronskih komunikacija, ako je za to ovlašćeno ugovorom zaključenim sa klijentom, pod uslovom da primenjuje odgovarajuće mehanizme zaštite, kao što su uređaji za snimanje, radi obezbjeđenja tačnosti i integriteta naloga u evidenciji investicionog društva.

Postupanje sa nalogom klijenta

Član 274

Investiciono društvo dužno je da:

- 1) nalog klijenata izvršava bez odlaganja i ispravno evidentira i alocira;
- 2) nalog klijenta izvršava prema vremenu prihvatanja naloga i bez odlaganja, osim ako to onemogućavaju karakteristike naloga ili tržišni uslovi ili ako interesi klijenta zahtijevaju drugačije postupanje;

- 3) bez odlaganja, obavještava malog investitora o eventualnim poteškoćama za uredno izvršavanje naloga.

Ako je investiciono društvo odgovorno za kontrolu ili organizaciju saldiranja izvršenog naloga, dužno je da preduzme sve mjere da se finansijski instrumenti ili novčana sredstva klijenta, primljeni za saldiranje izvršenog naloga, blagovremeno i uredno prenesu na račun odgovarajućeg klijenta.

Investiciono društvo ne smije da zloupotrijebi informacije u vezi sa neizvršenim nalogima klijenata i dužno je da preduzme mjere da spriječi zloupotrebu tih informacija od strane drugih lica.

Nalog za prodaju **Član 275**

Investiciono društvo može da unese nalog za prodaju u sistem trgovanja regulisanog tržišta u svoje ime i za račun klijenta ili u svoje ime i za svoj račun, ako su hartije od vrijednosti registrovane na vlasničkom računu lica koje daje nalog ili u čije ime se daje nalog, u količini navedenoj u nalogu za prodaju.

Investiciono društvo može da izvrši nalog za prodaju nakon prenosa hartija od vrijednosti sa računa vlasnika hartija od vrijednosti u registar hartija od vrijednosti na račun investicionog društva u depozitaru.

Odbijanje prijema naloga za kupovinu i prodaju **Član 276**

Investiciono društvo može da odbije izvršenje naloga:

- 1) za kupovinu, ako utvrdi da na novčanom računu klijenta nema dovoljno sredstava za izmirenje njegovih obaveza koje bi nastale po osnovu izvršenja naloga za kupovinu;
- 2) za prodaju, ako utvrdi da klijent na računu hartija od vrijednosti nema dovoljno hartija od vrijednosti koje su potrebne da se izvrši nalog.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, investiciono društvo neće odbiti izvršenje naloga ukoliko se nalog klijenta može izvršiti u potpunosti ili djelimično:

- 1) od realizovanih, a nesaldiranih transakcija;
- 2) davanjem kredita uz saglasnost klijenta, u skladu sa zakonom;
- 3) pozajmljivanjem hartija od vrijednosti u skladu sa pravilima koja uređuju pozajmljivanje hartija od vrijednosti.

Investiciono društvo dužno je da odbije:

- 1) prijem naloga za kupovinu, odnosno prodaju ako utvrdi da bi izvršenjem tog naloga bilo učinjeno krivično djelo ili prekršaj;
- 2) prijem naloga za kupovinu ili prodaju koji se mora izvršiti određenog dana trgovanja, kada je rok za predaju tog naloga radi njegovog izvršenja istekao u skladu sa pravilima regulisanog tržišta na kojem su te hartije od vrijednosti uključene u trgovanje;
- 3) izvršenje naloga, ako nalog ne ispunjava uslove utvrđene zakonom i ugovorom, odnosno ako nijesu dostavljeni svi traženi podaci potrebni za njihovo izvršenje;

- 4) izvršenje naloga, ako postoji sumnja da se radi o pranju novca i finansiranju terorizma;
- 5) izvršenje naloga, ako investiciono društvo smatra da izvršenjem naloga može doći do manipulacije na regulisanom tržištu.

U slučaju odbijanja prijema naloga, investiciono društvo dužno je da, pisano ili elektronskim putem, na način na koji je primio nalog o odbijanju obavijesti klijenta najkasnije narednog radnog dana od dana prijema naloga, uz navođenje razloga zbog kojeg je nalog odbijen.

Kriterijumi najpovoljnijeg izvršenja naloga

Član 277

Investiciono društvo dužno je da radi ostvarivanja najboljeg mogućeg rezultata po klijenta, prilikom izvršavanja naloga klijenata vodi računa o karakteristikama:

- 1) klijenta, kao malog ili profesionalnog investitora;
- 2) naloga klijenta;
- 3) finansijskih instrumenata koji su predmet naloga klijenta;
- 4) mjesta izvršenja na koja će se taj nalog usmjeriti.

Kada investiciono društvo izvršava nalog za račun malog investitora dužno je da:

- 1) najpovoljniji rezultat za klijenta određuje u odnosu na ukupnu vrijednost koju čini cijena finansijskog instrumenta i troškovi povezani sa izvršenjem koji obuhvataju troškove koje snosi klijent direktno povezane sa izvršavanjem naloga, uključujući provizije mjesta izvršenja, provizije kliringa i saldiranja, kao i druge naknade koje se plaćaju trećim licima uključenim u izvršavanje naloga;
- 2) u cilju najpovoljnijeg izvršenja naloga kada postoji više mjesta izvršenja naloga sa finansijskim instrumentom, procjenjuje i upoređuje troškove svoje provizije i troškove izvršavanja naloga na svakom od tih mjesta izvršenja.

Investiciono društvo ne smije da strukturira ili obračunava svoje provizije na način koji bi doveo do nepoštene diskriminacije između mjesta izvršenja.

U smislu st. 1 do 3 ovog člana i člana 278 ovog zakona, mjesto izvršenja je regulisano tržište, MTP, OTP, sistemski internalizator, market mejker ili subjekat koji u trećoj državi obavlja slične poslove.

Pružanje usluga upravljanja portfeljem i prijem, odnosno prenos naloga preko drugih subjekata

Član 278

Investiciono društvo dužno je da uslugu upravljanja portfeljem, pruža u skladu sa članom 263 stav 1 i članom 268 ovog zakona i da postupa u skladu sa najboljim interesima svojih klijenata prilikom davanja naloga drugim subjektima na izvršenje, kao i trgovanja finansijskim instrumentima za račun klijenta.

Odredba stava 1 ovog člana, odnosi se i na pružanje usluga prijema i prenosa naloga.

Investiciono društvo dužno je da utvrdi procedure kojima određuje subjekte kojima daje ili prenosi naloge na izvršenje i koji raspolažu postupcima za izvršavanje naloga na

način koji obezbjeđuju da investiciona društva izvršavaju obaveze utvrđene ovim zakonom.

Investiciono društvo dužno je da:

- 1) redovno prati djelotvornost postupaka za izvršavanje obaveza iz stava 1 ovog člana, a naročito kvalitet izvršenja naloga od strane drugih subjekata kojima je prenio izvršenje naloga i prema potrebi da ispravlja eventualne nedostatke;
- 2) najmanje jednom godišnje ispituje djelotvornost postupaka koje primjenjuju drugi subjekti prilikom izvršavanja prenesenih naloga; i
- 3) preispituje obaveze iz tačke 1 ovog stava, u slučaju nastupanja promjena koje mogu da utiču na sposobnost društva da izvršava naloge u najboljem interesu klijenta.

Odredbe st. od 1 do 4 ovog člana, ne primjenjuju se ako investiciono društvo koje pruža usluge upravljanja portfeljem i/ili prijema i prenosa naloga istovremeno izvršava primljene naloge ili odluke o trgovanju za račun portfelja klijenta.

Obavješćavanje malog investitora prije izvršenja naloga

Član 279

Investiciono društvo dužno je da prije pružanja usluge izvršenja naloga malom investitoru blagovremeno, na trajnom mediju ili objavljivanjem na svojoj internet stranici obavijesti malog investitora o:

- 1) ocjeni značaja postupaka iz člana 269 ovog zakona i kriterijuma iz člana 277 ovog zakona;
- 2) spisku mjesta izvršenja za koja investiciono društvo smatra da će postići najpovoljniji rezultat za malog investitora;
- 3) upozorenju da posebna uputstva klijenta mogu da onemoguće investiciono društvo da postigne najpovoljniji mogući rezultat za klijenta pri izvršavanju naloga.

Pridruživanje i alokacija naloga

Član 280

Investiciono društvo može da izvrši nalog klijenta ili transakciju za svoj račun pridruživanjem nalogu drugog klijenta, ako:

- 1) pridruživanje naloga i transakcija ne šteti klijentu čiji se nalog pridružuje;
- 2) klijenta čiji se nalog pridružuje obavijesti da učinak pridruživanja može da šteti u odnosu na pojedinačni nalog;
- 3) uspostavi i djelotvorno sprovodi procedure alokacije naloga koje obezbjeđuju uslove za ispravnu alokaciju pridruženih naloga i transakcija, uključujući i način na koji količina i cijena navedena u nalogu određuju alokaciju i postupanje sa djelimičnim izvršenjem naloga.

Investiciono društvo dužno je da, u slučaju pridruživanja naloga jednom ili više naloga drugih klijenata alocira transakcije u skladu sa procedurama alokacije naloga.

Pridruživanje i alokacija transakcija za svoj račun

Član 281

Investiciono društvo koje je pridružilo transakcije za svoj račun jednom ili više naloga klijenata, ne smije da alocira transakcije na način štetan za klijenta.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, investiciono društvo dužno je da:

- 1) alocira transakcije na način da klijent ima prednost u odnosu na društvo;
- 2) obezbijedi dokaz da bez pridruživanja ne bi moglo izvršiti nalog po povoljnijim uslovima, ili ne bi moglo izvršiti nalog.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, investiciono društvo dužno je da alocira transakciju za svoj račun srazmjerno, u skladu sa procedurom alokacije naloga iz člana 280 stav 1 tačka 3 ovog zakona.

Investiciono društvo je dužno da, procedurama alokacije naloga iz člana 280 stav 1 tačka 3 ovog zakona, utvrdi i postupke za sprječavanje realokacije transakcija za svoj račun koje su izvršene u kombinaciji sa nalogima klijenta na način štetan za klijenta.

Nalozi i transakcije kvalifikovanih nalogodavaca **Član 282**

Kada investiciono društvo prilikom izvršavanja naloga u ime klijenata i/ili trgovanja za svoj račun, i/ili primanja i slanja naloga, inicira ili stupa u transakcije sa kvalifikovanim nalogodavcima, na te transakcije i dodatne usluge povezane sa tim transakcijama ne primjenjuju se odredbe člana 263 st. 1 i 2, čl. 264 do 267, člana 269, člana 270 st. 1, 2, 8, 9 i 10 i člana 273 stav 2 ovog zakona.

U smislu stava 1 ovog člana, kvalifikovani nalogodavci su investiciona društva, investicioni fondovi i njihova društva za upravljanje, ovlašćene kreditne institucije, društva za osiguranje, penzioni fondovi i njihova društva za upravljanje, druge finansijske institucije, državni organi, uključujući organe nadležne za upravljanje javnim dugom, centralne banke, međunarodne organizacije i drugi ovlašćeni organi.

Status kvalifikovanog nalogodavca ne ograničava njegovo pravo da zahtijeva od investicionog društva da ga tretira kao klijenta investicionog društva iz čl. 263 do 267 i čl. 269, 270, 273 ovog zakona.

Ako kvalifikovani nalogodavac iz stava 3 ovog člana, ne zahtijeva status klijenta investicionog društva iz čl. 263 do 267, čl. 269, 270, 273 ovog zakona, investiciono društvo dužno je da ga tretira kao profesionalnog investitora.

Kao kvalifikovanog nalogodavca, pored lica iz stava 2 ovog člana, Komisija može da prizna i profesionalnog investitora.

U slučaju iz stava 5 ovog člana, investiciono društvo smatra se kvalifikovanim nalogodavcem samo u vezi sa uslugama ili transakcijama koje može da vrši profesionalni investitor.

Potvrda o izvršenju naloga **Član 283**

Investiciono društvo dužno je da, najkasnije do kraja radnog dana u kojem je nalog izvršen, klijentu izda pisanu potvrdu o izvršenju naloga.

Klijent može da naloži da potvrdu iz stava 1 ovog člana investiciono društvo dostavlja zastupniku ili drugom licu koje zastupa njegove interese.

Algoritamsko trgovanje

Član 284

Investiciono društvo koje pruža usluge algoritamskog trgovanja, dužno je da u cilju sigurnosti i dovoljnih kapaciteta za to trgovanje obezbijedi:

- 1) pragove i ograničenja trgovanja;
- 2) mehanizme za sprječavanje slanja neispravnih naloga i stvaranja nepravilnosti na tržištu;
- 3) funkcionalne i pouzdane sisteme za obezbjeđenje kontinuiteta poslovanja u slučaju prekida u radu sistema za trgovanje;
- 4) na dnevnoj osnovi provjeru i vođenje evidencije o radu sistema algoritamskog trgovanja.

Investiciono društvo iz stava 1 ovog člana, dužno je da o algoritamskom trgovanju obavijesti Komisiju i mjesto trgovanja na kojem učestvuje kao član ili učesnik.

Investiciono društvo iz stava 1 ovog člana dužno je da na zahtjev Komisiji dostavlja opis vrste strategija algoritamskog trgovanja, parametre trgovanja ili limita sistema algoritamskog trgovanja, načine izvršavanja obaveza i kontrole rizika, podatke o kontroli rada svojih sistema i druge podatke na zahtjev Komisije.

Komisija bez odlaganja dostavlja informacije iz stava 3 ovog člana društvu koje upravlja mjestom trgovanja na kojem investiciono društvo učestvuje u algoritamskom trgovanju.

Investiciono društvo koje pruža usluge visokofrekventnog algoritamskog trgovanja dužno je da vodi i čuva tačnu hronološku evidenciju svojih datih, otkazanih i izvršenih naloga na mjestima trgovanja i na zahtjev dostavi Komisiji.

Investiciono društvo iz stava 1 ovog člana, dužno je da, radi sprovođenja strategije održavanja tržišta, uzimajući u obzir likvidnost, obim i svojstva specifičnog tržišta, vrstu i značaj finansijskog instrumenta kojim se trguje:

- 1) kontinuirano održava tržište u toku određenog dijela vremena trgovanja na mjestu trgovanja, osim u izuzetnim okolnostima, što rezultira održavanjem likvidnosti na redovnoj i predvidivoj osnovi za mjesto trgovanja;
- 2) zaključuje pisani ugovor sa mjestom trgovanja o obavezi iz tačke 1 ovog stava; i
- 3) uspostavlja funkcionalne sisteme i kontrole da u svakom trenutku izvršava obaveze iz ugovora iz tačke 2 ovog stava.

Strategija održavanja tržišta investicionog društva iz stava 1 ovog člana, kao člana ili učesnika jednog ili više mjesta trgovanja prilikom trgovanja za svoj račun uključuje objavljivanje istovremenih ponuda kupovine i prodaje uporedive veličine i konkurentnih cijena koje se odnose na jedan ili više finansijskih instrumenata na jednom ili na više mjesta trgovanja, radi osiguranja likvidnosti na redovnoj i učestaloj osnovi cijelog tržišta.

Elektronski pristup mjestu trgovanja

Član 285

Investiciono društvo koje pruža usluge neposrednog elektronskog pristupa mjestu trgovanja dužno je da:

- 1) uspostavi funkcionalne sisteme i procjenu kontrole primjerenosti klijenata koji koriste usluge koje pruža;
- 2) utvrdi pragove trgovanja i kreditne pragove;
- 3) kontroliše trgovanje klijenata koji koriste uslugu koju pruža i sprječava trgovanje koje može da prouzrokuje rizik investicionom društvu, doprinese i stvori nepravilnosti na tržištu;
- 4) spriječi trgovanje suprotno odredbama ovog zakona ili pravilima rada mjesta trgovanja ili zloupotreba na tržištu.

Investiciono društvo iz stava 1 ovog člana, dužno je da, bez odlaganja o pružanju usluga neposrednog elektronskog pristupa obavijesti Komisiju i nadležni organ mjesta trgovanja na kojem pruža neposredni elektronski pristup.

Pružanje usluga neposrednog elektronskog pristupa mjestu trgovanja, ako nijesu ispunjeni uslovi iz stava 1 ovog člana, zabranjen je.

Investiciono društvo koje pruža neposredan elektronski pristup odgovorno je da klijenti tu uslugu koriste u skladu sa odredbama ovog zakona i pravilima mjesta trgovanja.

Investiciono društvo ne smije klijentu dozvoliti neposredan elektronski pristup mjestu trgovanja, prije zaključivanja ugovora o međusobnim pravima i obavezama u korišćenju usluga neposrednog elektronskog pristupa.

U slučaju uočavanja nepravilnosti prilikom pružanja usluga iz stava 1 ovog člana, investiciono društvo dužno je da bez odlaganja obavijesti Komisiju.

Investiciono društvo koje pruža neposredni elektronski pristup mjestu trgovanja dužno je da na zahtjev Komisiji dostavi opis sistema i kontrole iz stava 1 ovog člana i dokaz o njihovom sprovođenju.

Komisija je dužna da na zahtjev nadležnom organu mjesta trgovanja na kojem investiciono društvo pruža uslugu neposrednog elektronskog pristupa, bez odlaganja dostavi informacije iz stava 7 ovog člana.

Odredbe st. 1 i 5 ovog člana, odnose se i na investiciono društvo koje djeluje kao učesnik u kliringu za druga lica.

Evidencija i izvještavanje o podacima koji se odnose na transakcije izvršene elektronskim pristupom mjestu trgovanja

Član 286

Investiciono društvo dužno je da vodi evidenciju podataka koji se odnose na transakcije finansijskim instrumentima koje je izvršilo to društvo, za svoj račun ili za račun klijenta, elektronskim pristupom mjestu trgovanja.

Investiciono društvo dužno je da evidenciju iz stava 1 ovog člana, čuva najmanje pet godina i omogućiti Komisiji uvid u podatke iz evidencije.

Ako je transakcija izvršena u ime klijenta, evidencija iz stava 1 ovog člana, obavezno sadrži sve podatke o identitetu klijenta i podatke utvrđene zakonom kojim se uređuje sprječavanje pranja novca i finansiranje terorizma.

Investiciono društvo koje izvršava transakcije sa finansijskim instrumentima uključenim za trgovanje na regulisanom tržištu, dužno je da Komisiji u elektronskom obliku bez odlaganja, a najkasnije do kraja sljedećeg radnog dana, od dana izvršene transakcije dostavi izvještaj koji naročito sadrži:

- 1) naziv i broj prodatih ili kupljenih finansijskih instrumenata, količinu, datum i vrijeme izvršenja naloga;
- 2) cijenu po kojima je izvršena transakcija; i
- 3) podatke o investicionom društvu koje je izvršilo tu transakciju.

Obaveza iz stava 4 ovog člana, primjenjuje se bez obzira da li je transakcija izvršena na regulisanom tržištu.

Komisija je dužna da uspostavi odgovarajuće mehanizme kako bi omogućila da podatke iz izvještaja iz stava 4 ovog člana, dobije i organ nadležan za tržište koje je najrelevantnije za likvidnost finansijskih instrumenata.

Izvještaj iz stava 4 ovog člana, Komisiji može da dostavi neposredno investiciono društvo, lice koje djeluje u njegovo ime ili pružalac usluga dostavljanja podataka koji ima odobrenje za rad koje je izdala Komisija, regulisano tržište ili MTP, preko čijih je sistema transakcija izvršena.

Ako izvještaj iz stava 4 ovog člana, Komisiji neposredno dostavlja regulisano tržište, MTP ili pružalac usluga dostavljanja podataka ovlašćen od Komisije, investiciono društvo se ne oslobađa obaveze da na zahtjev Komisije dostavi izvještaj.

Bliži sadržaj, rokove i način dostavljanja izvještaja iz stava 4 ovog člana, propisuje Komisija.

Pristup regulisanom tržištu u Crnoj Gori **Član 287**

Investiciona društva koja su ovlašćena od strane nadležnih organa drugih država članica za pružanje investicionih usluga izvršavanja naloga klijenata ili za obavljanje investicionih aktivnosti trgovanja za svoj račun, imaju pravo članstva ili pristupa regulisanom tržištu u Crnoj Gori i to:

- 1) neposredno, osnivanjem filijala u Crnoj Gori;
- 2) članstvom ili pravom pristupa na daljinu regulisanom tržištu u Crnoj Gori, bez obaveze osnivanja u Crnoj Gori, ako postupci i sistemi trgovanja na tom tržištu ne zahtijevaju fizičko prisustvo radi zaključivanja transakcija.

Investiciona društva iz stava 1 ovog člana, imaju pravo da koriste platformu regulisanog tržišta u Crnoj Gori, bez dodatnih uslova ili ograničenja.

Investiciona društva iz drugih država članica imaju pravo pristupa centralnoj ugovornoj strani i sistemima za kliring i saldiranje u Crnoj Gori, radi izvršavanja transakcija finansijskim instrumentima, pod uslovima koja se primjenjuju na investiciona društva u Crnoj Gori.

Centralna ugovorna strana i sistem za kliring i saldiranje za MTP

Član 288

Investiciona društva i organizatori iz Crne Gore koji upravljaju MTP-om, mogu da zaključe određene sporazume sa centralnom ugovornom stranom, klirinškom kućom ili sistemom za saldiranje druge države članice, sa ciljem obavljanja kliringa i/ili saldiranja trgovanja koje su zaključili učesnici na tržištu prema svojim sistemima, osim ako to sprječava redovno funkcionisanje MTP-a, odnosno nije u skladu sa uslovima za sisteme saldiranja koji su utvrđeni ovim zakonom.

Prilikom procjene urednog funkcionisanja MTP-a i uslova utvrđenih ovim zakonom za sisteme saldiranja, Komisija će uzeti u obzir nalaze kontrole sistema za kliring i saldiranje koji je izvršio organ nadležan za nadzor sistema za kliring i saldiranje, radi izbjegavanja dvostruke kontrole.

Pravo na određivanje sistema za saldiranje

Član 289

Regulisano tržište i organizator MTP-a, može u skladu sa kapacitetima sistema, da ponudi svim članovima ili učesnicima pravo da izaberu sistem za saldiranje transakcija finansijskim instrumentima koje se preduzimaju na tom regulisanom tržištu i MTP-u, ako:

- 1) postoji kompatibilnost između njegovog sistema za kliring i saldiranje i sistema ili opreme koji je izabrao član ili učesnik na regulisanom tržištu ili MTP-u, koji omogućava efikasno i ekonomično saldiranje transakcija; i
- 2) je Komisija izdala potvrdu za kliring i saldiranje preko izabranog sistema, koji omogućava nesmetano i uredno funkcionisanje finansijskih tržišta.

Komisija će, na zahtjev člana ili učesnika regulisanog tržišta ili MTP-a, izdati potvrdu iz stava 1 tačka 2 ovog člana, ako tehnička infrastruktura i pravila za kliring i saldiranje izabranog sistema obezbjeđuju nesmetano funkcionisanje finansijskog tržišta.

Uslovi za pružanje informacija preko trajnog medija

Član 290

Investiciono društvo koje je dužno da dostavlja informacije u skladu sa ovim zakonom može te informacije da dostavlja na trajnom mediju koji nije papir samo ako:

- 1) klijent ima redovan pristup internetu, koji se dokazuje dostavljanjem adrese elektronske pošte od strane klijenta; i
- 2) lice koje prima informacije izabere da se informacije dostavljaju na trajnom mediju koji nije papir.

Kada investiciono društvo u skladu sa čl. 279, 309, 311, 312, 313 i 314 ovog zakona pruža informacije klijentima putem internet stranice, a te informacije nijesu upućene klijentu lično, moraju biti ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) klijent ima redovan pristup internetu, koji se dokazuje dostavljanjem adrese elektronske pošte od strane klijenta;
- 2) klijent izjavi na odgovarajući način da prihvata pružanje informacija objavljivanjem na internet stranici;
- 3) da je elektronskim putem obavijestilo klijenta o adresi internet stranice i mjestu na internet stranici gdje može pristupiti informacijama;
- 4) da se informacije redovno ažuriraju;
- 5) da se obezbijedi dostupnost tih informacija na internet stranici u primjerenom vremenskom periodu.

Sopstvena transakcija

Član 291

Sopstvenom transakcijom iz čl. 292 i 306 ovog zakona, smatra se trgovanje finansijskim instrumentom koje je izvršeno od strane ili u ime relevantnog lica, pod uslovom da:

- 1) to lice djeluje van okvira redovnog poslovanja;
- 2) je transakcija izvršena za račun:
 - a) relevantnog lica ili sa njim povezanog lica;
 - b) lica sa kojim je relevantno lice u odnosu koji mu omogućava značajan interes od ishoda transakcije, a koji nije provizija ili naknada za izvršenje transakcije.

Mjere za sprječavanje sopstvenih transakcija

Član 292

U slučaju kada je relevantno lice uključeno u aktivnosti koje mogu dovesti do sukoba interesa ili ima pristup insajderskim informacijama u smislu člana 128 ovog zakona ili drugim povjerljivim informacijama koje se odnose na klijente ili transakcije sa klijentima ili za klijente, investiciono društvo je dužno da uspostavi ili sprovodi mjere radi sprječavanja:

- 1) zaključivanja sopstvenih transakcija:
 - a) licu kojem je zabranjeno zaključivanje te transakcije;
 - b) koje uključuju zloupotrebu ili otkrivanje povjerljivih informacija suprotno zakonu;
 - c) koje su u sukobu ili mogu biti u sukobu interesa sa obavezama investicionog društva u skladu ovim zakonom;
- 2) savjetovanja ili podsticanja, van okvira redovnog poslovanja ili ugovora o pružanju usluga, bilo kojeg lica da zaključi transakciju sa finansijskim instrumentima koja je, u slučaju zaključivanja sopstvene transakcije iz tačke 1 ovog stava i člana 274 stav 3 ili člana 306 stav 2 tač. 1 ili 2 ovog zakona zabranjena;
- 3) otkrivanja van okvira redovnog poslovanja ili ugovora o pružanju usluga, informacija ili mišljenja drugom licu, ako relevantno lice zna ili bi trebalo da zna da će lice kojem je otkrio informacije:
 - a) zaključiti transakciju finansijskim instrumentima koja je, u slučaju sopstvene transakcije relevantnog lica iz tačke 1 ovog stava ili člana 274 stav 3 ili člana 306 stav 2 tač. 1 ili 2 ovog zakona zabranjena;

b) savjetovati ili navoditi drugo lice da zaključi sopstvenu transakciju.

Mjerama iz stava 1 ovog člana, investiciono društvo dužno je da obezbijedi:

- 1) da je relevantno lice upoznato sa mjerama zabrane koje je investiciono društvo uspostavilo u vezi sa sopstvenim transakcijama iz stava 1 ovog člana;
- 2) da bez odlaganja bude obaviješten o svakoj sopstvenoj transakciji koju zaključi relevantno lice;
- 3) vođenje evidencija o sopstvenim transakcijama o kojima je društvo obaviješteno ili je investiciono društvo utvrdilo, uključujući ovlašćenja ili zabrane u vezi sa tom transakcijom.

Odredbe st. 1 i 2 ovog člana, ne primjenjuju se na sopstvene transakcije:

- 1) izvršene na osnovu usluge upravljanja portfeljem na diskrecionoj osnovi, u okviru koje ne postoji prethodna komunikacija u vezi sa transakcijom između lica ovlašćenog za upravljanje portfeljem i relevantnog lica ili drugog lica za čiji je račun transakcija izvršena;
- 2) udjelima subjekata za zajednička ulaganja koji ispunjavaju uslove utvrđene zakonom kojim se uređuje poslovanje investicionih fondova, kada relevantno lice i drugo lice za čiji se račun transakcije izvršavaju nijesu uključeni u upravljanje tim subjektom;
- 3) udjelima subjekata za zajednička ulaganja na koje se primjenjuju propisi države članice na osnovu kojih se za njihovu imovinu zahtijeva istovjetan nivo podjele rizika, kada relevantno lice i drugo lice za čiji se račun transakcije izvršavaju nijesu uključeni u upravljanje tim subjektom.

Izdvajanje poslovnih procesa

Član 293

Izdvajanje poslovnih procesa vrši se ugovorom zaključenim o međusobnim pravima i obavezama investicionog društva i pružaoca usluge kojem povjerava određene poslove, radnju ili aktivnost koja predstavlja dio djelatnosti investicionog društva.

Investiciono društvo ne može da izdvoji neophodan ili važan poslovni na način koji bi značajno otežao kvalitetno sprovođenje interne kontrole.

Poslovni proces se smatra neophodnim ili važnim u smislu stava 2 ovog člana, ako bi greška ili propust u izvršavanju tog poslovnog procesa ugrozili sposobnost investicionog društva da ispunjava uslove, odnosno izvršava obaveze utvrđene ovim zakonom, ili bi dovelo do narušavanja njegove finansijske stabilnosti, pouzdanosti odnosno kontinuiteta u pružanju investicionih usluga i aktivnosti.

Poslovni proces ne smatra se neophodnim ili važnim u smislu stava 2 ovog člana ako se odnosi na:

- 1) pružanje savjetodavnih usluga društvu i drugih usluga koje nijesu dio investicionog poslovanja društva, uključujući pravno savjetovanje društva, osposobljavanje zaposlenih u društvu, usluge fakturisanja i osiguranja poslovnih prostora i zaposlenih društva;
- 2) kupovinu standardizovanih usluga, uključujući usluge informisanja o tržištu i pružanje informacija o cijenama.

Ugovorom iz stava 1 ovog člana, utvrđuje se obaveza pružaoca usluge da vodi evidenciju o sopstvenim transakcijama koje je zaključilo relevantno lice i da bez odlaganja podatke iz evidencije dostavlja na zahtjev investicionom društvu.

Uslovi za izdvajanje poslovnih procesa

Član 294

U slučaju izdvajanja poslovnog procesa, investiciono društvo je odgovorno za izvršavanje svih svojih obaveza u skladu sa ovim zakonom i izdvajanjem poslovnog procesa ne smije da:

- 1) prenese odgovornost višeg rukovodioca na druga lica;
- 2) promijeni odnos i svoje obaveze prema klijentima koje ima u skladu sa ovim zakonom;
- 3) dovede do neispunjavanja ili promjene uslova investicionog društva na osnovu kojih je dobilo dozvolu za pružanje investicionih usluga.

Investiciono društvo dužno je da postupa sa pažnjom dobrog stručnjaka prilikom zaključivanja ili raskida ugovora za izdvajanje poslovnih procesa, prema davaocu usluga, u vezi neophodnih ili važnih poslovnih procesa.

Izdvajanje poslovnog procesa investiciono društvo može da izvrši pod uslovom da:

- 1) davalac usluga može u skladu sa ovim zakonom da izvršava povjerene poslove, usluge ili aktivnosti na pouzdan i profesionalan način;
- 2) investiciono društvo uspostavi metode procjene djelotvornog izvršavanja povjerenih poslova;
- 3) davalac usluga kontroliše izvršavanje povjerenih poslova i primjereno upravlja rizicima koji su povezani sa izdvajanjem poslovnih procesa;
- 4) investiciono društvo preduzima primjerene mjere, ako davalac usluga ne može da izvršava povjerene poslove djelotvorno i u skladu sa zakonom;
- 5) investiciono društvo vrši nadzor izdvojenih poslovnih procesa i upravlja rizicima;
- 6) davalac usluga investicionom društvu pruža sve informacije koje mogu imati značajan uticaj na njegovu sposobnost da izvršava povjerene poslove na djelotvoran način i u skladu sa zakonom;
- 7) investiciono društvo može da raskine ugovor o izdvajanju poslovnih procesa, bez posljedica za kontinuitet i kvalitet pružanja usluga klijentima;
- 8) davalac usluga sarađuje sa nadležnim organima investicionog društva u vezi povjerenih procesa;
- 9) investiciono društvo, revizori investicionog društva i drugi nadležni organi imaju pristup podacima koji se odnose na izdvojene procese, kao i pristup poslovnim prostorijama davaoca usluga;
- 10) davalac usluga obezbijedi zaštitu povjerljivosti informacija koje se odnose na investiciono društvo i njegove klijente;
- 11) investiciono društvo i davalac usluga uspostave i sprovedu plan oporavka od kriznih situacija i provjeravaju sigurnosnu opremu, primjereno izdvojenom poslovnom procesu.

Investiciono društvo dužno je da, na zahtjev Komisiji stavi na raspolaganje sve informacije koje se odnose na izdvajanje poslovnog procesa.

Davalac usluga sa sjedištem u trećim državama

Član 295

U slučaju da investiciono društvo izdvaja investicionu uslugu upravljanja portfeljem malih investitora, davaocu usluga sa sjedištem u trećoj državi, mora pored uslova utvrđenih članom 294 ovog zakona, da obezbijedi ispunjavanje sljedećih uslova:

- 1) davalac usluga iz treće države mora da ima odobrenje ili je registrovan za pružanje te usluge u matičnoj državi i subjekat je nadzora;
- 2) da su Komisija i nadzorni organ davaoca usluga iz treće države zaključili sporazum o saradnji.

Ako uslovi iz stava 1 ovog člana, nijesu ispunjeni investiciono društvo može da izdvoji investicionu uslugu davaocu usluga iz treće države, samo uz prethodno odobrenje Komisije.

Komisija može da odobri izdvajanje poslovnog procesa davaocu usluga iz treće države i ako nijesu ispunjeni uslovi iz stava 1 ovog člana, kada smatra da to ne utiče na ispunjavanje obaveza investicionih društava utvrđenih ovim zakonom.

U slučaju iz stava 3 ovog člana, Komisija na svojoj internet stranici objavljuje smjernice za izdvajanje poslovnih procesa bez ispunjavanja uslova iz stava 1 ovog člana.

Komisija na svojoj internet stranici objavljuje spisak nadzornih organa trećih država sa kojima je zaključila sporazum o saradnji iz stava 1 tačka 2 ovog člana.

Zaštita imovine klijenata

Član 296

Investiciono društvo dužno je da, u svrhu zaštite prava klijenata, u vezi sa finansijskim instrumentima i novčanim sredstvima klijenata:

- 1) vodi evidencije i račune potrebne da u svakom trenutku bez odlaganja može da razlikuje imovinu pojedinog klijenta od imovine drugog klijenta, kao i od svoje imovine;
- 2) održava evidencije i račune na način koji obezbjeđuje njihovu tačnost, a posebno one koje se odnose na finansijske instrumente i novčana sredstva koja drže za klijente;
- 3) redovno vrši usklađivanja između svojih internih računa i evidencija sa računima i evidencijama trećih lica koja drže ta sredstva;
- 4) preduzme potrebne mjere radi obezbjeđenja da su svi finansijski instrumenti klijenata, koji su u skladu sa članom 297 ovog zakona deponovani kod trećih lica, odvojeni od finansijskih instrumenata investicionog društva i od finansijskih instrumenata tog trećeg lica;
- 5) preduzme mjere radi obezbjeđenja da se novčana sredstva klijenata, koja su deponovana u skladu sa članom 298 ovog zakona, drže na računu ili računima na kojima se ne drže novčana sredstva investicionog društva;
- 6) uspostavi odgovarajuću organizacionu strukturu radi smanjenja rizika od gubitka ili smanjenja imovine klijenta ili prava u vezi sa tom imovinom, kao rezultat zloupotrebe imovine, prevare, lošeg upravljanja, neprimjerenog vođenja evidencije ili nemara.

Bliže mjere koje su investiciona društva dužna da preduzmu radi zaštite imovine klijenata, propisuje Komisija.

Deponovanje finansijskih instrumenata klijenata

Član 297

Investiciono društvo može da deponuje finansijske instrumente koje drži za račun klijenata na račun otvoren kod trećeg lica, pod uslovom da postupi sa pažnjom dobrog stručnjaka prilikom izbora, imenovanja i provjere tog trećeg lica odnosno provjere postupaka za držanje i čuvanje finansijskih instrumenata koji bi mogli imati negativni uticaj na prava klijenata.

Investiciono društvo ne smije da deponuje finansijske instrumente koje drži za račun klijenata kod trećeg lica, u trećoj državi u kojoj držanje i čuvanje finansijskih instrumenata za račun drugog lica nije zakonom uređeno, osim ako:

- 1) vrsta finansijskog instrumenta ili investicione usluge zahtijeva deponovanje kod trećih lica u toj trećoj državi;
- 2) se finansijski instrumenti drže za račun profesionalnog investitora, koji je pisanim putem zahtijevao od investicionog društva deponovanje kod trećeg lica u toj državi.

Deponovanje novčanih sredstava klijenta

Član 298

Investiciono društvo dužno je da po prijemu, novčana sredstva klijenta bez odlaganja deponuje na jedan ili više računa otvorenih kod:

- 1) Centralne banke;
- 2) banke i druge kreditne institucije sa sjedištem u Crnoj Gori ili državi članici;
- 3) banke kojoj je izdata dozvola za rad u trećoj državi; ili
- 4) kvalifikovanog novčanog fonda.

Kvalifikovanim novčanim fondom, iz stava 1 tačka 4 ovog člana, smatra se subjekat za zajednička ulaganja koji ima dozvolu za rad izdatu na osnovu zakona kojim se uređuju investicioni fondovi ili koji je subjekt nadzora, a koji:

- 1) kao primarni cilj ulaganja ima održavanje neto vrijednosti imovine subjekta, neprekidno na nominalnoj vrijednosti (neto bez dobiti) ili na vrijednosti inicijalnog ulaganja investitora plus dobit;
- 2) radi ostvarivanja cilja iz tačke 1 ovog stava, ulaže isključivo u instrumente tržišta novca visokog kvaliteta, sa dospijećem ili preostalim dospijećem od najviše 393 dana ili uz redovna usklađivanja prinosa u skladu sa tim dospijećem i sa ponderisanim prosječnim dospijećem od 60 dana, a može ulagati i u depozite kod kreditnih institucija;
- 3) osigurava likvidnost saldiranjem istog ili sljedećeg dana.

U smislu stava 2 tačka 2 ovog člana, smatra se da je instrument tržišta novca visokog kvaliteta, ako je međunarodno priznata agencija ocijenila rejting novčanih fondova i tom instrumentu dodijelila najviši rejting.

Investiciono društvo dužno je da postupi sa pažnjom dobrog stručnjaka prilikom odabira, imenovanja i provjere kreditne institucije, banke ili novčanog fonda kod kojih

deponuje novčana sredstva, kao i da vodi računa o stručnosti i tržišnom ugledu tih institucija ili novčanih fondova, radi zaštite prava klijenata, kao i o drugim elementima koji se odnose na držanje novčanih sredstava klijenata, a koji bi mogli imati negativne uticaje na prava klijenata.

Klijent može da zabrani investicionom fondu da njegova sredstva uloži u kvalifikovani novčani fond.

Korišćenje finansijskih instrumenata klijenata

Član 299

Investiciono društvo ne smije da zaključi ugovor o finansiranju transakcija sa hartijama od vrijednosti za finansijske instrumente koje drži za račun klijenta ili da na drugi način koristi finansijske instrumente za svoj račun ili za račun drugog klijenta društva, osim ako:

- 1) je klijent dao izričitu pisanu saglasnost za korišćenje finansijskih instrumenata po određenim uslovima;
- 2) se finansijski instrumenti klijenta koriste u skladu sa uslovima na koje je klijent dao saglasnost.

Investiciono društvo ne smije da zaključi ugovor o transakcijama finansiranja hartija od vrijednosti za finansijske instrumente koje drži za račun klijenta na zbirnom računu koji vodi treće lice ili da na drugi način koristi finansijske instrumente na tom računu za svoj račun ili za račun drugog klijenta, osim ako, pored uslova iz stava 1 ovog člana, ima uspostavljene sisteme i kontrole koje obezbjeđuju da se koriste isključivo finansijski instrumenti koji pripadaju klijentima koji su dali izričitu saglasnost, u skladu sa stavom 1 tačka 1 ovog člana.

Investiciono društvo dužno je da vodi evidenciju o klijentu čiji se finansijski instrumenti koriste u skladu sa njegovim instrukcijama, kao i količini korišćenih finansijskih instrumenata koji pripadaju svakom klijentu koji je za to dao saglasnost, radi pravilne raspodjele mogućeg gubitka.

Obavješćavanje revizora

Član 300

Revizor, koji u investicionom društvu sprovodi reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja ili drugu aktivnost u skladu sa zakonom, dužan je da bez odlaganja, dostavi Komisiji saznanja o činjenicama i okolnostima koje je saznao u obavljanju revizije ili druge aktivnosti u investicionom društvu koja:

- 1) predstavlja bitno kršenje odredaba ovog zakona;
- 2) može da ugrozi kontinuitet poslovanja investicionog društva;
- 3) može da dovede do odbijanja davanja revizorskog mišljenja ili davanja revizorskog mišljenja sa rezervom.

Odredba stava 1 ovog člana, odnosi se i na revizora lica povezanog sa investicionim društvom iz stava 1 ovog člana.

Dostavljanje saznanja Komisiji iz st. 1 i 2 ovog člana, ne predstavlja kršenje ugovornih ili drugih ograničenja revizora o objavljivanju informacija.

Sukob interesa

Član 301

Investiciono društvo dužno je da preduzme mjere za utvrđivanje i sprječavanje sukoba interesa između investicionih društava, njihovih menadžera, zaposlenih, vezanih zastupnika i sa njima povezanih lica putem kontrole i njihovih klijenata ili između klijenata, koji nastanu u toku pružanja investicionih ili pomoćnih usluga.

Ako mjere iz stava 1 ovog člana nijesu dovoljne za utvrđivanje i sprječavanje sukoba interesa, investiciono društvo dužno je da na trajnom mediju pruži obavještenje klijentu o prirodi i/ili izvorima sukoba interesa prije zaključivanja posla u njegovo ime.

Obavještenje iz stava 2 ovog člana, obavezno sadrži podatke na osnovu kojih klijent može da odluči o korišćenju usluge u okviru koje se pojavljuje sukob interesa.

Investiciono društvo dužno je da poslovanje organizuje na način da se na najmanju moguću mjeru svede potencijalni sukob interesa investicionog društva i interesa izvršnog direktora i članova odbora direktora, kao i drugih zaposlenih u investicionom društvu.

Bliži način, mjere za utvrđivanje i sprječavanje sukoba interesa i način obavješćavanja klijenta o postojanju sukoba interesa, kao i kriterijume za određivanje vrste sukoba interesa propisuje Komisija.

Sukob interesa štetan za klijenta

Član 302

Investiciono društvo dužno je da, u cilju utvrđivanja sukoba interesa koji šteti interesima klijenta, utvrdi da li investiciono društvo, relevantno lice ili lice povezano sa društvom putem kontrole:

- 1) mogu da ostvare finansijsku dobit ili izbjegnu finansijski gubitak na štetu klijenta;
- 2) imaju interes od rezultata usluge pružene klijentu ili transakcije izvršene za račun klijenta, koji je različit od interesa klijenta;
- 3) imaju finansijski ili drugi motiv da interes drugog klijenta ili grupe klijenata stave ispred interesa klijenta;
- 4) obavljaju istu djelatnost kao i klijent;
- 5) primaju ili će primiti od lica koje nije klijent novčana sredstva, robu ili uslugu ili drugu korist u vezi sa uslugom koju pruža, osim uobičajene provizije ili naknade za takvu uslugu.

Upravljanje sukobom interesa

Član 303

Investiciono društvo dužno je da uspostavi i sprovodi pisane procedure upravljanja sukobom interesa, u zavisnosti od veličine i organizacije društva, kao i vrste, obima i složenosti poslovanja.

Procedurama iz stava 1 ovog člana, utvrđuju se:

- 1) investicione i pomoćne usluge i aktivnosti koje investiciono društvo obavlja ili se obavljaju u njegovo ime kao i okolnosti koje predstavljaju ili mogu dovesti do sukoba interesa, koji predstavlja rizik od nastanka štete za interese klijenta;
- 2) mjere i postupci za upravljanje sukobom interesa.

Postupcima i mjerama iz stava 2 tačka 2 ovog člana, investiciono društvo dužno je da obezbijedi da poslovne aktivnosti sa rizikom od nastanka sukoba interesa iz stava 2 tačka 1 ovog člana obavljaju odgovarajuća lica, a naročito da:

- 1) utvrdi djelotvorne postupke za sprječavanje ili kontrolu razmjene informacija između relevantnih lica uključenih u aktivnosti sa rizikom od nastanka sukoba interesa, ako bi ta razmjena informacija mogla nanijeti štetu interesima klijenta;
- 2) vrši nadzor nad relevantnim licima koja pretežno obavljaju aktivnosti za račun klijenta ili pružaju usluge klijentima čiji bi interesi mogli biti u sukobu interesa, uključujući i interese društva;
- 3) otklanja povezanost između prihoda relevantnih lica koja pretežno obavljaju jednu aktivnost i prihoda drugih lica koje su pretežno uključene u drugu aktivnost, ako u vezi sa tim aktivnostima može doći do sukoba interesa;
- 4) sprječava uticaj na način na koji se pružaju investicione ili pomoćne usluge ili aktivnosti;
- 5) sprječava ili kontroliše istovremeno ili uzastopno učešće relevantnih lica u pojedinim investicionim ili pomoćnim uslugama ili aktivnostima, koje bi moglo da ugrozi upravljanje sukobom interesa.

Evidencija investicionih ili pomoćnih usluga ili investicionih aktivnosti u kojima je nastao sukob interesa

Član 304

Investiciono društvo dužno je da vodi i redovno ažurira evidencije investicionih ili pomoćnih usluga ili investicionih aktivnosti koje pruža ili se obavljaju u njegovo ime, u kojima je nastao sukob interesa koji može dovesti ili je doveo do rizika od nastanka štete za interese klijenta.

Investiciono istraživanje

Član 305

Investiciono istraživanje u smislu ovog zakona je preporuka, prijedlog ili druga vrsta informacije u vezi sa investicionom strategijom u odnosu na jedan ili više finansijskih instrumenata ili emitenata finansijskih instrumenata, uključujući mišljenje o sadašnjoj ili budućoj vrijednosti ili cijeni tih instrumenata i namijenjeno je distributivnim kanalima ili javnosti, ako je:

- 1) označeno ili opisano kao investiciono istraživanje ili je na drugi način predstavljeno kao objektivno ili nezavisno objašnjenje sadržine preporuke;
- 2) istraživanje izvršilo, odnosno preporuku izradilo investiciono društvo za klijenta, u kojem slučaju ne predstavlja pružanje usluge investicionog savjetovanja.

Preporuka koja ne ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana, smatra se promotivnim sadržajem u smislu ovog zakona i investiciono društvo koje izrađuje ili distribuira preporuku dužno je da jasno navede da se radi o promotivnom sadržaju koji obavezno sadrži izjavu da nije sačinjena sa ciljem podsticanja nezavisnosti investicionog

istraživanja, i da ne podliježe zabrani trgovanja prije distribucije investicionog istraživanja.

Uslovi za izradu i distribuciju investicionog istraživanja

Član 306

Investiciono društvo koje izrađuje ili priprema investiciono istraživanje za klijente investicionog društva ili javnost, dužno je da sprovodi mjere za upravljanje sukobom interesa iz člana 303 stav 3 ovog zakona, u odnosu na finansijske analitičare uključene u izradu investicionih istraživanja i druga relevantna lica koja mogu doći u sukob interesa sa licima kojima se distribuira investiciono istraživanje.

Investiciono društvo iz stava 1 ovog člana, dužno je da obezbijedi da:

- 1) finansijski analitičari i druga relevantna lica ne preduzimaju sopstvene transakcije ili trguju, osim kao market mejkleri koji djeluju u dobroj vjeri i u toku uobičajenog market mejkinga ili prilikom izvršavanja samoinicijativnog naloga klijenata u ime drugog lica uključujući investiciono društvo, finansijskim instrumentima na koje se odnose investiciona istraživanja ili drugim povezanim finansijskim instrumentima, ako imaju saznanja o sadržaju investicionog istraživanja koje nije javno dostupno ili nije dostupno klijentima, dok primaoci investicionog istraživanja ne dobiju realnu mogućnost da djeluju na osnovu takvog istraživanja; ili
- 2) finansijski analitičari i druga relevantna lica koja učestvuju u investicionim istraživanjima ne preduzimaju sopstvene transakcije finansijskim instrumentima na koje se odnosi investiciono istraživanje ili drugim povezanim finansijskim instrumentima, suprotno preporukama, osim uz prethodnu saglasnost ovlašćenog lica u investicionom društvu.

Investiciona društva, finansijski analitičari i druga relevantna lica koje učestvuju u izradi investicionih istraživanja ne smiju da:

- 1) primaju novčanu ili drugu korist od lica koja imaju interes u predmetu investicionog istraživanja;
- 2) obećavaju emitentima povoljan ishod istraživanja.

Emitentima, relevantnim licima koji nijesu finansijski analitičari i drugim licima ne smije se prije distribucije investicionog istraživanja dozvoliti uvid u nacrt investicionog istraživanja, osim radi provjere usklađenosti sa pravnim obavezama društva, ako nacrt sadrži preporuke ili cijene.

Odredba stava 1 ovog člana, ne primjenjuje se na investiciono društvo koje javnosti ili klijentima distribuira investiciono istraživanje koje je izradilo drugo lice, ako:

- 1) lice koje je izradilo investiciono istraživanje nije član grupe kojoj pripada investiciono društvo;
- 2) investiciono društvo ne vrši bitne izmjene preporuka iz investicionog istraživanja;
- 3) investiciono društvo ne predstavlja investiciono istraživanje kao da ga je samo izradilo;
- 4) investiciono društvo potvrđuje da autor istraživanja ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom za izradu investicionog istraživanja.

Povezanim finansijskim instrumentom iz stava 2 ovog člana, smatra se finansijski instrument na čiju cijenu direktno utiče kretanje cijene drugog finansijskog instrumenta iz investicionog istraživanja i koji obuhvata izvedeni instrument tog drugog finansijskog instrumenta.

Distribucija informacija malim investitorima

Član 307

Informacije koje investiciono društvo upućuje ili distribuira malim investitorima, uključujući propagandne sadržaje, moraju da:

- 1) sadrže naziv investicionog društva;
- 2) budu tačne i ne smiju da naglašavaju korist od investicione usluge ili finansijskog instrumenta, bez ukazivanja potencijalnih rizika;
- 3) budu prikazane na način da ih primalac može razumjeti; i
- 4) ne umanjuju, niti prikrivaju bitne informacije, izjave ili upozorenja.

Ako se u informacijama iz stava 1 ovog člana, vrši upoređivanje investicione ili pomoćne usluge, finansijskih instrumenata ili lica koje pružaju investicione ili pomoćne usluge, investiciono društvo dužno je da:

- 1) upoređivanje vrši smisleno i nepristrasno;
- 2) navede izvore informacija korišćene za upoređivanje;
- 3) uključi ključne činjenice i pretpostavke koje su korišćene za upoređivanje.

Ako informacije iz stava 1 ovog člana, sadrže prikaz prinosa u prethodnom periodu određenog finansijskog instrumenta, finansijskog indeksa ili investicione usluge, investiciono društvo dužno je da obezbijedi da:

- 1) taj prikaz ne bude najistaknutija karakteristika saopštenja;
- 2) informacije sadrže odgovarajuće podatke o prinosima u posljednjih pet godina ili tokom cijelog perioda u kojem je finansijski instrument bio ponuđen, finansijski indeks uspostavljen ili investiciona usluga pružana, ako je taj period kraći od pet godina, ili drugi period, koji ne može biti kraći od 12 mjeseci;
- 3) informacije sadrže referentni period i izvor informacija;
- 4) se istakne upozorenje da se podaci odnose na prethodni period i da podaci o prinosu u tom periodu nijesu pouzdan pokazatelj budućih rezultata;
- 5) se jasno istakne valuta, ako se prikaz oslanja na podatke izražene u valuti različitoj od valute države članice malog investitora, sa upozorenjem da se prinos može povećati ili smanjiti u slučaju promjene kursa;
- 6) ako se prikaz zasniva na bruto prinosu, objavi uticaj provizija, naknada i ostalih troškova.

Ako informacije iz stava 1 ovog člana, sadrže ili se odnose na simulirani prinos u prethodnom periodu, investiciono društvo dužno je da obezbijedi da se taj prinos odnosi na finansijski instrument ili finansijski indeks i da:

- 1) se simulirani prinos zasniva na stvarnom prinosu u prethodnom periodu jednog ili više finansijskih instrumenata ili finansijskih indeksa koji su isti kao finansijski instrument ili su osnov finansijskog instrumenta za koji se vrši simulacija prinosa;
- 2) u prikazivanju stvarnog prinosa iz tačke 1 ovog stava, ispunjava uslove iz stava 3 tač. 1 do 3 i tač. 5 i 6 ovog člana;
- 3) informacije sadrže istaknuto upozorenje da podaci koji se odnose na simulirani prinos nijesu pouzdan pokazatelj budućih rezultata.

Ako informacije iz stava 1 ovog člana, sadrže podatke o budućem rezultatu, investiciono društvo dužno je da obezbijedi da:

- 1) se informacije ne zasnivaju na simuliranom prinosu za prethodni period ili da na njega upućuju;
- 2) se informacije zasnivaju na opravdanim pretpostavkama i objektivnim podacima;
- 3) se objavi uticaj provizija, naknada i drugih troškova, ako se informacije zasnivaju na bruto prinosu;
- 4) informacije sadrže upozorenje da predviđeni rezultati nijesu pouzdan pokazatelj budućih rezultata.

Ako se informacije iz stava 1 ovog člana, odnose na poreski tretman, informacije moraju da sadrže navode da poreski tretman zavisi od karakteristika klijenta i da može da podliježe promjenama.

Informacije iz stava 1 ovog člana, ne smiju da sadrže navod ili da na drugi način upućuju da državni ili drugi nadležni organ podržava ili odobrava proizvode ili usluge investicionog društva.

Kategorizacija klijenata **Član 308**

Investiciono društvo dužno je da na trajnom mediju obavijesti nove i postojeće klijente ako je, u skladu sa ovim zakonom, izvršilo kategorizaciju klijenata na male investitore, profesionalne investitore ili kvalifikovane nalogodavce.

Investiciono društvo dužno je da klijente iz stava 1 ovog člana, na trajnom mediju, obavijesti o pravu da zatraži drugačiju kategorizaciju i o ograničenjima u vezi sa nivoom zaštite klijenata koju bi promjena kategorizacije izazvala.

Investiciono društvo može na sopstvenu inicijativu ili na zahtjev klijenta da tretira:

- 1) kvalifikovanog nalogodavca kao profesionalnog ili malog investitora;
- 2) profesionalnog investitora kao malog investitora.

Informacije prije zaključivanja ugovora o pružanju investicionih ili pomoćnih usluga **Član 309**

Investiciono društvo dužno je da blagovremeno dostavi postojećem ili potencijalnom malom investitoru, prije zaključivanja ugovora o pružanju investicionih ili pomoćnih usluga ili prije pružanja tih usluga ako se sa njihovim pružanjem započne prije zaključivanja ugovora, informacije:

- 1) o uslovima ugovora;
- 2) o investicionom društvu iz člana 311 ovog zakona.

Investiciono društvo dužno je da, blagovremeno, prije pružanja investicionih ili pomoćnih usluga postojećim ili potencijalnim malim investitorima, dostavi informacije iz čl. 311 do 314 ovog zakona.

Investiciono društvo dužno je da dostavi profesionalnim investitorima informacije iz člana 313 stav 3 ovog zakona, blagovremeno prije pružanja usluge.

Informacije iz st. 1, 2 i 3 ovog člana, investiciono društvo dužno je da dostavi na trajnom mediju ili objavljivanjem na svojoj internet stranici, pod uslovom da su ispunjeni uslovi iz člana 290 stav 2 ovog zakona.

Investiciono društvo može da dostavi malim investitorima informacije iz stava 1 ovog člana, nakon potpisivanja ugovora o pružanju investicionih ili pomoćnih usluga, odnosno informacije iz stava 2 ovog člana nakon početka pružanja usluge, ako nije moglo da dostavi te informacije u roku iz st. 1 i 2 ovog člana, jer je, na zahtjev klijenta, ugovor zaključen korišćenjem sredstava komunikacije na daljinu.

Investiciono društvo dužno je da blagovremeno obavijesti klijenta o bitnoj promjeni informacija dostavljenih u skladu sa čl. 311 do 314 ovog zakona.

Informacije u promotivnim sadržajima

Član 310

Investiciono društvo dužno je da obezbijedi da su informacije u promotivnim sadržajima u skladu sa informacijama koje društvo dostavlja klijentima u toku pružanja investicionih i pomoćnih usluga.

Kada promotivni sadržaj uključuje ponudu ili poziv kao i način odgovora ili obrazac na kojem se može dati odgovor, promotivni sadržaj mora da uključuje informacije iz čl. 311 do 314 ovog zakona, a naročito:

- 1) ponudu za zaključivanje ugovora u vezi sa finansijskim instrumentom ili investicionom ili pomoćnom uslugom sa licem koje odgovori na promotivni sadržaj, osim ako se za odgovor na ponudu ili poziv koji sadrži promotivni sadržaj potencijalni mali investitor mora pozivati na drugi dokument koji sadrži te informacije;
- 2) poziv licu koje odgovori na promotivni sadržaj da ponudi zaključivanje ugovora u vezi sa finansijskim instrumentom ili investicionom ili pomoćnom uslugom.

Sadržaj informacija o investicionom društvu i uslugama koje pruža

Član 311

Investiciono društvo dužno je da dostavlja postojećim ili potencijalnim malim investitorima sljedeće informacije i to:

- 1) naziv i adresu investicionog društva i druge podatke potrebne klijentu da ostvari komunikaciju sa investicionim društvom;
- 2) naznaku jezika na kojem klijent može da ostvaruje komunikaciju sa investicionim društvom i prima dokumenta i druge informacije;
- 3) način komunikacije sa klijentom;
- 4) izjavu da ima dozvolu za pružanje investicionih usluga, kao i naziv i adresu organa koji je izdao tu dozvolu;
- 5) naziv vezanog zastupnika i države članice u kojoj je sjedište vezanog zastupnika, ako je imenovan;
- 6) vrstu, rokove i vrijeme dostavljanja izvještaja o pružanju usluge;

- 7) skraćeni opis mjera zaštite finansijskih instrumenata, uključujući podatke o sistemima za zaštitu investitora ili obezbjeđenje depozita, ako investiciono društvo drži finansijske instrumente ili novčana sredstva klijenta;
- 8) na trajnom mediju ili putem internet stranice podatke o načinu upravljanja sukobom interesa iz člana 303 ovog zakona.

U slučaju pružanja usluga upravljanja portfeljem, investiciono društvo dužno je da utvrdi odgovarajući način procjene i upoređivanja investicionih ciljeva klijenta i vrste finansijskih instrumenata uključenih u portfelj klijenta, kako bi omogućio klijentu procjenu performansi poslovanja društva.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, investiciono društvo je dužno da pored informacija iz stava 1 ovog člana, investitoru dostavi:

- 1) informacije o načinu i rokovima vrednovanja finansijskih instrumenata u portfelju klijenta;
- 2) podatke o diskrecionom prenosu upravljanja svim odnosno dijelom finansijskih instrumenata ili novčanih sredstava iz portfelja klijenta;
- 3) specifikaciju referentne vrijednosti prema kojoj se vrši upoređivanje uspješnosti portfelja klijenta;
- 4) vrste finansijskih instrumenata koji se mogu uključiti u portfelj klijenta i vrste transakcija koje se mogu izvršiti sa tim instrumentima, uključujući eventualna ograničenja;
- 5) ciljeve upravljanja, nivo rizika i eventualna ograničenja u diskrecionom odlučivanju investicionog društva o upravljanju portfeljem.

Informacije o finansijskim instrumentima

Član 312

Investiciono društvo dužno je da postojećim i potencijalnim klijentima dostavi detaljne informacije o karakteristikama i rizicima finansijskih instrumenata, primjereno kategorizaciji klijenta kao malog ili profesionalnog investitora, koje će omogućiti klijentu da donese odgovarajuću odluku o ulaganju.

Informacije o riziku iz stava 1 ovog člana, naročito obuhvataju:

- 1) rizike povezane sa vrstom finansijskog instrumenta, uključujući pojašnjenje finansijske poluge i njenog učinka, kao i rizik od gubitka ulaganja;
- 2) volatilnost cijene finansijskog instrumenta i eventualna ograničenja na postojećem tržištu za te instrumente;
- 3) finansijske i druge dodatne obaveze investitora u slučaju transakcije sa tim finansijskim instrumentima;
- 4) podatke o marži i druge obaveze u vezi finansijskog instrumenta.

Bliži sadržaj informacija iz stava 2 ovog člana, propisuje Komisija.

Ako investiciono društvo dostavi postojećem ili potencijalnom malom investitoru informacije o finansijskom instrumentu koji je predmet javne ponude koja je u toku i za koju je prospekt objavljen, investiciono društvo dužno je da obavijesti tog klijenta o mjestu na kojem je prospekt dostupan javnosti.

Ako procijeni da su rizici povezani sa finansijskim instrumentom koji se sastoji od dvije ili više različitih komponenti finansijskih instrumenata ili usluga, veći od rizika komponentata od kojih se sastoji, investiciono društvo dužno je da obezbijedi postojećem ili potencijalnom malom investitoru odgovarajući opis komponenti tog finansijskog instrumenta i način na koji njihovo uzajamno djelovanje povećava rizike.

Ako finansijski instrumenti obuhvataju garanciju trećeg lica, investiciono društvo je dužno da obezbijedi informacije o garantu i garanciji, koje će omogućiti postojećem ili potencijalnom malom investitoru da izvrši objektivnu procjenu garancije.

Informacije u vezi sa zaštitom finansijskih instrumenata ili novčanih sredstava klijenta Član 313

Investiciono društvo koje drži finansijske instrumente ili novčana sredstva malih investitora, dužno je da obavijesti tog investitora o mogućnosti da njegove finansijske instrumente ili novčana sredstva drži treće lice u ime investicionog društva, kao i o odgovornosti investicionog društva za poslovanje ili propuste trećeg lica i posljedicama po klijenta, u slučaju insolventnosti tog trećeg lica.

Investiciono društvo dužno je da obavijesti postojećeg ili potencijalnog malog investitora ako:

- 1) treće lice iz stava 1 ovog člana, može u skladu sa zakonom da drži finansijske instrumente postojećeg ili potencijalnog malog investitora, na zbirnom računu i u obavještenju navede rizike koji iz toga proizlaze;
- 2) finansijske instrumente koje drži treće lice nije moguće, u skladu sa zakonom, držati odvojeno od finansijskih instrumenata trećeg lica ili investicionog društva, i u obavještenju navede rizike koji iz toga proizlaze;
- 3) se na račun koji sadrži finansijske instrumente ili novčana sredstva klijenta primjenjuju propisi treće države i da se iz tog razloga prava postojećeg ili potencijalnog klijenta u vezi sa tim finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima mogu razlikovati.

Investiciono društvo dužno je da obavijesti klijenta o postojanju i uslovima prava investicionog društva ili depozitara na obezbjeđenje finansijskog instrumenta ili založnog prava nad finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima klijenta, kao i o pravu na neting.

Prije zaključivanja transakcija finansiranja hartija od vrijednosti u vezi sa finansijskim instrumentima koje investiciono društvo drži za račun malog investitora ili prije korišćenja tih finansijskih instrumenata za sopstveni račun ili za račun drugog klijenta, investiciono društvo dužno je da blagovremeno, dostavi malom investitoru na trajnom mediju jasne, potpune i tačne podatke o obavezama i odgovornostima investicionog društva u vezi sa korišćenjem tih finansijskih instrumenata, uključujući i rizike korišćenja i uslove povrata.

Informacije o troškovima i povezanim izdacima Član 314

Investiciono društvo dužno je da dostavi postojećim i potencijalnim malim investitorima informacije o troškovima, a naročito:

- 1) ukupnu cijenu koju plaća klijent u vezi sa finansijskim instrumentom ili investicionom ili pomoćnom uslugom, uključujući naknade, provizije, troškove i druge izdatke, kao i poreze koji se plaćaju preko investicionog društva, odnosno, osnov za izračunavanje ukupne cijene, na način na koji je klijent može provjeriti, ako nije moguće navesti tačnu cijenu;
- 2) naznaku valute i važeći kurs za konverziju i troškove, ako iznos cijene treba platiti u stranoj valuti;
- 3) mogućnost nastanka drugih troškova ili poreskih obaveza povezanih transakcijama u vezi sa finansijskim instrumentom ili investicionom uslugom, koje ne određuje i koji se ne plaćaju preko investicionog društva;
- 4) način plaćanja ili drugi način izvršavanja obaveza plaćanja troškova iz tač. 1 i 3 ovog stava.

Investiciono društvo dužno je da sačini specifikaciju provizija iz stava 1 tačka 1 ovog člana, koje obračunava po stavkama odvojeno u svakom pojedinom slučaju.

Procjena primjerenosti transakcije

Član 315

Investiciono društvo dužno je da prikupi dovoljno informacija o klijentu, radi procjene da li transakcija koju će da preporuči ili zaključi u toku pružanja usluge upravljanja portfeljem:

- 1) ispunjava investicione ciljeve klijenta;
- 2) je primjerena finansijskoj sposobnosti da podnese sve povezane rizike ulaganja u skladu sa njegovim investicionim ciljevima;
- 3) je primjerena sposobnosti klijenta da razumije rizike povezane sa transakcijom ili upravljanjem njegovim portfeljem.

Obaveza iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana, ne odnosi se na procjenu profesionalnog investitora.

Procjena finansijskog stanja postojećeg ili potencijalnog klijenta obavezno obuhvata izvore i visinu njegovog redovnog prihoda, imovinu, uključujući likvidnu imovinu, ulaganja, nekretnine i njegove redovne finansijske obaveze.

Procjena investicionih ciljeva postojećeg ili potencijalnog klijenta obavezno obuhvata period u toku kojeg klijent namjerava da zadrži ulaganje, spremnost na preuzimanje rizika, profil rizika i svrhu ulaganja.

Jednostavni finansijski instrumenti

Član 316

Finansijski instrument, osim instrumenta iz člana 3 stav 1 tačka 3 i člana 4 stav 1 ovog zakona smatra se jednostavnim, ako:

- 1) postoji velika vjerovatnoća realizacije tog finansijskog instrumenta prodajom, otkupom ili na drugi način po tržišnim cijenama javno dostupnim učesnicima na tržištu, odnosno potvrđenim objektivnim sistemom vrednovanja, nezavisno od emitenta;

- 2) ne uključuje stvarnu ili potencijalnu obavezu klijenta veću od troškova sticanja instrumenta;
- 3) su informacije o karakteristikama finansijskog instrumenta javno dostupne na način da ih mali investitor može jasno razumjeti i donijeti odluku o zaključivanju transakcije sa tim finansijskim instrumentom.

**Izveštavanje u vezi sa izvršavanjem naloga koji ne uključuju upravljanje
portfeljem
Član 317**

U slučaju izvršenja naloga za račun klijenta, koji ne uključuje upravljanje portfeljem investiciono društvo dužno je da:

- 1) bez odlaganja dostavi klijentu na trajnom mediju bitne informacije u vezi sa izvršavanjem naloga;
- 2) dostavi klijentu koji je mali investitor obavještenje na trajnom mediju kojim se potvrđuje izvršenje naloga, bez odlaganja, a najkasnije prvog radnog dana nakon izvršenja, odnosno, ako investiciono društvo prima potvrdu od trećeg lica, najkasnije prvog radnog dana nakon prijema potvrde od trećeg lica;
- 3) na zahtjev klijentu dostavi informacije o statusu naloga.

Odredba stava 1 tačka 2 ovog člana, primjenjuje se i na naloge malih investitora koji se odnose na udjele ili akcije subjekata za zajednička ulaganja koji se izvršavaju povremeno.

Obavještenje iz stava 1 tačka 2 ovog člana, u skladu sa vrstom naloga naročito sadrži:

- 1) naziv investicionog društva koje podnosi izvještaj o nalogu;
- 2) ime i prezime, odnosno naziv klijenta;
- 3) datum trgovanja;
- 4) vrijeme trgovanja;
- 5) vrstu naloga;
- 6) oznaku mjesta trgovanja;
- 7) oznaku finansijskog instrumenta;
- 8) oznaku kupovine/prodaje;
- 9) vrstu naloga, ako se ne radi o nalogu za kupovinu/prodaju;
- 10) količinu;
- 11) cijenu po jedinici finansijskog instrumenta;
- 12) ukupnu vrijednost naloga;
- 13) ukupan iznos obračunatih provizija i troškova;
- 14) odgovornost klijenta u vezi sa saldiranjem transakcije, uključujući rok plaćanja ili isporuke, kao i odgovarajuće informacije o računu, ako klijent nije prethodno obaviješten o tome;
- 15) izjavu da je druga strana u transakciji sa klijentom investiciono društvo, lice iz grupe investicionog društva ili drugi klijent investicionog društva, osim ako je nalog izvršen preko sistema trgovanja koji omogućava anonimno trgovanje.

Investiciono društvo može da dostavi klijentu informacije iz stava 3 ovog člana korišćenjem standardnih oznaka, pod uslovom da dostavi pojašnjenje korišćenih oznaka.

Odredba stava 1 tačka 2 ovog člana ne primjenjuje se ako potvrda izvršenja naloga sadrži iste informacije koje sadrži potvrda koju je malom investitoru bez odlaganja dužno da dostavi drugo lice.

Odredba stava 1 ovog člana ne primjenjuje se na naloge izvršene za račun klijenata koji se odnose na obveznice kojima se finansiraju ugovori o hipotekarnim kreditima tih klijenata, u kom slučaju se izvještaj o transakciji podnosi istovremeno sa saopštavanjem uslova hipotekarnog kredita, a najkasnije 30 dana od dana izvršenja naloga.

Ako je nalog izvršen u tranšama, investiciono društvo može klijentu da dostavi informacije o cijeni svake tranše ili o prosječnoj cijeni.

Ako investiciono društvo dostavlja prosječnu cijenu u skladu sa stavom 7 ovog člana, dužan je da na zahtjev malom investitoru dostavi informacije o cijeni svake tranše.

Periodični izvještaj upravljanja portfeljem

Član 318

Investiciono društvo koje pruža uslugu upravljanja portfeljem, dužno je da klijentu na trajnom mediju dostavlja periodični izvještaj o uslugama upravljanja portfeljem izvršenim za račun tog klijenta, osim ako izvještaj dostavlja drugo lice na osnovu ovlaštenja investicionog društva.

Ako je klijent iz stava 1 ovog člana mali investitor, periodični izvještaj iz stava 1 ovog člana naročito sadrži:

- 1) naziv i sjedište investicionog društva;
- 2) naziv ili drugu oznaku računa malog investitora;
- 3) podatke o sadržaju i vrednovanju portfelja, uključujući podatke o svakom finansijskom instrumentu, njegovoj tržišnoj ili fer vrijednosti, ako je tržišna vrijednost nedostupna, novčano stanje na početku i na kraju izvještajnog perioda i prinos portfelja tokom izvještajnog perioda;
- 4) ukupan iznos i specifikaciju naknada i troškova nastalih tokom izvještajnog perioda, uključujući izjavu da će se na zahtjev malom investitoru dostaviti detaljnija specifikacija;
- 5) poređenje prinosa tokom izvještajnog perioda sa referentnom vrijednošću prinosa na ulaganje (ako postoji), dogovorenog između investicionog društva i klijenta;
- 6) ukupan iznos dividende, kamate i drugih plaćanja primljenih u izvještajnom periodu u vezi sa portfeljem klijenta;
- 7) informacije o akcijama koje daju prava u vezi sa finansijskim instrumentima u portfelju;
- 8) za svaku transakciju izvršenu tokom izvještajnog perioda, informacije iz člana 317 stav 3 tač. 3 do 12 ovog zakona, osim ako klijent izjavi da želi da prima informacije o izvršenim transakcijama posebno, u skladu sa stavom 4 ovog člana.

Periodični izvještaj iz stava 1 ovog člana, investiciono društvo dužno je da dostavlja svakih šest mjeseci malom investitoru, osim:

- 1) ako mali investitor zahtijeva dostavljanje izvještaja u kraćem periodu, odnosno tromjesečno;
- 2) u slučaju iz st. 4 i 5 ovog člana, najmanje jednom u 12 mjeseci;

- 3) jednom mjesečno, ako se upravljanje portfeljem, u skladu sa ugovorom o pružanju usluga upravljanja portfeljem, vrši korišćenjem finansijske poluge.

Ako klijent izjavi da želi da prima informacije o izvršenim transakcijama po izvršenju svake transakcije posebno, nakon izvršenja transakcije, investiciono društvo dužno je da bez odlaganja na trajnom mediju dostavi klijentu bitne informacije u vezi sa tom transakcijom.

Ako je klijent iz stava 4 ovog člana, mali investitor i ako potvrda o transakciji ne sadrži informacije koje sadrži i potvrda koju je malom investitoru bez odlaganja dužno da dostavi drugo lice, investiciono društvo dužno je da dostavi obavještenje kojim se potvrđuje transakcija i koja sadrži informacije iz člana 317 stav 3 ovog zakona:

- 1) najkasnije prvog radnog dana nakon izvršenja ili;
- 2) ako investiciono društvo prima potvrdu od trećeg lica, najkasnije prvog radnog dana nakon prijema potvrde od trećeg lica.

Investiciono društvo dužno je da obavijesti male investitore da imaju pravo da podnesu zahtjev iz stava 4 ovog člana.

Odredba stava 3 tačka 2 ovog člana, ne primjenjuje se na transakcije finansijskim instrumentima iz člana 3 stav 1 tačka 3 i člana 4 stav 1 ovog zakona.

Izveštavanje u slučaju prekoračenja dogovorenog praga

Član 319

Investiciono društvo koje pruža uslugu upravljanja portfeljem malim investitorima ili upravljanja računima malih investitora koji uključuju nepokrivenu otvorenu poziciju u transakciji potencijalnim obavezama, dužno je da obavještava malog investitora o eventualnim gubicima koji prekoračuju prag dogovoren između investicionog društva i klijenta, najkasnije do kraja radnog dana tokom kojeg je prag prekoračen ili, u slučaju da je prag prekoračen tokom neradnog dana, do kraja sljedećeg radnog dana.

Izveštaji o finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima klijenta

Član 320

Investiciono društvo dužno je da najmanje jednom godišnje dostavi klijentu čije finansijske instrumente ili novčana sredstva drži, izvještaj na trajnom mediju o tim finansijskim instrumentima ili novčanim sredstvima, osim ako je izvještaj dostavljen u drugom periodu izvještavanja.

Izvještaj o imovini klijenta iz stava 1 ovog člana, naročito sadrži:

- 1) informacije o finansijskim instrumentima i/ili novčanim sredstvima koje investiciono društvo drži za klijenta na kraju izvještajnog perioda;
- 2) obim transakcija finansijskim instrumentima i/ili novčanim sredstvima klijenta radi finansiranja hartija od vrijednosti;
- 3) ostvarenu korist klijenta učešćem u transakcijama finansiranja hartija od vrijednosti i osnov sticanja te koristi.

Investiciono društvo koje drži finansijske instrumente ili novčana sredstva i koje pruža uslugu upravljanja portfeljem klijenta, može izvještaj o imovini klijenta da uključi u periodični izvještaj iz člana 318 stav 1 ovog zakona.

Ako portfelj klijenta uključuje sredstva iz jedne ili više nesaldiranih transakcija, informacije iz stava 2 tačka 1 ovog člana, mogu da se odnose na datum trgovanja ili na datum namirenja, pod uslovom da se isti osnov primjenjuje na sve informacije u izvještaju.

Objavljivanje podataka nakon izvršene transakcije

Član 321

Investiciono društvo koje, za svoj račun ili račun klijenta, zaključuje transakcije vlasničkim hartijama od vrijednosti koje su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu van regulisanog tržišta ili MTP-a, dužno je da, u skladu sa odredbama ovog zakona, objavljuje obim i cijenu tih transakcija, kao i vrijeme zaključenja transakcije, u realnom vremenu, na prihvatljivoj komercijalnoj osnovi i na način koji omogućava laku dostupnost drugim učesnicima na tržištu.

Ograničenje pozicija

Član 322

Komisija je dužna da odredi ograničenja u veličini neto pozicije koju fizičko ili pravno lice može da drži ili koji se drže u njegovo ime u robnim derivatima kojima se trguje na tržištu, mjestu trgovanja i ekonomski jednako vrijednim OTC ugovorima.

Ograničenja pozicija iz stava 1 ovog člana, uspostavljaju se radi:

- 1) sprječavanja zloupotrebe tržišta;
- 2) pravilnog formiranja cijena i uslova saldiranja, uključujući sprječavanje pozicija koje narušavaju tržište, a naročito obezbjeđenje konvergencije cijena derivata u mjesecu isporuke i cijena osnovne robe na promptnom tržištu, ne dovodeći u pitanje otkrivanje cijene na tržištu osnovne robe.

Ograničenja pozicija ne primjenjuju se na pozicije koje drži subjekat koji nije finansijska institucija i koje su objektivno mjerljive kao pozicije koje smanjuju rizik direktno povezan sa tržišnom aktivnošću tog subjekta.

Ograničenjem pozicija određuju se kvantitativni pragovi za najveću veličinu neto pozicije robnog derivata koju lice može da drži.

Kontrola upravljanja pozicijama

Član 323

Investiciono društvo ili organizator tržišta koji upravlja mjestom trgovanja na kojem se trguje robnim derivatima, dužno je da sprovodi kontrolu upravljanja pozicijama koja obuhvata:

- 1) praćenje otvorenih pozicija lica iz člana 322 stav 1 ovog zakona;
- 2) pristup podacima, uključujući relevantnu dokumentaciju, svih lica u vezi sa veličinom i namjenom pozicije ili izloženosti, podatke o vlasnicima derivata i

- vlasnicima osnovnog instrumenta, zajedničkog sporazuma i druge podatke o povezanoj imovini ili obavezama na tržištu osnovnog instrumenta;
- 3) nalog licu iz tačke 1 ovog stava, da privremeno ili trajno završi ili smanji poziciju, odnosno da preduzme mjere da završetka ili smanjenja pozicije, ako lice ne postupi po njegovom zahtjevu; i
 - 4) nalog licu iz tačke 1 ovog stava da obezbijedi likvidnost na tržištu prema privremeno dogovorenoj cijeni i obimu sa namjerom ublažavanja uticaja velike i dominantne pozicije, ako je primjenljivo.

Ograničenja pozicija iz člana 322 ovog zakona i kontrola nad upravljanjem pozicijama iz stava 1 ovog člana, moraju da budu transparentna i nediskriminatorna i primjerena prirodi i karakteristikama učesnika na tržištu i načinu na koji se realizuju OTC ugovori uključeni u trgovanje.

Investiciono društvo ili organizator tržišta koji vodi mjesto trgovanja dužno je da obavijesti Komisiju o kontroli upravljanja pozicijama.

Komisija podatke iz stava 3 ovog člana dostavlja ESMA-i.

Utvrđivanje većih ograničenja pozicija **Član 324**

Komisija može da odredi ograničenja veća od ograničenja određenih u skladu sa članom 322 ovog zakona, uzimajući u obzir likvidnost i redovno funkcionisanje određenog tržišta, u periodu do šest mjeseci, odnosno najduže još šest mjeseci, ako razlozi za njihovo određivanje nijesu otklonjeni.

Odredbe člana 323 st. 1 i 2 ovog zakona, primjenjuju se i u slučaju utvrđivanja većih ograničenja iz stava 1 ovog člana.

U slučaju kršenja ograničenja pozicija iz čl. 322 i 323 ovog zakona i stava 1 ovog člana, Komisija može da preduzme mjere iz člana 27 ovog zakona, i to u odnosu na:

- 1) pozicije koje drže lica nad kojima Komisija vrši nadzor i koja prelaze ograničenja pozicija koje je uspostavila Komisija;
- 2) pozicije koje drže lica nad kojima Komisija vrši nadzor i koja prelaze ograničenja pozicija koje je uspostavilo nadležni organ drugih država članica.

Izveštavanje o poziciji po kategorijama imalaca pozicija **Član 325**

Investiciono društvo ili organizator tržišta koji upravlja mjestom trgovanja na kojem se trguje robnim derivatima ili jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte ili njihovim derivatima dužno je da:

- 1) objavljuje na svojoj internet stranici sedmične izvještaje sa ukupnim pozicijama različitih kategorija lica za različite robne derivate ili jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte ili njihovim derivatima kojima se trguje na njihovom mjestu trgovanja i određuje broj dugih i kratkih pozicija tih kategorija, promjene u pozicijama, procenat otvorenih pozicija prema svakoj kategoriji i broj lica koja drže poziciju u svakoj kategoriji u skladu sa stavom 4 ovog člana;
- 2) izvještaje iz tačke 1 ovog stava dostavlja Komisiji;

- 3) na zahtjev Komisiji dostavlja analizu pozicija koje drže članovi ili učesnici na mjestu trgovanja uključujući i druga lica, najmanje jednom dnevno;
- 4) izvještaje iz tačke 1 ovog stava dostavlja ESMA-i.

Odredba stava 1 tačka 1 ovog člana, primjenjuje se samo ako je broj lica i njihovih otvorenih pozicija veći od minimalnog praga utvrđenog u skladu sa članom 322 ovog zakona.

Investiciono društvo koje trguje robnim derivatima ili jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte ili njihovim derivatima izvan mjesta trgovanja, dužno je da na zahtjev nadležnom organu mjesta trgovanja na kojem se trguje tim robnim derivatima, jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte ili njihovim derivatima ili centralnom nadzornom organu na kojem se robnim derivatima, jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte ili njihovim derivatima trguje u značajnom obimu, najmanje jednom dnevno dostavlja analizu pozicija u odnosu na robne derivate, jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte ili njihove derivate kojima se trguje na mjestu trgovanja, vlasničkih jednako vrijednih OTC ugovora, kao i ugovora njihovih klijenata i klijenata njihovih klijenata do posljednjeg klijenta u nizu.

Članovi ili učesnici regulisanih tržišta, MTP-a i klijenti OTP-a dužni su da izvještavaju investiciono društvo ili organizatora tržišta koji upravljaju tim mjestom trgovanja, o detaljima vlasničkih pozicija koje drže preko ugovora kojima se trguje na mjestu trgovanja najmanje jednom dnevno, kao i ugovora njihovih klijenata i klijenata njihovih klijenata sve do posljednjeg klijenta u nizu, u cilju izvještavanja u skladu sa članom 322 st. 1 i 3 ovog zakona.

Lica koja drže poziciju u robnim derivatima ili jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte ili njihovim derivatima su:

- 1) investiciona društva ili kreditne institucije;
- 2) investicioni fondovi i to subjekti za zajednička ulaganja u prenosive hartije od vrijednosti;
- 3) druge finansijske institucije, uključujući društva za osiguranje i društva za reosiguranje, kao i institucije za dobrovoljno penziono osiguranje;
- 4) privredna društva; i/ili
- 5) operateri u slučaju jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte ili njihovih derivata.

Pozicije iz stava 1 tačka 1 i analize iz stava 1 tačka 3 ovog člana prikazuju se kao:

- 1) pozicije koje smanjuju rizike koji su direktno povezani uz komercijalne aktivnosti;
i
- 2) druge pozicije.

Sistemska internalizacija

Član 326

Sistemska internalizacija, u smislu ovog zakona, je investiciono društvo koje na regulisan, kontinuiran i sistemska način i u znatnoj mjeri trguje za svoj račun izvršavajući naloge klijenata van regulisanog tržišta ili MTP-a ili OTP-a, bez upravljanja multilateralnim sistemom.

Kontinuirano i sistemsko trgovanje iz stava 1 ovog člana, mjeri se brojem trgovanja na OTC-u finansijskim instrumentima koje za svoj račun ostvari investiciono društvo u izvršavanju naloga klijenata.

Znatna mjera iz stava 1 ovog člana, izračunava se na osnovu obima OTC trgovanja koje investiciono društvo ostvari u odnosu na ukupno trgovanje pojedinim finansijskim instrumentom.

Režim sistemskog internalizatora primjenjuje se samo ako su prekoračene određene granice za kontinuirani i sistemski način trgovanja i za znatnu mjeru ili ako se investiciono društvo opredijeli za taj režim.

Bliže uslove za određivanje režima sistemskog internalizatora, način i rokove obavještanja u vezi sa namjerom investicionog društva za primjenu režima sistemskog internalizatora, zahtjeve u pogledu načina i vremena objavljivanja kvota, izvršenje naloga klijenata i druge uslove u vezi sa poslovanjem sistemskog internalizatora propisuje Komisija.

Nadzor Komisije nad poslovanjem investicionih društava **Član 327**

Komisija vrši nadzor i kontroliše da li investiciono društvo ima dozvolu za pružanje investicionih i pomoćnih usluga iz člana 206 ovog zakona i da li ispunjava druge uslove utvrđene ovim zakonom.

Komisija je dužna da sprovodi neposrednu kontrolu investicionih društava kojima je izdala dozvolu za pružanje investicionih usluga, najmanje jednom godišnje.

Mjere prema investicionim društvima kojima je Crna Gora država članica domaćin **Član 328**

Ako Komisija ima dokaze da investiciono društvo iz druge države članice koje u Crnoj Gori pruža uslugu ili ima filijalu, krši odredbe ovog zakona, dužna je da o tome obavijesti nadležni organ matične države članice investicionog društva.

Ako investiciono društvo iz stava 1 ovog člana i pored mjera preduzetih od nadležnog organa matične države članice investicionog društva nastavi sa kršenjem odredaba ovog zakona ili pružanjem usluga šteti interesima investitora ili pravilnom funkcionisanju tržišta u Crnoj Gori, Komisija je dužna da preduzme mjere potrebne radi zaštite investitora i pravilnog funkcionisanja tržišta ili da zabrani rad tom investicionom društvu u Crnoj Gori.

Komisija će prije preduzimanja mjera iz stava 2 ovog člana, obavijestiti nadležni organ matične države članice i ESMA-u.

Nadzor nad poslovanjem ovlašćenih kreditnih institucija **Član 329**

Komisija sprovodi nadzor nad poslovanjem ovlašćenih kreditnih institucija u skladu sa odredbama ovog zakona.

Informacije i podatke koje prikupi u postupku nadzora iz stava 1 ovog člana, kao i mjerama koje naloži ovlaštenim kreditnim institucijama, Komisija dostavlja Centralnoj banci Crne Gore.

Sa informacijama i podacima iz stava 2 ovog člana, koji se u skladu sa ovim zakonom čuvaju kao poslovna tajna, Centralna banka Crne Gore postupa u skladu sa svojim pravilima o čuvanju poslovne tajne.

Matična država članica investicionog društva

Član 330

Matična država članica investicionog društva je:

- 1) država članica u kojoj se nalazi glavno mjesto poslovanja, ako je investiciono društvo fizičko lice;
- 2) država članica u kojoj se nalazi sjedište društva, ako je investiciono društvo pravno lice;
- 3) država članica u kojoj se nalazi glavno mjesto poslovanja, ako investiciono društvo, u skladu sa zakonom nema sjedište.

Izuzeci

Član 331

Odredbe čl. 205 do 330 i čl. 332 do 339 ovog zakona koje se odnose na pružanje investicionih usluga i pomoćnih usluga ne odnose se na:

- 1) osiguravajuća društva i društva koja obavljaju djelatnost reosiguranja;
- 2) lica koja pružaju investicione usluge isključivo matičnim društvima, svojim filijalama ili filijalama matičnih društava;
- 3) lica koja pružaju investicione usluge povremeno u okviru profesionalne djelatnosti u skladu sa zakonom;
- 4) lica koja isključivo trguju za svoj račun, osim ako nijesu market mejkere ili ako ne posluju za svoj račun izvan regulisanih tržišta ili MTP-a na regulisan, kontinuiran i sistemski način i pružaju usluge dostupnosti sistema trećim licima radi trgovanja;
- 5) lica koja pružaju investicione usluge upravljanja programom učešća zaposlenih u ulaganju;
- 6) lica koja pružaju investicione usluge koje uključuju istovremeno upravljanje programima učešća zaposlenih u ulaganju i pružanje investicionih usluga samo matičnim društvima, filijalama ili drugim filijalama svojih matičnih društava;
- 7) članove Evropskog sistema centralnih banaka, i druge državne organe i organizacije nadležne za upravljanje javnim dugom;
- 8) društva za zajednička ulaganja i penzione fondove, njihove depozitare i članove organa upravljanja;
- 9) lica koja:
 - a) trguju za svoj račun, uključujući market mejkere, robnim derivatima ili jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte ili njihovim derivatima, osim lica koja trguju za svoj račun kada izvršavaju naloge clijenata; ili
 - b) osim trgovanja za svoj račun, pružaju investicione usluge u vezi sa robnim derivatima ili jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte ili njihovim derivatima, korisnicima ili dobavljačima pod uslovom da:

- je trgovanje, odnosno pružanje usluga njihova pomoćna aktivnost u obavljanju njihove pretežne djelatnosti na nivou grupe pod uslovom da kao pretežnu djelatnost ne obavljaju djelatnost pružanja investicionih usluga, bankarsku djelatnost ili djelatnost market mejkera u vezi robnih derivata;
 - ne primjenjuju tehniku visokofrekventnog algoritamskog trgovanja;
 - podnose godišnje izvještaje Komisiju o trgovanju iz al. 1 i 2 ove tačke;
- 10) lica koja pružaju uslugu investicionog savjetovanja u okviru obavljanja druge djelatnosti na koju se ne primjenjuje ovaj zakon, ako tu uslugu pruža bez naknade;
- 11) lica koja za svoj račun trguju finansijskim instrumentima, koji nijesu robni derivati ili jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte ili njihovi derivati i koja ne pružaju druge investicione usluge i ne obavljaju drugu investicionu aktivnost u vezi sa tim finansijskim instrumentima, osim ako su ta lica:
- a) market mejkeri;
 - b) članovi ili učesnici regulisanog tržišta ili MTP-a ili imaju neposredan elektronski pristup mjestu trgovanja;
 - c) primjenjuju tehniku visokofrekventnog algoritamskog trgovanja; ili
 - d) trguju za svoj račun kada izvršavaju naloge clijenata;
- 12) operateri koji trguju jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte, osim ako trguju za svoj račun, pod uslovom da ne primjenjuju tehniku visokofrekventnog algoritamskog trgovanja.

VIII. PRUŽAOCI USLUGA DOSTAVLJANJA PODATAKA

Usluge dostavljanja podataka

Član 332

Pružanje usluga dostavljanja podataka može da vrši fizičko ili pravno lice koje ima tehničke sisteme, opremu, kvalifikovana lica za pružanje usluga dostavljanja podataka i dozvolu za pružanje usluga dostavljanja podataka izdatu od Komisije.

Pružalac usluga dostavljanja podataka upisuje se u Registar pružalaca dostavljanja podataka.

Registar iz stava 2 ovog člana, vodi Komisija i objavljuje na svojoj internet stranici.

Registar iz stava 2 ovog člana, sadrži podatke o uslugama iz dozvole za pružanje usluga dostavljanja podataka.

Komisija je dužna da podatke o oduzimanju dozvole za pružanje usluga dostavljanja podataka, unese u registar iz stava 2 ovog člana i čuva najmanje pet godina.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, investiciono društvo ili organizator tržišta koji upravlja mjestom trgovanja može da pruža usluge dostavljanja podataka APA-e, CTP-a i ARM-a, pod uslovom da ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom.

Komisija o izdavanju, odnosno oduzimanju dozvole za pružanje usluga dostavljanja podataka iz stava 1 ovog člana, obavještava ESMA-u.

Bliže uslove koje treba da ispunjava pružalac usluga dostavljanja podataka iz stava 1 ovog člana, propisuje Komisija.

Zahtjev za izdavanje dozvole za pružanje usluga dostavljanja podataka

Član 333

Dozvolu za pružanje usluga dostavljanja podataka, Komisija izdaje podnosiocu zahtjeva koji ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, podnosilac zahtjeva dužan je da dostavi poslovni plan u kojem se navodi predviđeni tip poslovanja i organizaciona struktura podnosioca zahtjeva.

Bliži sadržaj sadržaj zahtjeva i dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev iz stava 1 ovog člana propisuje Komisija.

Izdavanje dozvole za pružanje usluga dostavljanja podataka

Član 334

Komisija je dužna da o zahtjevu za izdavanje dozvole za pružanje usluga dostavljanja podataka odluči u roku od šest mjeseci od dana prijema zahtjeva.

Komisija će izdati dozvolu iz stava 1 ovog člana, ako su zahtjev i dokumentacija uz zahtjev potpuni i valjani i podnosilac zahtjeva ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom.

U dozvoli iz stava 1 ovog člana, određuju se usluge dostavljanja podataka koje je pružalac usluga ovlašćen da pruža.

Oduzimanje dozvole za pružanje usluga dostavljanja podataka

Član 335

Komisija će oduzeti dozvolu za pružanje usluga dostavljanja podataka, ako imalac dozvole:

- 1) ne otpočne da obavlja djelatnost u roku od 12 mjeseci od dana izdavanja dozvole ili izjavi da odustaje od obavljanja djelatnosti;
- 2) ne pruža usluge dostavljanja podataka u periodu od šest mjeseci;
- 3) je dozvola izdata na osnovu neistinitih ili netačnih podataka ili na drugi način suprotno zakonu;
- 4) prestane da ispunjava uslove na osnovu kojih je dozvola izdata;
- 5) postupa suprotno odredbama ovog zakona.

Zahtjevi za organe upravljanja pružaoca usluga dostavljanja podataka

Član 336

Ako je pružalac usluga dostavljanja podataka pravno lice, na uslove koje moraju da ispunjavaju članovi organa upravljanja tog pružaoca usluga, shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona kojima se uređuju uslovi za članove organa upravljanja investicionog društva.

Uslovi koje mora da ispunjava APA

Član 337

APA je dužna da ima uspostavljene odgovarajuće postupke i mehanizme za objavljivanje podataka što je moguće bliže realnom vremenu, primjereno uslovima poslovanja.

Informacije koje objavljuje, APA je dužna da bez naknade stavi na raspolaganje 15 minuta nakon objavljivanja.

APA je dužna da djelotvorno i dosljedno distribuira podatke na način koji omogućava brz i nediskriminatoran pristup podacima, i koji olakšava konsolidovanje podataka sa sličnim podacima iz drugih izvora.

Informacije iz stava 2 ovog člana, obuhvataju:

- 1) identifikaciju finansijskog instrumenta;
- 2) cijenu po kojoj je zaključena transakcija;
- 3) obim transakcije;
- 4) vrijeme transakcije;
- 5) vrijeme prijave transakcije;
- 6) zapis cijene transakcije;
- 7) oznaku za mjesto trgovanja na kojem je transakcija izvršena ili ako je transakcija izvršena putem sistemskog internalizatora oznaku „SI” ili oznaku „OTC”;
- 8) napomenu ako su se na transakciju primjenjivali posebni uslovi.

APA je dužna da uspostavi mjere za sprječavanje sukoba interesa sa klijentima, u skladu sa ovim zakonom.

Ako je APA organizator tržišta ili investiciono društvo, dužno je da postupa sa prikupljenim podacima na nediskriminatoran način i da uspostavi mehanizme za razdvajanje različitih funkcija poslovanja.

APA je dužna da uspostavi mehanizme za siguran i kontinuiran prenos podataka, smanjenje rizika od netačnih podataka i neovlašćenog pristupa kao i sprječavanje odavanja informacija prije objavljivanja.

APA je dužna da uspostavi sisteme za provjeru tačnosti izvještaja o trgovanju, utvrđivanje propusta ili grešaka.

Uslovi koje mora da ispunjava CTP

Član 338

CTP je dužan da ima uspostavljene postupke i mehanizme za prikupljanje javno objavljenih informacija, njihovo konsolidovanje u kontinuirane elektronske tokove podataka i stavljanje tih informacija na raspolaganje javnosti, što je moguće bliže realnom vremenu, po prihvatljivim komercijalnim uslovima.

Informacije iz stava 1 ovog člana, pored informacija iz člana 337 stav 4 ovog zakona, obuhvataju i:

- 1) napomenu da je računski algoritam investicionog društva odgovoran za investicionu odluku i izvršenje transakcije, ako se trguje preko algoritamskog sistema;

- 2) oznaku kojom se označava ta transakcija, ako je u skladu sa zakonom data izjava o odricanju od obaveze objavljivanja informacija.

Informacije koje objavljuje CTP dužan je da bez naknade stavi na raspolaganje 15 minuta nakon objavljivanja.

CTP je dužan da djelotvorno i dosljedno širi informacije na način koji omogućava brz i nediskriminatoran pristup informacijama i koji olakšava njihovu dostupnost i upotrebu učesnicima na tržištu.

CTP je dužan da obezbijedi da su pruženi podaci konsolidovani sa svih regulisanih tržišta, MTP-ova, OTP-ova i APA-e.

CTP je dužan da uspostavi mjere za sprječavanje sukoba interesa, u skladu sa ovim zakonom.

Ako CTP upravlja konsolidovanim podacima, dužan je da sa prikupljenim podacima postupa na nediskriminatoran način i da uspostavi mehanizme za razdvajanje različitih funkcija poslovanja.

CTP je dužan da uspostavi mehanizme za siguran i kontinuiran prenos podataka, smanjenje rizika od netačnih podataka, neovlašćenog pristupa, kao i sprječavanje odavanja informacija prije objavljivanja.

Uslovi koje mora da ispunjava ARM

Član 339

ARM je dužan da ima uspostavljene procedure i mehanizme za saopštavanje informacija bez odlaganja, a najkasnije do kraja sljedećeg radnog dana, od dana u kojem je obavljena transakcija.

ARM je dužan da uspostavi mjere za sprječavanje sukoba interesa sa klijentima.

ARM je dužan da uspostavi mehanizme za siguran i kontinuiran prenos podataka, smanjenje rizika od netačnih podataka, neovlašćenog pristupa kao i sprječavanje odavanja informacija.

ARM je dužan da ima uspostavljene sisteme za provjeru cjelovitosti izvještaja o transakciji, utvrđivanje propusta ili grešaka koje je prouzrokovalo investiciono društvo, kao i ponovni prenos izvještaja u slučaju propusta ili grešaka.

ARM je dužan da ima uspostavljene sisteme za otkrivanje sopstvenih grešaka ili propusta koji omogućavaju ispravljanje i prenošenje tačnog i potpunog izvještaja o transakciji Komisiji.

IX. SISTEM ZAŠTITE INVESTITORA

Fond za zaštitu investitora

Član 340

Djelatnost zaštite investitora čija su sredstva ili finansijski instrumenti izloženi riziku, u slučaju stečaja investicionog društva, ovlaštene kreditne institucije i društva za upravljanje kada pruža usluge upravljanja portfeljem klijentima koji nijesu investicioni fondovi i kada je ovlašćeno da drži novčana sredstva, odnosno finansijske instrumente klijenta, obavlja Fond za zaštitu investitora (u daljem tekstu: Fond).

Fond organizuje i njime upravlja Komisija ili društvo koje je ovlastila Komisija (u daljem tekstu: organizator Fonda).

Organizator Fonda preduzima sve radnje u ime i za račun Fonda i zastupa ga u svim poslovima pred državnim, sudskim, upravnim i drugim organima u pogledu ostvarivanja svih njegovih prava.

Članstvo u Fondu **Član 341**

Članstvo u Fondu je obavezno za investiciona društva sa sjedištem u Crnoj Gori, kada obavljaju investicione usluge i aktivnosti iz člana 206 stav 1 ovog zakona i kada pomoćne investicione usluge iz člana 206 stav 2 ovog zakona obavlja:

- 1) investiciono društvo koje je ovlašćeno da drži novčana sredstva i/ili finansijske instrumente klijenata;
- 2) ovlašćena kreditna institucija;
- 3) društvo za upravljanje kada pruža usluge upravljanja portfeljem klijentima koji nijesu investicioni fondovi i kada je ovlašćeno da drži novčana sredstva, odnosno finansijske instrumente klijenta.

Odredbe člana 340 st. 1 i 2 ovog člana i čl. 342 do 362 ovog zakona primjenjuju se i na filijale investicionih društava, ako ne učestvuju u sistemu zaštite investitora u državi u kojoj imaju registrovano sjedište ili ako taj sistem ne obezbjeđuje zaštitu investitora koja odgovara zaštiti utvrđenoj ovim zakonom.

Klijent člana Fonda **Član 342**

U smislu čl. 340 i čl. 343 do 362 ovog zakona, klijent člana Fonda čije potraživanje je zaštićeno je fizičko ili pravno lice čija sredstva član Fonda drži ili upravlja u ime klijenta, u vezi sa investicionom uslugom ugovorenom sa klijentom.

Klijentima Fonda ne smatraju se:

- 1) kreditne institucije;
- 2) investicioni fondovi i društva za upravljanje investicionim fondovima;
- 3) dobrovoljni penzioni fondovi i društva za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima;
- 4) osiguravajuća društva;
- 5) finansijske institucije;
- 6) subjekti za zajedničko ulaganje;
- 7) društva koja čine grupu sa članom Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze;
- 8) pravna ili fizička lica koja učestvuju sa više od 5% učešća sa pravom glasa u ukupnom kapitalu u članu Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze;

- 9) članovi odbora direktora i nadzornog odbora, odnosno odbora direktora člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze, ako su ta lica bili članovi tih organa ili zaposleni u članu Fonda na dan otvaranja postupka stečaja ili likvidacije, na dan objavljivanja rješenja Komisije o nastupanju osiguranog slučaja ili u tekućoj ili prethodnoj godini u odnosu na godinu u kojoj je to rješenje objavljeno;
- 10) lica odgovorna za izradu i reviziju finansijskih izvještaja člana Fonda;
- 11) članovi odbora direktora, nadzornog odbora i lica koja imaju u svojini više od 5% učešća u matičnom ili povezanom društvu člana Fonda;
- 12) klijenti člana Fonda zbog čijeg neispunjenja obaveza prema članu Fonda je nastupio osigurani slučaj.

Potraživanja klijenata Fonda

Član 343

Potraživanja klijenata Fonda su potraživanja koja član Fonda nije u mogućnosti da izvrši i/ili vrati klijentu kada:

- 1) je nad članom Fonda pokrenut postupak stečaja; ili
- 2) Komisija utvrdi da član Fonda nije u mogućnosti da izvrši novčanu obavezu i/ili da vrati finansijske instrumente koje je držao ili njima upravljao za račun klijenta i kada se razumno očekuje da se te okolnosti neće promijeniti u dogledno vrijeme.

Način i bliže kriterijume za utvrđivanje nemogućnosti izvršavanja obaveza iz stava 1 ovog člana, propisuje Komisija.

Zaštićena potraživanja klijenta

Član 344

Zaštićena potraživanja klijenta iz člana 343 stav 1 ovog zakona su:

- 1) novčana potraživanja koja član Fonda duguje klijentu ili pripadaju klijentu, a koje član Fonda drži za klijenta u vezi sa ugovorenim investicionim uslugama;
- 2) finansijski instrumenti koji pripadaju klijentu člana Fonda, a koje član Fonda drži, rukovodi ili sa njima upravlja za račun svog klijenta, u vezi sa ugovorenim investicionim uslugama.

Potraživanjima, iz stava 1 ovog člana, ne smatraju se potraživanja:

- 1) koja su osigurana zakonom kojim se uređuje osiguranje depozita u bankama i drugim kreditnim institucijama sa sjedištem u Crnoj Gori radi zaštite deponenata u slučaju nedostupnosti depozita;
- 2) klijenta članova Fonda nastala iz transakcije za koju je pravosnažnom sudskom odlukom utvrđeno da je povezana sa pranjem novca ili finansiranjem terorizma.

Iznos zaštićenih potraživanja klijenta kod jednog člana Fonda, obračunava se kao ukupan iznos potraživanja klijenta, bez obzira da li se čuvaju na jednom ili više računa, na osnovu jednog ili više ugovora i investicionih usluga, do visine osiguranog iznosa u skladu sa članom 345 ovog zakona, uključujući i kamate do dana otvaranja stečajnog postupka nad članom Fonda ili dana objavljivanja rješenja Komisije iz člana 353 stav 2 ovog zakona.

Iznos zaštićenih potraživanja

Član 345

Potraživanja klijenata osigurana su do iznosa od 20.000 eura po klijentu člana Fonda.

Sva zaštićena potraživanja do iznosa iz stava 1 ovog člana, isplaćuju se u potpunosti.

U postupku obeštećenja na utvrđeni iznos potraživanja, utvrđuju se i isplaćuju kamate do dana otvaranja stečajnog postupka nad članom Fonda ili dana objavljivanja rješenja Komisije iz člana 353 stav 2 ovog zakona.

Sredstva Fonda

Član 346

Sredstva Fonda obezbjeđuju se iz:

- 1) doprinosa članova Fonda uplaćenih u skladu sa članom 349 ovog zakona;
- 2) sredstava naplaćenih u postupku stečaja nad članom Fonda;
- 3) prihoda od ulaganja sredstava Fonda;
- 4) drugih prihoda u skladu sa zakonom.

Uplaćeni doprinosi za Fond i drugi prihodi iz stava 1 ovog člana, koje ostvari organizator Fonda, vode se na posebnom računu i čine Fond.

Sredstva Fonda, organizator Fonda koristi za isplatu potraživanja klijenata u skladu sa odredbama ovog zakona i ne mogu se koristiti u druge svrhe, niti biti predmet potraživanja prema članu Fonda ili organizatoru Fonda.

Sredstva Fonda mogu se ulagati u:

- 1) finansijske instrumente koje izdaje Crna Gora, država članica Evropske unije ili država potpisnica Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru ili njihove centralne banke;
- 2) dužničke hartije od vrijednosti za koje garantuje Crna Gora, država članica Evropske unije ili država potpisnica Ugovora o Evropskom ekonomskom prostoru;
- 3) druge finansijske instrumente koji donose prihod, uz odobrenje Komisije..

Bliži način raspolaganja, evidentiranja i izvještavanja Komisije o sredstvima Fonda, propisuje Komisija.

Korišćenje sredstava Fonda

Član 347

Sredstva Fonda koriste se za isplatu zaštićenih potraživanja klijenata člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvršava svoje obaveze u slučaju iz člana 343 stav 1 ovog zakona i nakon donošenja rješenja Komisije iz člana 353 stav 2 ovog zakona.

Način uplate doprinosa i upravljanje sredstvima Fonda utvrđuju se pravilima Fonda, koje donosi organizator Fonda.

Saglasnost na pravila organizatora Fonda ovlašćenog od Komisije, daje Komisija.

Pravila iz stava 2 ovog člana naročito sadrže:

- 1) način upravljanja sredstvima Fonda u skladu sa aktom iz člana 346 stav 5 ovog zakona;
- 2) način i postupak naplate doprinosa članova Fonda;
- 3) način i postupak obeštećenja clijenata;
- 4) postupak obavješćavanja javnosti, a naročito clijenta člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvršava svoje obaveze;
- 5) postupak istupanja iz članstva u Fondu;
- 6) iznos naknade za upravljanje Fondom.

Doprinos člana Fonda

Član 348

Članovi Fonda dužni su da redovno obračunavaju i uplaćuju doprinos Fondu u skladu sa odredbama ovog zakona i pravilima organizatora Fonda.

Član Fonda nije dužan da uplaćuje doprinos iz stava 1 ovog člana, u slučaju:

- 1) da prestane da obavlja investicione usluge iz člana 206 ovog zakona;
- 2) privremenog ili trajnog oduzimanja dozvole za rad članu Fonda.

U slučaju prestanka važenja dozvole za rad, zaštita potraživanja clijenata iz čl. 343 i 344 ovog zakona, odnosi se na potraživanja nastala do dana prestanka važenja dozvole članu Fonda.

Struktura doprinosa

Član 349

Doprinos člana Fonda sastoji se od inicijalnog i redovnog doprinosa.

Sredstva uplaćena na ime doprinosa iz stava 1 ovog člana, su nepovratna.

Član Fonda sa sjedištem u Crnoj Gori, dužan je da u roku od osam dana od dana dobijanja rješenja o članstvu u CKDD, uplati inicijalni doprinos Fondu u iznosu od 5.000 eura.

Način obračuna i visina redovnog doprinosa zasniva se na vrsti, obimu i složenosti investicionih usluga i pomoćnih usluga iz člana 206 ovog zakona, koje član Fonda pruža i obavlja.

Naknada za upravljanje Fondom

Član 350

Član Fonda dužan je da organizatoru Fonda plaća naknadu za upravljanje Fondom.

Sredstva od naknade za upravljanje Fondom mogu da se koriste za pokriće troškova:

- 1) nastalih u postupku isplate osiguranih iznosa;
- 2) nastalih u postupku naplate potraživanja organizatora Fonda iz stečajne mase;
- 3) povezanih sa ulaganjima sredstava Fonda;
- 4) za zaposlene u organizatoru Fonda i

- 5) druge troškove poslovanja organizatora Fonda koji se odnose na osiguranje sredstava klijenta.

Ako Fond ne raspolaže dovoljnim sredstvima za obeštećenje klijenta Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze, organizator Fonda će nedostajuća sredstva pribaviti iz kreditne linije otvorene za te namjene kod kreditne institucije.

U slučaju iz stava 3 ovog člana, za povrat kreditnih sredstava solidarno odgovaraju članovi Fonda.

Izvještaji organizatora Fonda

Član 351

Organizator Fonda podnosi Komisiji polugodišnji i godišnji finansijski izvještaj, sačinjen u skladu sa propisima kojima se uređuje računovodstvo.

Polugodišnji finansijski izvještaj Fonda, organizator je dužan da dostavi Komisiji u roku od dva mjeseca od isteka prvog polugodišta.

Godišnji finansijski izvještaj Fonda, zajedno sa revizorskim izvještajem, organizator je dužan da dostavi Komisiji u roku od 15 dana od dana sačinjavanja revizorskog izvještaja, a najkasnije u roku od četiri mjeseca od posljednjeg dana poslovne godine.

Bliži sadržaj i način dostavljanja izvještaja iz stava 1 ovog člana, propisuje Komisija.

Komisija može od revizora koji je obavio reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja iz stava 3 ovog člana, da zatraži dodatna obrazloženja u vezi sa obavljenom revizijom i revizorskim izvještajem.

Komisija može da odbije revizorski izvještaj koji nije sačinjen u skladu sa zakonom, standardima finansijskog izvještavanja i pravilima struke i da zahtijeva obavljanje revizije od strane drugog revizora o trošku organizatora Fonda.

Utvrđivanje iznosa zaštićenih potraživanja

Član 352

Organizator Fonda, dužan je da, prilikom utvrđivanja iznosa zaštićenih potraživanja pojedinog klijenta člana Fonda, uzme u obzir sve obaveze utvrđene zakonom i ugovorom u vezi svakog pojedinačnog potraživanja, kao i eventualna protivpotraživanja na dan otvaranja stečajnog postupka ili objavljivanja rješenja Komisije iz člana 353 stav 2 ovog zakona.

Iznos zaštićenog potraživanja klijenta člana Fonda, utvrđuje se na dan otvaranja stečajnog postupka ili na dan objavljivanja rješenja Komisije iz člana 353 stav 2 ovog zakona.

Vrijednost finansijskih instrumenata koje je član Fonda dužan da vrati klijentu utvrđuje se, ako je to moguće, prema njihovoj tržišnoj vrijednosti, na dan otvaranja stečajnog postupka ili na dan objavljivanja rješenja Komisije iz člana 353 stav 2 ovog zakona.

Bliži način utvrđivanja vrijednosti finansijskih instrumenata koju nije moguće utvrditi prema tržišnoj vrijednosti u skladu sa stavom 3 ovog člana, propisuje Komisija.

Nastupanje osiguranog slučaja **Član 353**

U slučaju iz člana 343 stav 1 tačka 1 ovog zakona, nadležni sud je dužan da bez odlaganja, odluku o pokretanju stečajnog postupka nad članom Fonda, dostavi Komisiji i organizatoru Fonda.

U skladu sa odlukom nadležnog suda iz stava 1 ovog člana i u slučaju iz člana 343 stav 1 tačka 2 ovog zakona, Komisija je dužna da donese rješenje o nastanku osiguranog slučaja i bez odlaganja ga dostavi organizatoru Fonda i članu Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze.

Rješenje Komisije iz stava 2 ovog člana, objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore” i na internet stranici Komisije.

Postupanje organizatora Fonda po nastanku osiguranog slučaja **Član 354**

Organizator Fonda dužan je da po prijemu rješenja Komisije iz člana 353 stav 2 ovog zakona, bez odlaganja pokrene postupak obeštećenja klijenata člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoju obavezu.

Obavještenje o pokretanju postupka iz stava 1 ovog člana, organizator Fonda dužan je da bez odlaganja objavi u najmanje jednim dnevnim novinama koje se distribuiraju na teritoriji Crne Gore.

Organizator Fonda dužan je da sa ovlašćenim revizorom i ovlašćenim zastupnikom člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze, u roku od 60 dana od dana objavljivanja rješenja Komisije u skladu sa članom 353 stav 3 ovog zakona, utvrdi iznose zaštićenih potraživanja klijenata člana Fonda, sa stanjem na dan pokretanja stečajnog postupka ili objavljivanja rješenja Komisije u „Službenom listu Crne Gore” i da sačini zapisnik sa popisom tih potraživanja.

Zapisnik iz stava 3 ovog člana, organizator Fonda bez odlaganja dostavlja Komisiji.

Organizator Fonda dužan je da, na osnovu podataka o klijentima člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze, svakom klijentu uputi obavještenje sa pozivom da podnese zahtjev za obeštećenje.

Zahtjev za obeštećenje iz stava 5 ovog člana, klijent člana Fonda može da podnese u roku ne dužem od pet mjeseci od dana objavljivanja rješenja Komisije, u skladu sa članom 353 stav 3 ovog zakona.

Izuzetno, ako je klijent iz opravdanih razloga bio spriječen da podnese zahtjev za obeštećenje u roku iz stava 6 ovog člana, taj rok se produžava na godinu dana, pod uslovom da podnese dokaze koji opravdavaju njegovu spriječenost.

Klijent iz stava 6 ovog člana, gubi pravo na isplatu osiguranog iznosa protekom roka od pet godina od dana objavljivanja rješenja Komisije u „Službenom listu Crne Gore”.

Sadržaj zahtjeva za obeštećenje uređuje se pravilima organizatora Fonda.

Spisak klijenata Fonda **Član 355**

Član Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze, dužan je da na zahtjev organizatoru Fonda bez odlaganja dostavi:

- 1) spisak klijenata koji imaju pravo na obeštećenje, sa evidencijom potraživanja klijenata u skladu sa ovim zakonom i eventualnim iznosima potraživanja na koje klijenti imaju pravo na obeštećenje;
- 2) druge podatke od značaja za ostvarivanje prava na obeštećenje u skladu sa ovim zakonom.

Isplata zaštićenog potraživanja **Član 356**

Organizator Fonda dužan je da utvrđeni iznos zaštićenih potraživanja, iz Fonda isplati na račun klijenta člana Fonda.

Organizator Fonda dužan je da klijentu člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoje obaveze, isplati utvrđeni iznos zaštićenog potraživanja bez odlaganja, a najkasnije u roku od 90 dana od dana utvrđivanja prava na isplatu, odnosno dana utvrđivanja iznosa potraživanja.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, u slučaju sumnje da su potraživanja klijenta člana Fonda nastala iz transakcije povezane sa pranjem novca ili finansiranjem terorizma, isplata potraživanja klijenta neće se izvršiti do pravosnažnosti sudske odluke o povezanosti transakcije iz koje je potraživanje nastalo sa pranjem novca ili finansiranjem terorizma.

Danom isplate osiguranog iznosa, potraživanje klijenta prema članu Fonda umanjuje se za isplaćeni iznos.

Pravo na isplatu potraživanja klijenata zaštićenih u skladu sa odredbama ovog zakona, nije prenosivo, ali se može naslijediti.

Povraćaj isplaćenih sredstava u slučaju stečaja **Član 357**

Fond ima pravo na povraćaj isplaćenih osiguranih sredstava u postupku stečaja člana Fonda koji nije u mogućnosti da ispuni svoje obaveze.

Zahtjev za povraćaj sredstava u slučaju iz stava 1 ovog člana, nadležnom sudu podnosi organizator Fonda u ime Fonda.

Fond ima pravo na namirenje sredstava iz stečajne mase, zauzimajući mjesto u redosljedu prioriteta naplate u skladu sa zakonom kojim se uređuje stečaj.

Vođenje poslovnih knjiga i izvještavanje Komisije i organizatora Fonda

Član 358

Član Fonda dužan je da organizuje poslovanje i vodi poslovne knjige, poslovnu dokumentaciju i druge evidencije koje se odnose na potraživanja klijenata koja su osigurana u skladu sa ovim zakonom, na način koji omogućava provjeru poslovanja člana Fonda u skladu sa ovim zakonom.

Član Fonda koji ima klijente čija su sredstva osigurana u skladu sa odredbama ovog zakona, dužan je da Komisiji i organizatoru Fonda dostavlja podatke iz evidencija iz stava 1 ovog člana.

Bliži način i rokove dostavljanja podataka iz evidencija iz stava 1 ovog člana, propisuje Komisija.

Korišćenje i zaštita podataka

Član 359

Organizator Fonda dužan je da kao poslovnu tajnu čuva podatke o stanju pojedinačnih potraživanja koja su osigurana u skladu sa odredbama ovog zakona, kao i druge podatke, činjenice i okolnosti koje sazna u izvršavanju svojih ovlašćenja i obaveza, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka.

Organizator Fonda može podatke iz stava 1 ovog člana da koristi isključivo u svrhu za koju ih je dobio i ne smije ih učiniti dostupnim trećim licima, osim u slučajevima utvrđenim ovim zakonom.

Odredba stava 2 ovog člana, odnosi se i na lica koja su zaposlena ili bila zaposlena u organizatoru Fonda.

Informisanje o sistemu zaštite investitora

Član 360

Član Fonda dužan je da u svim poslovnim prostorijama u kojima posluje sa klijentima, na vidnom mjestu, na razumljiv način i na crnogorskom jeziku objavi da je član sistema za zaštitu investitora, u skladu sa ovim zakonom.

Član Fonda dužan je da na zahtjev klijentu ili potencijalnom klijentu, pruži informacije u vezi sa uslovima pod kojima se potraživanja klijenata obeštećuju sistemom zaštite investitora.

Nadzor nad izvršavanjem obaveza člana Fonda

Član 361

Nadzor nad izvršavanjem obaveza člana Fonda vrši organizator Fonda.

O svim utvrđenim nepravilnostima i nezakonitostima koje utvrdi, organizator Fonda dužan je da bez odlaganja obavijesti Komisiju.

Nadzor nad upravljanjem Fondom

Član 362

Nadzor nad upravljanjem Fondom, u skladu sa odredbama ovog zakona vrši Komisija.

Komisija nad organizatorom Fonda ima ovlašćenja i preduzima mjere kao nad drugim subjektima nadzora, u skladu sa ovim zakonom.

X. CENTRALNO KLIRIŠKO DEPOZITARNO DRUŠTVO

Organizacija CKDD

Član 363

CKDD je pravno lice koje se osniva i posluje kao akcionarsko društvo u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje organizacija privrednih društava.

Djelatnost

Član 364

CKDD obavlja sljedeće poslove:

- 1) vodi registar dematerijalizovanih hartija od vrijednosti;
- 2) upravlja sistemom kliringa i saldiranja transakcija zaključenih na regulisanom tržištu, MTP-u i OTP-u ili izvan regulisanog tržišta, MTP-a i OTP-a;
- 3) vodi sistem saldiranja kao agent za saldiranje iz člana 396 ovog zakona;
- 4) određuje jedinstvene identifikacione oznake hartija od vrijednosti koje su upisane u registar hartija od vrijednosti;
- 5) otvara i vodi račune hartija od vrijednosti i izdaje potvrde o stanju na računima;
- 6) vrši upis u vezi sa izdavanjem, prestankom ili zamjenom dematerijalizovanih hartija od vrijednosti;
- 7) upisuje prenos dematerijalizovanih hartija od vrijednosti sa jednog računa na drugi;
- 8) vrši upis, promjenu ili brisanje prava trećih lica na dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti i drugim pravnim poslovima čiji su predmet dematerijalizovane hartije od vrijednosti;
- 9) učestvuje u radu i sarađuje sa međunarodnim organizacijama koje se bave poslovima registracije, kliringa i saldiranja;
- 10) pruža usluge u vezi sa korporativnim aktivnostima emitenata dematerijalizovanih hartija od vrijednosti;
- 11) obavlja poslove u vezi sa preuzimanjem akcionarskih društava; i
- 12) druge poslove u skladu sa zakonom.

Pored poslova iz stava 1 ovog člana, CKDD može da obavlja i poslove:

- 1) u vezi sa isplatama i drugim prinosima iz dematerijalizovanih hartija od vrijednosti i drugih finansijskih instrumenata;
- 2) pružanja usluga organizovanja glasanja na skupštini akcionara.

CKDD ne smije da povjeri obavljanje poslova iz st. 1 i 2 ovog člana drugom licu, bez prethodne saglasnosti Komisije.

Kliringom iz stava 1 tačka 2 ovog člana, smatra se postupak utvrđivanja međusobnih obaveza kupca i prodavca finansijskih instrumenata u cilju razmjene tih finansijskih instrumenata i novca.

Saldiranjem iz stava 1 tačka 2 ovog člana, smatra se konačan prenos finansijskih instrumenata i novca između kupca i prodavca i realizacija transakcije.

Osnovni kapital CKDD-a

Član 365

Osnovni kapital CKDD-a ne može biti manji od 750.000 eura.

Sredstva za rad CKDD obezbjeđuju se iz naknada za pružanje usluga u skladu sa cjenovnikom CKDD-a, kao i iz drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Odredbe ovog zakona kojima se uređuje sticanje kvalifikovanog učešća u kapitalu organizatora tržišta iz čl. 158 do 167 ovog zakona, shodno se primjenjuju i na sticanje kvalifikovanog učešća u kapitalu CKDD-a.

Sve akcije CKDD-a glase na ime i emituju se u dematerijalizovanom obliku.

Ako se akcije CKDD-a vode na kastodi računu, kastodi račun mora da glasi na ime.

Organi CKDD

Član 366

CKDD ima skupštinu akcionara, odbor direktora i izvršnog direktora.

Odbor direktora ima predsjednika i četiri člana.

Izvršni direktor ne može biti član odbora direktora.

U slučaju promjene vlasničke strukture, organi iz stava 1 ovog člana biraju se u skladu sa ugovorom o osnivanju CKDD-a.

Zahtjev za izdavanje dovole za rad

Član 367

Poslove CKDD-a može da obavlja pravno lice koje je dobilo dozvolu za rad od Komisije.

U zahtjevu za izdavanje dozvole, navode se poslovi iz člana 364 ovog zakona, koje CKDD namjerava da obavlja.

Bliži sadržaj zahtjeva za izdavanje dozvole za rad i sadržaj dokumentacije koja se prilaže uz zahtjev, propisuje Komisija.

Uslovi za izdavanje dozvole za rad CKDD-u

Član 368

Komisija će CKDD-u izdati dozvolu za rad ako ispunjava sljedeće uslove:

- 1) osnovano je u skladu sa članom 363 ovog zakona;
- 2) ima osnovni kapital i kvalifikovano učešće u skladu sa ovim zakonom;
- 3) izvršni direktor i članovi odbora direktora ispunjavaju uslove iz člana 371 ovog zakona.

Dozvola za rad CKDD izdaje se na neodređeno vrijeme i ne može se prenijeti na drugo lice, odnosno na pravnog sljedbenika CKDD-a.

Ako CKDD prestane da ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom, Komisija je dužna da donese odluku o ukidanju dozvole za rad.

Dozvola za obavljanje dodatnih poslova

Član 369

Ako CKDD želi da obavlja poslove koji nijesu obuhvaćeni izdatom dozvolom za rad, dužno je da podnese zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje tih dodatnih poslova.

Na izdavanje dozvole iz stava 1 ovog člana, primjenjuju se odredbe čl. 367 i 368 ovog zakona.

Oduzimanje dozvole za rad

Član 370

Komisija će oduzeti dozvolu za rad CKDD-u:

- 1) ako CKDD ne počne da obavlja poslove za koje je dozvola izdata, u roku od 12 mjeseci od dana izdavanja;
- 2) ako je dozvola izdata na osnovu neistinitih i netačnih podataka;
- 3) ako CKDD ne obavlja poslove za koje je dozvola za rad izdata duže od šest mjeseci;
- 4) na zahtjev CKDD-a;
- 5) danom otvaranja stečajnog postupka nad CKDD-om;
- 6) zaključenjem postupka likvidacije.

Komisija može oduzeti dozvolu za rad ako CKDD:

- 1) prestane da ispunjava uslove na osnovu kojih je dozvola izdata;
- 2) postupa suprotno ovom zakonu;
- 3) ne postupi u skladu sa mjerama Komisije iz čl. 391 i 392 ovog zakona.

CKDD kojem je oduzeta dozvola za rad ne može da podnese zahtjev za izdavanje dozvole za rad, u roku od godinu dana od dana pravosnažnosti rješenja kojim je dozvola za rad oduzeta.

Saglasnost za imenovanje izvršnog direktora i članova odbora direktora i zaposleni

Član 371

Za imenovanje izvršnog direktora i članova odbora direktora CKDD je dužan da pribavi saglasnost Komisije.

Na uslove za izbor izvršnog direktora i članove odbora direktora shodno se primjenjuje odredbe čl. 153 do 155 ovog zakona.

Zaposleni u CKDD-u ne smiju biti izvršni direktor, članovi odbora direktora ili zaposleni kod organizatora tržišta ili u investicionim društvima, kod članova CKDD-a ili akcionarskih društava za čije se finansijske instrumente vrši kliring i saldiranje kod CKDD-a, odnosno za koje CKDD vodi registar finansijskih instrumenata.

Na prava i obaveze zaposlenih u CKDD-u primjenjuju se opšti propisi o radu.

Opšti akti CKDD

Član 372

Opšti akti CKDD-a su statut, pravila poslovanja, pravila kojima se uređuje čuvanje poslovne tajne i postupci sprječavanja zloupotrebe povjerljivih ili insajderskih informacija, cjenovnik i drugi opšti akti kojima se uređuje poslovanje CKDD-a.

Na opšte akte CKDD-a Komisija daje saglasnost.

Komisija može da naloži CKDD-u da izmijeni opšte akte.

Ako CKDD ne izmijeni opšti akt po nalogu Komisije, taj akt može donijeti Komisija.

Opšti akti iz st. 1 i 4 ovog člana, objavljuju se na internet stranici CKDD-a, bez odlaganja, nakon dobijanja saglasnosti ili donošenja od strane Komisije.

Pravila poslovanja

Član 373

Pravilima poslovanja CKDD-a utvrđuje se:

- 1) vođenje registara;
- 2) otvaranje i vođenje računa finansijskih instrumenata;
- 3) otvaranje i vođenje računa za plaćanje;
- 4) čuvanje finansijskih instrumenata;
- 5) vršenje kliringa i saldiranja obaveza i potraživanja nastalih po osnovu zaključenih transakcija;
- 6) prenos prava iz finansijskih instrumenata i prenosa tih instrumenata, kao i sadržina naloga za prenos (u daljem tekstu: nalozi za prenos) i naloga za upis prava trećih lica na finansijskim instrumentima (u daljem tekstu: nalozi za upis);
- 7) obrazovanje i korišćenje garantnog fonda i drugi načini smanjenja rizika u slučaju neizvršenja obaveza člana CKDD-a;
- 8) druga pitanja od značaja za rad CKDD-a u skladu sa zakonom.

Cjenovnik CKDD-a

Član 374

Cjenovnikom CKDD-a utvrđuje se visina članarine i naknada koje CKDD naplaćuje za pružanje usluga.

Cjenovnik iz stava 1 ovog člana, CKDD može da utvrdi nakon dobijanja saglasnosti od Komisije.

CKDD je dužan da o donošenju, odnosno izmjeni cjenovnika, obavijesti korisnike usluga najmanje sedam dana prije početka primjene tog cjenovnika.

Članstvo u CKDD-u **Član 375**

Članstvo u CKDD-u je obavezno za:

- 1) članove emitente - emitente hartija od vrijednosti i drugih finansijskih instrumenta koji su pohranjeni u registru hartija od vrijednosti; i
- 2) članove učesnike - korisnike sistema kliringa i saldiranja.

Članovi CKDD-a mogu biti država Crna Gora, Centralna banka Crne Gore, investiciona društva, ovlašćene kreditne institucije, organizatori tržišta, regulisano tržište, društva za upravljanje fondovima, strana pravna lica koja obavljaju poslove kliringa i saldiranja, odnosno registraciju finansijskih instrumenata i druga lica, ako ispunjavaju uslove za članstvo utvrđene opštim aktima CKDD-a.

Prijem u članstvo CKDD-a, vrši se na osnovu zahtjeva uz koji se dostavlja dokumentacija utvrđena aktom CKDD-a.

CKDD je dužno da u roku od 30 dana, od dana prijema zahtjeva iz stava 3 ovog člana, odluči o prijemu u članstvo CKDD-a.

CKDD je dužno da redovno obavještava Komisiju o svakom novom članu i prestanku članstva i da Komisiji dostavlja ažuriran spisak članova CKDD-a.

Način i rokove obavještavanja i dostavljanja spiska članova iz stava 5 ovog člana, propisuje Komisija.

Prava i obaveze CKDD-a prema članovima **Član 376**

Međusobna prava i obaveze CKDD-a i člana CKDD-a, utvrđuju se pravilima CKDD-a.

Imovina članova **Član 377**

Finansijski instrumenti i novčana sredstva investitora i članova CKDD-a ne ulaze u imovinu, u stečajnu ili likvidacionu masu CKDD-a i ne mogu biti predmet izvršenja protiv CKDD-a.

Insolventnost **Član 378**

Na postupak insolventnosti nad članom CKDD-a i pravnim posljedicama insolventnosti, primjenjuju se odredbe čl. 393 do 406 ovog zakona.

Garantni fond

Član 379

CKDD je dužno da obrazuje garantni fond.

Garantni fond čine uplate članova CKDD-a koji koriste usluge kliringa i/ili saldiranja.

Sredstva garantnog fonda koriste se za izmirenje obaveza članova CKDD-a kada na njihovom računu nema dovoljno sredstava, odnosno finansijskih instrumenata za saldiranje, i ne mogu se koristiti u druge svrhe.

Pravila o načinu uplate doprinosa i upotrebi sredstava garantnog fonda utvrđuje CKDD, uz prethodnu saglasnost Komisije.

Kontrola koju vrši CKDD

Član 380

CKDD je dužno da utvrdi i sprovodi mjere i postupke kontrole nad svojim članovima u dijelu poslova iz njegove nadležnosti.

CKDD je dužno da bez odlaganja obavijesti Komisiju i organizatora tržišta i/ili MTP-a i/ili OTP-a u slučaju neispunjenja obaveze člana u vezi sa kliringom i/ili saldiranjem transakcija na uređenom tržištu i/ili MTP-u i/ili OTP-u, kao i o povredi ovog zakona ili pravila CKDD-a koju izvrši član CKDD-a.

Prestanak članstva

Član 381

Članstvo u CKDD-u prestaje:

- 1) oduzimanjem dozvole za rad članu;
- 2) ako član prestane da ispunjava uslove za članstvo u CKDD-u;
- 3) ako član u značajnoj mjeri i kontinuirano ne izvršava obaveze prema CKDD-u, odnosno ne poštuje druge opšte akte CKDD-a; i
- 4) u drugim slučajevima predviđenim aktom CKDD-a.

CKDD može privremeno da suspenduje člana, u skladu sa svojim pravilima poslovanja.

Računi

Član 382

U CKDD-u otvaraju se i vode sljedeće vrste računa:

- 1) individualni račun;
- 2) nominalni račun;
- 3) zajednički vlasnički račun;
- 4) zbirni kastodi račun;

- 5) kastodi račun na ime;
- 6) zbirni depozitarni račun;
- 7) dilerski račun;
- 8) račun HOV emitenta (trezorski račun);
- 9) račun pod upravom stranog depozitarija (loro račun);
- 10) račun CKDD-a (registra) kod stranog depozitarija (nostro račun);
- 11) omnibus račun;
- 12) drugi računi, u skladu sa aktima CKDD-a.

Na računima iz stava 1 ovog člana, vode se odgovarajuće pozicije finansijskih instrumenata, u skladu sa aktima CKDD-a.

U CKDD-u otvaraju se i vode sljedeći namjenski računi za plaćanje:

- 1) članova CKDD-a;
- 2) garantnog fonda.

CKDD može namjenske račune za plaćanje za poslove sa finansijskim instrumentima da otvori kod Centralne banke Crne Gore.

Sticanje dematerijalizovanih hartija od vrijednosti

Član 383

Dematerijalizovane hartije od vrijednosti i prava koja proizilaze iz dematerijalizovanih hartija od vrijednosti stiču se u trenutku njihovog upisa na račun dematerijalizovanih hartija od vrijednosti sticaoca ili lica koje, u skladu sa ovim zakonom drži dematerijalizovane hartije od vrijednosti za račun sticaoca, osim ako trenutak sticanja nije drugačije utvrđen posebnim propisom.

Dematerijalizovane hartije od vrijednosti i prava koja proizilaze iz dematerijalizovanih hartija od vrijednosti, stiču se na osnovu valjanog pravnog posla prenosom sa računa dematerijalizovanih hartija od vrijednosti prenosioca na račun dematerijalizovanih hartija od vrijednosti sticaoca ili na osnovu odluke suda, odnosno drugog nadležnog organa, nasljeđivanjem i na osnovu zakona.

Odredbe st. 1 i 2 ovog člana, shodno se primjenjuju i na otuđenje dematerijalizovane hartije od vrijednosti.

Prenos dematerijalizovanih hartija od vrijednosti

Član 384

Prenos dematerijalizovanih hartija od vrijednosti sa računa prenosioca na račun sticaoca, na osnovu transakcije zaključene na regulisanom tržištu, MTP-u, OTP-u ili van regulisanog tržišta, MTP-a i OTP-a, uz posredovanje člana učesnika, sprovodi se putem sistema kliringa i saldiranja.

Prenos dematerijalizovanih hartija od vrijednosti sa računa prenosioca na račun sticaoca kao i prenos prava na dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti na osnovu pravnog posla zaključenog van regulisanog tržišta, MTP-a ili OTP-a, na osnovu odluke suda, odnosno drugog nadležnog organa, nasljeđivanja i na osnovu zakona, sprovodi se odgovarajućim preknjižavanjem.

Obaveze u vezi sa kliringom i saldiranjem

Član 385

Obaveze u vezi sa kliringom i saldiranjem, nastale po osnovu transakcija finansijskim instrumentima izvršavaju se preko CKDD-a, u skladu sa odredbama ovog zakona i pravilima CKDD-a.

Odredba stava 1 ovog člana ne odnosi se na transakcije finansijskim instrumentima emitenta iz Crne Gore, ukoliko se tim finansijskim instrumentima trguje van Crne Gore, a investiciono društvo odnosno ovlašćena kreditna institucija naloži kliring i saldiranje tih instrumenata putem sistema koji se nalazi van Crne Gore.

Članovi CKDD-a dužni su da izvršavaju novčane obaveze nastale po osnovu zaključenih transakcija preko računa za plaćanje koji se vode kod CKDD-a.

Sistem podataka CKDD-a

Član 386

CKDD je dužno da informacioni sistem i podatke kojima raspolaže zaštiti od neovlašćenog pristupa, izmjena i gubitaka.

CKDD je dužno da najmanje pet godina čuva originalnu dokumentaciju na osnovu koje su izvršeni upisi u registru dematerijalizovanih hartija od vrijednosti.

CKDD je dužno da trajno čuva dokumentaciju i podatke zabilježene na elektronskim medijima.

CKDD je dužno da, radi sigurnog i kontiniranog funkcionisanja informacionog sistema, formira sekundarnu bazu podataka i sekundarni računarski sistem za obezbjeđenje kontinuiteta njegovog rada u slučaju vanrednih okolnosti (poplave, požara i slično), koji mora biti udaljen od mjesta na kome se nalazi primarni informacioni sistem CKDD-a i povezan na drugu električnu mrežu.

Podaci koje vodi CKDD o računima imalaca su tajni i mogu se saopštiti samo pod uslovom i na način utvrđen ovim zakonom, po nalogu suda, na zahtjev Komisije ili drugog nadležnog organa.

CKDD je dužno da članu CKDD-a omogući uvid u dio baze podataka CKDD-a koji se odnosi na tog člana i njegove klijente, odnosno da mu izda izvod sa tim podacima, u skladu sa aktom CKDD-a.

CKDD je dužno da uspostavi i održava stabilan i siguran sistem upravljanja koji obuhvata:

- 1) odgovarajuću organizacionu strukturu, procedure nadzora i uputstva o poslovanju;
- 2) efikasne procedure za utvrđivanje, procjenu i kontrolu rizika kojima je CKDD u svom poslovanju izloženo;
- 3) efikasan sistem unutrašnje kontrole, odgovarajuće administrativne, računovodstvene i procedure unutrašnje revizije;

- 4) odgovarajuće mjere za sprječavanje, utvrđivanje i rješavanje sukoba interesa između CKDD-a i člana CKDD-a.

Pravo pristupa podacima

Član 387

Pravo pristupa podacima iz člana 386 st. 1, 2 i 3 ovog zakona imaju zakoniti imalac finansijskog instrumenta i član CKDD-a koji vodi račune za tog imaoca.

CKDD ima pravo na naknadu troškova izrade i dostavljanja podataka na zahtjev lica iz stava 1 ovog člana, u skladu sa cjenovnikom.

Javnost podataka

Član 388

CKDD je dužno da na svojoj internet stranici objavi i dnevno ažurira podatke o:

- 1) emitovanju, zamjeni i brisanju dematerijalizovanih hartija od vrijednosti u CKDD-u;
- 2) svim dematerijalizovanim hartijama od vrijednosti upisanim u CKDD-u;
- 3) korporativnim aktivnostima koje se obavljaju preko CKDD-a;
- 4) imaocima prvih deset računa na kojima je ubilježena najveća količina bilo koje hartije od vrijednosti i podatke o količini hartija od vrijednosti na tim računima (u apsolutnim i relativnim vrijednostima).

Sadržaj podataka iz stava 1 tač. 2 i 4 ovog člana, propisuje Komisija.

Odgovornost za podatke u CKDD-u

Član 389

CKDD odgovara emitentu i zakonitom imaocu finansijskih instrumenata koji su upisani u CKDD, za štetu nastalu neizvršenjem, odnosno nepravilnim izvršenjem naloga za prenos ili povredu drugih obaveza utvrđenih ovim zakonom, kao i za štetu nastalu zbog netačnih podataka ili gubitka podataka.

Ako je netačan ili nezakonit upis u CKDD u vezi sa finansijskim instrumentima prouzrokovao član CKDD-a ili emitent kojem član pruža usluge, taj član odnosno emitent odgovara za štetu nastalu sticaocima ili licima kojima se prenose finansijski instrumenti, odnosno prava koja iz njih proističu.

Član ili emitent ne odgovara za štetu nastalu neispravnim radom sistema obrade podataka CKDD-a, koju nije prouzrokovao.

Izvještavanje CKDD-a

Član 390

CKDD je dužno da Komisiji dostavi kvartalni izvještaj o poslovanju najkasnije 30 dana od isteka kvartala na koji se izvještaj odnosi.

CKDD je dužno da Komisiji dostavi godišnji izvještaj o poslovanju, najkasnije tri mjeseca nakon završetka poslovne godine.

Sadržaj i način podnošenja izvještaja iz st. 1 i 2 ovog člana, propisuje Komisija.

Nadzor nad radom CKDD-a **Član 391**

Nadzor nad radom CKDD-a vrši Komisija.

Mjere nadzora **Član 392**

Ako u postupku nadzora iz člana 391 ovog zakona, Komisija utvrdi nepravilnosti, rješenjem će naložiti CKDD-u da otkloni te nepravilnosti u ostavljenom roku, a može da:

- 1) izrekne javnu opomenu;
- 2) izda nalog za izmjenu, dopunu ili donošenje opšteg akta CKDD-a;
- 3) naloži preduzimanje drugih mjera u skladu sa ovim zakonom.

Komisija može da zabrani korišćenje prava glasa na osnovu kvalifikovanog učešća, licu koje ima kvalifikovano učešće u CKDD-u, odnosno može da povuče saglasnost članu odbora direktora i izvršnom direktoru CKDD-a, ako utvrdi da:

- 1) je lice koje ima kvalifikovano učešće prekršilo odredbe ovog zakona ili akte CKDD-a;
- 2) je izvršni direktor ili član odbora direktora dobio dozvolu na osnovu netačnih ili nepotpunih informacija ili je dozvola izdata na drugi način suprotno zakonu;
- 3) je izvršni direktor ili član odbora direktora prestao da ispunjava uslove propisane za dobijanje saglasnosti;
- 4) lice nije postupilo u roku i na način određen rješenjem Komisije iz stava 1 ovog člana;
- 5) izvršni direktor ili član odbora direktora CKDD-a ne vrši odgovarajući nadzor nad zaposlenima u CKDD-u, čije nesavjesno poslovanje prouzrokuje kršenje odredaba ovog zakona i opštih akata CKDD-a od strane CKDD-a, odnosno njegovog zaposlenog, a to kršenje je moglo biti spriječeno da je sproveden odgovarajući nadzor.

Odluku o preduzetim mjerama iz st. 1 i 2 ovog člana, Komisija objavljuje na svojoj internet stranici.

XI. KONAČNOST SALDIRANJA U SISTEMU FINANSIJSKIH INSTRUMENATA

Primjena **Član 393**

Odredbe čl. 395 do 406 ovog zakona primjenjuju se na:

- 1) sistem iz člana 394 st. 1 i 2 ovog zakona, koji posluje sa evropskom valutom jedinicom ili drugim valutama koje se u sistemu preračunavaju jedna u drugu;
- 2) svakog učesnika u sistemu iz tačke 1 ovog stava;
- 3) kolateral dat u vezi sa:
 - a) učestvovanjem u sistemu iz tačke 1 ovog stava; ili
 - b) poslovanjem centralnih banaka država članica.

Sistem za saldiranje finansijskih instrumenata i platni sistem

Član 394

Sistem za saldiranje finansijskih instrumenata, u smislu ovog zakona, je sistem preko kojeg se izvršavaju nalozi učesnika koji obuhvata prenos finansijskog instrumenta ili pravo na finansijski instrument upisom na račun u registru, ili na drugi odgovarajući način.

Nalog učesnika sistema da se iznos novca prenese na raspolaganje primaocu plaćanja, knjiženjem na računu kreditne institucije, centralne banke ili agenta za saldiranje, ili drugi nalog koji dovodi do preuzimanja ili izmirenja obaveze plaćanja prema pravilima sistema, izvršava se preko platnog sistema.

Nalog iz stava 2 ovog člana, može se izvršavati i preko sistema za saldiranje finansijskih instrumenata.

Sistem iz stava 1 ovog člana mora da:

- 1) ima najmanje tri učesnika, ne uključujući operatera sistema, agenta za saldiranje, centralnu drugu ugovornu stranu, klirinšku organizaciju ili indirektnog učesnika;
- 2) ima zajednička pravila i standardizovane postupke za saldiranje, bez obzira da li se obračun sprovodi preko centralne druge ugovorne strane ili bez njegovog učešća ili za izvršavanje naloga za prenos;
- 3) ima pravilima rada utvrđen trenutak prihvata i trenutak neopozivosti naloga za prenos;
- 4) je osnovan u skladu sa ovim zakonom; i
- 5) posluje sa finansijskim instrumentima, odnosno u eurima ili drugoj valuti, ili u više valuta koje se u sistemu preračunavaju jedna u drugu.

Osnivanje sistema za saldiranje finansijskih instrumenata

Član 395

Sistem za saldiranje iz člana 394 stav 1 ovog člana, mogu da osnuju učesnici u sistemu, od kojih najmanje jedan učesnik mora da ima sjedište u Crnoj Gori.

Za osnivanje i obavljanje poslova u sistemu iz stava 1 ovog člana, učesnici u sistemu zaključuju ugovor.

Učesnik u sistemu

Član 396

Učesnik u sistemu iz člana 394 stav 1 ovog zakona je institucija, agent za saldiranje, centralna druga ugovorna strana, klirinška organizacija ili operater sistema.

Jedan učesnik može u sistemu da djeluje u svojstvu centralne druge ugovorne strane, agenta za saldiranje ili klirinške organizacije ili može da obavlja jednu ili više funkcija, u skladu sa pravilima rada sistema.

Institucija, iz stava 1 ovog člana, je subjekat koji učestvuje u sistemu i koji je odgovoran za izvršavanje finansijskih obaveza iz naloga za prenos u tom sistemu, i to:

- 1) kreditna institucija sa sjedištem u Crnoj Gori, u smislu zakona kojim se uređuju kreditne institucije;
- 2) kreditna institucija iz države članice ili iz treće države, u smislu zakona kojim se uređuju kreditne institucije;
- 3) filijala strane kreditne institucije sa sjedištem u Crnoj Gori;
- 4) investiciono društvo sa sjedištem u Crnoj Gori, u smislu ovog zakona;
- 5) investiciono društvo sa sjedištem van Crne Gore, u smislu ovog zakona;
- 6) državni organi, organi lokalne samouprave, pravna lica i druga lica koja obavljaju djelatnost od javnog interesa u Crnoj Gori i pravna lica za čije obaveze u skladu sa zakonom garantuje Crna Gora;
- 7) nadležni organi država članica i subjekti za čije obaveze garantuje država članica.

Agent za saldiranje, iz stava 1 ovog člana, je subjekat koji otvara institucijama i/ili centralnoj drugoj ugovornoj strani koji učestvuju u sistemu, račune za saldiranje preko kojih se obračunavaju nalozi za prenos unutar sistema i, zavisno od slučaja, odobrava kredit tim institucijama i/ili centralnim drugim ugovornim stranama u svrhu obračuna.

Centralna druga ugovorna strana, iz stava 1 ovog člana, je subjekat koji posreduje između institucija u sistemu i koji djeluje kao isključivi partner tih institucija u vezi sa njihovim nalogima za prenos.

Klirinška organizacija, iz stava 1 ovog člana, je subjekat koji je odgovoran za izračunavanje neto pozicija institucija, centralne druge ugovorne strane i/ili agenta za saldiranje.

Operater sistema, iz stava 1 ovog člana, je subjekat odgovoran za rad sistema i može da djeluje i kao agent za saldiranje, centralna druga ugovorna strana ili kao klirinška organizacija.

Indirektni učesnik

Član 397

Indirektni učesnik je institucija, agent za saldiranje, centralna druga ugovorna strana, klirinška organizacija ili operater sistema koji je u ugovornom odnosu sa učesnikom u sistemu u kojem se izvršavaju nalozi za prenos, koji omogućava posrednom učesniku sprovođenje naloga za prenos preko sistema, pod uslovom da je taj posredni učesnik poznat operateru sistema.

Indirektni učesnik smatra se učesnikom u sistemu u smislu ovog zakona, pri čemu to ne ograničava odgovornost učesnika preko kojeg taj indirektni učesnik šalje naloge za prenos u sistem.

Obračun

Član 398

Obračun je konverzija potraživanja i obaveza iz naloga za prenos koje učesnik ili učesnici daju ili primaju od jednog ili više drugih učesnika u jedno neto potraživanje ili jednu neto obavezu, koja za rezultat ima potraživanje ili dugovanje samo neto iznosa.

Račun za saldiranje

Član 399

Račun za saldiranje je račun kod Centralne banke Crne Gore, agenta za saldiranje ili centralne druge ugovorne strane, koji se upotrebljava za evidenciju novčanih sredstava ili finansijskih instrumenata, kao i za saldiranje transakcija između učesnika u sistemu.

Interoperabilni sistem

Član 400

Interoperabilni sistem, u smislu čl. 401, 402, 403 i 405 ovog zakona, je sistem čiji je operater zaključio sporazum sa operaterom, odnosno operaterima jednog ili više sistema koji obuhvata izvršavanje naloga za prenos između tih sistema.

Sporazum zaključen između interoperabilnih sistema, ne smatra se sistemom u smislu ovog zakona.

Trenutak prihvata i neopozivosti naloga za prenos

Član 401

Pravilima rada sistema, uređuje se trenutak u kojem se nalog za prenos dat od učesnika tog sistema ili treće strane, smatra prihvaćenim u sistemu.

Trenutak neopozivosti naloga za prenos je trenutak utvrđen pravilima rada sistema, od čijeg nastanka učesnik u sistemu, niti treća strana ne mogu da opozovu nalog za prenos.

Pravila rada sistema koji je interoperabilan sa drugim sistemima, moraju da, u odnosu na trenutak prihvata i trenutak neopozivosti naloga, budu u najvećoj mogućoj mjeri usklađena sa pravilima rada svih drugih interoperabilnih sistema.

Na trenutak prihvata i trenutak neopozivosti naloga koji su uređeni pravilima rada određenog sistema, ne utiču pravila rada drugih uključenih interoperabilnih sistema, osim ako to nije izričito predviđeno pravilima rada svih sistema koji učestvuju u interoperabilnim sistemima.

Postupak zbog insolventnosti učesnika u sistemu

Član 402

Postupkom zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu, u smislu ovog zakona, smatra se otvaranje postupka stečaja ili likvidacije, u skladu sa zakonom kojim se uređuje stečajni postupak, kao i druga mjera u skladu sa zakonom, koja obuhvata privremenu ili trajnu obustavu ili ograničenje plaćanja ili prenosa finansijskih instrumenata.

Trenutkom otvaranja postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu smatra se datum, sat i minut donošenja odluke nadležnog suda.

Otvaranje postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu ne utiče na prava i obaveze učesnika u sistemu koja proizilaze iz njegovog učešća u sistemu nastalih prije trenutka otvaranja postupka zbog insolventnosti, niti na prava i obaveze učesnika u interoperabilnom sistemu ili operatera interoperabilnog sistema koji nije učesnik u sistemu.

Nalozi za prenos i obračunavanje u slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu

Član 403

U slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu ili u drugom interoperabilnom sistemu ili nad operaterom interoperabilnog sistema koji nije učesnik u tom sistemu, nalozi za prenos i obračun valjani su i proizvode pravno dejstvo prema trećim licima, pod uslovom da su prihvaćeni u sistem, u skladu sa pravilima rada sistema prije trenutka otvaranja postupka zbog insolventnosti.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, valjani su i proizvode pravno dejstvo prema trećim licima i nalozi za prenos koji su prihvaćeni u sistem nakon trenutka otvaranja postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu i izvršeni u okviru istog radnog dana tokom kojeg je postupak otvoren, samo ako operater sistema dokaže da u vrijeme kada su ti nalozi za prenos postali neopozivi nije znao, niti mogao znati za otvaranje postupka zbog insolventnosti.

U slučaju otvaranja postupka zbog insolventnosti nad učesnikom ili operaterom drugog interoperabilnog sistema, raspoloživa novčana sredstva ili finansijski instrumenti na računu za saldiranje tog učesnika ili operatera, mogu se iskoristiti za izvršavanje njegovih obaveza u sistemu ili drugom interoperabilnom sistemu u toku radnog dana u kojem je postupak zbog insolventnosti otvoren.

Radni dan, u smislu st. 2 i 3 ovog člana, je razdoblje koje u skladu sa pravilima rada sistema, obuhvata sve događaje tokom jednog poslovnog ciklusa sistema uključujući saldiranje tokom dana i noći.

Obavješćavanje o otvaranju postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu

Člana 404

Organ nadležan za otvaranje postupka zbog insolventnosti dužan je da bez odlaganja obavijesti Komisiju o trenutku otvaranja postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu.

Obavješćenje iz stava 1 ovog člana, Komisija je dužna da bez odlaganja proslijedi operateru sistema nad čijim učesnikom je postupak zbog insolventnosti otvoren.

O otvaranju postupka zbog insolventnosti iz stava 1 ovog člana, Komisija bez odlaganja obavještava nadležni organ drugih država članica.

Komisija obavješćenje o otvaranju postupka zbog insolventnosti učesnika, primljeno od nadležnog organa druge države članice, prosljeđuje bez odlaganja operateru sistema nad čijim učesnikom je postupak zbog insolventnosti otvoren.

Prava primaoca instrumenta osiguranja u slučaju postupka zbog insolventnosti nad davaocem instrumenta osiguranja

Član 405

Otvaranje postupka zbog insolventnosti nad učesnikom u sistemu ili drugom interoperabilnom sistemu, nad operaterom interoperabilnog sistema koji nije učesnik, nad partnerom Centralne banke Crne Gore ili trećom stranom koja je dala instrument osiguranja, ne utiče na prava operatera sistema ili učesnika u sistemu ili prava Centralne banke Crne Gore da se namire iz instrumenta osiguranja koji su pribavili u vezi sa poslovanjem sistema ili drugog interoperabilnog sistema.

Na prava centralnih banaka država članica, odnosno Evropske centralne banke na instrument osiguranja koji su pribavili, shodno se primjenjuje odredba stava 1 ovog člana.

Instrument osiguranja iz st. 1 i 2 ovog člana je sredstvo obezbjeđenja u smislu zakona kojim se uređuje finansijsko osiguranje.

Mjerodavno pravo

Član 406

Ako su finansijski instrumenti ili prava na finansijske instrumente dati kao instrument osiguranja učesnicima, operaterima sistema i/ili Centralnoj banci Crne Gore, a njihova prava na te finansijske instrumente ili prava drugih lica koja obavljaju poslove za njihov račun, zakonito su upisana u registar, na računu ili u centralizovanom depozitarnom sistemu, na prava tih subjekata primjenjuje se pravo države u kojoj se nalazi registar, račun ili centralni depozitar.

Kada su finansijski instrumenti ili prava na finansijske instrumente dati kao instrument osiguranja centralnoj banci države članice ili Evropskoj centralnoj banci, a njena prava na finansijske instrumente ili prava drugih lica koja obavljaju poslove za njen račun, zakonito su upisana u registar, na računu ili u centralizovanom depozitarnom sistemu države članice, na ta prava primjenjuje se pravo države članice u kojoj se nalazi registar, račun ili centralni depozitar.

XII. KAZNE NE ODREDBE

Član 407

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 eura do 40.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- 1) u sprovođenju nadzora od strane Komisije ne obezbijedi Komisiji pristup svim dokumentima i podacima (član 27 stav 1 tačka 1);
- 2) u sprovođenju nadzora od strane Komisije ne obezbijedi Komisiji pružanje informacije i dostavljanje podataka kada je uključeno u transakcije sa finansijskim instrumentima (član 27 stav 1 tačka 2);
- 3) u sprovođenju nadzora od strane Komisije ne obezbijedi Komisiji informacije u vezi sa robnim derivatima, kada je učesnik na povezanim promptnim tržištima (član 27 stav 1 tačka 3);
- 4) u sprovođenju nadzora od strane Komisije ne obezbijedi Komisiji nesmetano vršenje neposredne kontrole u poslovnim prostorijama, uz mogućnost privremenog oduzimanja dokumentacije i podataka kada posumnja da su ti dokumenti ili podaci povezani sa predmetom nadzora (član 27 stav 1 tačka 4);
- 5) u sprovođenju nadzora od strane Komisije ne obezbijedi Komisiji pristup zapisima telefonskih razgovora, elektronske komunikacije ili drugim zapisima o trgovanju

na tržištu kapitala koje su u skladu sa zakonom dužni da vode investiciona društva, ovlašćene kreditne institucije i finansijske institucije (član 27 stav 1 tačka 5);

- 6) u sprovođenju nadzora od strane Komisije ne obezbijedi Komisiji relevantnu dokumentaciju u vezi sa veličinom i namjenom pozicije ili izloženosti riziku nastalom putem robnih derivata, kao i druge imovine ili obaveza na tržištu kapitala (član 27 stav 1 tačka 6);
- 7) u sprovođenju nadzora od strane Komisije ne obezbijedi Komisiji nesmetano vršenje drugih ovlašćenja Komisije u skladu sa ovim zakonom (član 27 stav 1 tačka 7);
- 8) ne sačini i ne objavi prospekt prije javne ponude odnosno uključivanja hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu (član 50 stav 1);
- 9) objavi prospekt bez odobrenja Komisije (član 50 stav 4);
- 10) su informacije sadržane u prospektu netačne i nepotpune (član 51 stav 3);
- 11) u prospektu ne navede kriterijume odnosno uslove u skladu sa kojima će biti utvrđena konačna cijena, maksimalna konačna cijena i konačan broj ponuđenih hartija od vrijednosti, ako konačna cijena ponude i količina hartija od vrijednosti koje će biti javno ponuđene ne mogu da budu uključene u prospekt (član 65 stav 1 tačka 1);
- 12) ne obezbijedi povlačenje prihvatanja ponude za kupovinu ili upis hartija od vrijednosti u roku od najmanje dva radna dana, od dana objavljivanja konačne cijene ponude i količine hartija od vrijednosti koje će biti javno ponuđene, ako konačna cijena ponude i količina hartija od vrijednosti koje će biti javno ponuđene ne mogu da budu uključene u prospekt (član 65 stav 1 tačka 2);
- 13) ne dostavi bez odlaganja Komisiji informacije o konačnoj cijeni ponude i količini hartija od vrijednosti i ne objavi ih na način na koji je objavljen prospekt (član 65 stav 2);
- 14) sve aktivnosti u vezi sa javnom ponudom ili uključivanjem hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu ne sprovodi preko investicionih društava, koja su u skladu sa ovim zakonom ovlašćena za pružanje investicionih usluga, kada vrši javnu ponudu hartija od vrijednosti u Crnoj Gori ili podnosi zahtjev za uključivanje hartija od vrijednosti na regulisanom tržištu u Crnoj Gori (član 82 stav 3);
- 15) ne dostavi Komisiji odobreni prospekt u elektronskom obliku i ne objavi prospekt u skladu sa članom 84 ovog zakona i nakon objavljivanja, ne obavijesti Komisiju o načinu objavljivanja prospekta, najkasnije do početka ponude, odnosno do uključivanja hartija od vrijednosti na regulisano tržište (član 83 stav 1);
- 16) tekst i forma prospekta i dopune prospekta koji su objavljeni ili javno dostupni nijesu istovjetni izvornom tekstu koji je odobrila Komisija (član 85);
- 17) ne dostavi na zahtjev investitoru bez naknade štampani prospekt, ako je prospekt objavljen u elektronskom obliku (član 86 stav 1);
- 18) ne dostavi godišnji finansijski izvještaj Komisiji i ne objavi ga na svojoj internet stranici, najkasnije tri mjeseca od završetka finansijske godine, i ne obezbijedi njegovu javnu dostupnost, u periodu od najmanje deset godina od dana objavljivanja (član 98 stav 1);
- 19) godišnji finansijski izvještaj ne sadrži podatke iz člana 98 stav 2 ovog zakona;
- 20) ne dostavi polugodišnji finansijski izvještaj za prvih šest mjeseci finansijske godine Komisiji i ne objavi ga na svojoj internet stranici, najkasnije dva mjeseca nakon isteka izvještajnog perioda i ne obezbijedi njegovu javnu dostupnost u periodu od najmanje deset godina od dana objavljivanja (član 99 stav 1);
- 21) polugodišnji finansijski izvještaj ne sadrži podatke iz člana 99 stav 2 ovog zakona;

- 22) ne dostavi kvartalni finansijski izvještaj Komisiji i ne objavi ga na svojoj internet stranici, najkasnije mjesec dana nakon isteka kvartala i ne obezbijedi javnu dostupnost tih izvještaja u periodu od najmanje deset godina od dana objavljivanja, a ima sjedište u Crnoj Gori (član 100 stav 1);
- 23) kvartalni finansijski izvještaj ne sadrži podatke iz člana 100 stav 2 ovog zakona;
- 24) ne obavijesti emitenta o svom pravu glasa kada dostigne, pređe ili padne ispod praga od 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, 30%, 50% i 75% kao rezultat sticanja ili otuđenja akcija emitenta, ako stekne ili otuđi akcije emitenta koje su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu (član 102 stav 1 tačka 1);
- 25) ne obavijesti emitenta o svom pravu glasa kada dostigne, pređe, ili padne ispod praga od 5%, 10%, 15%, 20%, 25%, 30%, 50% i 75%, kao rezultat promjene broja akcija sa pravom glasa na koje je podijeljen akcionarski kapital emitenta ili promjene broja glasačkih prava iz tih akcija emitenta, ako stekne ili otuđi akcije emitenta koje su uključene u trgovanje na regulisanom tržištu (član 102 stav 1 tačka 2);
- 26) ne objavi informacije o nastalim promjenama i novom ukupnom broju akcija sa pravom glasa, na svojoj internet stranici posljednjeg dana u mjesecu, u kojem je došlo do promjene broja akcija sa pravom glasa na koje je podijeljen akcionarski kapital emitenta ili promjene broja prava glasa iz tih akcija (član 106);
- 27) ne objavi podatke iz obavještenja na svojoj internet stranici po prijemu obavještenja iz člana 107 stav 2 ovog zakona bez odlaganja, a najkasnije do kraja trećeg dana trgovanja od dana prijema obavještenja (član 107 stav 5);
- 28) istovremeno ne dostavi i Komisiji obavještenja i informacije koje se dostavljaju emitentu u skladu sa čl. 102 do 104 i čl. 107, 108, 110 i 111 ovog zakona (član 109);
- 29) prilikom sticanja ili otuđenja sopstvenih akcija, samostalno ili preko lica koje djeluje u svoje ime, a za račun emitenta, procenat prava glasa dostiže, prelazi ili pada ispod praga od 5% ili 10% prava glasa, ne objavi procenat prava glasa iz tih akcija najkasnije četvrtog dana trgovanja od dana sticanja ili otuđenja akcija (član 112 stav 1);
- 30) ne sačini izvještaj o plaćenim koncesionim i drugim naknadama državi, na konsolidovanoj osnovi a djeluje u ekstraktivnoj industriji ili djelatnosti sječe šuma (član 113 stav 1);
- 31) ne objavi izvještaj iz člana 113 stav 1 ovog zakona najkasnije šest mjeseci nakon završetka finansijske godine i ne obezbijedi njegovu javnu dostupnost najmanje deset godina od dana objavljivanja (član 113 stav 2);
- 32) ne obezbijedi jednak tretman svih vlasnika vlasničkih hartija od vrijednosti koji su u istom položaju (član 116 stav 1);
- 33) ne obezbijedi vlasnicima vlasničkih hartija od vrijednosti informacije i resurse neophodne za ostvarivanje njihovih prava, kao i kontinuitet cjelovitosti i tačnosti podataka (član 116 stav 2);
- 34) ne pruži vlasnicima vlasničkih hartija od vrijednosti informacije o mjestu, vremenu održavanja i dnevnom redu skupštine, ukupnom broju akcija i pravima glasa, kao i o pravima vlasnika akcija da učestvuju na skupštini akcionara (član 116 stav 3 tačka 1);
- 35) ne priloži punomoćje vlasnicima vlasničkih hartija od vrijednosti koji imaju pravo glasa na skupštini akcionara, u pisanoj formi ili u elektronskom obliku, zajedno sa obavještenjem o održavanju i dnevnom redu skupštine, ili na zahtjev nakon dostavljanja obavještenja o skupštini akcionara (član 116 stav 3 tačka 2);

- 36) ne odredi vlasnicima vlasničkih hartija od vrijednosti kao posrednika finansijsku instituciju preko koje akcionari mogu da ostvaruju svoja finansijska prava (član 116 stav 3 tačka 3);
- 37) ne objavi vlasnicima vlasničkih hartija od vrijednosti podatke o prenosu prava i isplati dividende, kao i o emisiji novih akcija, uključujući informacije o mogućim novim prenosima prava, upisu, opozivu ili konverziji (član 116 stav 3 tačka 4);
- 38) ne obezbijedi da svi imaoци dužničkih hartija od vrijednosti, koje su jednako rangirane, imaju isti položaj u pogledu prava sadržanih u tim dužničkim hartijama od vrijednosti, i ne obezbijedi informacije i resurse neophodne za ostvarivanje njihovih prava i kontinuitet cjelovitosti i tačnosti podataka (član 117 stav 1);
- 39) ne pruži vlasniku dužničkih hartija od vrijednosti informacije o mjestu, vremenu i dnevnom redu sastanka vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti, isplati kamata, vršenju konverzije, razmjeni, upisu ili pravu na odricanje i otplatu kao i o pravima vlasnika da učestvuju na sastanku vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti (član 117 stav 3 tačka 1);
- 40) ne priloži punomoćje vlasniku dužničkih hartija od vrijednosti koji ima pravo glasa na sastanku vlasnika dužničkih hartija od vrijednosti, u pisanoj formi ili u elektronskom obliku, zajedno sa obavještenjem o sastanku, ili na zahtjev, nakon obavještenja o sastanku (član 117 stav 3 tačka 2);
- 41) ne odredi vlasniku dužničkih hartija od vrijednosti kao platnog agenta finansijsku instituciju, preko koje imaoци dužničkih hartija od vrijednosti mogu da ostvaruju svoja finansijska prava, osim ako emitent sam pruža finansijske usluge (član 117 stav 3 tačka 3);
- 42) ne dostavi Komisiji radi objavljivanja na internet stranici Komisije propisane informacije istovremeno sa objavljivanjem tih informacija (član 118 stav 1);
- 43) ne objavi propisane informacije iz člana 118 stav 1 ovog zakona na crnogorskom jeziku, ako su hartije od vrijednosti uključene za trgovanje na regulisanom tržištu u Crnoj Gori (član 119 stav 1);
- 44) ne objavi bez odlaganja svaku promjenu prava iz akcija, uključujući promjene derivativnih hartija od vrijednosti koje je izdao i koje mu omogućavaju pristup akcijama (član 122 stav 1);
- 45) ne obavijesti Komisiju bez odlaganja o svakom finansijskom instrumentu za koji je podniet zahtjev za uključenje u trgovanje, koji je uključen za trgovanje ili kojim se prvi put trguje na mjestu trgovanja (član 126 stav 1);
- 46) ne obavijesti Komisiju o prestanku trgovanja finansijskim instrumentom, odnosno da finansijski instrument više nije uključen za trgovanje, osim ako je informacija o tome data u obavještenju iz člana 126 stav 1 ovog zakona (član 126 stav 2);
- 47) trguje finansijskim instrumentima na osnovu insajderskih informacija ili preporučuje ili podstiče drugo lice da trguje na osnovu insajderskih informacija ili objavljuje insajderske informacije suprotno odredbama ovog zakona (član 127);
- 48) objavi drugom licu insajderske informacije koje posjeduje, osim ako se insajderske informacije objavljuju u okviru redovnog obavljanja posla, profesije ili dužnosti (član 134);
- 49) ne objavi insajderske informacije na svojoj internet stranici i ne čuva ih najmanje pet godina od dana objavljivanja (član 135 stav 2);
- 50) reklamira svoju djelatnost prilikom objavljivanja insajderskih informacija (član 135 stav 3);
- 51) ne objavi bez odlaganja insajderske informacije o jedinicama emisije gasa sa efektom staklene bašte koje posjeduje u vezi sa poslovanjem, uključujući atmosferske aktivnosti koje taj učesnik ili njegovo matično društvo ili povezano

- društvo posjeduje ili kontroliše, koje sadrže relevantne informacije o kapacitetu i iskorišćenosti postrojenja, uključujući nedostupnost tih postrojenja (član 135 stav 5);
- 52) insajderske informacije koje objavi trećem licu u okviru redovnog obavljanja posla, profesije ili dužnosti, ne učini javno dostupnim u potpunosti istovremeno sa objavljivanjem u slučaju namjernog objavljivanja trećem licu, odnosno bez odlaganja u slučaju nenamjernog objavljivanja (član 135 stav 7);
- 53) ne obavijesti bez odlaganja nadležni regulatorni organ kada odloži objavljivanje insajderskih informacija u skladu sa članom 136 stav 1 ovog zakona (član 136 stav 2);
- 54) ne obavijesti nadležni organ koji vrši nadzor nad tom institucijom o odlaganju objavljivanja insajderskih informacija i uz obavještenje ne dostavi dokaze o ispunjavanju uslova iz člana 137 stav 1 ovog zakona (član 137 stav 2);
- 55) ne prijavi Komisiji bez odlaganja naloge i transakcije, uključujući njihovo povlačenje ili izmjenu, koji mogu da predstavljaju trgovanje ili pokušaj trgovanja na osnovu insajderskih informacija ili manipulacija na tržištu (član 141 stav 2);
- 56) ne sačini spisak lica koja imaju pristup insajderskim informacijama uključujući i lica koja za njih obavljaju poslove koji omogućavaju pristup insajderskim informacijama (član 142 stav 1);
- 57) spisak iz člana 142 stav 1 ovog zakona, redovno ne ažurira i ne dostavlja Komisiji na zahtjev i spisak ne čuva najmanje pet godina od dana sačinjavanja, odnosno ažuriranja (član 142 stav 2);
- 58) ne obezbijedi da lica iz člana 142 stav 1 ovog zakona sa insajderskim informacijama postupaju u skladu sa ovim zakonom i aktima emitenta i da sačine pisanu izjavu da prihvataju obaveze utvrđene zakonom i aktom emitenta (član 142 stav 3);
- 59) ne obavijesti Komisiju o svim podacima transakcija stabilizacije najkasnije na kraju sedmog dana trgovanja od dana transakcija (član 147 stav 4);
- 60) upravlja poslovanjem regulisanog tržišta u Crnoj Gori bez dozvole za rad izdate od strane Komisije, u skladu sa ovim zakonom (član 150 stav 1);
- 61) trguje finansijskim instrumentima suprotno članu 157 stav 1 ovog zakona;
- 62) daje savjete u vezi sa trgovinom finansijskim instrumentima ili izborom investicionog društva (član 157 stav 2);
- 63) bez prethodno dobijene saglasnosti Komisije za sticanje, odnosno povećanje kvalifikovanog učešća stekne, odnosno poveća, direktno ili indirektno, kvalifikovano učešće u organizatoru tržišta, na način da procenat akcija sa pravom glasa ili učešća u kapitalu dostigne ili pređe 20%, 30% ili 50% učešća u kapitalu organizatora tržišta (čl. 158 stav 1);
- 64) ne obavijesti Komisiju prije direktnog ili indirektnog otuđenja kvalifikovanog učešća u organizatoru tržišta ispod 20%, 30% ili 50% učešća u ukupnom kapitalu organizatora tržišta, i u obavještenju ne navede visinu učešća koje planira da otuđi (čl. 158 stav 3);
- 65) bez odlaganja ne obavijesti Komisiju ako sazna za sticanje, povećanje ili otuđenje učešća u svom kapitalu koje pređe ili padne ispod praga iz člana 158 ovog zakona (član 165 stav 1);
- 66) ne obavijesti Komisiju najkasnije do 31. marta tekuće godine o akcionarima koji posjeduju kvalifikovano učešće i visini njihovih učešća zaključno sa 1. januarom tekuće godine (član 165 stav 2);
- 67) ne pribavi saglasnosti Komisije za statusnu promjenu prije podnošenja prijave za upis statusne promjene u CRPS (član 176);

- 68) ne primi na zahtjev kao člana, odnosno učesnika lice koje ispunjava uslove iz člana 184 stav 1 ovog zakona, u roku od dva mjeseca od dana podnošenja zahtjeva (član 184 stav 2);
- 69) bez odlaganja ne obavijesti Komisiju: o podnijetim zahtjevima i odlukama po zahtjevima za prijem člana, odnosno prestanak članstva na regulisanom tržištu, u roku od tri radna dana od dana donošenja odluka ili o podnijetim zahtjevima i odlukama po zahtjevima za uključenje na listing iz člana 195 ovog zakona, za uključenje ili isključenje hartija od vrijednosti na službenu kotaciju regulisanog tržišta ili ako član regulisanog tržišta nije u mogućnosti da izvršava finansijske obaveze ili ako član regulisanog tržišta ima finansijske poteškoće koje, po njegovom mišljenju mogu dovesti u pitanje finansijsko stanje i integritet tog člana regulisanog tržišta (član 184 stav 3);
- 70) ne obavijesti emitenta da se njegovim hartijama od vrijednosti trguje na regulisanom tržištu (član 188 stav 3);
- 71) za finansijske instrumente koji su uključeni u trgovanje na regulisanom tržištu ne objavi trenutne cijene i obim ponude i tražnje, kao i obim ponude i tražnje za trgovanje po cijenama koje se objavljuju preko sistema trgovanja (član 190 stav 1);
- 72) pruža investicione usluge i pomoćne usluge kao pretežnu djelatnost bez dozvole koju izdaje Komisija (član 205 stav 2);
- 73) ne obavijesti Komisiju o svim bitnim promjenama uslova na osnovu kojih je dozvola izdata (član 225 stav 1);
- 74) ne obavijesti Komisiju u pisanoj formi kada prestane da pruža usluge za koje je dozvola izdata, u roku od sedam dana od dana prestanka pružanja usluge za koju je dozvola izdata (član 225 stav 2);
- 75) ne obavijesti Komisiju u pisanoj formi kada nastupi promjena podataka na osnovu kojih je dozvola izdata, u roku od sedam dana od dana nastupanja promjene podataka na osnovu kojih je dozvola izdata (član 225 stav 3);
- 76) ne organizuje čuvanje evidencije i dokumenata o svim izvršenim uslugama i transakcijama, a naročito o izvršavanju obaveza prema klijentima ili potencijalnim klijentima (član 258 stav 1 tačka 1);
- 77) ne snima telefonske razgovore ili elektronsku komunikaciju transakcija zaključenih trgovanjem za svoj račun, kao i primanje, prenos i izvršavanje naloga klijenata, bez obzira da li je transakcija zaključena (član 258 stav 1 tačka 2);
- 78) ne obezbjeđuje snimanje telefonskih razgovora i elektronsku komunikaciju opremom koju je dao na korišćenje zaposlenom ili ugovaraču ili čiju je upotrebu od strane zaposlenog ili ugovarača investiciono društvo dozvolilo (član 258 stav 1 tačka 3);
- 79) ne obavijesti klijenta prije pružanja investicionih i pomoćnih usluga da će telefonska komunikacija ili razgovori između investicionog društva i njegovih klijenata biti zabilježeni (član 258 stav 1 tačka 4);
- 80) pruža investicione i pomoćne usluga klijentu koji nije obaviješten u skladu sa članom 258 stav 1 tačka 4 ovog zakona (član 258 stav 2);
- 81) ne čuva evidencije koje vodi u skladu sa odredbama ovog zakona na trajnom mediju koji omogućava Komisiji brz pristup informacijama i rekonstrukciju ključnih faza obrade svake transakcije ili jednostavno utvrđivanje ispravki ili drugih izmjena, kao i sadržaja evidencija prije ispravki ili izmjena ili sprječavanje manipulacija ili promjena podataka iz evidencija na drugi način (član 258 stav 5);

- 82) ne dostavlja Komisiji izvještaje radi ocjene adekvatnosti kapitala, unutrašnje kontrole investicionog društva i računovodstvenih procedura za određivanje adekvatnosti kapitala i upravljanje izloženosti rizicima (član 261 st. 1 i 3);
- 83) ne dostavi Komisiji izvještaj nezavisnog revizora najkasnije do 30. juna tekuće godine za prethodnu godinu (član 261 stav 2);
- 84) ne obavijesti klijenta i od klijenta ne zatraži saglasnost za izvršenje naloga van regulisanog tržišta ili MTP-a, i to za svaku transakciju pojedinačno, kada je procedurom investicionog društva predviđena mogućnost izvršenja naloga van regulisanog tržišta ili MTP-a (član 269 stav 4);
- 85) izvršava naloge klijenata, a ne objedini i ne objavi jednom godišnje za svaku klasu finansijskih instrumenata pet najboljih mjesta izvršenja naloga, u odnosu na obim trgovanja na kojima je izvršavalo naloge klijenata u prethodnoj godini, kao i podatke o ostvarenom kvalitetu izvršenja tih naloga (član 269 stav 8);
- 86) ne zaključi ugovor sa klijentom u pisanoj formi kojim se uređuju međusobna prava i obaveze i drugi uslovi pod kojima investiciono društvo pruža investicione usluge klijentu (član 270 stav 1);
- 87) ne otvori kod kreditne institucije račun za plaćanje klijenta koji je odvojen od računa za plaćanje investicionog društva (član 271 stav 1);
- 88) koristi hartije od vrijednosti na vlasničkom računu bez naloga klijenta odnosno te hartije od vrijednosti pozajmljuje bez ugovora iz člana 270 ovog zakona ili pisanog ovlašćenja klijenta (član 272 stav 3);
- 89) odbije izvršenje naloga koji je u skladu sa ovim zakonom i ne postupa u skladu sa uslovima koje je klijent naveo u nalogu (član 273 stav 1);
- 90) ne vodi knjigu naloga u pisanoj ili elektronskoj formi, u koju se upisuju nalozi klijenata za kupovinu ili prodaju kao i opozivi tih naloga na način kojim se bilježi vrijeme naloga, bez odlaganja nakon prijema naloga i koji sprječava naknadnu izmjenu naloga na način koji nije odobrio klijent (član 273 stav 6 tačka 1);
- 91) prima i upisuje naloge klijenata van svojih poslovnih prostorija (član 273 stav 6 tačka 2);
- 92) ne izda pisanu potvrdu klijentu o izvršenju naloga, najkasnije do kraja radnog dana u kojem je nalog izvršen (član 283 stav 1);
- 93) ne organizuje poslovanje i ne vodi poslovne knjige, poslovnu dokumentaciju i druge evidencije koje se odnose na potraživanja klijenata koja su osigurana u skladu sa ovim zakonom, na način koji omogućava provjeru poslovanja člana Fonda u skladu sa ovim zakonom (član 358 stav 1);
- 94) ne dostavlja Komisiji i organizatoru Fonda, podatke iz evidencija iz člana 358 stav 1 ovog zakona, ako ima klijente čija su sredstva osigurana u skladu sa odredbama ovog zakona (član 358 stav 2);
- 95) obavlja poslove Centralnog klirinškog depozitarnog društva bez dozvole za rad dobijene od Komisije (član 367 stav 1).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 500 do 4.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tač. 1 do 7, 18 do 44, 47, 48, 51 do 53, 56 do 59, 63 i 64 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 500 do 4.000 eura.

Član 408

Novčanom kaznom u iznosu od 500 eura do 4.000 eura kazniće se za prekršaj fizičko lice ako:

- 1) ne obavijesti Komisiju i emitenta, o svakoj transakciji izvršenoj za svoj račun, koja se odnosi na akcije ili dužničke hartije od vrijednosti tog emitenta ili derivata ili druge sa njima povezane finansijske instrumente (član 144 stav 1 tačka 1);
- 2) ne obavijesti Komisiju i učesnika na tržištu jedinica emisije gasa sa efektom staklene bašte, o svakoj transakciji izvršenoj za svoj račun koja se odnosi na jedinice emisije gasa sa efektom staklene bašte, na proizvode na aukciji koji se na njima zasnivaju ili sa njima povezanim derivatima (član 144 stav 1 tačka 2).

Član 409

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 eura do 40.000 eura kazniće se za prekršaj Organizator Fonda kao pravno lice ako:

- 1) bez odobrenja Komisije ulaže sredstva Fonda u druge finansijske instrumente koji donose prihod (član 346 stav 4 tačka 3);
- 2) ne dostavi Komisiji polugodišnji finansijski izvještaj Fonda u roku od dva mjeseca od isteka prvog polugodišta (član 351 stav 2);
- 3) ne dostavi Komisiji godišnji finansijski izvještaj Fonda zajedno sa revizorskim izvještajem u roku od 15 dana od dana sačinjavanja revizorskog izvještaja, a najkasnije u roku od četiri mjeseca od posljednjeg dana poslovne godine (član 351 stav 3);
- 4) po prijemu rješenja Komisije iz člana 353 stav 2 ovog zakona, bez odlaganja ne pokrene postupak obeštećenja klijenata člana Fonda koji nije u mogućnosti da izvrši svoju obavezu (član 354 stav 1);
- 5) podatke iz člana 359 stav 1 ovog zakona ne koristi isključivo u svrhu za koju ih je dobio i učini ih dostupnim trećim licima, osim u slučajevima utvrđenim zakonom (član 359 stav 2);
- 6) bez odlaganja ne obavijesti Komisiju o svim utvrđenim nepravilnostima i nezakovitostima koje utvrdi prilikom nadzora nad izvršavanjem obaveza člana Fonda (član 361).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u Organizatoru Fonda novčanom kaznom u iznosu od 500 do 4.000 eura.

Član 410

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 eura do 40.000 eura kazniće se za prekršaj Centralno klirinško depozitarno društvo kao pravno lice ako:

- 1) bez odlaganja ne obavijesti Komisiju o sticanju, povećanju ili otuđenju učešća akcionara u ukupnom kapitalu organizatora tržišta koje pređe ili padne ispod praga iz člana 158 ovog zakona (član 165 stav 3);
- 2) povjeri obavljanje poslova iz člana 364 st. 1 i 2 ovog zakona drugom licu bez prethodne saglasnosti Komisije (član 364 stav 3);
- 3) ne pribavi saglasnost Komisije za imenovanje izvršnog direktora i članova odbora direktora CKDD-a (član 371 stav 1);
- 4) redovno ne obavještava Komisiju o svakom novom članu i prestanku članstva i ne dostavlja Komisiji ažuriran spisak članova CKDD-a (član 375 stav 5);
- 5) ne čuva najmanje pet godina originalnu dokumentaciju na osnovu koje su izvršeni upisi u registru dematerijalizovanih hartija od vrijednosti (član 386 stav 2);

- 6) ne dostavi Komisiji kvartalni izvještaj o poslovanju najkasnije 30 dana od isteka kvartala na koji se izvještaj odnosi (član 390 stav 1);
- 7) ne dostavi Komisiji godišnji izvještaj o poslovanju najkasnije tri mjeseca nakon završetka poslovne godine (član 390 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u Centralnom klirinškom depozitarnom društvu novčanom kaznom u iznosu od 500 do 4.000 eura.

XIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje propisa

Član 411

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana, primjenjivaće se propisi donijeti na osnovu Zakona o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), ukoliko nijesu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Rokovi za usklađivanje sa odredbama ovog zakona

Član 412

Fizička i pravna lica na koja se primjenjuju odredbe ovog zakona, dužna su da usklade svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, ako nije drugačije propisano ovim zakonom.

Komisija za tržište kapitala Crne Gore

Član 413

Komisija za hartije od vrijednosti koja obavlja poslove u skladu sa Zakonom o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavlja sa radom kao Komisija za tržište kapitala Crne Gore u skladu sa ovim zakonom.

Komisija za hartije od vrijednosti je dužna da uskladi svoje poslovanje u skladu sa ovim zakonom u roku od 12 mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Članovi Komisije

Član 414

Članovi Komisije imenovani u skladu sa Zakonom o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavljaju sa radom do isteka mandata.

Izdate dozvole i započeti postupci

Član 415

Dozvole, saglasnosti i odobrenja Komisije za hartije od vrijednosti izdate do stupanja na snagu ovog zakona ostaju na snazi.

Postupci pokrenuti pred Komisijom za hartije od vrijednosti do stupanja na snagu ovog zakona, okončaće se u skladu sa Zakonom o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13).

Investiciona društva

Član 416

Ovlašćeni učesnici na tržištu hartija od vrijednosti koji na dan stupanja na snagu ovog zakona imaju dozvolu za obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti, nastavljaju da posluju kao investiciona društva u skladu sa ovim zakonom, na osnovu važeće dozvole za rad, na sljedeći način:

- 1) poslove iz člana 62 stav 1 tačka 1 Zakona o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavljaju da obavljaju kao investicionu uslugu iz člana 206 stav 1 tač. 1 i 2 ovog zakona;
- 2) poslove iz člana 62 stav 1 tačka 2 Zakona o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavljaju da obavljaju kao investicionu uslugu iz člana 206 stav 1 tačka 3 ovog zakona;
- 3) poslove iz člana 62 stav 1 tačka 3 Zakona o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavljaju da obavljaju kao investicionu uslugu iz člana 206 stav 1 tačka 4 ovog zakona;
- 4) poslove iz člana 62 stav 1 tačka 4 Zakona o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavljaju da obavljaju kao investicionu uslugu iz člana 206 stav 1 tač. 6 i 7 ovog zakona;
- 5) poslove iz člana 62 stav 1 tačka 5 Zakona o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavljaju da obavljaju kao investicionu uslugu iz člana 206 stav 1 tačka 5 ovog zakona;
- 6) poslove trgovanja na margini, uređene Pravilima o izdavanju dozvole za rad ovlašćenim učesnicima na tržištu hartija od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 16/01 i 26/06 i „Službeni list CG” 52/07 i 28/11) i Pravilima o načinu vođenja poslova ovlašćenih učesnika na tržištu hartija od vrijednosti („Službeni list CG”, br. 78/09, 87/09, 72/10, 24/11, 29/11, 32/11, 49/11 i 11/14) nastavljaju da obavljaju kao pomoćne investicione usluge iz člana 206 stav 2 tačka 2 ovog zakona.

Investiciona društva iz stava 1 ovog člana, dužna su da usklade svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona i dostave Komisiji izvještaj o usklađenosti poslovanja sa odredbama ovog zakona.

Investiciona društva koja obavljaju poslove iz člana 62 stav 1 tačka 2 Zakona o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), dužna su da usklade iznos osnovnog kapitala sa iznosom iz člana 244 ovog zakona u roku od 36 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Uz izveštaj iz stava 2 ovog člana, investiciona društva dužna su da dostave dokumentaciju iz člana 218 stav 3 ovog zakona.

Ako investiciono društvo ne postupi u skladu sa odredbama st. 2 i 3 ovog člana, Komisija će investicionom društvu oduzeti dozvolu za rad.

U slučaju iz stava 4 ovog člana, investiciono društvo prestaje sa radom i briše se iz CRPS-a.

U slučaju iz stava 5 ovog člana, investiciono društvo ne može podnijeti zahtjev za izdavanje dozvole za rad u skladu sa odredbama ovog zakona, prije isteka roka od godinu dana od dana oduzimanja dozvole za rad.

Stručni ispiti i saglasnost na imenovanje organa upravljanja

Član 417

Položeni stručni ispiti za obavljanje poslova brokera, dilera i investicionog menadžera koji su organizovani ili priznati na osnovu Zakona o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), priznaju se kao ispiti organizovani i položeni u skladu sa ovim zakonom.

Saglasnost na imenovanje izvršnog direktora ovlašćenog učesnika na tržištu hartija od vrijednosti, data do dana stupanja na snagu ovog zakona, priznaje se kao saglasnost na imenovanje izvršnog direktora investicionog društva izdata u skladu sa ovim zakonom, ako lice imenovano za izvršnog direktora ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

Investiciona društva dužna su da, u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, pribave saglasnost Komisije na imenovane članove odbora direktora.

Sistem za zaštitu investitora

Član 418

Odredbe čl. 340 do 362 ovog zakona kojima se uređuje sistem zaštite investitora, primjenjivaće se od 1. januara 2020. godine.

Fond za zaštitu investitora organizovaće se do 1. januara 2020. godine.

Investiciono društvo, ovlašćena kreditna institucija i društvo za upravljanje iz člana 341 stav 1 ovog zakona, dužni su da uplate inicijalni doprinos Fondu u roku od osam dana od dana organizovanja Fonda.

Izuzetno od stava 3 ovog člana članovi Centralne depozitarne agencije koji su to svojstvo stekli do stupanja na snagu ovog zakona, dužni su da uplate inicijalni doprinos Fondu na sljedeći način:

- 1) iznos od 2.000 eura, u roku od osam dana od dana organizovanja Fonda;
- 2) iznos od 1.500 eura, u roku od tri mjeseca od dana organizovanja Fonda;
- 3) iznos od 1.500 eura, u roku od šest mjeseci od dana organizovanja Fonda.

Ovlašćene kreditne institucije

Član 419

Banke koje na dan stupanja na snagu ovog zakona imaju dozvolu za obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti, nastavljaju da posluju kao ovlašćene kreditne institucije u skladu sa odredbama ovog zakona, na osnovu dozvole za rad, na sljedeći način:

- 1) poslove iz člana 62 stav 1 tačka 1 Zakona o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavljaju da obavljaju kao investicionu uslugu iz člana 206 stav 1 tačka 1 i 2 ovog zakona;
- 2) poslove iz člana 62 stav 1 tačka 2 Zakona o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavljaju da obavljaju kao investicionu uslugu iz člana 206 stav 1 tačka 3 ovog zakona;
- 3) poslove iz člana 62 stav 1 tačka 3 Zakona o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavljaju da obavljaju kao investicionu uslugu iz člana 206 stav 1 tačka 4 ovog zakona;
- 4) poslove iz člana 62 stav 1 tačka 4 Zakona o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavljaju da obavljaju kao investicionu uslugu iz člana 206 stav 1 tač. 6 i 7 ovog zakona;
- 5) poslove iz člana 62 stav 1 tačka 5 Zakona o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavljaju da obavljaju kao investicionu uslugu iz člana 206 stav 1 tačka 5 ovog zakona;
- 6) kastodi poslove iz Pravila o obavljanu kastodi poslova („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavljaju da obavljaju kao investicionu uslugu iz člana 206 stav 1 tačka 1 ovog zakona i pomoćnu investicionu uslugu iz člana 206 stav 2 tačka 1 ovog zakona.

Ovlašćena kreditna institucija iz stava 1 ovog člana, dužna je da uskladi svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona i dostavi Komisiji izvještaj o usklađenosti poslovanja sa odredbama ovog zakona.

Uz izvještaj iz stava 2 ovog člana, ovlašćena kreditna institucija dužna je da dostavi dokumentaciju iz člana 218 stav 2 tač. 1, 4, 5, 6, 7 i 8 ovog zakona, kao i dokumentaciju o ispunjavanju uslova iz člana 205 stav 4 ovog zakona.

Ako ovlašćena kreditna institucija ne postupi u skladu sa odredbama st. 2 i 3 ovog člana, Komisija će ovlašćenoj kreditnoj instituciji oduzeti dozvolu za rad.

U slučaju iz stava 4 ovog člana, ovlašćena kreditna institucija prestaje sa radom.

Ovlašćena kreditna institucija ne može podnijeti zahtjev za izdavanje dozvole za rad u skladu sa odredbama ovog zakona, prije isteka roka od godinu dana od dana oduzimanja dozvole za rad.

Centralno klirinško depozitarno društvo

Član 420

Centralna depozitarna agencija a.d. Podgorica koja je do dana stupanja na snagu ovog zakona obavljala poslove registra dematerijalizovanih hartija od vrijednosti, poslove kliringa i saldiranja zaključenih transakcija sa hartijama od vrijednosti, u skladu sa Zakonom o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavlja da obavlja djelatnost Centralnog klirinškog depozitarnog društva, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Centralno klirinško depozitarno društvo iz stava 1 ovog člana, dužno je da u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, uskladi svoje poslovanje sa

odredbama ovog zakona i da dostavi Komisiji na saglasnost opšte akte iz člana 372 ovog zakona.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, visinu osnovnog kapitala utvrđenog ovim zakonom Centralno klirinško depozitarno društvo iz stava 1 ovog člana dužno je da dostigne u roku od 36 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Saglasnost na imenovanje izvršnog direktora Centrale depozitarne agencije iz stava 1 ovog člana, data do dana stupanja na snagu ovog zakona, važi kao saglasnost na imenovanje izvršnog direktora Centralnog klirinškog depozitarnog društva izdata u skladu sa ovim zakonom, ako lice imenovano za izvršnog direktora ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom, do isteka roka na koji je imenovano.

Centralno klirinško depozitarno društvo, dužno je da u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, pribavi saglasnost Komisije na imenovane članove odbora direktora.

Organizator tržišta i regulisano tržište **Član 421**

Berza koja obavlja poslove na osnovu dozvole izdate u skladu sa Zakonom o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13), nastavlja da obavlja poslove kao organizator tržišta, u skladu sa odredbama ovog zakona i dužna je da se organizuje i uskladi svoje poslovanje u skladu sa odredbama ovog zakona u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Organizator tržišta iz stava 1 ovog člana, smatra se organizatorom MTP-a i OTP-a u smislu ovog zakona.

Članovi berze iz stava 1 ovog člana, na dan stupanja na snagu ovog zakona, ovlašćeni su da trguju na regulisanom tržištu, MTP-u i OTP-u kojim upravlja organizator tržišta.

Organizator tržišta dužan je da u roku iz stava 1 ovog člana dostavi Komisiji izvještaj o usklađenosti poslovanja i uz izvještaj priloži dokaze o tome.

Ako na osnovu izvještaja i priloženih dokaza iz stava 4 ovog člana, utvrdi da je organizator tržišta uskladio poslovanje sa odredbama ovog zakona, Komisija će izdati dozvolu za rad organizatoru tržišta, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Ukoliko organizator tržišta iz stava 1 ovog člana, ne uskladi svoje poslovanje u roku iz stava 1 ovog člana, organizator tržišta prestaje sa radom.

Saglasnost na imenovanje izvršnog direktora berze, data do dana stupanja na snagu ovog zakona, priznaje se kao saglasnost na imenovanje izvršnog direktora organizatora tržišta izdata u skladu sa odredbama ovog zakona, ako lice imenovano za izvršnog direktora ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

Berza je dužna da u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona dostavi Komisiji informacije iz člana 126 ovog zakona u vezi sa finansijskim instrumentima za koje je podnjet zahtjev za uključenje u trgovanje ili koji su uključeni u trgovanje prije stupanja

na snagu ovog zakona, kao i za finansijske instrumente koji su i dalje uključeni u trgovanje ili se njima trguje na taj datum.

Odložena primjena Član 422

Odredbe člana 12 stav 3, člana 15 stav 1 tač. 2 do 8, člana 23 stav 1 tačka 15 podtačka b, čl. 41 stav 4 i 42, člana 43 stav 3, člana 45, člana 53 stav 1 tačka 3, člana 61 stav 2, čl. 62 i 63, člana 68 st. 2 do 6, člana 72 stav 2, člana 73 stav 2, čl. 76, 78, 80 i 81, člana 82 stav 2, člana 83 stav 2, člana 84 stav 1 tačka 2, člana 93 stav 1 tač. 3, 6, 8 i 9, člana 97, člana 102 stav 4 tačka 4, člana 114 stav 2, člana 117 st. 4 i 5, člana 118 stav 5, člana 119 st. 2, 3 i 4, člana 120, člana 122 stav 3, člana 123 st. 3 i 4, člana 124 stav 2 tačka 2 i stava 4, člana 126 stav 4, člana 128 stav 1 tačka 2, člana 136 stav 2, člana 140 stav 2 tačka 5 i st. 3 i 4, člana 147 stav 1 tačka 5 i stav 3 tačka 4, člana 149, člana 157 stav 1 tačka 2, člana 167, člana 169 stav 8, člana 179, člana 183 st. 6, 7 i 8, člana 187 stav 5, člana 189 st. 3, 6, 7 i 8, člana 192, člana 200 stav 4, člana 202 stav 5, čl. 203 i 204, člana 207 stav 1 tač. 2 i 3, člana 219 stav 4, člana 220 stav 3, člana 221, člana 222 stav 2, čl. 226, 227, 228, 230, 231 i 233, člana 236 stav 2, člana 238 stav 6, člana 246 stav 2 tačka 2, člana 263 stav 5, čl. 287 i 288, člana 292 stav 3 tačka 3, člana 307 stav 3 tačka 5, člana 311 stav 1 tačka 5, člana 323 stav 4, člana 324 stav 3 tačka 2, člana 325 stav 1 tačka 4, čl. 328 i 330, člana 331 stav 1 tačka 7, člana 332 stav 7, člana 393 stav 1 tačka 2 podtačka b, člana 396 stav 3 tač. 2 i 7, člana 404 st. 3 i 4, člana 405 stav 2 i člana 406 stav 2 primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Prestanak važenja propisa Član 423

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o hartijama od vrijednosti („Službeni list RCG”, br. 59/00, 43/05 i 28/06 i „Službeni list CG”, broj 6/13) i odredba člana 130 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona kojim su propisane novčane kazne za prekršaje („Službeni list CG”, broj 40/11).

Stupanje na snagu Član 424

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE O NACRTU ZAKONA O TRŽIŠTU KAPITALA

Ministarstvo finansija je, u skladu sa Uredbom o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona ("Službeni list Crne Gore", broj 12/12), u periodu od 22. jula do 8. septembra 2014. godine, objavilo javnu raspravu povodom Nacrta zakona o tržištu kapitala. Međutim, zbog velike zainteresovanosti učesnika na tržištu kapitala, na koje se neposredno i odnosi ovaj Zakon, javna rasprava je produžena do 30. septembra 2014. godine.

Nacrt zakona je, u skladu sa zahtjevima Evropske komisije i obavezom usaglašavanja sa relevantnim evropskim direktivama, pretrpio značajne izmjene te je Komisija za hartije od vrijednosti pripremila novi Nacrt zakona o tržištu kapitala.

Nacrt zakona je bio na javnoj raspravi od 11. juna do 03. jula 2015. godine.

Tokom javne rasprave Ministarstvu finansija su dostavljeni sledeći komentari i sugestije:

Institucija	Dostavljeni komentari/sugestije	Komentar
DZU Prima	Odredbe npr članova 2, 104 I 121 se ne odnose na Zakon o tržištu kapitala	Direktivom 2003/87 je uspostavljeno trgovanje emisionim jedinicama gasova staklene bašte na promptnim sekundarnim tržištima. U cilje jačanja integriteta i zaštite efikasnog funkcionisanja ovih tržišta, uključujući i sveobuhvatni nadzor nad trgovanjem, mjere iz direktive 2003/87 su dopunjene prenošenjem emisionih jedinica u područje primjene direktive 2014/65/EU (MIFID II) i Uredbe 600/2014 (MIFIR), u okviru kojih su kategorisane kao finansijski instrumenti. Dakle, imajući u vidu da se shodno aneksu C

		direktive 2014/65/EU (MIFID II), jedinice emisije sa efektom staklene bašte ubrajaju u finansijske instrumente (što je transponovano u članu 2 Nacrta Zakona o tržištu kapitala), to je prilikom trgovanja istim na sekundarnim tržištima moguće doći do zloupotrebnih radnji - manipulacija na tržištu. Konkretno članovi Nacrta Zakona o tržištu kapitala na koje se Vi pozivate - 104 i 121, transponuju članove 12 i 30 Uredbe EU o zloupotrebi tržišta broj 596/2014.
CBCG	1. Usklađenost sa propisima Evropske unije iz ove oblasti Iz ugla usklađenosti novog Nacrta ovog zakona sa propisima Evropske unije iz ove oblasti, smatramo značajnim što se ovim tekstom zakona vrši implementacija inoviranih propisa EU koji se odnose na tržište finansijskih instrumenata (MIFID II) i na zloupotrebu tržišta (Regulation (EU) No 596/2014 on market abuse i Directive 2014/57/EU on criminal sanctions for market abuse), kao i propisa EU koji se odnose na organizacione zahtjeve i uslove poslovanja investicionih društava (Commission Directive 2006/73/EC as regards organisational requirements and operating conditions for investment firms). Međutim, ponovo ukazujemo da ostaje obaveza usklađivanja Zakona o tržištu kapitala i podzakonskih akata i sa <u>Direktivom 2013/36/EU</u> o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicionim društvima i <u>Uredbom (Regulativom)</u>	1. Usklađenost sa propisima Evropske unije iz ove oblasti: • Direktiva 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicionim društvima je sadržana u nacrtu Zakona, u dijelu koji se odnosi na investiciona društva. • Djelovi koji se odnose na investiciona društva Uredbe 575/2013/EU biće prenijeti podzakonskim aktom. • Direktiva 2014/59/EU nije obuhvaćena nacrtom, nije bilo zahtjeva da se ona uvrsti i ona će biti sadržana u izmjenama Zakona o tržištu kapitala za 2018. godinu. Kako se

	<u>575/2013/EU</u> o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investiciona društva, kojima se u značajnoj mjeri na novi način uređuje osnivanje i poslovanje investicionih društava. Takođe, ostaje obaveza usklađivanja navedenih propisa i sa <u>Direktivom 2014/59/EU</u> o uspostavljanju okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicionih društava, čija je primjena za zemlje članice obavezna od 1. januara 2015. godine. 2. Početak primjene zakona Radi potpune implementacije propisa EU iz ove oblasti neophodno je donijeti značajan broj podzakonskih akata (npr. Hrvatska ih ima oko 50), pri čemu npr. samo podzakonski akt o adekvatnosti kapitala iz člana 193 Nacrta zakona, predstavlja kompleksan i obiman zadatak. S tim u vezi, treba ponovo razmotriti pitanje rokova u kojima će otpočeti primjena ovog zakona. Naime, na predlog Centralne banke, rok za donošenje podzakonskog akta o adekvatnosti kapitala investicionih društava produžen je na godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, dok je za donošenje ostalih podzakonskih akata zadržan rok od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona (član 394 Nacrta zakona). Međutim, ovako predložena rješenja i utvrđeni rokovi nisu konzistentni sa predloženim rokom od šest mjeseci koji je ostavljen pravnim i fizičkim licima da svoje poslove usklade sa odredbama ovog zakona (član 395 Nacrta zakona). Utvrđivanje različitih rokova za donošenje podzakonskih akata nije rješenje, već bi rješenje ovog pitanja trebalo tražiti u odlaganju početka primjena ovog zakona na određeni rok nakon njegovog stupanja na snagu.	radi o Direktivi koja uređuje uspostavljanje zajedničkog evropskog okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicionih društava, smatramo da njenoj implementaciji moraju prethoditi izmjene uređenja tržišta kapitala, koje su propisane ovim nacrtom. 2. Početak primjene Zakona Nakon završene javne rasprave a imajući u vidu ukupan obim promjena koje će se primjenom ovog Zakona desiti, Komisija je odlučila da pomjeri rok za donošenje podzakonskih akata a time i za usklađivanje organizacionih i drugih promjena kod svih učesnika na tržištu kapitala. Novim prijedlogom rok za donošenje podzakonskih akata i rokovi za usklađivanje poslovanja sa odredbama ovog Zakona su dvanaest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu. Razlog pomjeranja roka vidimo i u obavezi prema kojoj će ESMA u vremenu od osamnaest mjeseci od usvajanja direktive MiFID II (od 15. maja 2014. godine) usvojiti tehnička pravila a što će biti osnova za značajan dio pravila koja treba Komisija da
--	---	--

	3. Definisanje kreditnih institucija koje obavljaju investicione usluge U Nacrtu ovog zakona prihvaćena je primjedba Centralne banke da se pojmovi: “kreditna institucija” i “ovlašćena kreditna institucija” izmijene tako da glase: “Kreditna institucija je privredno društvo čija je djelatnost primanje depozita ili ostalih povratnih sredstava od javnosti i odobravanje kredita za sopstvenii račun; Ovlašćena kreditna institucija je banka ili druga kreditna institucija sa sjedištem u Crnoj Gori kojoj je Komisija za hartije od vrijednosti izdala dozvolu za obavljanje investicionih usluga i kojoj je Centralna banka odobrila obavljanje tih usluga.” Međutim, u tekstu Nacrta zakona navedeni pojmovi nisu u potpunosti na adekvatan način inkorporirani u predložene zakonske odredbe, što je neophodno učiniti da bi se izbjegle nejasnoće u primjeni ovog zakona (npr. pojam: “ovlašćena kreditna institucija” treba zamijeniti pojmom: “kreditna institucija” - u članu 9 tač. 13, 14 i 15, u članu 184 stav 1 tačka 4, u članu 196 stav 4, u članu 206 stav 1 tač. 1 i 2, u članu 213 stav 2 i dr.; u određenim članovima pojam: “kreditna institucija” treba zamijeniti pojmom: “ovlašćena kreditna institucija”- u članu 95 tač. 18 i 21, u članu 115 stav 2 tačka 7, u članu 129 stav 3, u članu 148 stav 8, u članu 161 stav 3 tač. 3 i 4 i dr.; u određenim članovima zadržan je pojam: „ovlašćena banka“, pa ga treba adekvatno preimenovati u „kreditna institucija“ ili „ovlašćena kreditna	usvoji. Time je i ovaj <u>prijedlog prihvaćen.</u> 3. Definisanje kreditnih institucija koje obavljaju investicione usluge Komisija je prihvatila definicije kreditnih intitucija i ovlašćenih kreditnih institucija kako je predloženo od strane Centralne banke Crne Gore. Prijedlog da se nazivi „ kreditna institucija” zamijene nazivom „ovlašćena kreditna institucija” u čl. 95 tač.18 i 21, u čl.115 stav 2 tačka 7, u članu 129 stav 3, u članu 148 stav 8, u članu 161 stav 3 tačka 3 i 4 je prihvatljiv. Takođe, prijedlog da se nazivi „ovlašćena banka” zamijene nazivom „kreditna institucija” ili „ovlašćena kreditna institucija” u članu 151 stav 8 tačka 5, u članu 202 stav 4 tačka 3, u članu 233 stav 1 i 2 i u naslovu člana 264 je prihvatljiv. Prijedlog da se u članu 9 tačka 13, 14 i 15, u članu 184 stav 1 tačka 4, u članu 196 stav 4, u članu 206 stav 1 tačka 1 i 2, u članu 213 stav 2 naziv „ovlašćena kreditna institucija” zamijeni pojmom „kreditna institucija” nije prihvatljiv jer se u ovim slučajevima radi o ovlašćenim
--	---	--

	institucija“ - u članu 151 stav 8 tačka 5, u članu 202 stav 4 tačka 3, u članu 233 st. 1 i 2, u naslovu člana 264 i dr.). U vezi sa uslovima koje “ovlašćena kreditna institucija” treba da ispuni da bi mogla da obavlja investicione usluge, ponovo ukazujemo da se ovi uslovi dva puta propisuju u Nacrtu zakona (u članu 186 stav 4 i u članu 265), te je neophodno izvršiti odgovarajuću izmjenu kojom bi se ovo ponavljanje eliminisalo. 4. Pojam finansijske institucije Odredbama člana 95 tačka 7 Nacrta ovog zakona propisano je da je finansijska institucija svako pravno lice, osim kreditne institucije, čija je isključiva ili pretežna djelatnost sticanje udjela u kapitalu ili obavljanje jedne ili više osnovnih finansijskih usluga kako je propisano zakonom koji uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija. Budućim zakonom o kreditnim institucijama, odnosno zakonom o bankama uređivaće se osnivanje i poslovanje isključivo kreditnih institucija i njime se neće uređivati ni pojam niti poslovanje finansijskih institucija. Stoga iz navedenih odredbi člana 95 tačka 7 Nacrta zakona treba brisati riječi: “koji uređuje osnivanje i poslovanje kreditnih institucija”. 5. Otvaranje računa kod Centralne banke U Nacrtu ovog zakona prihvaćena je ranija primjedba Centralne banke da se pojam: “novčani račun” zamijeni pojmom: “račun za plaćanje”, radi	kreditnim institucijama. Primjedba da se uslovi koje ovlašćena kreditna institucija treba da ispuni ponavljaju dva puta je prihvatljiva i biće brisani uslovi dati u članu 186 stav 4 . <u>Prijedlog prihvaćen.</u> 4. Pojam finansijske institucije <u>Prihvata se prijedlog.</u>
--	--	--

	usklađivanja sa Zakonom o platnom prometu ("Službeni list CG", br. 62/13). Međutim, i dalje je odredbama člana 372 st. 3 i 4 Nacrta zakona propisana obaveza da Centralni registar otvara i vodi „namjenske račune“ (račune članova Centralnog registra i račun garantnog fonda) kod Centralne banke. U vezi sa navedenim, mišljenja smo da je potrebno još jednom preispitati da li ovim zakonom treba propisati obavezu ili samo mogućnost Centralnog registra da račune za navedena plaćanja otvara i vodi kod Centralne banke. Naime, podsjećamo da otvaranje i vođenje računa kod Centralne banke podrazumijeva priključenje na RTGS sistem, jer se bezgotovinska plaćanja kao i sva druga komunikacija u vezi sa plaćanjima (informacije o stanju na računu, izvodi i dr.) ostvaruju isključivo razmjenom elektronskih poruka sa RTGS sistemom, te da priključenje na RTGS iziskuje značajne troškove. 6. Konačnost poravnanja u sistemima za poravnanje hartija od vrijednosti U primjedbama i komentarima na raniji Predlog ovog zakona, Centralna banka je ukazala da je implementaciji Direktive 98/26/EZ o konačnosti poravnanja u platnim sistemima i sistemima za poravnanje hartija od vrijednosti Crna Gora pristupila na način što je konačnost poravnanja u platnim sistemima uredila Zakonom o platnom prometu ("Službeni list CG", br. 62/13), te da je ovim zakonom neophodno urediti konačnost poravnanja u sistemima hartija od vrijednosti. Kako bi se obezbijedila jedinstvenost implementacije relevantne direktive, Centralna banka je već ukazivala da bi Glavu X. ranijeg Predlog ovog zakona trebalo terminološki uskladiti sa odredbama Zakona o platnom prometu (čl.145 do 156).	5. Otvaranje računa kod Centralne banke Prijedlog je dat iz razloga obezbjeđenja veće sigurnosti.
--	--	--

	Kako dati predlog za navedenim terminološkim usklađivanjem nije u potpunosti sproveden, ponovo ukazujemo da je odredbe Glave X. Nacrta ovog zakona potrebno dodatno uskladiti. Centralna banka posebno ukazuje da je neophodno iz Nacrta ovog zakona izostaviti odredbe kojima se uređuju platni sistemi (član 383 stav 2 tačka 8 alineja 1 i član 384 stav 1). Takođe, neophodno je u članu 388 brisati određenje koje se odnosi na Centralnu banku Crne Gore, jer Centralna banka nema nadležnosti u vezi sa učesnicima sistema hartija od vrijednosti, dok su njene nadležnosti u vezi sa učesnicima platnih sistema već uređene Zakonom o platnom prometu. 7. Centralni registar hartija od vrijednosti Primjedbe i komentare na Glavu IX. Nacrta ovog zakona, koja se odnosi na “Centralni registar hartija od vrijednosti”, Centralna banka ponovo daje u svojstvu najvećeg akcionara Centralne Depozitarne Agencije, koji posjeduje akcije u vrijednosti 35% akcijskog kapitala ovog društva. Iz ovog ugla, Centralna banka i dalje ostaje pri primjedbi da, u postojećim okolnostima na tržištu kapitala, Centralna Depozitarna Agencija nesmetano	6. Konačnost poravnanja u sistemima za poravnanje hartija od vrijednosti Komisija je nastojala da prihvaćenu terminologiju iz Zakona o platnom prometu (sl list CG br.62/13) prenese na odgovarajuće članove ZTK. Nijesmo pronašli šta je ostalo neusaglašeno. Prijedlog da se izostave odredbe kojima se uređuje platni sistem (član 383 stav 2 tačka 8 alineja 1 i član 384 stav 1) kao i prijedlog da se u članu 388 briše Centralna banka su prihvaćeni. 7. Centralni registar Imajući u vidu da je Centralni registar sistemski važna institucija na tržištu kapitala i da snosi značajan dio operativnog rizika, smatramo da minimalni zahtjevi kapitala moraju biti na nivou od 750.000€ kako bi se obezbijedila stabilna finansijska potpora za dugoročnu održivost
--	--	--

	funkcionirše i pri postojećem kapitalnom zahtjevu od 250.000 EUR, te ne vidi nijedan razlog zbog kojeg je potrebno izvršiti povećanje akcijskog kapitala ovog društva koje se predlaže (na 750.000 EUR). U vezi sa navedenom obavezom dokapitalizacije Centralne Depozitarne Agencije, ukoliko se pri ovakvom rješenju ostane, neophodno je u članu 400 Nacrta zakona odrediti subjekta na koga bi se prenijeti poslovi vođenja registra i poslovi kliringa i saldiranja hartija od vrijednosti (kao poslovi od javnog interesa) ukoliko se Centralna Depozitarna Agencija ne dokapitalizuje do potrebnog nivoa i, iz tog razloga, izgubi dozvolu za rad (ovakav scenario je vrlo realan imajući u vidu trenutnu nedovoljnu zainteresovanost relevantnih investitora). Centralna banka smatra da bi trebalo još jednom preispitati novopredloženi naziv: "Centralni registar", jer ovaj naziv odražava samo dio djelatnosti koje sada obavlja Centralna Depozitarna Agencija. Stoga, ukoliko se ostane pri opredjeljenju da se izvrši izmjena naziva Centralne Depozitarne Agencije, novi naziv bi trebalo da odražava njenu cjelokupnu djelatnost, kao i činjenicu da je ona privredno društvo, a ne državni organ. U Nacrtu ovog zakona su, u najvećem obimu, prihvaćene primjedbe i komentari dati na raniji Nacrt ovog zakona koji su se odnosili na konceptualno uspostavljen model beneficiary owner (krajnji vlasnik), uz koncept direktnih računa i na određenje da članovi Centralnog registra mogu biti članovi emitenti i članovi učesnici/ korisnici kliringa i saldiranja. S tim u vezi, ukazujemo da je neophodno još jednom preispitati odredbe člana 370 Nacrta ovog zakona i izvršiti njihovo preformulisanje ili brisanje, jer odstupaju od koncepta beneficiary owner (krajnji vlasnik) sa kojim su upodobljeni ostali članovi Nacrta ovog zakona. Naime, u prihvaćenom konceptu ne postoji mogućnost, niti potreba, da Centralni registar preuzima nadležnosti Komisije i sprovodi bilo kakvu kontrolu svojih članova, osim one koja se vrši prije prijema u članstvo.	poslovanja. Iznos je utvrđen u odnosu na uporedna iskustva i u odnosu na minimalne zahtjeve kapitala koje se odnose na investiciona društva, organizatora tržišta, MTP i OTP kao i praksu zemalja koji za ovu svrhu mogu biti referentni primjeri. Mišljenja smo da se nazivom ne mogu obuhvatiti sve nadležnosti te da je suština u odredbama koje regulišu ovo pitanje. Zakonom je propisana djelatnost i uslovi koje treba ispuniti, i shodno tome, nema smetnji da društvo zadrži dosadašnji naziv. Centralna depozitarna agencije jeste privredno društvo ali se ne smije izgubiti iz vida da je to i društvo koje ima posebna, delegirana ovlašćenja te se zato i uređuje posebnim zakonom. Primjedbe u vezi člana 370 su usvojene i navedeni član je u Nacrtu Zakona izmjenjen i glasi: "Kontrola koju vrši Centralni registar Član 370 Centralni registar vrši kontrolu nad svojim članovima u dijelu poslova iz nadležnosti
--	---	--

	8. Terminološko usklađivanje Kako je Nacrtom ovog zakona izvršena implementacija više propisa EU i rješenja iz različitih uporedno-pravnih sistema iz regiona, to je dovelo do upotrebe različitih termina za ista rješenja. Stoga je neophodno izvršiti odgovarajuće terminoško usklađivanje pojmova u cijelom tekstu Nacrta zakona.	Centralnog registra. Centralni registar je dužan propisati i primjenjivati mjere i postupke radi nadzora ispunjavaju li članovi registra uslove za članstvo. Centralni registar bez odlaganja obavještava Komisiju i organizatora tržišta i/ili MTP-a i/ili OTP-a o svakom neispunjenju obaveze člana učesnika u vezi sa kliringom i/ili poravnanjem transakcija na uređenom tržištu i/ili MTP-u i/ili OTP-u koje rezultira suspenzijom tog člana učesnika, kao i o svakom težem kršenju pravila Centralnog registra od strane člana učesnika.”
Centralna depozitarna agencija	1. I dalje predlažemo da novi naziv Centralne Depozitarne Agencije (CDA) bude Centralno klirinško depozitarno društvo (CKDD), a ne Centralni registar hartija od vrijednosti, jer takav naziv bolje odražava poslove koje CDA obavlja. Uz to, CDA je privatno akcionarsko društvo, a ne državni organ. U suprotnom, u zakonu treba jasno istaći da je namjera opis djelatnosti a ne akcionarskog društva koje je obavlja, što bi značilo da naziv CDA može biti isti ili gore predloženi, a ne obavezno Centralni registar HOV. Npr. u stavu 1 člana 400 riječi „nastavlja poslove kao“ zamijeniti sa „nastavlja obavljati djelatnost CRHOV...” ili tome slično. 2. U članu 11-stav 4 i članu 151-stav 8 tačka 2) riječi "državnim organima" zamijeniti sa "organima državne uprave", jer je to termin koji je definisan zakonom. 3. U članu 151 zadnji stav brisati u cjelosti, jer je to problematika	1. Zakonom je propisana djelatnost i uslovi koje treba ispuniti. Shodno tome, nema smetnji da društvo zadrži dosadašnji naziv. 2. Primjedba da se riječi „državnim organima“ zamijene sa „organima državne uprave” se prihvata. 3. Prijedlog da se briše zadnji stav nije prihvatljiv iz razloga što ovo nije samo problematika radnog zakonodavstva već obaveza da se ovim Zakonom propišu uslovi za izbor izvršnog direktora i članova

	radnog zakonodavstva i podzakonskih akata KHOV, svakako ne ovog Zakona. 4. U članu 354 izmijeniti stav 2 - da osnovni kapital Centralnog registra bude ne manji od 500.000€, jer CDA nije CCP kao što je to slučaj npr. u Hrvatskoj. 5. U članu 355, tačke 1 i 2 iz stava 3 treba prebaciti u stav 2. <u>jer se radi o poslovima korporativnih aktivnosti i poslovima preuzimanja koje Centralni registar obavezno obavlja</u>, a ne o poslovima koje može da obavlja. 6. U članu 356 u stavu 4 ispred riječi "direktor" dodati riječ "izvršni". 7. U članu 361 u stavu 1 ispred riječi "direktora" dodati riječ "izvršnog". (Istu ispravku izvršiti i u čl.153,382.....) 8. U članu 361 u stavu 2 umjesto "odredbama člana 153" treba da stoji "odredbama člana 151", a ispred riječi "direktor" treba dodati riječ "izvršni" – radi se o pozivanju na pogrešan član 153, umjesto na član 151 kojim se uređuju uslovi za izbor izvršnog direktora i odbora direktora. 9. U članu 370 u prvom stavu umjesto riječi "vrši" staviti "može da vrši", a stav 3 brisati, jer je dovoljno da Registar obavijesti Komisiju o eventualno utvrđenim nepravilnostima, što je predviđeno stavom 4 ovog člana. 10. U članu 377 u prvom stavu brisati ili preformulisati riječi "kao i lice koje dokaže svoj zakonski interes u vezi sa tim finansijskim instrumentom". Smatramo da je ova formulacija široko postavljena i da može u praksi izazvati probleme, jer Centralni registar ne može biti institucija koja cijeni postojanje nečijeg zakonskog ineresa, već pravo pristupa treba omogućiti	odbora direktora. 4. Iznos osnovnog kapitala Centralnog registra od 750.000 eura je utvrđen u odnosu na uporedna iskustva zemalja koje za ovu svrhu mogu biti referentni primjeri kao i u odnosu na minimalne zahtjeve kapitala koje se odnose na investiciona društva, organizatora tržišta, MTP i OTP. 5. Prijedlog se prihvata. 6. Prijedlog se prihvata. 7. Prijedlog se prihvata. 8. Prijedlog se prihvata 9. Član 370 se mijenja i glasi: <i>"Centralni registar vrši kontrolu nad svojim</i>
--	---	---

	nadležnom organu pred kojim se dokazuje postojanje zakonskog interesa. 11. U članu 378 drugi stav trebalo bi da glasi "Komisija propisuje sadržaj podataka iz stava 1. tačka 2. i 4. ovog člana " – smatramo da bi trebalo propisati <u>obavezu</u> a ne samo mogućnost da Komisija propiše sadržaj podataka iz stava 1 ovog člana. 12. U članu 393, u predzadnjem stavu, u tački 1 poziva se na pogrešan član 103 – taj član se ne odnosi na sumnjive transakcije. 13. U članu 400 stav 4 mijenja se i glasi: " Saglasnost na imenovanje izvršnog direktora Centralne Depozitarne Agencije iz stava 1. ovog člana, izdata do dana stupanja na snagu ovog Zakona ostaje na snazi kao saglasnost na imenovanje izvršnog direktora Centralnog registra hartija od vrijednosti, tako da on ostaje na dužnosti za koju je imenovan do isteka mandata, bez obzira na uslove koji su utvrđeni ovim Zakonom." Obrazloženje: Ovakvom formulacijom se jasno precizira da saglasnost koja je već data na imenovanje izvršnog direktora CDA važi do isteka njegovog mandata. 14. Takođe, u članu 400, stavu 1, brisati riječi " koja ima dozvolu za obavljanje poslova", jer se dva puta ponavljaju iste riječi.	<i>članovima u dijelu poslova iz nadležnosti Centralnog registra.</i> <i>Centralni registar je dužan propisati i primjenjivati mjere i postupke radi nadzora ispunjavaju li članovi registra uslove za članstvo.</i> <i>Centralni registar bez odlaganja obavještava Komisiju i organizatora tržišta i/ili MTP-a i/ili OTP-a o svakom neispunjenju obaveze člana učesnika u vezi sa kliringom i/ili poravnanjem transakcija na uređenom tržištu i/ili MTP-u i/ili OTP-u koje rezultira suspenzijom tog člana učesnika, kao i o svakom težem kršenju pravila Centralnog registra od strane člana učesnika."</i> 10. Primjedba se prihvata. 11. Primjedba se prihvata. 12. Primjedba se prihvata i umjesto poziva na član 103 poziv se odnosi na član 108. 13. Komisija smatra da se odredba iz stava
--	---	--

		dva člana 401. ovog Zakona po kojoj je Centralni registar dužan da, u roku od dvanaest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona uskladi svoje poslovanje sa njegovim odredbama, odnosi i na uslove koji su propisani za izvršnog direktora. Komisija je izvršila preformulacije, što nije smetnja da se Sekretarijatom za zakonodavstvo iznađe adekvatna formulacija, a da se sadržina ne promijeni. 14. Primjedba se prihvata.
--	--	--